

Johanna Spyri

Heida

Apysaka

Iš vokiečių kalbos vertė
Adomas Druktenis

Skaitmeninta iš knygos:
Johanna Spyri. Heida. Vilnius: Alma littera, 2007.

ISBN 978-5-430-05991-0

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

TURINYS

PIRMA DALIS

Pirmas skyrius	4
Antras skyrius	23
Trečias skyrius	34
Ketvirtas skyrius	55
Penktas skyrius	76
Šeštas skyrius	93
Septintas skyrius	106
Aštuntas skyrius	129
Devintas skyrius	146
Dešimtas skyrius	156
Vienuoliktas skyrius	172
Dvyliktas skyrius	180
Tryliktas skyrius	198
Keturioliktas skyrius	225

ANTRA DALIS

Pirmas skyrius	248
Antras skyrius	260

Trečias skyrius	274
Ketvirtas skyrius	290
Penktas skyrius	308
Šeštas skyrius	321
Septintas skyrius	347
Aštuntas skyrius	361
Devintas skyrius	383

PIRMA DALIS

HEIDOS MOKSLO IR KELIONIŲ METAI

Pirmas skyrius

Kelionė pas Kalnų Dėdę

Iš jaukaus, seno Majenfeldo miestelio takas veda per žalias, medžių priaugusias pievas ligi pat kalnų, kurie, šiapus dideli ir rimti, žvelgia žemyn į slėnį. Ten, kur takas pradeda kilti aukštyn, netrukus keleivį pasitinka šilainė su savo striuka žole ir kvapniais kalnų žalumynais, mat takas stačiai ir tiesiai šauna į Alpes.

Šituo siauru kalnų taku vieną šviesų, saulėtą birželio rytą kopė aukšta, stotinga šio kalnų krašto mergina, vedina už rankos mergaitę, kurios skruosteliai buvo taip įkaitę, kad net visas rudas, nuo saulės įdegęs veidukas raudonumu plyšo. Ir kurgi ne, juk lauke kepino karšta birželio saulė, o mergaitė buvo taip aptūlota, lyg jai būtų reikėję gintis nuo

baisiausio speigo. Mažylė galėjo būti ne daugiau kaip kokių penkerių metų, tačiau kokio ji buvo augumo iš tikrųjų, sunku buvo įžiūrėti, nes vilkėjo viena ant kitos dviem, o gal net trim suknelėm ir dar buvo apmuturiuota didele raudona medvilnine skara, taigi toji nedidukė, beformė žmogysta, įkišta į du sunkius, vinimis pakaustytus kalnų batus, suplukusi, sukaitusi sunkiai pūžino prieš kalną.

Ėjo jos taip gal kokią valandą ir priėjo nedidelę gyvenvietę, įsikūrusią pusiaukelėje tarp slėnio ir kalnų ganyklų, vadinamą Kaimeliu. Čia beveik nebuvo namų, pro kuriuos einant nebūtų kas šūktelėjęs joms žodį kitą, – kas pro langą, kas nuo namų durų, kas ant kelio išbėgęs, nes visi merginą pažinojo, čia buvo jos gimtinė. Tačiau mergina niekur nė nestabtelėjo, tik prabėgom tarstelėdavo vieną kitą žodį, atsakydama į pasveikinimą ar kokį klausimą, ir drožė toliau, kol priėjo tos plačiai išsibarsčiusios gyvenvietės paskutinį namelį. Čia pasigirdo pro duris balsas:

– Palūkėk valandėlę, Deta, aš tave palydėsiu, jeigu eini toliau į kalnus.

Mergina stabtelėjo. Mažylė tučtuojau paleido jos ranką ir klestelėjo ant žemės.

– Ar pavargai, Heida? – paklausė palydovė.

- Ne, man tik karšta, - atsakė mergaitė.

- Greit būsim viršuj, jeigu tik dar truputį susiimsi ir žengsi dideliais žingsniais, tai po valandos jau būsim ten, - padaršino palydovė.

Tuo metu pro namelio duris išsiritu drūta, geraširdiško veido moteriškė ir prisidėjo prie abiejų keleivių. Mergaitė pakilo nuo žemės ir nusekė pas kui tas dvi senas pažįstamas, kurios tuoju pat įsileido į kalbas aptarinėdamos tuos ir anuos Kaimelio bei daugelio aplinkinių sodybų gyventojus.

- Bet kurgi tu dabar išsiruošei su tuo vaiku, Deta? - po kiek laiko paklausė naujoji pakeleivė. - Ar tik nebus čia tavo sesers mergaitė, ta, kur liko našlaitė?

- Taip, ta pati, - atsakė Deta, - vedu į kalnus pas Dėdę, ketinu ją ten ir palikti.

- Ką? Palikti mergaitę pas Kalnų Dėdę? Gal tau galvoj negerai, Deta? Kaip tu gali taip daryti! Senis tuoju pat išgrūs tave atgal, ir bus tau po visų ketinimų!

- Neturi teisės, jis yra senelis ir privalo rūpintis vaikaite. Iki šiol mergaitė augo pas mane, bet dabar, galiu tau pasakyti, Barbele, man siūlo gerą darbą, ir aš negaliu jo atsisakyti dėl mergaitės. Dabar tegu senelis atlieka savo pareigą.

- Žinoma, jeigu jis būtų kaip visi žmonės, tada taip, - pripažino storulė Barbelė. - Bet juk tu jį pažisti. Ką jis veiks su vaiku, ir dar su tokiu mažu! Mergaitė neištvers pas jį. O kurgi tu ketini išvažiuoti?

- Į Frankfurtą, - pasigyrė Deta. - Ten aš gaunu labai gerą vietą. Ponai jau pernai vasarą buvo apsi-stoję ten apačioj, kurorte, aš tvarkiau ir prižiūrėjau jų kambarius, jau tada jie norėjo mane išsivežti, bet dabar aš tikrai išvažiuosiu, gali būti tikra.

- Ne, ne, nenorėčiau būti mergaitės kailyje, - atstačiusi rankas, lyg gindamasi sušuko Barbelė. - Juk niekas nežino, koks nelabasis tą senį ten apsėdęs! Su niekuo jis nenori turėti reikalų; daugelį metų nekelia kojos į bažnyčią, o jeigu kartą per metus nusileidžia žemyn, nešinas savo galinga lazda, tai visi išsigandę suka jam iš kelio. Su savo tankiais žilais antakiais ir baisia barzda jis atrodo kaip koks pagonis ar indėnas - su tokiu geriau jau vienam nesusitikti.

- Na ir kas? - atkirto Deta. - Jis yra senelis ir jo pareiga rūpintis vaikaite, manau, nieko jis jai nepadarys, o jeigu kas atsitiks, atsakys jis, o ne aš.

- Man tik įdomu, - smalsavo Barbelė, - kas slegia jo sąžinę, kad jis taip nemėgsta žmonių, vienas kaip

pirštas gyvena ten, kalnų ganyklose, ir beveik niekada čia akių nerodo. Žmonės ir šiaip, ir taip apie jį šneka; tu, be abejo, taip pat kai ką žinai iš savo sesers, ar ne, Deta?

- Žinoti žinau, tik nekalbu; jeigu paskui jis ką nors užgirstų, kaipgi aš tada galėčiau jam į akis pasirodyti!

Tačiau Barbelei labai jau knietėjo sužinoti, kaip ten iš tikrųjų yra, kad tas Kalnų Dėdė taip nusiteikęs prieš žmones, gyvena ten, aukštai, vieniui vienas, ir žmonės kalba apie jį tik pusiau lūpų, tarsi bijodami pasirodyti esą prieš jį ir kartu nenorėdami būti už jį. Barbelė taip pat nežinojo, kodėl Kaimelio žmonės vadina jį Kalnų Dėde, juk negali jis būti visiems gyventojams tikras dėdė; bet kad visi jį taip vadino, tai ir ji darė tą patį, niekada senio kitaip nevadino, kaip tik Dėde. Barbelė buvo ne per seniausiai į Kaimelį atitekėjusi, prieš tai ji gyveno žemiau, Prečio srityje, todėl dar nebuvo gerai susipažinusi su visais Kaimelio ir aplinkinių gyvenviečių įvykiais bei visų laikų to krašto asmenybėmis. Deta, jos gera pažįstama, atvirkščiai, buvo Kaimelyje gimusi ir gyveno čia su savo motina iki pat pernai metų. Po motinos mirties ji persikėlė į Ragaco kurortą ir dideliame viešbutyje gavo gerai mokamą kambarinės vietą. Ir

ši rytą ji su mergaite atvyko iš Ragaco. Iki Majenfeldo jas pavėžėjo su šieno vežimu namo grįžtantis vienas jos pažįstamas. Tad ši sykį Barbelė nenorėjo praleisti progos kai ko išsiklausinėti. Draugiškai paėmė Deta už parankės ir tarė:

- Manyčiau, kad iš tavęs geriausiai galima sužinoti, kas yra teisybė, ir ką žmonės prasimano. Man rodos, tu žinai visą tą istoriją. Papasakok man truputėlį, kaip ten yra iš tikrųjų, ar tas senis visada buvo toks piktas ir neapkentė žmonių.

- Ar visada jis toks buvo, negaliu gerai pasakyti, man dabar dvidešimt šešeri metai, o jam tikrai bus apie septyniasdešimt; tad nemačiau, koks jis buvo jaunystėje, šito iš manęs nesitikėk. Bet jeigu žinočiau, kad mano kalbos paskui nepasklis po visą Prečio sritį, galėčiau daug ką apie jį papasakoti; mano mama buvo iš Domlešgo, jis - irgi.

- Na, ką tu, Deta, kaip tu gali taip ir pagalvoti? - atkirto Barbelė truputį išžiūdusi. - Prečio srityje niekas per daug rimtai nežiūri į paskalas, be to, aš moku kai ką ir nutylėti, jeigu to reikia. Papasakok - nesigailėsi.

- Na, gerai, bet tik tu niekam né žodžio! - perspėjo Deta ir apsidairė, ar nėra kur arti mergaitės, kuri galėtų nugirsti jos pasakojimą. Bet mergaitės

apskritai niekur nebuvo matyti, greičiausiai ji jau seniai atsiliko nuo abiejų palydovių, tik tos išsiplepėjusios šito nepastebėjo.

Deta sustojo ir ėmė žvalgytis aplinkui. Takas vienoj kitoj vietoj vingiavo į šalis, tačiau nužvelgti jį galėjai beveik ligi pat Kaimelio. Bet jame nebuvo matyti nė gyvos dvasios.

- Aš jau matau ją, - tarė Barbelė. - Antai ten, ar matai? - ir parodė pirštu gerokai į šalį nuo kalnų tako. - Kopia šlaitais kartu su Ožkapetriu ir jo ožkomis. Ir kodėl tas šiandien taip vėlai išsiruošė su savo gyvuliais? Bet gal ir gerai, dabar bent prižiūrės mergaitę, ir tu galėsi ramiai sau pasakoti.

- Dėl prižiūrėjimo gali Peteris per daug ir nesi-stengti, - tarė Deta. - Pagal savo penkerių metukų amžių mergaitė nėra kvaila, turi akis kaktoj ir mato, kas yra kaip, tai aš jau pastebėjau, ir kada nors jai tai labai pravers, nes senis nieko nebeturi, tik dvi ožkas ir kalnų trobelę.

- O ar anksčiau daugiau ko turėjo? - paklausė Barbelė.

- Ar jis?.. Na, taip, žinoma, - atsakė Deta. - Vieną iš gražiausių ūkių Domlešge turėjo. Jis buvo vyresnysis sūnus ir turėjo tik vieną brolių, tas buvo tykus ir tvarkingas. O vyresnysis nenorėjo nieko dirbti, tik

vaidino poną, bastėsi po kraštą susidėjęs su visokiais pašlemėkais. Visą ūkį prašvilpė kortuodamas ir girtaudamas, ir kai visa tai iškilo aikštėn, tėvas ir motina, neištvėrę sielvarto, pasimirė vienas po kito, brolis, taip pat likęs su elgetos lazda, spjovė į viską ir iškeliauvo į platųjį pasaulį, niekas nežino kur, o pats dėdė, nieko daugiau nebeturėdamas, vien tik blogą vardą, taip pat pradingo. Iš pradžių niekas nežinojo kur, po kiek laiko pasklido kalbos, kad pasidavęs į kariuomenę ir esąs Neapolyje, paskui dvylika ar penkiolika metų nieko nebuvo apie jį girdėti. Ir staiga pasirodė Domlešge kartu su paaugliu berniuku ir ketino įtaisyti jį kur nors pas gimines. Bet prieš jį užsitrenkė visos durys, niekas nenorėjo turėti su juo jokių reikalų. Tai labai jį užgavo; pasakė niekada daugiau į Domlešgą kojos nekelsias, atsikraustė į Kaimelį ir gyveno čia su berniuku. Žmona, regis, buvo vietinė, jis sutiko ją čia kažkur ir netrukus vėl prarado. Atrodo, turėjo dar šiek tiek pinigų, nes leido berniuką, Tobiją, mokytis amato; berniukas tapo dailide, buvo padorus žmogus ir turėjo gerą vardą tarp Kaimelio gyventojų. Bet seniu niekas nepasitikėjo, buvo kalbama, kad jis dezertyravęs iš Neapolio, ten jam pradėję svilti padai, nes kažką užmušęs, žinoma, ne kare, supranti, o per mušty-

nes. Bet mes palaikėme su juo giminystę, nes mano motinos senelė ir jo senelė buvo seserys. Todėl vadinome jį dėde, o kadangi mažne su visais Kaimelio gyventojais buvome susigiminiavę iš tėvo pusės, tai ir visiems kitiems jis tapo dėde, o kai paskui išsikėlė į kalnus, tai niekas jo kitaip ir nevadino, tik Kalnų Dėde.

- Na, o kaip ten paskui Tobijas? - susidomėjusi paklausė Barbelė.

- Turėk kantrybės, pasakysiu, negaliu visko iš karto, - tarė Deta. - Taigi Tobijas mokėsi Melse, išmokęs amato, grįžo į Kaimelį ir paėmė mano seserį, Adelheidą, į žmonas, nes jau seniai jie draugavo. Vedę labai gražiai sugyveno. Deja, neilgai. Jau po dvejų metų, kai Tobijas talkininkavo statant vieną namą, užkrito ant jo rąstas ir užmušė. Ir kai jį tokį sumaitotą parnešė namo, Adelheidą iš baimės ir širdgėlos ištiko baisi karštligė, iš kurios ji taip ir neatsigavo. Ir šiaip nebuvo ji labai stiprios sveikatos, kartais užeidavo jai tokia būseną, kad nebežinodavai, ar ji miega, ar tik taip sau guli. Praslinkus vos porai savaitių po Tobijo mirties, palaidojom ir Adelheidą. Tada visi aplinkui tik ir kalbėjo apie jų liūdną likimą, o patyliukais ir pilna burna šnekėjo, kad tai esanti bausmė, kurią užtraukęs dėdė savo bedieviu

gyvenimu, tai buvo sakoma jam ir į akis, net kunigas bandė prabilti į jo sąžinę, ragino atgailauti, bet jis darėsi tik dar piktesnis, dar labiau užsisklendė ir su niekuo nebesikalbėjo, o žmonės taip pat suko jam iš kelio. Paskui staiga pasklido kalbos, kad dėdė išsikėlė į kalnus ir visai nenusileidžia žemyn. Nuo to laiko ir gyvena jis ten susipykęs su Dievu ir žmonėmis. Adelheidos mergaitę pasiėmė mes, mama ir aš; ji buvo vienerių metų. O kai pernai vasarą pasimirė mama, ir aš panorau kurorte užsidirbti kiek pinigų, pasiėmiau mergaitę ir atidaviau ten senajai Urzelei auginti ir prižiūrėti. Galėjau ir žiemą likti kurorte, buvo visokių darbų, nes aš moku siūti ir lopyti, o iš pat pavasario turėjo vėl atvažiuoti ponai iš Frankfurto, kuriuos aptarnavau pernai, ir kurie dabar nori mane pasiimti. Poryt išvažiuojam, tai gera tarnyba, galiu tau pasakyti.

- Ir tam seniui ten, kalnuose, tu nori palikti mergaitę? Atsistebėti negaliu, kaip tau tokia mintis ir į galvą atėjo, Deta, - priekaištingai tarė Barbelė.

- O kodėl gi ne? - atkirto Deta. - Savo pareigą mergeitei aš atlikau, o ką man dabar su ja daryti? Man rodos, negaliu pasiimti į Frankfurtą vaiko, kuris dar neturi nė penkerių metų. O kurgi tu, Barbele,

iš tikrųjų eini, juk mums jau tik pusė kelio liko iki kalnų ganyklų?

- Greit jau ir aš būsiu ten, kur einu, - atsakė Barbelė. - Noriu pakalbėti su Ožkapetrio motina, ji verpia man žiemomis. Lik sveika, Deta, sėkmės!

Deta padavė ranką ir sustojo, o jos palydovė pasuko link nedidelės tamsiai rudos kalnų trobelės, kuri kiūtojo už keliolikos žingsnių nuo tako vienoje lomelėje, pasislėpusi nuo kalnų vėjo. Trobelė buvo pusiaukelėje tarp Kaimelio ir kalnų ganyklų, gerai, kad ji stovėjo kiek žemiau, nes atrodė tokia sukrypusi ir palaikė, kad net gyventi joje turėjo būti pavojinga, užaujant vėjui, braškėjo ne tik jos sienos, bet tirtėjo, klebetavo ir visa kita: durys, langai ir sutrešusios sijos. Jeigu ji būtų stovėjusi kur pakiliau, tokiomis dienomis vėjas tikrai būtų nunešęs ją į slėnį.

Čia gyveno Ožkapetris, vienuolikmetis berniukas, kuris kiekvieną rytą paimdavo iš Kaimelio apačioj ožkas ir nusivarydavo aukštai į kalnų ganyklas, kur jos ligi vakaro skabydavo striuką, kietą žolę. Paskui vakare nustraksėdavo su savo lengvakojaus gyvūlėliais nuo kalno žemyn, pasiekęs Kaimelį, šaižiai švilptelėdavo pro pirštus, ir kiekvienas šeimininkas pasiimdavo aikštėje savo ožką. Dažniausiai ten atei-

davo mažų berniukų ir mergaičių, nes ramių ožke-
lių nebuvo ko baimintis, ir visą vasarą tai būdavo
vienintelė proga per dieną, kai Peteris galėdavo
pabendrauti su savo bendraamžiais. Šiaip jis gyveno
tik su ožkomis. Tiesa, namie turėjo motiną ir aklą
senele; bet kad kiekvieną rytą labai anksti iš namų
išeidavo, o vakare vėlai iš Kaimelio pareidavo, nes
norėdavo ten kuo ilgiau su vaikais pasišnekėti, tai
namie praleisdavo tik tiek laiko, kol rytą išgerdavo
pieno su duona, vakare vėl to paties ir paskui, kri-
tęs į lovą, miegodavo. Jo tėvas, taip pat visų vadin-
tas Ožkapetriu, – mat vaikystėje irgi dirbo tokį pat
darbą, – prieš kelerius metus žuvo, kirsdamas mišką.
Motina, nors buvo vardu Brigita, tačiau visi pagal
vyrą vadino ją Ožkapetre, o akląją senele ir jaunas,
ir senas čia pažinojo tik kaip Senele.

Deta gal dešimt minučių laukė ir dairėsi į visas
puses, ar nepamatys kur vaikų su ožkomis; niekur
jų nepastebėjusi, palypėjo dar kiek aukščiau, iš kur
geriau galėjo nužvelgti visą nuokalnę ligi pat apa-
čios, ir, jau rimtai sunerimusi, ėmė dairytis į šalis.

Tuo metu vaikai dideliu lankstu kilo aukštyn,
nes Peteris žinojo daug tokių vietų, kur augo viso-
kių krūmų krūmelių, kuriuos labai mėgo skabyti jo
ožkos. Todėl ėjo su savo kaimene, sukiodamasis čia

į vieną, čia į kitą pusę. Iš pradžių mergaitė kantriai pūškavo iš paskos, suplukusi subuvusi, aptūlota sunkiais, nepatogiais apdaraais, sutelkusi visas jėgas. Ėjo netardama nė žodžio, tik žiūrėjo čia į Peterį, kuris basas, su lengvomis kelnaitėmis be vargo šokinėjo iš vienos vietos į kitą, čia į ožkas, kurios plonomis, lieknomis kojytėmis dar lengviau strikinėjo per krūmus ir akmenis, lipinėjo stačiais skardžiais. Paskui staiga plest atsisėdo ant žemės, šmūkšt, šmūkšt nusiavė batus, nusimovė kojinaites, strykt vėl pašoko ant kojų, nusimetė storą raudoną šaliką, greit nusisiautė švarkelį, nusivilko sekmadieninę suknelę, kurią teta Deta buvo užtraukusi ant kasdieninių drabužėlių, kad mažiau būtų ko nešti. Žaibo greitumu išsinėrė ir iš kasdieninio švarkelio, liko tik su lengvučiu apatinuku ir trumpais marškinukais, iš kurių kyšojo plikos rankos. Paskui gražiai viską sudėjo į krūvelę ir, pasivijusi Peterį, šokinėjo ir kopė kartu su juo paskui ožkas taip lengvai, tarsi pati būtų viena iš jų. Peteris iki tol nekreipė dėmesio, ką mergaitė ten atsilikusi veikia. Bet kai ji atstraksėjo visai kitaip apsitaisiusi, išsišiepė ir žvilgtelėjo atgal, o kai apačioj pamatė drabužių krūvelę, tai šypsena jo veide nutįso iki ausų, tačiau sakyti jis nieko nesakė.

Pasijutusi tokia laisva ir lengva, mergaitė užšne-
kino Peterį, jis taip pat prakalbo ir turėjo atsakyti
į daugelį klausimų, nes mergaitė panoro sužinoti,
kiek jis turi ožkų, kur su jomis eina ir ką ten nuėjęs
veikia. Taip jie su visomis ožkomis pasiekė trobelę
ir pasirodė tetai Detai. Bet vos tik toji pamatė atko-
piančią kompaniją, tuoj garsiai sušuko:

- Heida, kas čia dabar? Kaip tu atrodai? Kur tu
padėjai savo švarkelį, ir antrąjį, ir šaliką? Ir naujut
naujutėlius batus, kuriuos buvau nupirkusi tau po
kalnus vaikščioti, ir naujas kojines numezgusi, ir
viskas dingo, viskas dingo! Heida, kas čia dabar,
kur tu visa tai padėjai?

Mergaitė ramiai parodė į pakalnę ir tarė:

- Ten!

Teta pasižiūrėjo nurodyta kryptimi. Ir tikrai, ten
kažkas pūpsėjo, o viršuje buvo matyti raudonas
lopas. Tai greičiausiai buvo šalikėlis.

- Ak tu, nelaimingas padare! - baisiausiai susijau-
dinusi, sušuko teta. - Ir kas tau šovė į galvą, kodėl
tu viską nusirengi? Ką tai reiškia?

- Man jų nereikia, - atsakė mergaitė, ir neatrodė,
kad būtų gailėjusis to, ką padarė.

- Ak tu, nelaimingoji, nesupratingoji Heida, gal
tau galvoj negerai? - bėdojo ir barėsi teta. - Kas gi

dabar vėl leisis į pakalnę, juk tai užtruks visą pusvalandį! Klausyk, Peteri, pabėgėk atgal ir atnešk man tuos daiktus, paskubėk, nestovėk kaip į žemę įkaltas ir nespoksok į mane.

- Aš ir taip jau vėluoju, - iš lėto tarė Peteris ir nė nekrustelėjo, stovėjo toje pačioje vietoje kaip ir pirma, kai, susikišęs rankas į kišenes, klausėsi tetos aimanavimo.

- O tik stovi čia akis išpūtęs ir žiopsai. Šitaip, man rodos, niekur nenuėisi, - sušuko jam teta Deta. - Štai, žiūrėk, gausi gražų daikčiuką - matai? - ir parodė jam naują penkių rapenų monetą.

Peterio akys sublizgo. Staiga jis pašoko ir tiesiausiu keliu galingais šuoliais nuliuksėjo į pakalnę. Netrukus jau buvo prie drabužių, stvėrė juos ir taip greitai sugrįžo jais nešinas, kad teta neiškentė jo nepagyrosi ir tuoj pat įteikė penkrapenį.

Peteris greitai įsikišo pinigą į kišenę ir išsišiepė ligi pat ausų iš džiaugsmo, nes tokį turtą ne dažnai jam pasitaikydavo gauti.

- Galėtum panėšėti ryšulį ir iki Dėdės, vis tiek eini į tą pusę, - tarė teta Deta, nes dabar prieš akis jų laukė status skardis, prasidedantis tuoj už Ožka-petrio trobelės.

Peteris sutiko, pasibruko ryšulį po kaire pažastimi ir nusekė paskui Detą, dešine ranka šmiaukščiodamas ožkaganio vytine. Heida ir ožkos linksmai nustraksėjo šalia. Nepraėjo nė valandos, ir jie pasiekė kalno kyšulį, kur stovėjo senojo Dėdės trobelė, visų vėjų pagairėje, bet kartu ir atvira kiekvienam saulės žvilgsniui, su plačiu vaizdu į slėnį apačioj. Už trobelės augo trys senos skarotos eglės. Už jų šlaitas toliau kilo aukštyn, iš pradžių dar gražios, žolėtos atkalnės, paskui akmenuoti krūmokšliai ir galų gale plikos, stačios uolos.

Palei namelį, į slėnio pusę, Dėdė turėjo susikalęs suolą. Čia sėdėjo jis, įsikandęs pypkę, rankas susidėjęs ant kelių ir ramiai žiūrėjo, kaip vaikai, ožkos ir gerokai nuo visų atsilikusi teta Deta kopia į kalną. Pirmoji viršuje atsidūrė Heida. Tuoju priėjo prie senio, ištiesė jam ranką ir tarė:

- Labas vakaras, seneli!

- Na, na, ir ką tai galėtų reikšti? - atžariai paklausė senis, kyštelėjo mergaitei ranką ir nužvelgė ilgu, skvarbiu žvilgsniu.

Heida nė nemirktelėjusi atlaikė tą ilgą, įdėmų žvilgsnį, nes senelis su ilga barzda ir tankiais, žilais antakiais, suaugusiais virš nosies tarsi koks krūminas, pasirodė jai toks įdomus, kad ji tiesiog akių nuo

jo atitraukti negalėjo. Tuo metu priėjo ir teta kartu su Peteriu; tas valandėlę stovėjo ir žiūrėjo, kas čia dabar bus.

- Labą dieną, dėde, - pasisveikino Deta. - Atvežčiau jums Tobijo ir Adelheidos mergaitę. Tikriausiai nepažinot, nes paskutinį kartą matėt, kai jai buvo tik metukai.

- Na ir ko tai mergaitei pas mane čia reikia? - trumpai paklausė senis. - O tu ten, - šūktelėjo Peteriui, - tu gali eiti su savo ožkomis, jau ir taip nepasiankstinau. Paimk ir manąsias.

Peteris pakluso ir bemat pradingo - mat Dėdė taip į jį pažvelgė, kad jau vien to žvilgsnio pakako.

- Noriu ją pas jus palikti, dėde, - atsakė Deta. - Man rodos, kad per tuos ketverius metus aš padariau mergaitei, ką galėjau, dabar jūsų eilė padaryti savo.

- Ak šitaip, - tarė senis ir metė į Detą žaibuojantį žvilgsnį. - O kai mergaitė pasiges tavęs, pradės verkšlenti ir zyzti, kaip visi paiki padarai yra pratę, ką tada man reikės su ja daryti?

- Tai jau jūsų reikalas, - atkirto Deta. - Kiek atsimenu, man taip pat niekas nesakė, ką su mažu vaiku daryti, kai jis gulėjo man ant rankų, dar tik metukų sulaukęs, o aš ir be jo turėjau užtektinai rūpesčių

dėl savęs ir dėl motinos. Dabar aš turiu žiūrėti, kaip užsidirbti pinigų, o jūs esate artimiausias po manęs mergaitės giminaitis. Jeigu nenorite jos laikyti, tai darykit, ką išmanot, bet tada turėsit atsakyti, jeigu jai kas atsitiks, o užsitraukti jums dar vieną nuodėmę, manyčiau, nevertėtų.

Nepasakytum, kad Deta atidavė mergaitę į senelio rankas visiškai ramia sąžine, dėl to ji taip ir jaudinosi, išrėžė seniui daugiau, negu ketino. Išgirdęs paskutinius jos žodžius, Dėdė atsistojo ir pažvelgė į Detą tokiomis akimis, kad toji net atšlijo kelis žingsnius atatupsta; paskui senis ištiesė ranką ir įsakmiu balsu užriko:

- Nešdinkis, iš kur atėjusi, ir greit nepasirodyk man čia vėlei!

Antrą kartą Detai to sakyti nereikėjo.

- Tad lik sveikas - tu irgi, Heida, - tarstelėjo greitosisiomis ir tekina pasileido į pakalnę.

Vidinio nerimo genama, bėgo iki pat Kaimelio. O čia žmonės vėl užsipuolė ją klausinėti - šįkart, kur pasidėjo mergaitė; mat visi čia Detą gerai pažinojo, be to, viską žinojo ir apie mergaitę: kieno ji buvo, ir kokia nedalia paskui ją ištiko. Ir kai iš visų tarpdurių ir langų tik ir skambėjo: „Kur mergaitė? Deta, kur tu padėjai margaitę?“ - ji vis pikčiau atsakinėjo

šūkčiodama: „Ten, pas Kalną Dėdę! Nagi pas Kalną Dėdę, sakiau juk!“

Labiausiai ją pykino iš visų pusių sklindantys moterų šūksniai: „Kaip tu galėjai taip padaryti!“ – ir: „Vargšas kūdikis!“ – ir dar: „Tokį mažą, bejėgį vabalėlį palikti kažkur kalnuose!“ – o paskui išvien: „Vargšas kūdikis! Vargšas kūdikis!“ Deta lėkė kiek kojos neša, vis tolyn ir tolyn; ir apsidžiaugė, kai moterų balsų jau nebebuvo girdėti, nes visos tos kalbos tik dar labiau draskė neramią jos sąžinę, juk globoti mergaitę ji buvo gavusi iš mirstančios savo motinos rankų. Bet guodėsi mintimi, kad kai šiek tiek prasigyvens, galės greičiau padėti mergaitei, todėl labai džiaugėsi, kad netrukus pabėgs toli nuo visų tų žmonių su visomis jų kalbomis ir galės gerai užsidirbti pinigų.

Antras skyrius

Pas senelį

Kai Deta pradingo, Dėdė atsisėdo ant suolo ir užsirūkė – traukė savo pypkę, leisdamas dūmų debes, spoksojo į žemę ir netarė nė žodžio. Tuo metu Heida linksmai dairėsi aplinkui; pastebėjo ožkų tvartelį, pristatytą prie namelio, ir pažvelgė vidun. Ten buvo tuščia. Žvalgėsi toliau, nuėjo už namelio, kur augo senos eglės. Vėjas siūravo eglių šakas, švilpavo ir užavo viršūnėse. Mergaitė sustojo ir klausėsi. Kai vėjas šiek tiek aprimo, apėjo namelį iš kitos pusės ir sugrįžo prie senelio. Pamačiusi, kad jis sėdi sau kaip sėdėjęs, atsistojo, susidėjusi rankas ant nugaros, ir žiūrėjo į jį. Senelis pakėlė akis.

– Ką dabar ketini daryti? – paklausė pamatęs, kad mergaitė vis dar stovi prieš jį ir nejuda iš vietos.

– Noriu pažiūrėti, ką turi ten trobelėje, – tarė Heida.

– Tai eime! – Senelis atsistojo ir pirma mergaitės patraukė durų link. – Pasiimk ir savo drabužių ryšulį, – paliepė, priėjęs prie durų.

– Man jau nebereikia jo, – pareiškė Heida.

Senelis atsigręžė ir skvarbiu žvilgsniu nužvelgė mergaitę, kurios juodos akutės spindėjo nekantrumu kuo greičiau pamatyti, kas gi ten yra trobelės viduje. „Gal jai galvoj negerai“, – burbtelėjo pats sau ir balsiai pridūrė:

– O kodėl tau jo nebereikia?

– Man geriausiai patiktų bėgioti kaip ožkelei, jų tokios lengvos kojytės.

– Galėsi bėgioti, bet daiktus pasiimk, – paliepė senelis. – Padėsim į spintą.

Heida pakluso ir pasiėmė ryšulį. Senelis atidarė duris ir įėjo vidun. Heida įtipeno jam iš paskos ir atsidūrė gana erdvioje erčioje, užimančioje visą trobelės plotą. Ten stovėjo stalas ir kėdė prie jo; viename kampe buvo senelio gultas, kitame virš ugniakuro kabėjo katilas; kitapus, sienoje, buvo didelės durys. Senelis atidarė jas; tai buvo spinta. Joje kabėjo senelio drabužiai, ant vienos lentynos buvo sudėti keleri marškiniai, kojinės ir rankšluosčiai, ant kitos – kelios lėkštės, puodeliai ir stiklinės, o ant viršutinės gulėjo apvalus kepalas duonos, gabalas rūkytos mėsos ir sūrio; taigi spintoje buvo visas Kalnų Dėdės turtas ir maistas.

Kai tik senelis atidarė spintą, Heida greitai prišoko ir sugrūdo į ją savo daiktus, kuo giliau už sene-

lio drabužių, kad ne taip lengva būtų rasti. Paskui atidžiai apsidairė aplinkui ir tarė:

- O kur aš miegosiu, seneli?

- Kur tik nori, - atsakė šis.

Heidai to ir tereikėjo. Ji greitai aplakstė visus užkaborius, apžiūrėjo kiekvieną kertelę - rinkosi, kur jai būtų mieliausia miegoti. Kampe priešais senelio gultą buvo pastatytos nedidelės kopėtelės; Heida palypėjo jomis ir atsidūrė ant trobelės aukšto. Ten kūpsojo kupeta šviežio, kvepiančio šieno, o pro apvalų langelį buvo matyti toli apačioj nusidriekęs slėnis.

- Aš noriu čia miegoti, - sušuko Heida apačion, - čia taip gražu! Eikš, pažiūrėk, kaip čia gražu, seneli!

- Žinau, žinau, - pasigirdo iš apačios.

- Dabar aš pasiklosiu lovą, - sušuko ji, plušėdama viršuje, - bet tu turėsi čia užlipti ir atnešti man paklodę, nes gulant reikia lovą užtiesti paklode.

- Taip, taip, - atsiliepė senelis apačioj, paskui priėjo prie spintos ir kiek pasirausęs ištraukė iš po marškinių ilgą, storą audeklą; tai ir turėjo būti paklodė. Pasiėmė ją ir užlipo kopėčiomis.

Ant aukšto buvo pataisyta visai graži lovelė, galvūgalyje padėta kiek daugiau šieno, kad galvai būtų

aukščiau, o prieš akis būtų matyti atviras, apvalus langelis.

- Gerai padaryta, - pagyrė senelis. - Dabar užtiesim, bet pala... - Tai pasakęs, paėmė iš kupetos gerą glėbį šieno ir paklojo dvigubai storesnį sluoksnį, kad būtų minkščiau gulėti, ir kietas dugnas šonų nespautų. - Taip, o dabar duok paklodę.

Heida greitai pastvėrė audeklą, bet vos valiojo jį panešti - toks jis buvo sunkus; bet ir gerai, pro tokią storą medžiagą nepralīs smailios šienuolės. Tada, abu paėmę, užtiesė audeklą ant šieno, o kur jis buvo per platus ir per ilgas, Heida greitai pakišo galus po gultu. Dabar viskas atrodė gražiai ir tvarkingai. Heida atsistojo ir susimąščiusi nužvelgė guolį. Pas-kui tarė:

- Mes dar vieną daiktą užmiršom, seneli.

- O ką? - paklausė tas.

- Antklodę. Juk, eidamas gulti, išsitiesi ant paklodės, o antklode užsikloji.

- Aha, tu taip sakai? O jeigu aš jos neturiu? - tarė senelis.

- O, tai ne bėda, seneli, - nuramino jį Heida. - Tada galima šienu ir užsikloti.

Ir jau buvo beeinanti prie šieno kupetos, bet senelis ją sulaikė.

- Luktelėk valandėlę, - tarė jis, nulipo kopėčiomis ir priėjo prie savo guolio. Paskui sugrižo į viršų ir numetė didelį, sunkų drobinį maišą. - Ar tas ne geriau negu šienas? - paklausė.

Heida iš visų jėgų ėmė tampyti maišą, norėdama jį ištiesti, tačiau jos mažos rankutės nevaliojo to sunkaus daikto įveikti. Senelis jai padėjo, ir kai maišas ištiestas gulėjo virš lovos, viskas atrodė labai gerai - tik gulk ir miegok. Heida stebėdamasi stovėjo prie savo naujojo guolio ir tarė:

- Tai puiki antklodė, o ir visa lova labai graži! Norėčiau, kad jau būtų naktis, tada gulčiau į ją ir gulėčiau.

- Man rodos, galėtume pirma šiek tiek užkąsti, - tarė senelis. - O tu kaip manai?

Užsiėmusi lovos klojimu, Heida visa kita buvo ir pamiršusi, bet kai dabar senelis užsiminė apie valgį, staiga pajuto didelį alkį, nes visą dieną nieko nebuvo valgiusi, anksti rytą perkando gabaliuką duonos su puodeliu skystos kavos ir paskui leidosi į tą tolimą kelionę. Todėl dabar noriai pritarė senelio siūlymui:

- Ir aš taip manau.

- Tai lipk žemyn, jeigu jau sutariam, - tarė senelis ir nusileido kopėčiomis paskui mergaitę.

Nulipęs priėjo prie krosnies, pastūmė į šalį didelį katilą, prisitraukė mažesnę, kabantį ant grandinės, atsisėdo ant medinio trikojo su apvalia sėdyne ir užkūrė ugnį. Katilas pradėjo virti, senelis laikė po juo pakišęs ant ilgos geležinės šakės didelį gabalą sūrio ir sukiojo virš ugnies, kol sūris iš visų pusių gražiai pageltonavo. Heida didžiai susidomėjusi stebėjo senelio darbą. Paskui staiga strykt pašoko, pribėgo prie spintos, nuo spintos prie stalo, ir taip kelis kartus – pirmyn, atgal. Ir kai senelis su katilu ir sūriu ant šakės atėjo prie stalo, ten jau buvo padėtas apvalus kepalas duonos, dvi lėkštės ir du peiliai, viskas gražiai išdėliota; mat, pirma užmetusi akį į spintą, ji suprato, kad visa tai bus reikalinga valgant.

– Taip, taip, gerai, kad tu pati susiprotėjai, – pagyrė senelis ir padėjo paskrudintą sūrį ant duonos kaip ant kokio padėklo. – Bet ant stalo dar kai ko trūksta.

Heida pamatė, kaip viliojamai kyla iš katilo garas, ir vėl greitai prišoko prie spintos. Bet ten buvo tik vienas vienintelis dubenėlis. Tačiau mergaitė per daug nesutriko – spintos gilumoj pamatė dvi stiklines; akies mirksniu sugrižo prie stalo ir padėjo dubenėlį ir stiklinę.

- Gerai, gerai, moki išsisukti iš padėties. O kurgi tu sėdėsi?

Ant vienintelės kėdės sėdėjo senelis. Heida kaip strėlė šovė prie krosnies, atsinešė trikojų ir atsisėdo.

- Atsisėsti tu atsisėdai, tai teisybė, bet šiek tiek per žemai, - tarė senelis. - Bet nuo mano kėdės tu taip pat nepasieksi stalo; tuoj mes ką nors sugalvosim - eikš.

Tai pasakęs, atsistojo, pripylė į dubenėlį pieno, padėjo ant kėdės ir pristūmė ją prie trikojo. Ir Heida dabar turėjo staliuką po nosim. Senelis padėjo ant jo gerą apsuikinį duonos, gabalą auksinio sūrio ir tarė:

- Dabar valgyk! - Pats prisėdo ant stalo kampo ir pradėjo pietauti.

Heida pastvėrė dubenėlį ir gėrė, gėrė nesustodama, nes staiga pajuto, kokia yra ištroškusi po ilgos kelionės. Paskui giliai atsikvėpė, nes, taip godžiai gerdama, negalėjo net kvapo atgauti, ir padėjo dubenėlį.

- Ar patiko pienas? - paklausė senelis.

- Tokio skanaus pienuelio dar niekada nesu gėrusi, - atsakė Heida.

- Tai gerk dar, - pasiūlė senelis ir, pripylęs dubenėlį ligi pat viršaus, padėjo mergaitei.

Heida užsitépė ant duonos sūrio, kuris pakepintas buvo minkštas kaip sviestas, ir skaniai kirto, užsigerdama pienu.

Po pietų senelis nuėjo į ožkų tvartelį, nes ten jam reikėjo ši bei tą patvarkyti. Heida įdėmiai stebėjo, kaip jis iš pradžių pašlavinėjo su šluota, paskui pakreikė ožkelėms šviežių šiaudų, kad jos turėtų ant ko miegoti, kaip paskui nuėjo į pašiūrę šalimais, išsiplovė kelias apvalias lazdas, aptašė lentos galą, išgręžė skylės, įkalė tas apvalias lazdas ir pastatė; ir staiga radosi kėdė, tokia kaip senelio, tik daug aukštesnė. Heida žiūrėjo į ją, net žado netekusi iš nuostabos.

- Kas čia, Heida? - paklausė senelis.

- Tai kėdė man, nes ji kaip tik tokio aukštumo, ir taip greitai tu ją padarei, - tarė mergaitė, vis dar negalėdama atsipeikėti iš nuostabos ir susižavėjimo.

„Sumatus ir pastabus vaikas“, - tarė pats sau senelis, sukiodamasis aplink trobelę: čia įkala vieną kitą vinį, ten apie duris pasikrapšto, ir taip vaikščiojo jis su vinimis ir plaktuku rankose, vienur kai ką pataisinėdamas, kitur numušinėdamas, nelygu koks reikalas. Heida sekiojo jam iš paskos, neatsilikdama nė per žingsnį, viską matė, viską kuo atidžiausiai stebėjo, ir visas jai buvo be galo įdomu.

Taip atėjo vakaras. Senos eglės pradėjo garsiau ošti, pakilęs galingas vėjas užavo ir šniokštė tankiose jų viršūnėse. Tas taip maloniai glostė Heidos klausą ir širdį, kad ji tiesiog džiaugsmu nesitvėrė. Šokinėjo ir tripinėjo po eglėmis – jautėsi kaip devintam danguj. Senelis stovėjo pašiūrės tarpduryje ir žiūrėjo į mergaitę. Staiga nuaidėjo šaižus švilpsmas. Heida liovėsi šokinėjusi, senelis išėjo iš pašiūrės. Nuo kalno straksėdamos, liuksėdamos pasipylė ožkos, viena po kitos, visas jų pulkas, o to pulko vidury – Peteris. Džiaugsmingai šūktelėjusi, Heida šoko pulko vidurin ir ėmė sveikintis su senomis šio ryto draugėmis. Atlėkęs prie trobelės, pulkas sustojo, nuo jo atsiskyrė dvi gražios, lieknos ožkelės, viena balta, kita ruda, priėjo prie senelio ir ėmė laižyti jam delnus, kuriuose žinojo rasiančios žiupsnelį druskos, – taip senelis pasitikdavo du savo gyvulėlius kiekvieną vakarą. Peteris pradingo su savo būriu. Heida švelniai glostinėjo čia vieną, čia kitą ožkelę, šokinėjo aplink jas, norėdama paglostyti iš kitos pusės, džiaugėsi ir atsidžiaugti negalėjo gyvulėliais.

– Ar jos mūsų, seneli? Ar abi mūsų? Ar jas uždarysime į tvartelį? Ar jos visą laiką bus pas mus? – klausinėjo ji, nesitverdama džiaugsmu.

Senelis vos spėjo atsakinėti „taip“, „taip“ – taip pylėsi jos klausimai vienas po kito. Kai ožkelės išlaižė druską, senelis tarė:

– Eik, atsinešk savo dubenėlį ir duonos.

Heida padarė, kaip liepiama, ir tuoj sugrįžo atgal. Senelis primelžė pilną dubenėlį baltosios ožkelės pieno, atriekė duonos ir tarė:

– Dabar pavalgyk ir lipk viršun miegoti. Teta Deta dar paliko tau ryšulėlį, ten esą marškinėliai ir dar kai kas, jis guli apačioj spintoje, jeigu tau ko reikia. Aš dar uždarysiu ožkas, tad saldžių sapnų!

– Labanakt, seneli! Labanakt, o kuo jos vardu, seneli, kuo vardu jos? – sušuko mergaitė, bėgdama seneliui ir ožkoms iš paskos.

– Baltoji vardu Gulbelė, o rudoji – Meškutė, – grįžtelėjęs tarstelėjo senelis.

– Labanakt, Gulbele, labanakt, Meškute! – garsiai sušuko Heida, nes tuo metu abi kaip tik pradingo tvartelyje.

Heida dar prisėdo ant suolo ir suvalgė duoną, išgėrė pieną. Bet pūtė toks stiprus vėjas, kad ji vos galėjo išsilaikyti ant suolo. Todėl greitai susiruošė, įėjo į trobelę ir, užlipusi kopėčiomis, atsigulė į savo guolį. Netrukus ji jau taip kietai ir puikiai miegojo, lyg būtų gulėjusi gražiausioje karališkoje lovoje. Po

kiek laiko, dar gerai nesutemus, nuėjo gulti ir senelis, nes rytą jis keldavosi kartu su saule, o toji tuo metų laiku anksti patekėdavo virš kalnų.

Naktį vėjas taip sustiprėjo, kad nuo jo gūsių drebėjo visa trobelė, braškėjo visos sąsparos; kamine užė, kaukė, tarsi kas dejavo, o lauke viesulas taip siautėjo senose eglėse, kad retkarčiais buvo girdėti, kaip triokštelėjusi šlumšteli žemėn viena kita šaka. Vidury nakties senelis atsikėlė ir pusbalsiu tarė sau: „Tikriausiai baisu jai ten“. Užlipo kopėčiomis ir priėjo prie Heidos guolio. Mėnulis tarpais aiškiai švietė danguje, tarpais skriejantys debesis jį uždengdavo ir pasidarydavo tamsu. Šiuo metu skaisti mėnesiena kaip tik krito pro apvalų langelį tiesiai ant Heidos guolio. Įraudusiais skruostais, padėjusi galvą ant putlios rankutės, mergaitė ramiai miegojo po sunkia antklode ir, matyt, sapnavo kažkokį gražų sapną, nes jos veidukas spindėjo tikra palaima. Senelis žiūrėjo į ramiai miegančią mergaitę, kol mėnulį užslinko debesis, ir pasidarė tamsu; tada sugrįžo atgal į savo guolį.

Trečias skyrius

Ganyklose

Heida pabudo ankstų rytą, išgirdusi garsų švilp-telėjimą, o kai pramerkė akis, ant jos guolio ir ant šieno šalia užkrito auksinės šviesos pluoštas, įspindęs pro apvalų langelį ir viską aplinkui nutvieskęs auksu. Heida nustebusi apsidairė ir iš pradžių negalėjo susivokti, kur esanti. Tik kai išgirdo lauke žemą senelio balsą, iškart viską prisiminė: iš kur čia atėjo, kad dabar yra kalnuose pas senelį, o nebe pas senąją Urzelę, kuri jau buvo beveik kurčia ir amžinai dejuodavo, kad jai šalta, todėl nuolatos sėdėdavo prie lango arba prie krosnies, ten turėdavo būti ir Heida, bent jau kur netoliese, kad senutė ją matytų, nes girdėti jos negalėjo. Heidai nusibosdavo sėdėti tarp keturių sienų, o taip magėjo išbėgti laukan palakstyti. Todėl ji labai apsidžiaugė pabudusi naujoje vietoje ir prisiminusi, kiek nauja vakar matė ir kiek dar visko pamatys šiandien, – visų pirma Gulbelę ir Meškutę. Tad greitai pašoko iš savo guolio ir po kelių minučių jau stovėjo apsirengusi tais pačiais drabuželiais, kaip ir vakar, nes ne kažin ką pasirinkti

ir turėjo. Tada nulipo kopėčiomis žemyn ir išbėgo į kiemą. O ten jau stovėjo Ožkapetris su savo pulku, ir senelis kaip tik vedė iš tvartelio Gulbelę ir Meškutę. Heida pribėgo prie ožkelių palinkėti joms labo ryto.

- Gal ir tu nori eiti su jomis į ganyklą? - paklausė senelis.

Kur ji tau nenorės, net pašoko iš džiaugsmo!

- Bet pirma reikia nusiprausti, kad būtum švari, kitaip saulė juoksis iš tavęs, kai ji, taip gražiai spindėdama danguje, pamatys tavo murziną. Antai ten tau pataisyta.

Senelis parodė didelį puskubilį, pilną vandens, stovintį saulėje prie durų. Heida prišoko prie jo ir taškėsi, pūškinosi - išsiprausė, kad net blizgėjo. Tuo metu senelis nuėjo į trobelę ir pasišaukė Peterį:

- Eik šen, ožkų generole, ir atsinešk savo maišelį.

Peteris nustebeęs priėjo ir atkišo maišelį, kuriame nešiojosi savo skurdžius pietus.

- Atrišk, - paliepė senelis ir įkišo į maišelį didelį apsuikinį duonos ir tokio pat didumo gabalą sūrio.

Peteris nustebeęs išpūtė apvalias akis, nes vien tik pusė tų abiejų gabalų didumu prilygo tiems dviem, kuriuos jis pats turėjo pietų įsidėjęs.

- Na va, įdėsim dar ir dubenėlį, - kalbėjo toliau Dėdė, - nes mergaitė negalės atsigerti tiesiai iš

ožkos kaip tu, ji šito nemoka. Primelši jai du pilnus dubenėlius pietums, nes ji eis kartu su tavim ir pasiliks ten, kol namo leisies. Saugok, kad nenusiristų kur nuo uolos, girdi?

Tuokart ir Heida atstraksėjo.

- O dabar ar saulė iš manęs nesijuoks, seneli? - paklausė susirūpinusi. Mat, norėdama įtikti saulei, ji taip rūpestingai išsitrynė šiurkščiu rankšluosčiu, kuri senelis buvo pakabinęs prie vandens puskubilio, kad dabar stovėjo priešais senelį visa raudona kaip vėžys.

Senelis šyptelėjo.

- Ne, dabar ji neturės dėl ko juoktis, - nuramino jis. - Bet žinai ką? Vakare, kai grįši namo, aš tave visą panardinsiu į kubilą kaip žuvį, nes, vaikstant taip, kaip vaikšto ožkos, labai įjuosta kojos. Dabar galit eiti.

Ir vaikai linksmi leidosi aukštyn į kalnų ganyklas.

Naktį vėjas išblaškė paskutinius debesėlius, tamsiai mėlynas dangus žvelgė iš visų pusių žemyn, o jo viduryje švietė skaisti saulė, žerdama savo spindulius ant žalių pievų, ir visos mėlynai ir geltonai ten žydinčios gėlytės, atvėrusios savo taureles, džiaugsmingai žvelgė į ją. Heida, krykštaudama iš džiaugsmo, šokinėjo iš vienos pusės į kitą, nes

vienur ištisi ploteliai buvo nusėti dailučių geltonų raktažolių, kitur mėlynuote mėlynavo gražūs gencijonai, ir visur juokėsi ir linkėjo saulėje švelnialepės, auksinės saularožės. Negalėdama atsidžiaugti visomis tomis žėrinčiomis, mojančiomis gėlytėmis, Heida pamiršo net ožkas ir Peterį. Čia ji, žiūrėk, jau nustraksėjo toli į priekį, paskui kažkur į šalį, nes ten viskas žėrėjo raudonai, o ten – geltonai ir viliojo, traukė ją į visas puses. Ir kur tik bėgiodama, vis skynė ir skynė gėles, dėjo puokštelę po puokštelės ir krovėsi į skraitelį, nes norėjo viską namo parsinešti ir susmaigstyti į sieną savo miegamajame, kad ten būtų taip, kaip čia, lauke. Tad šiandien Peteriui reikėjo dairytis į visas puses, ir jo apvalios akys, nepratusios taip greitai į šalis lakstyti, turėjo darbo į valias, nes ožkos darė tą patį, kaip ir Heida: zyliojo šen ir ten, ir jis turėjo nuolatos švilpčioti, šūkčioti ir vytine šmiaukščioti, kad visas išsilaksčiusias vėl suvarytų į krūvą.

- Kurgi tu vėl pradingai, Heida? - sušuko jis dabar gana piktokai.

- Aš čia! - atsiliepė Heida kažkur užpakaly.

Peteris atsigrėžė - nieko nematyti. Heida tuo metu buvo kitapus kalvelės, taip gausiai nusėtos kvepiančiom gėlytėmis, kad net visas oras aplinkui

dvelkte dvelkė jų aromatu. Heida sėdėjo vidur to gėlynėlio, traukė jo skanų kvapą ir negalėjo atsi-gėrėti.

- Eik šen, neatsilik, - sušuko Peteris dar kartą. - Dėdė liepė tave saugoti, kad nenukristum kur nuo uolos.

- O kur tos uolos? - paklausė Heida ir nejudėjo iš vietos, nes saldus kvapas su kiekvienu vėjo dvelkte-lėjimu vis maloniau glostė jos uoslę.

- Ten aukštai, pačiam viršuj, mums dar toli iki ten, todėl eikš greičiau! O ten aukštai aukštai tupi senas plėšrūnas paukštis ir kranksi.

Tai padėjo. Heida bemat pašoko ir su pilnu skrai-teliu gėlių pasileido prie Peterio.

- Gana jau tau skinti, - tarė Peteris, kai Heida jį pasivijo, - kitaip nebus galo, vis atsilikinėsi ir atsili-kinėsi, o jeigu visas gėles nuskinsi, tai rytoj nebebus daugiau nė vienos.

Tie žodžiai nuskambėjo Heidai gana įtikinamai, ypač kad jos skraitelis jau buvo toks pilnas, kad ne kažin kas ten būtų ir tilpę, o juk ir rytojaus dienai reikėjo vieną kitą žiedelį palikti. Tad drožė kartu su Peteriu toliau; ožkos dabar taip pat tvarkingiau kopė į kalną, nes jau iš tolo užuodė skanias aukštutinės ganyklos žoleles ir niekur nė nestabtelėdamos ver-

žėsi tenai. Aukštutinė ganykla, kur Peteris paprastai apsistodavo su savo ožkomis ir įsikurdavo visai dienai, vienu kraštu rėmėsi į aukštą uolų sieną, kuri, apačioj apaugusi krūmokšniais ir eglėmis, toliau visiškai plika, stačiai kilo į dangų. Kitoje pusėje buvo didelis, tarpeklių išraižytas skardis, nusidriekęs toli žemyn, ir senelis ne be reikalo perspėjo jo saugotis.

Kai jie pasiekė tą aukštą kalnų vietą, Peteris nusikabino nuo peties maišelį ir rūpestingai padėjo į nedidelę duobutę, nes kada ne kada siūbtelėdavo stiprus vėjo gūsis; Peteris žinojo, ką tai reiškia, ir nenorėjo, kad jo brangus turtas nuriedėtų į pakalnę.

Paskui išsitiesė kaip ilgas saulės atokaitoje, nes reikėjo atsipūsti po sunkaus kopimo į kalną.

Heida tuo laiku nusijuosė prijuostėlę, gražiai suvyniojo kartu su visomis gėlytėmis, padėjo į duobutę prie maišelio su maistu ir, atsisėdusi šalia gulinčio Peterio, apsidairė. Toli apačioj plytėjo slėnis, nužertas ryto saulės. Priešais į tamsiai mėlyną dangų kilo didžiulis baltas sniegynas, kiek kairiau nuo jo stūksojo milžiniškas uolų kalnas, o jam iš šalių stiebėsi į mėlynę aukšti uolų bokštai, rintai žvelgiantys iš aukštybių į Heidą. Mergaitė tyliai, ramiai sėdėjo ir dairėsi. Aplink, kiek tik akis aprėpia, buvo tylu tylu, tik vėjas šiureno gėleles – švelnius

mėlynus katilėlius ir auksu spindinčias saularožes, – kurios, kur tik pažvelgsi, siūravo ant savo liaunų stiebelių ir tyliai, džiugiai linksėjo. Peteris pavargęs užmigo, ožkos lipinėjo aukštai po krūmynus. Heidai buvo taip gera, malonu širdyje, kaip dar niekada gyvenime. Ji gėrė auksinę saulės šviesą, tyrą orą ir švelnų gėlių kvapą ir nieko daugiau netroško, tik būti ir būti šioje pievoje ir niekur iš jos nesitraukti. Ji nuolat žvilgčiojo į aukštus kalnų masyvus ir kiekvieną kartą taip ilgai į juos žiūrėjo, kad ilgainiui ėmė jai rodytis, jog tie kalnai įgijo veidus ir nūnai žvelgia į ją iš aukštybių kaip geri draugai. Taip besėdėdama staiga išgirdo virš galvos garsų riksmą ir kranksmą, o kai pakėlė akis aukštyn, pamatė danguje skriejant tokią didelį paukštį, kokio dar kaip gyva nebuvo regėjusi; plačiai išskleidęs sparnus, paukštis suko ore ratus ir, kiekvieną kartą dideliu lanku sugrižęs, garsiai ir šaižiai kranksėjo jai virš galvos.

– Peteri! Peteri! Pabusk! – garsiai sušuko Heida. – Žiūrėk, atskrido plėšrūnas paukštis! Žiūrėk, žiūrėk!

Išgirdęs riksmą, Peteris atsikėlė ir kartu su Heida žiūrėjo, kaip paukštis kilo, kilo vis aukščiau ir aukščiau į dangaus mėlynę ir galiausiai pradingo už pilkų uolų.

- Kur jis dabar nuskrido? - paklausė Heida, įdėmiai stebėjusi paukštį.

- Namo, į savo lizdą, - atsakė Peteris.

- Ar jo namai ten, aukštai? O, kaip gražu - šitaip aukštai! O ko jis taip rėkia? - klausinėjo toliau Heida.

- Todėl, kad jam taip reikia, - pareiškė Peteris.

- Užlipkim ten ir pažiūrėkim, kur jis gyvena, - pasiūlė Heida.

- Oi! Oi! Oi! - pratrūko Peteris, kiekvieną šūksnį palydėdamas vis su didesniu nepritarimu. - Juk nė viena ožka ten neužliptų, o Dėdė sakė, kad tau nevalia per daug laiptoti, kad nuo uolų nenukristum.

Staiga Peteris pagavo taip siaubingai švilpčioti ir šūkauti, kad Heida nebežinojo, kas čia ir bus; bet ožkos, atrodo, suprato tuos garsus, nes tuoj viena po kitos atstraksėjo, ir netrukus visas būrys susirinko žalioje atšlaitėje, vienos kramsnodamos skanius stiebelius, kitos zyliodamos į šalis, trečios išdykaudamos ir badydamosi ragais. Heida pašoko ir lakstė, sukinėjosi tarp ožkų, nes jai tai buvo nauja, neapsakomai malonu matyti, kaip tie gyvulėliai vienas per kitą strikinėja ir linksminasi; ji šokinėjo nuo vieno prie kito, norėjo su kiekvienu susipažinti, nes

kiekvienas buvo vis kitoks, skirtingas, turėjo tik jam vienam būdingas manieras.

Tuo metu Peteris atsinešė maišelį su maistu, gražiai keturkampiu išdėliojo ant žemės visus keturis gabalus – didžiuosius iš Heidos pusės, mažuosius iš savo, nes aiškiai žinojo, ką iš ko buvo gavęs. Paskui pasiėmė dubenėlį, primelžė šviežio, balto Gulbelės pieno ir padėjo dubenėlį keturkampio vidury. Tada šūktelėjo Heidą, tačiau ją sunkiau buvo prisišaukti negu ožkas, nes ji buvo taip įsitraukusi į savo naujųjų bičiulių linksmybes, taip susižavėjusi visokiausiais jų šokinėjimais ir išdaigomis, kad nieko daugiau nematė ir negirdėjo. Bet Peteris žinojo, kaip ją prisišaukti; jis taip paleido gerklę, kad aidas nuskambėjo uolomis iki pat dangaus. Heida tuoj atbėgo, ir išdėlioti valgiai atrodė taip viliojamai, kad ji net šokinėti pradėjo iš džiaugsmo.

– Liaukis strakaliojusi, metas pasistiprinti, – tarė Peteris. – Sėskis ir valgyk.

Heida atsisėdo.

– Ar čia pienas man? – paklausė, dar kartą su pasitenkinimu nužvelgusi gražų keturkampį su dubenėliu vidury.

- Taip, - atsakė Peteris, - tie du didieji gabalai užkandos taip pat tavo, o kai tą dubenėlį išgersi, Gulbelė duos tau dar vieną, o tada gersiu aš.

- O kokios ožkos tu gersi pieną? - pasiteiravo Heida.

- Savo, Keršės. Na, valgyk, valgyk! - dar kartą paragino Peteris.

Heida pradėjo nuo pieno, ir, kai išgėrusi padėjo tuščią dubenėlį, Peteris atsistojo ir tuoj atnešė antrą. Gerdama šitą, Heida atsilaužė kąsnelį savo duonos, o likusį apsukinį, kuris dar ir dabar buvo didesnis už buvusį Peterio gabalą, iš kurio jau nebe kas buvo ir belikę, atidavė jam kartu su visu gabalu sūrio tardama:

- Valgyk tu, man jau užtenka.

Peteris žiūrėjo į Heidą, iš nuostabos net žado netekęs, ir nedrįso imti - negalėjo patikėti, kad ji rimtai siūlo jam savo dalį. Heida palaikė atkišusi duoną su sūriu, o kadangi Peteris neskubėjo imti, tai padėjo jam ant kelių. Dabar Peteris suprato, kad ji iš tikrųjų jam atiduoda, paėmė dovaną, linktelėjo atsidėkodamas ir pavalgė tokius sočius pietus, kokių dar niekada nebuvo valgęs čia piemenaudamas. Tuo metu Heida sukinėjosi tarp ožkų.

- O kokie jų visų vardai, Peteri? - paklausė ji.

Peteris kuo puikiausiai tai žinojo, visų jų vardus buvo įsidėjęs į galvą, nes, be jų, ne kažin ką daugiau ir turėjo į ją dėtis. Tad neužsikirsdamas vardijo vieną po kitos, rodydamas į kiekvieną pirštu. Heida susidomėjusi atidžiai klausėsi jo aiškinimų, ir netrukus jau pati galėjo visas ožkas vieną nuo kitos atskirti ir įvardyti, nes kiekviena turėjo kokią nors savybę, kurią nesunku buvo įsidėmėti, tik reikėjo gerai išžiūrėti, ir Heida tai darė. Tas dičkis su stipriais ragais, kuriais nuolatos gąsdino visas savo drauges, buvo vardu Didragis, dauguma bėgdavo šalin, vos tik jam pasirodžius, ir nenorėjo nieko žinoti apie tą storžievį. Tik drąsuolė Dagilė, smulkutė, mikli ožkelė, jo nevengė – atvirksčiai, kartais net pati, tris, keturis kartus iš eilės įsibėgėjusi, taip smarkiai puldinėjo jį, kad Didragis dažniausiai tik stovėdavo nustebęs ir nedrįsdavo jos liesti, nes Dagilė buvo gana karinga ir turėjo aštrius ragučius. Buvo čia mažučiuokė, balta Sniegena, kuri nuolatos taip atkakliai ir gailiai mekeno, kad Heida jau ne kartą buvo prie jos pribėgusi paguosti ir paglostyti jai galvą. Dabar ji vėl prie jos prišoko, nes išgirdo jauną, aimanuojančią jos balselį. Heida apkabino ožkelei kaklą ir su didele užuojauta paklausė:

- Kas tau yra, Sniegenėle? Ko tu taip šaukiesi pagalbos?

Ožkelė patikliai prisiglaudė ir nurimo. Peteris, dar nebaigęs doroti gausių šios dienos pietų, sušuko su kąsnium burnoj:

- Ji taip daro dėl to, kad nebėra čia senės, užvakar pardavė ją į Majenfeldą, ir ji jau niekada nebeateis čia į ganyklą.

- O kas ta senė? - paklausė Heida.

- Nagi jos motina, - atsakė Peteris.

- O kur senelė? - vėl paklausė Heida.

- Neturi.

- O senelis?

- Neturi.

- Vargšė Sniegenėlė, - tarė Heida ir švelniai priglaudė gyvulėlį prie širdies. - Bet dabar tu nebedejuok daugiau; pamatysi, nuo šiol aš kiekvieną dieną ateisiu čia su tavim, ir tu nebūsi tokia vieniša, o jeigu tau ko trūks, galėsi prie manęs priėti.

Sniegena nudžiugusi glaustė galvą Heidai prie peties ir jau nebemekeno taip gailiai.

Tuomet Peteris baigė savo pietus ir vėl atėjo prie kaimenės ir Heidos, kuri ir toliau įdėmiai stebėjo gyvulėlius.

Be abejonės, gražiausios ir švariausios iš viso būrio buvo Gulbelė ir Meškutė; visa jų elgsena turėjo tam tikro galantiškumo, vaikščiojo jos dažniausiai savo keliais ir ypač vengė įkyriojo Didragio, žiūrėjo į jį labai nepalankiai ir su panieka.

Dabar gyvulėliai vėl patraukė aukštyn į krūmais apaugusį šlaitą, vieni lengvai šokinėdami per kliūtis, kiti ramiai skabydami pakeliui skanias žoleles, Didragis čia vienur, čia kitur bandydamas savo išpuolius. Gulbelė ir Meškutė gražiai ir lengvai kopė aukštyn, užlipusios tuoj išsirinko gražiausius krūmus ir, grakščiai pasistiebusios, ėmė kramsnoti šakeles. Heida stovėjo susidėjusi rankas ant nugaros ir žiūrėjo į visa tai su didžiausiu susidomėjimu.

- Sakyk, kaip nori, - kreipėsi ji vėl į žolėje gulintį Peterį, - gražiausios iš visų yra Gulbelė ir Meškutė.

- Žinau, - atsakė šis. - Kalnų Dėdė jas švarina ir prausia, duoda joms druskos ir turi gražiausią tvartelį.

Bet staiga Peteris kad pašoks ir pasileido dideliais šuoliais paskui ožkas, Heida - jam iš paskos; matyt, kažkas atsitiko, tad negalėjo ji sėdėti, rankas sudėjusi, ir nieko nedaryti. Peteris lėkė tiesiai per ožkų bandą į tą pusę ganyklos, kur uolos, plikos ir skardingos, leidosi toli gilyn, ir kokia neap-

dairi ožkelė, ten atsidūrusi, galėjo lengvai nugarmėti nuo skardžio ir susilaužyti visas keturias kojas. O jis matė, kaip išdykėlė Dagilė nustraksėjo į tą pusę, ir atskubėjo pačiu laiku, nes ožkelė jau buvo visai ant bedugnės krašto. Norėdamas ją nutverti, Peteris krito ant žemės ir griūdamas dar spėjo pagriebti ožkelę už kojos. Dagilė mekeno baisiausiai nustebusi ir nepatenkinta, kad kažkas nutraukė jos smagų pasilakstymą, ir atkakliai stengėsi ištrūkti. Peteris pasišaukė į pagalbą Heidą, nes negalėjo atsikelti ir vos neišsuko Dagilei kojos. Heida tuoj prišoko ir iškart suprato, kokie prasti ožkelės ir Peterio reikalai. Ji greitai išsirovė iš žemės kelias kvepiančias žoleles, pakišo Dagilei po snukučiu ir gerindamasi tarė:

- Nusiramink, Dagile, būk protinga! Žiūrėk, gali nusiristi žemyn ir nusilaužti koją, tada tau labai, labai skaudės.

Ožkelė bemat atsigrėžė ir patenkinta sušlamštė žoleles Heidai iš rankos. Tuo metu Peteris atsistojo, paėmė Dagilę už virvutės, kuria jai buvo parištas po kaklu varpelis, Heida paėmė virvutę iš kitos pusės, ir abu nuvedė nutrūktgalvę prie ramiai besiganančios kaimenės. Dabar, kai visi pavojai jau buvo praėity, Peteris pakėlė savo vytinę ir norėjo už bausmę

gerai iškaršti neklaužadai kailį. Dagilė išsigandusi atšoko į šalį, nes suprato, kas jai gresia. Bet Heida garsiai suriko:

- Ne, ne, Peteri, nereikia, nemušk tu jos, matai, kokia ji išsigandusi!

- Ji šito nusipelnė, - burbtelėjo Peteris ir užsi-
mojo vytine.

Bet Heida sulaukė jo ranką ir, didžiai pasipiktinusi, sušuko:

- Nieko nedaryk jai, ožkelei skaudės, paleisk ją!

Peteris nustebęs žiūrėjo į valdingai nusiteikusią Heidą, kurios juodos akys svaidė į jį tokius žaibus, kad jis nejučia nuleido vytinę.

- Na, gerai jau, gerai, tegu sau eina, jeigu rytoj vėl duosi man savo sūrio, - nusileido Peteris, nes norėjo atsiimti atlygį už patirtą išgąstį.

- Galėsi imti jį visą, visą gabalą, rytoj ir kitas dienas, man jo nereikia, - sutiko Heida. - Ir duonos duosiu tau daug, kaip ir šiandien; bet už tai turėsi niekada, niekada nemušti Dagilės, taip pat Sniegnos ir kitų ožkelių.

- Man vis tiek, - tarė Peteris.

Ir tai buvo jo kaip ir sutikimas. Dabar jis paleido išdykėlę, ir linksmuolė Dagilė pasišokinėdama nukūrė į kaimenę.

Taip nepastebimai prabėgo diena. Saulė jau taisėsi leistis už kalnų viršūnių. Heida vėl sėdėjo ant žemės ir tyliai žvelgė į mėlynuosius katilėlius ir saularožes, spindinčias auksinėje vakaro žaroje; visi žolynai atrodė lyg auksu aplieti, uolų viršūnės sužibo, sutvisko. Ūmai Heida pašoko ir sušuko:

- Peteri! Peteri! Dega! Dega! Visi kalnai dega, ir didieji sniegynai dega, ir dangus! Tu tik pažiūrėk, tu tik pažiūrėk! Aukštasis uolynas visas žėruote žėruoja! O koks gražus, koks ugnies nutviekostas sniegas! Peteri, kelkis! Žiūrėk, ugnis ir ten, kur gyvena plėšrūnas paukštis! Tu tik pažiūrėk, kokios uolos, kokios eglės! Viskas, viskas skendi ugnyje!

- Taip visada būna, - ramiai tarė Peteris ir toliau sau lupo vytinės žievę. - Bet čia visai ne ugnis.

- O kas gi? - sušuko Heida šokinėdama ir šen, ir ten, kad viską pamatytų, nieko nepažiopsotų, nes tiesiog atsižiūrėti negalėjo - taip gražu buvo iš visų pusių. - Tai kas gi čia yra, Peteri, kas? - sušuko ji dar kartą.

- Taip būna savaime, - pareiškė Peteris.

- O, žiūrėk, žiūrėk, - sušuko Heida, baisiausiai susijaudinusi, - staiga jie pasidarė rožiniai! Pažiūrėk į tą snieguotąjį ir tą su aukštomis, smailiomis uolomis! Kuo jie vardu, Peteri?

- Kalnai neturi vardų, - atsakė šis.

- O, kaip gražu, pažiūrėk, koks rožinis sniegas! O, ir prie uolų viršuje tiek daug daug rožių! O, dabar jos pilkėja! O! O! Dabar viskas jau užgeso! Viskas baigta, Peteri!

Heida atsisėdo ant žemės ir atrodė tokia sutrikusi, lyg iš tikrųjų viskam būtų atėjęs galas.

- Rytoj vėl taip bus, - tarė Peteris. - Kelkis, laikas namo eiti.

Peteris sušvilpė, sušaukė ožkas, ir jie leidosi namo.

- Ar kiekvieną dieną taip bus, kiekvieną dieną, kai būsim ganykloje? - paklausė Heida, norėdama, kad Peteris dar kartą patvirtintų savo žodžius.

- Dažniausiai, - atsakė šis.

- O rytoj tikrai bus? - prisispyrusi klausinėjo ji.

- Taip, taip, rytoj tikrai bus! - užtikrino Peteris.

Gavusi tokį atsakymą, mergaitė vėl nudžiugo, o kadangi buvo kupina per dieną patirtų įspūdžių, ir tiek daug naujų dalykų sukosi jos galvoje, tai nutilo ir nebetarė daugiau nė žodžio, žingsniavo tylėdama, kol priėjo kalną trobelę ir pamatė po eglėmis sėdintį senelį; ten jis turėjo pasidaręs suoliuką ir vakarais laukdavo grįžtančių savo ožkelių, nes jos pareidavo kaip tik iš tos pusės. Heida tuoj šoko prie jo, Gulbelė

ir Meškutė jai iš paskos, nes ožkelės žinojo, kas yra jų šeimnininkas, ir kur jų tvartelis. Peteris tik šūkte-lėjo Heidai:

- Tai iki rytojaus! Labanakt! - nes jam labai rūpėjo, kad Heida rytoj vėl ateitų.

Toji apsisukusi greit pribėgo prie Peterio, padavė jam ranką ir pažadėjo, kad rytoj tikrai vėl eis su juo kartu, paskui išoko į tolyn traukiančių ožkų būrį, dar kartą apkabino Sniegenai kaklą ir patikliai tarė:

- Miegok ramiai, Sniegenėle, ir žinok, kad rytoj aš vėl ateisiu ir kad tau niekada jau nebereikės taip graudžiai mekenti.

Sniegena atsidėkodama meiliai pažvelgė į mergaitę ir linksma nustraksėjo į kaimenę.

Heida sugrįžo po eglėmis.

- O, seneli, kad tu žinotum, koks buvo gražumėlis! - sušuko ji, dar nespėjusi prie jo pribėgti. - Ugnis ir rožės ant uolų, mėlynos ir geltonos gėlės, ir štai pažiūrėk, ko aš tau parnešiau! - Ir pažėrė seneliui iš sulankstytos prijuostėlės visą savo gėlių apstą.

Bet kaipgi tos vargšės gėlytės dabar atrodė! Mergaitė tiesiog negalėjo jų atpažinti. Tai buvo ne gėlytės, o grynų gryniausias šėkas, nebebuvo nė vienos atviros taurelės.

- O, seneli, kas gi joms atsitiko? - išsigandusi sušuko Heida. - Tokios jos nebuvo, kodėl jos dabar taip atrodo?

- Jos nori būti lauke, stovėti saulėje, o tu jas sukūšai į prijuostelę, - paaiškino senelis.

- Jeigu taip, tai daugiau aš jų nebeskinsiu ir nebesinešiu namo. Bet, seneli, kodėl plėšrūnas paukštis taip kranksi? - paklausė dar.

- Dabar eik maudytis, o aš einu į tvartelį ir atnešiu pieno. Paskui eisim drauge į trobelę ir valgysim vakarienę, tada aš tau ir pasakysiu.

Taip jie ir padarė, o kai paskui Heida jau sėdėjo, ant savo aukštos kėdės pasidėjusi dubenėlį pieno, o senelis šalia jos, tada ji ir vėl paklausė:

- Kodėl plėšrūnas paukštis kranksi, visą laiką žemyn žiūrėdamas, seneli?

- Jis tyčiojasi iš žmonių, gyvenančių ten, žemai, kad tokia jų daugybė sėdi susigrūde, susikimšę savo kaimuose ir neapkenčia vienas kito. Todėl jis tyčiojasi iš jų sakydamas: „Jeigu išsisklaidytumėt kas sau, eitumėt kiekvienas savo keliu ir pakiltumėt į aukštybes kaip aš, tada jūsų gyvenimas būtų šviesesnis“.

Tuos žodžius senelis ištarė taip atšiauriai, kad paukščio kranksmas dar įspūdingiau iškilo Heidos atmintyje.

- O kodėl kalnai neturi vardų, seneli? - toliau klausinėjo ji.

- Turi jie vardus, - atsakė šis, - ir jeigu tu man aiškiai papasakotum, kaip kuris atrodo, aš tau pasakyčiau, kuo jis vardu.

Heida labai tiksliai nupasakojo, kaip atrodo anas uolų kalnas su dviem bokštais iš šalių, ir senelis patenkintas tarė:

- Taip, supratau, ką tu turi galvoj. Tas kalnas vardu Falknis. Gal matei ir dar kokį kitą?

Heida papasakojo apie kalną su dideliu sniegynu, kur visas sniegas skendėjo liepsnose, paskui pasidarė rožinis, o galiausiai staiga paliko visiškai blyškus ir užgeso.

- Žinau ir tą, - tarė senelis. - Tai Šezaplana. Vadinasi, tau patiko ganyklose?

Dabar Heida papasakojo viską apie šią dieną: kaip ten gražu buvo, ypač apie tą ugnį vakare; ir klausė senelį, iš kur visa tai, nes Peteris nieko apie tai nežinojęs.

- Matai, visa tai priklauso nuo saulės, - aiškino senelis. - Sakydama kalnams „labanakt“, ji siunčia jiems paskutinius gražiausius savo spindulius, kad kalnai nepamirštų jos, kol rytą ji vėl užtekės.

Tai patiko Heidai, ir ji su nekantrumu galvojo, kada ateis nauja diena, kai ji galės vėl eiti į ganyklas ir matys, kaip saulė sako kalnams „labanakt“. Bet dabar jau laikas buvo eiti miegoti, ir miegojo ji kuo puikiausiai visą naktį savo minkštame šieno patale ir sapnavo vien tik žėruojančius kalnus ir raudonas rožes juose, o tuose rožiniuose kalnuose linksmi laigė Sniegena.

Ketvirtas skyrius

Pas Senele

Kitą rytą vėl patekėjo skaisti saulė, paskui atsivarė savo ožkas Peteris, ir jie vėl drauge išėjo į kalnų ganyklas. Taip buvo kasdien. Per tą laiką Heida gražiai įrudo ir pasidarė tokia stipri ir sveikatinga, kad niekada nesiskundė jokiais negalavimais. Gyveno linksma ir laiminga, kaip gyvena tik linksmieji paukštužėliai žalios girios medžiuose. O kai atėjo ruduo, ir vis garsiau pradėjo užauti vėjas, vieną dieną senelis pasakė:

- Šiandien tu liksi namie, Heida. Tokią mažutę, kaip tu, vėjas gali pagauti ir, pakėlęs virš visų uolų, nušvilpinti į slėnį.

Bet kai tą žinią rytą išgirdo Peteris, gaila buvo į jį ir žiūrėti – toks jis atrodė nelaimingas. Ir kurgi ne – juk kai nebus Heidos, jis nežinos nė ko griebtis iš nuobodumo, be to, neteks ir savo sočių pietų ir galiausiai jam bus dvigubai sunkiau tvarkytis su ožkomis, nes gyvulėliai jau buvo taip prie mergaitės pripratę, kad be jos nenorėjo nė iš vietos judėti, tik sklaidėsi į šalis.

Heida niekada nesijautė nelaiminga, nes visada matė prieš akis ką nors, kas jai teikė džiaugsmo. Žinoma, maloniausia buvo traukti kartu su piemeniu ir ožkomis į ganyklas, kur žydi gėlės, ir kranksi plėšrūnas paukštis, ir kur galima patirti tiek visokiausių įdomybių, bendraujant su visomis tomis ožkelėmis, kurių kiekviena buvo tokia skirtinga. Bet ir senelio kalinėjimas, pjaustinėjimas ir kitoks meistravimas jai taip pat buvo labai įdomus. O jeigu pasitaikydavo, kad tuo metu, kai ji būdavo namie, senelis darydavo gražius, apvalainus ožkų sūrelius, tada jai būdavo ypatingas džiaugsmas stebėti tą keistą užsiėmimą, kai jis, atsiraitojęs abi rankoves, maišo dideliame katile. Bet labiausiai patikdavo tokiomis vėjuotomis dienomis klausytis, kaip siūruoja ir ošia už namelio trys senos eglės. Tada ji kur buvusi, kur nebuvusi bėgdavo ten, viską metusi, nes nebuvo nieko gražesnio ir įstabesnio, kaip tas duslus, paslaptingas užavimas ten aukštai viršūnėse. Stovėdavo apačioj, klausydavosi ir atsiklausyti negalėjo. Dabar saulė jau nebekaitino kaip vasarą, darėsi vis vėsiau, teko išsitraukti iš spintos savo kojinaites, batelius ir švarkelelį. Stovint po eglėmis, vėjas košė kiaurai, bet ji vis tiek negalėjo namie nusėdėti, vis bėgo ir bėgo tenai, kai tik išgirdavo vėją švilpaujant.

Paskui pasidarė šalta, ir Peteris, rytais atėjęs, pustė rankas; bet tai truko neilgai, nes staiga vieną naktį gausiai prisnigo, ir viską aplink užklojo sniegas, niekur nebeliko nė vieno žalio lapelio. Peteris jau nebeatėjo su savo kaimene. Heida nustebusi žiūrėjo pro mažutį langelį, nes ir vėl pradėjo snigti. Didelės snaigės krito ir krito, netrukus sniegas jau siekė iki lango, paskui dar aukščiau, net lango nebe-galėjai atverti, ir jie paliko visai uždaryti namelyje. Heidai tai taip patiko, kad ji vis bėgiojo nuo vieno langelio prie kito pasižiūrėti, ar sniegas dar neužvertė viso namelio, ir ar neteks jiems vidury dienos žiburio degti. Bet šito neprireikė. Kitą dieną senelis išėjo laukan, nes daugiau jau nebesnigo, ir ėmė iš visų pusių atkasinti sniegą, vertė privertė didžiules, dideliausias krūvas, ir aplink trobelę išaugo kalnas prie kalno. Bet dabar jau galėjai ir langą atidaryti, ir pro duris išeiti, – ir gerai, nes po pietų, kai Heida su seneliu sėdėjo prie ugnies, kiekvienas ant savo trikojo, lauke, prie slenksčio, išgirdo trenksmą, bil-desį, ir galų gale atsidarė durys. Įėjo Peteris. Ne be reikalo pirma trankėsi jis ten prie slenksčio – purtėsi sniegą, kuriuo ligi pat viršaus buvo aplipę jo batai. Ir ne tik batai, pats Peteris taip pat buvo snieguotas nuo galvos iki kojų, mat, sunkiai klampodamas per

gilius pusnynus, visas išsisniegavo, sniegas kai kur aptirpo, o paskui šaltyje sušalo ir dabar kabėjo ant jo, pavirtęs į ledą. Bet jis neišsigando tų sunkumų, buvo tvirtai pasiryžęs šiandien aplankyti Heidą, nes jau visą savaitę nebuvo jos matęs.

- Labas vakaras, - pasisveikino įėjęs, tuoj atsi-stojo kuo arčiau prie ugnies ir nieko daugiau nebe-sakė, bet visas jo veidas švytėjo iš pasitenkinimo, kad pagaliau jis jau čia.

Heida nustebusi žiūrėjo į jį, nes, stovint taip arti ugnies, sniegas ant jo pradėjo tirpti, ir dabar jis atrodė kaip koks nedidelis vandens krioklelis.

- Na, generole, kaip reikalai? - tarė senelis. - Dabar tu netekai savo armijos ir turėsi kotelį krimsti.

- Kodėl jis turės kotelį krimsti, seneli? - susido-mėjusi paklausė Heida.

- Žiemą jis turės eiti į mokyklą, - paaiškino sene-lis, - ten vaikai mokosi skaityti ir rašyti, ir kartais tai sunkiai sekasi, o kai pakramtai kotelį, vis šiek tiek palengvėja, ar ne, generole?

- Taip, tai teisybė, - patvirtino Peteris.

Heida labai susidomėjo ir pradėjo Peterį kaman-tinėti, kas ta mokykla, ką ten reikia daryti, kas ten dedasi, kas girdėti ir taip toliau, o kadangi kiekvie-nas pokalbis su Peteriu visada užtrukdavo gana ilgai,

tai dabar atsakinédamas ir aiškindamas jis gražiai nuo galvos ligi pat kojų apdžiūvo. Mat jam visada būdavo didelis vargas savo mintis reikšti žodžiais, o šį sykį ypač turėjo susiimti, nes vos tik spėja suregzti kokį atsakymą, Heida iškart vėl užverčia jį keliais netikėtais klausimais ir, dažniausiai tokiais, į kuriuos vienu žodžiu neatsakysi, reikia viso sakinio.

Senelis per visą tą pokalbį tylėjo, tačiau jo lūpų kampučiai retkarčiais linksmai krustelédavo, ir tai rodė, kad jis klausosi.

- Tai va, generole, buvai pakliuvęs į ugnį, todėl reikia tau pasistiprinti, eikš su mumis prie stalo.

Tai pasakęs, atsistojo ir atnešė iš spintos vakarienę, Heida pristūmė prie stalo kėdes. Pasienyje jau buvo pritaisytas ir suolas. Kadangi senelis dabar jau buvo nebe vienas, tai pridarė visokių sėdimų vietų dviem, nes Heida turėjo madą, būdama namie, niekur nuo jo nesitraukti - kur tik jis, ten ir ji. Tad dabar visi trys turėjo kur atsisėsti, ir Peteris net išsižiojo pamatęs, kokį didžiulį gražios, džiovintos mėsos gabalą Kalnų Dėdė užrito jam ant storo duonos apsuikinio. Taip gerai jis jau seniai buvo valgęs. Kai smagi vakarienė atėjo į pabaigą, jau ir temti pradėjo. Peteris susirengė namo eiti. Padėkojęs už vaka-

rieneį ir pasakęs „labanakt“, tarpduryje dar kartą atsigręžė ir tarė:

- Sekmadienį aš vėl ateisiu, lygiai po savaitės, o tu taip pat turėtum pas senelę ateiti, sakė ji.

Iki tol Heida niekada nebuvo nė pagalvojusi, kad pas kažką ji turėtų nueiti, bet dabar ta mintis iškart ištrigo jai į galvą, ir jau kitą rytą pirmieji jos žodžiai buvo:

- Seneli, dabar aš tikrai turiu nueiti pas senelę, ji manęs laukia.

- Per daug sniego, - nenorėjo nė į kalbas leistis senelis.

Bet Heidai ta mintis vis neišėjo ir neišėjo iš galvos, nes jeigu jau senelė liepė pasakyti, tai taip ir turi būti padaryta, todėl nebuvo dienos, kad ji penkis šešis kartus neprimintų:

- Seneli, dabar aš tikrai turiu nueiti, senelė manęs laukia.

Ketvirtą dieną, kai lauke sulig kiekvienu žingsniu girgždėjo, traškėjo nuo šalčio, ir visas storas sniego apklotas aplinkui buvo kietai sušalęs, bet skaisčiai švietė saulė, ir jos spinduliai krito pro langelį tiesiai ant aukšto Heidos krėslo, kur ji sėdėjo, valgydama pietus, staiga ji vėl pradėjo savo giesmelę:

- Šiandien aš tikrai turiu nueiti pas senelę, kitaip jai prailgs manęs laukti.

Dabar senelis pakilo nuo pietų stalo, užlipo ant aukšto, atsinešė storąjį maišą, kuriuo Heida užsiklodavo eidama gulti, ir tarė:

- Tai eikš!

Baisiausiai apsidžiaugusi, Heida išstraksėjo paskui senelį į žerintį sniego pasaulį.

Senose eglėse dabar buvo visiškai tylu, ant visų šakų klojėjo sniegas, ir visi medžiai taip gražiai žerėjo, tviskėjo saulėje, kad mergaitė net pašoko iš džiaugsmo ir kelis kartus šūktelėjo seneliui:

- Ateik, seneli, ateik! Visos eglės - grynas sidabras ir auksas!

Senelis buvo pašiūrėje ir dabar išėjo, nešinas plačiomis rogėmis. Prie jų šono buvo pritvirtintas toks strypas, o nuo plokščios sėdynės galėjai į priekį nuleisti kojas, važiuojant braukti viena ar kita per sniegą ir taip vairuoti. Senelis pirma pasigrožėjo kartu su Heida apsnigtomis eglėmis, paskui atsėdo ant rogių, paėmė mergaitę ant kelių, įsupo į maišą, kad nesušaltų, ir kaire ranka stipriai prispaudė prie savęs, kad paskui važiuojant nenukristų. Tada dešine ranka paėmė strypą ir pasispyrė abiem kojom. Rogės kad pasileido į pakalnę, švilpė tokiu

greičiu, kad Heida tarėsi ne važiuojanti, o skriejanti kaip paukštis oru ir garsiai krykštavo. Staiga rogės sustojo, tiesiai prie Ožkapetrio namų. Senelis nukėlė mergaitę nuo rogių, išvyniojo iš apkloto ir tarė:

- Na, štai, dabar eik vidun, o kai pradės temti, ruoškis atgal. - Paskui apsisuko ir, tempdamas pasukui save roges, leidosi prieš kalną namo.

Heida atidarė duris ir įėjo į ankštą kamarėlę, kurioje viskas atrodė juoda. Čia stovėjo krosnis, keli dubenėliai ant lentynos. Tai buvo mažutė virtuvėlė. Toliau vėl durys. Heida atidarė jas ir įžengė į nedidelį kambarėlį, nes čia buvo ne kalnų ganyklų trobelė, kaip pas senelį, kur viena vienintelė gyvenamoji patalpa ir palėpė šienui susikrauti, o mažutis, senoviškas gyvenamasis namelis, kur viskas ankšta, siaura ir skurdu. Vos tik įžengusi į kambarėlį, ji tuoj pat atsidūrė prie stalo, kur sėdėjo moteriškė ir lopė Peterio liemenę, - Heida iškart tą drabužį pažino. Kampe sėdėjo sukumpusi senučiukė ir verpė. Heida bemat suprato, kas ji tokia. Priėjo tiesiai prie ratelio ir tarė:

- Labą dieną, senele, štai aš ir pas tave. Nesitikėjai, kad taip greit ateisiu?

Senelė pakėlė galvą, apčiuopom susirado jai ištiestą ranką, valandėlę susimąščiusi palaikė savojoje, paskui tarė:

- Tai tu ta mergaitė, kur ten aukštai pas Kalną Dėdę, tu esi Heida?

- Taip, taip, - patvirtino ji, - aš ką tik atvažiavau čia rogėmis kartu su seneliu.

- Nejaugi! Tavo tokia šilta rankutė! Sakyk, Brigita, ar ir pats Kalną Dėdė čia su mergaite atvažiavo?

Peterio motina, Brigita, lopusi prie stalo, atsi- stojo, įdėmiai nužvelgė mergaitę nuo galvos ligi kojų, paskui tarė:

- Nežinau, mama, ar ir pats Dėdė čia atvažiavo su mergaite; tai neįtikėtina, matyt, mergaitė nelabai žino, ką šneka.

Bet Heida metė į moterį tokį žvilgsnį, kuris nepaliko abejonių jos žodžių tikrumu, ir išrėžė:

- Aš labai gerai žinau, kas mane įsupo į antklodę ir kartu su manim atvažiavo čia rogėmis. Tai senelis.

- Matyt, tai buvo ne iš piršto laužta, ką Peteris vasarą apie Kalną Dėdę kalbėjo, o mes sakėme, kad jis nežino, ką šneka, - tarė senelė. - Bet ir kas galėjo patikėti, kad tai įmanomas daiktas. Maniau,

kad mergaitė neišgyvens ten nė trijų savaičių. O ir kaip ji atrodo, Brigita?

Toji per tą laiką jau spėjo apžiūrėti mergaitę iš visų pusių ir dabar galėjo aiškiai papasakoti, kaip ji atrodo.

- Ji labai dailaus sudėjimo, kaip amžinatilsį Adelheida, o akys ir plaukai garbiniuoti kaip Tobijo kadaise ir senio ten, viršuj; man rodos, ji panaši į abu.

Tuo metu Heida nesėdėjo galvą nuleidusi, dairėsi aplinkui po trobą, viską nuodugniai apžiūrinėjo ir pagaliau tarė:

- Žiūrėk, senele, ten visą laiką darinėjasi langinė, senelis bemat įkaltų vinį, ir tada ji tvirtai laikytųsi, kitaip dar langą kada nors išdauš; žiūrėk, žiūrėk, kaip ji varstosi.

- Ak tu, geras vaikeli, - tarė senelė, - matyti nematau, bet girdėti girdžiu, ir ne tik langinę - viskas brazda, kliba, kai papučia vėjas, košia jis kiau-
rai per visas sienas; niekas nebesilaiko, ir naktimis, kai jie abu miega, mane kartais šiurpas ima, rodos, viskas subyrės virš mūsų galvų ir užmuš mus visus tris. Ak, ir nėra kas galėtų pataisyti mūsų trobele, Peteris šito nemoka.

- Bet kodėl gi tu nematai, kaip darinėjasi langinė, senele? Žiūrėk, va, dabar vėl, antai ten, - ir aiškiai parodė pirštu.

- Ak, vaikeli, juk aš nieko negaliu matyti, ničnieko, ne tik langinės, - pasiskundė senele.

- O jeigu aš išeisiu ir ligi galo atidarysiu langinę, kad būtų tikrai šviesu, ar tada tu matysi, senele?

- Ne, ne, ir tada nematysi, man jau niekas nebegali pašviesti.

- Bet jeigu išeisi į baltą baltą sniegą, tada tau tikrai bus šviesu; eime, senele, aš tau parodysiu.

Heida paėmė senele už rankos ir norėjo išsivesti laukan, nes jai visai baisu pasidarė, kad senelei niekur neprašviesėja.

- Niekur aš neisiu, mielas vaikuti, man tamsu bus ir ant sniego, ir šviesoje; šviesa jau nebepasiekia mano akių.

- Bet juk vasarą, senele, - kalbėjo mergaitė vis baimingiau vildamasi, kad gal vis dėlto dar ne viskas taip jau blogai, - žinai, kai saulė vėl karštai pliskins iš aukštybių ir „labanakt“ sakys, ir kalnai raudonai kaip ugnis žaižaruos, ir visos gėlytės geltonumu spindės, tada tau vėl viskas gražiai nušvis?

- Ak, vaikeli, aš jų niekada daugiau nebematysiu nei žėrinčių kalnų, nei auksaspalvių gėlyčių juose,

niekada nebebus jau man žemėje šviesu, niekada daugiau.

Dabar Heida nebeištverė ir balsu pravirko. Didžiai susisielėjusi kūkčiojo be perstojo:

- Tai kas gali padaryti, kad tau vėl būtų šviesu? Ar niekas negali to padaryti? Niekas o niekas?

Senelė pagavo mergaitę guosti, raminti, bet ne taip greit pasisekė ją nuramdyti. Heida beveik niekada neverkdavo, bet jeigu jau įsiraudodavo, tai labai sunku būdavo tą jos graudulį išsklaidyti. Senelė ir šiaip, ir taip bandė ją maldyti, nes jai tiesiog per širdį ėjo tas gailus jos kūkčiojimas. Galiausiai tarė:

- Eikš, geroji Heida, eik šen, aš tau kai ką pasakysiu. Žinok, kai žmogus nieko nemato, jam labai malonu išgirsti gerą žodį, ir man labai patinka klausytis tavo kalbelės. Eikš, atsisėsk arčiau manęs ir papasakok, ką tu ten aukštai darai, ir ką veikia tavo senelis, anksčiau aš jį gerai pažinojau, bet dabar jau daug metų beveik nieko apie jį negirdėjau, tik tiek, kiek nugirstu iš Peterio, bet iš jo daug neišgausi.

Dabar Heidai dingtelėjo nauja mintis; greitai nusišluostė ašaras ir guosdama tarė:

- Tu tik palauk, senele, aš viską pasakysiu seneiui, jis padarys, kad tau vėl būtų šviesu, ir pasirū-

pins, kad trobelė nesugriūtų, jis gali viską sutvarkyti.

Senelė tylėjo, ir dabar Heida pradėjo su dideliu užsidegimu pasakoti apie savo gyvenimą su seneliu ir apie dienas, praleistas ganyklose, apie tai, kaip ji dabar, žiemą, gyvena su seneliu, ir kiek visko jis moka padaryti iš medžio – suolų ir krėslų, ir dailiųėdžių, kur Gulbelei ir Meškutei galima įdėti šieno, ir naują didelį kubilą maudytis vasarą, naują dubenėlį pienui ir šaukštą, ir pasakojo, pasakojo apie visus tuos gražius daiktus, kurie staiga atsiranda iš paprasto medžio gabalo, o ji stovinti šalia senelio, žiūrinti ir norinti pati kada nors visa tai išmokti daryti.

Senelė labai atidžiai klausėsi mergaitės pasakojimo, retkarčiais tarstelėdama: „Girdi, Brigita? Girdi, ką ji šneka apie Dėdę?“

Staiga Heidos pasakojimą nutraukė stiprus bilsmas į duris, ir tuojau pat vidun įgriuvo Peteris. Pamatęs Heidą, sustojo kaip įbestas ir išpūtė savo apvalias akis – ko jau ko, o šito jis tikrai nesitikėjo. Bet kai mergaitė sušuko jam: „Labą vakarą, Peteri!“ – jo veide tuoj pasirodė džiaugsmingas vypsnyš.

- Argi gali taip būti, kad jis iš mokyklos jau parėjo? - nustebusi sušuko senelė. - Jau daug metų to nebuvo, kad man taip greitai prabėgtų popietė! Labą vakarą, Peteri. Kaip skaitymo reikalai?

- Vienodai, - atsiliepė Peteris.

- Taip, taip, - atsidūsėjusi tarė senelė. - O aš maniau, gal dar kada pavyks tau persilaužti, juk pavasariop bus tau jau dvylika metų.

- O kodėl jis turi persilaužti, senele? - susidomėjo mergaitė.

- Sakau, gal jis dar galėtų šio to pramokti, - tarė senelė. - Bent jau skaityti. Ten viršuj, ant lentynos, turiu seną maldaknygę, joje yra gražių giesmių, taip seniai aš jas girdėjau, o iš atminties jau nebeatsimenu. Tikėjas, pramoks Peteris skaityti ir paskaitys man kokią gražią giesmelę. Bet jis negali mokytis, jam per sunku.

- Man rodos, metas žiburį degti, jau visai baigia sutemti, - tarė Peterio motina, iki šiol uoliai darbusis, lopydama liemenę. - Nepajutau ir aš, kaip prabėgo popietė.

Dabar Heida tik strykt pašoko nuo savo kėdutės, greitai padavė ranką ir tarė:

- Labanakt, senele, man pasakyta tuojau pat eiti namo, kai pradės temti.

Paskui padavė ranką Peteriui, jo motinai ir pasuko prie durų. Bet senelė susirūpinusi sušuko:

- Palauk, palauk, Heida, kur tu viena eisi, Peteris tave palydės, girdi? Tu tik žiūrėk, Peteri, kad mergaitė kur nepargriūtų, ir nestoviniuok, kad nesušaltų, ar girdi? O ar turi tu kokią storą šaliką?

- Ne, šaliko aš neturiu, - sušuko Heida atgalios, - bet sušalti nesusėlsiu.

Ir sulig tais žodžiais nėrė pro duris ir taip greitai pasileido tolyn, kad Peteris vos spėjo jai iš paskos. Bet senelė aimanuodama sušuko:

- Vykis ją, Brigita, bėk, dar sušals mergaitė, jau čia pat naktis, pasiimk mano šaliką, bėk, greitai!

Brigita paklausė ir išbėgo laukan. Bet vaikai, vos žengę kelis žingsnius į kalną, pamatė iš viršaus ateinant senelį, vienas kitas didelis žingsnis, ir jis jau stovėjo prieš juos.

- Gerai, gerai, Heida, ištesėjai, kas buvo liepta! - pagyrė senelis, vėl stipriai įsupo mergaitę į antklodę, paėmė į glėbį ir nužingsniavo į kalną.

Brigita dar spėjo pamatyti, kaip senis su aptūlota mergeite glėbyje pasuko atgal namų link. Paskui ji kartu su Peteriu sugrižo į trobelę ir, negalėdama atsistebėti, papasakojo senelei, ką mačiusi. Toji taip pat ne mažiau stebėjosi ir vis kartojo:

- Ačiū Dievui, kad jis toks geras mergaitei, ačiū Dievui! Tik kad jis ir kitą kartą ją pas mane išleistu, mergaitė taip man patiko! - džiaugėsi neatsidžiaugdama ir visą vakarą iki pat eidama gulti mergaitę minėjo: - Kad tik ji vėl ateitu! Kad tik ji vėl ateitu! Dabar aš turiu ir dar kai ką pasaulyje, kuo galiu džiaugtis.

Brigita, tolydžio girdėdama senelę kartojant vis tą patį, jai pritarė, Peteris taip pat kiekvieną kartą linkėjo galva ir patenkintas, išsišiepęs iki ausų sakė:

- Taip aš ir žinojau. Taip aš ir žinojau.

Tuo metu Heida, įsupta į antklodę, kalbėjo ir kalbėjo seneliui neužsičiaupdama, tik jis nieko nesuprato, nes jos balsas negalėjo prasimušti pro aštuonlinką maišena, todėl tildė sakydamas:

- Palūkėk truputėlį, tuoj pareisim namo, tada papasakosi.

Ir vos tik jie parėjo į savo trobelę, ir senelis išlukštenu Heidą iš jos apvalkalo, ji tuojau pat seneliui išpyškino:

- Seneli, rytoj eidami turėsime pasiimti plaktuką ir didelių vinių, reikės pas senelę pritvirtinti langinę ir šiaip ne vieną vinį įkalti, nes pas ją viskas braška, traška.

- Mes turėsime? Ak šit kaip, turėsime tai padaryti mes? Kas tau taip sakė? - paklausė senelis.

- Niekas man nesakė, žinau tai, ir tiek, - atsakė Heida. - Juk pas ją viskas kliba, ir senelė iš baimės miegoti negali, jai atrodo, kad tuoj, tuoj viskas subyrės ir užgrius jiems ant galvų; be to, senelė visai šviesos nemato ir nežino, kaip ji galėtų matyti, bet tu gali jai padėti, seneli. Tik pagalvok, kaip liūdna, kai ji visą laiką gyvena tamsoje ir dar baimėje. Niekas kitas jai negali padėti, tik tu! Rytoj mes nueisim pas ją ir padėsime. Gerai, seneli, nueisim?

Heida įsikabino į senelį ir, pakėlusį akis, žvelgė į jį su neabejotamu pasitikėjimu. Senelis valandėlę žiūrėjo į mergaitę, paskui tarė:

- Gerai, Heida, padarysim, kad pas senele taip neklibėtų, tai padaryti mes galėsime. Rytoj.

Heida pagavo šokinėti, strikinėjo po visą aslą ir vis šūkčiojo:

- Rytoj mes tai padarysim! Rytoj mes tai padarysim!

Senelis tesėjo žodį. Kitą pavakarę jie vėl tokiu pat būdu nušliuozė rogėmis į pakalnę.

Kaip ir vakar, prie Peterio namų senelis iškėlė Heidą iš rogių ir pasakė:

- Dabar eik vidun, o kai pradės temti, vėl ateik čia.

Paskui padėjo maišą ant rogių ir apėjo aplink namelį.

Ir vos tik Heida atidarė duris ir įžengė vidun, senelė tuoj sušuko iš savo kampo:

- Atėjo mergaitė! Atėjo mergaitė! - paleido iš rankų siūlą, sustabdė ratelį ir ištiesė į mergaitę abi rankas.

Heida pribėgo prie jos, tuoj prisitraukė arčiau žemą kėdutę, atsisėdo ir vėl turėjo tiek daug visko senelei papasakoti ir iš jos išklausti. Bet staiga trobelę sudrebino garsūs smūgiai. Senelė taip krūptelėjo išsigandusi, kad vos neapvertė ratelio, ir drebdama sušuko:

- Ak tu, mano Dieve, štai ir susilaukiau! Dabar jau viskas subyrės!

Bet Heida tvirtai pačiupo ją už rankos ir guosdama tarė:

- Ne, ne, senele, tik neišsigąsk! Tai senelis su plaktuku, dabar jis viską sutaisys, ir tau nebereikės daugiau baimintis.

- Ak, argi tai įmanoma! Argi tai įmanomas daktas! Vadinasi, Dievulis dar ne visai mus užmiršo! - sušuko senelė. - Ar tu girdėjai, Brigita, kas čia

dedasi, ar tu girdi? Iš tikrųjų tai plaktukas! Išeik pasižiūrėti, Brigita, ir jeigu tai Kalnų Dėdė, pasakyk, kadgi užeitų paskui valandėlę, ir aš galėčiau jam padėkoti.

Brigita išėjo. Kalnų Dėdė kaip tik tvatino prie sienos naujus sutvirtinimus, net visas namelis drebėjo. Brigita priėjo arčiau ir tarė:

- Labą vakarą, Dėde, mama taip pat liepė jus pasveikinti, mes esame jums dėkingos, kad darote mums tokią malonę; mama ir pati labai norėtų jums padėkoti, jei užeitumėt. Mes gerai žinome, kad niekas kitas mums to nebūtų padaręs, šito mes neužmiršim, nes...

- Gana jau gana, - pertraukė ją senis. - Jūsų nuomonę apie Kalnų Dėdę aš gerai žinau. Eik sau atgal į trobą, ką reikia pataisyti, pats rasiu.

Brigita iškart pakluso, nes žinojo, kad negalima jam prieštarauti. O jis kalė ir stukseno aplink visą namelį, paskui siaurom kopėtėlėm palypėjo iki pat stogo, vis stukseno ir stukseno, kol įkalė paskutinę vini, kiek jų turėjo čia atsinešęs. Tuo metu jau ir temti pradėjo, ir vos tik jis spėjo nultipti nuo kopėtėlių ir išsitraukti už tvartelio užkištas roges, tuoj ir Heida išėjo pro duris. Senelis ją supakavo kaip ir vakar, paėmė į glėbį ir nuėjo vilkdamas iš paskos

roges, nes jeigu būtų pasodinęs ant rogių, visi jos aptaisai būtų nulakstę, ji būtų peršalusi arba ir visai sustirusi. Tai senelis žinojo ir laikė mergaitę šiltai prie savęs prispaudęs.

Taip praėjo žiema. Į liūdną aklos senelės gyvenimą po daugelio metų vėl įspindo šviesa, ir jos dienos jau nebebuvo tokios ilgos, nykios ir vienos, nes dabar ji visada turėjo ko laukti. Nuo pat ankstauro ryto klausėsi ausis ištempusi, ar nepasigirs lengvi žingsniukai, ir kai paskui tikrai prasiverdavo durys, ir įgriūdavo mergaitė, kiekvieną sykį, nesitverdama džiaugsmu, sušukdavo: „Ačiū Dievui! Štai ir vėl ji atėjo!“ Heida atsisėdavo prie senelės ir pasakodavo, pasakodavo – taip linksmai čiauškdavo, kas tik jai į galvą ateidavo, kad senelė atsidžiaugti negalėjo ir nė nejuto, kaip slenka valandos, ir dabar niekada neklausinėjo kaip anksčiau: „Brigita, tai vis dar nepasibaigė diena?“ – atvirkščiai, kiekvieną sykį, kai tik Heida išėjusi uždarydavo duris, stebėdavosi: „Ir kaip greitai prabėgo popietė, ar ne, Brigita?“ – ir toji atsakydavo: „Taip, taip, tikrai – rodos, ką tik dar nurinkau lėkštes nuo pietų stalo“. O senelė ir vėl: „Kad tik ponas Dievas jos iš manęs neatimtų ir Kalnų Dėdei suteiktų geros

valios! O ar iš pažiūros ji sveika atrodo, Brigita?“ Ir toji kiekvieną kartą atsakydavo: „Ji atrodo sveika kaip ridikas“.

Heida buvo labai prisirišusi prie senelės, ir kiekvieną kartą, kai pagalvodavo, kad niekas, net ir senelis, negali grąžinti senelei akių šviesos, ją apimdavo didelis liūdesys, bet senelė dažnai sakydavo, kad mažiausiai dėl to kenčianti, kai pas ją būnanti ji, ir Heida kiekvieną mielą žiemos dieną šliuoždavo rogėmis į pakalnę. Senelis be žodžio vežiojo ją ir toliau, kiekvieną kartą pasiimdavo iš namų plaktuką bei kitokių įrankių ir kartais ištisą popietę kažką kalinėdavo, taisinėdavo, vaikščiodamas aplink namelį. Ir tai padėjo. Dabar ten jau nebeklibėjo ir nebebraškėjo per kiauras naktis, ir senelė sakė, kad anksčiau ji kartais visą žiemą miegoti negalėdavusi, o dabar to jau nebėra, ir už tai ji visada būsianti dėkinga Kalnų Dėdei.

Penktas skyrius

Vienas apsilankymas, o paskui dar kitas, turintis jau didesnių pasekmių

Greitai prabėgo žiema, dar greičiau – linksmoji vasara, į pabaigą jau ėjo ir kita žiema. Heida buvo laiminga ir linksma kaip dangaus paukštelis ir su kiekviena diena vis labiau džiaugėsi, kad netrukus ateis pavasaris, eglėse suoš šiltas kalnų vėjas, nušluos nuo žemės sniegą, skaisti saulė prikels iš miego mėlynas ir geltonas gėlytes, ir ateis ganiavos dienos, maloniausia, kas tik gali būti žemėje. Heidai jau ėjo aštunti metukai, iš senelio ji jau buvo išmokusi visokių gudrybių: su ožkomis mokėjo taip gražiai apsieiti, kaip niekas kitas; Gulbelė su Meškute lekiodavo paskui ją kaip ištikimi šuniukai ir pagaudavo garsiai mekenti, vos tik iš tolo išgirdusios jos balsą.

Tą žiemą Peteris jau du kartus buvo parnešęs iš Kaimelio mokytojo pranešimą, kad Kalnų Dėdė turįs leisti į mokyklą pas jį gyvenančią mergaitę, nes ji yra mokyklinio amžiaus ir jau pereitą žiemą turėjo ateiti. Dėdė abu kartus liepė pasakyti: jeigu moky-

tojui iš jo ko reikia, tai jis esąs namie, o mergaitės į mokyklą neleisias. Peteris taip ir perdavė mokytojui.

Kai kovo saulė nutirpdė atšlaitėse sniegą, ir slėnyje visur galvelės pakėlė baltos snieguolės, o eglės už trobelės, nusipurčiusios sniego našta, jau linksmi mojavo šakomis, Heida, nenustygdama iš džiaugsmo, vis lakstė nuo trobelės durų prie ožkų tvartelio, iš ten – prie eglių, o paskui – vidun pas senelį, norėdama jam pranešti, kiek padidėjo žalios žemės lopinėlis po medeliais, ir tuojau pat skubėjo atgal pasižiūrėti, kaip ten kas, nes laukė nesulaukdama, kada vėl viskas sužaliuos, ir gražuolė vasara su žaluma ir gėlėmis vėl atkeliaus pas juos į kalnus.

Taip vieną saulėtą kovo rytą, bebėgiodama pirmyn ir atgal ir gal jau dešimtą kartą peršokusi per trobelės slenkstį, staiga vos neapvirto aukštielninka iš baimės, nes prieš ją išdygo kažkoks juodai apsi-
rengęs senas ponas, nužvelgė rimtu žvilgsniu, bet, pamatęs, kokia ji išsigandusi, maloniai tarė:

- Nebijok manęs, aš myliu vaikus. Duok man ranką! Ar tik nebūsi Heida? O kur senelis?

- Jis sėdi prie stalo ir drožia iš medžio apvalius šaukštus, – pranešė mergaitė ir atidarė duris.

Tai buvo senasis Kaimelio kunigas, kadaise gerai pažinojęs Dėdę, kai tas dar ten, žemai, gyveno ir

buvo jo kaimynas. Dabar jis įžengė į trobelę, priėjo prie Dėdės, įnikusio į savo darbą, ir tarė:

- Labą rytą, kaimyne.

Kalną Dėdė nustebeš pakėlė galvą, paskui atsistojo ir atsakė:

- Labą rytą, gerbiamas kunige, - paskui pastūmė svečiui savo kėdę ir pridūrė: - Jei gerbiamam kunigui medinė kėdė nebus per prasta, tai prašom.

Kunigas atsisėdo.

- Ilgai aš jūsų nemačiau, kaimyne, - tarė.

- Aš gerbiamo kunigo taip pat, - atsakė senelis.

- Šiandien atėjau pas jus kai ko aptarti, - vėl pradėjo šneką kunigas. - Tikiuosi, jau žinote, kokių reikalų norėčiau kalbėti ir išgirsti, ką jūs apie tai manote.

Kunigas nutilo ir pasižiūrėjo į mergaitę, stovinčią prie durų ir įdėmiai stebinčią tą nematytą žmogų.

- Eik prie ožkų, Heida! - tarė senelis. - Gali pasiimti truputį druskos ir pabūti su jomis, kol aš ateisiu.

Heida tuoj pat pradingo.

- Mergaitė jau prieš metus turėjo pradėti lankyti mokyklą, o šią žiemą jau būtinai turės eiti, - vėl prakalbo kunigas. - Mokytojas per kitus žmones yra

jūs perspējēs, bet jūs nieko jam neatsakēte. Tai kā manote su mergaite daryti, kaimyne?

- Aš manau neleisti jos į mokyklą, - atsakė senelis.

Kunigas nustebeš žiūrėjo į senį, kuris sėdėjo, susidėjęs rankas ant krūtinės, ir neatrodė, kad būtų nusiteikęs nusileisti.

- Ir kaip jūs įsivaizduojate tolesnį mergaitės gyvenimą? - paklausė kunigas.

- Niekaip, ji auga ir klesti, būdama su ožkomis ir paukščiais; su jais jai gera, ir ji neišmoks iš jų nieko blogo.

- Bet juk mergaitė ne ožka ir ne paukštis, ji - žmogus. Jeigu iš tų savo draugų ji neišmoks nieko blogo, tai ir šiaip nieko neišmoks; o kai ko mokytis jai reikia, ir dabar tam jau pats laikas. Aš atėjau, norėdamas jums iš anksto tai pasakyti, kaimyne, kad galėtumėt per vasarą apsigalvoti ir atitinkamai pasiruošti. Ši žiema buvo paskutinė, kurią mergaitė praleido nesimokydama, kitą žiemą ji eis į mokyklą, ir ne kada ne kada, o kiekvieną dieną.

- Šito aš nedarysiu, gerbiamas kunige, - kaip kirviu nukirto senis.

- Negi jūs iš tikrųjų manote, kad nėra jokių priemonių atvesti jus į protą, jeigu ir toliau taip atka-

kliai laikysitės savo neprotingo užsispyrimo? – jau kiek griežčiau paklausė kunigas. – Jūs esate nemažai pasaulio apkeliavęs, galėjote daug pamatyti ir išmokti, todėl tikėčiausi iš jūsų daugiau išvalgumo, kaimyne.

– Na, – atsakė senis, ir jo balsas rodė, kad širdyje nėra jis toks jau ramus. – Tai negi gerbiamas kunigas mano, kad kitą žiemą aš turėsiu speiguotą rytą per sniegą ir pūgą išvaryti mergaitę kažkur į slėnį už dviejų valandų kelio ir liepti vakare grįžti prieš kalną namo, kai kartais siaučia tokios pūgos, kad, rodos, dangus su žeme maišosi, – ir dar tokį vaiką, kaip šitas? Tikriausiai gerbiamas kunigas dar prisimena mergaitės motiną, Adelheidą, ji buvo nakviša, ir jai užeidavo priepuoliai, tai negi galima leisti, kad ir mergaitė pervargusi susigriebtų kokią panašią ligą? Tegu ateina kas ir pabando mane priversti! Aš stoisiu į teismą, ir tada pamatysim, kas mane privers!

– Aš sutinku su jumis, kaimyne, – draugiškai tarė kunigas. – Iš čia tikrai būtų neįmanoma leisti mergaitę į mokyklą. Bet aš matau, kad jūs mergaitę mylite, tai padarykit jos labui, ką jau seniai turėjot padaryti: sugrįžkit į Kaimelį ir gyvenkit kaip visi žmonės. Koks gi čia gyvenimas kalnų aukštybėse vienam ir nusistačiusiam prieš Dievą ir žmones!

Jeigu kas nors atsitiktų, kas ateitų jums į pagalbą? Man galva neišneša, ir kaip jūs per kiaurą žiemą nesušalate savo trobelėje, ir kaip ta gležna mergaitė gali čia išverti!

- Mergaitės jaunas kraujas, be to, ji turi gerai kuo apsikloti - štai ką aš norėjau gerbiamam kunigui pasakyti, ir dar: aš žinau, kur yra malkų ir kada palankus metas jomis apsirūpinti; gerbiamas kunigas gali žvilgtelėti į mano pastogę - pamatysit, kiek ten jų yra. Mano trobelėje per kiaurą žiemą neužgęsta ugnis. O ką gerbiamas kunigas kalba apie persikėlimą gyventi ten žemai, tai jau nebe man. Žmonės ten manęs neapkenčia, o aš - jų, tai ir gyvenkim kas sau, taip bus ir jiems, ir man geriau.

- Ne, ne, jums gerai nebus, aš žinau, kas jus sleigia, - tarė kunigas širdingu tonu. - Nepasakyčiau, kad žmonės ten jūsų taip labai neapkęstų. Patikėkit manim, kaimyne: susitaikykite su Dievu, prašykite jo atleidimo, jeigu jaučiatės kuo kaltas, o tada ateikit ir pamatysit, kokie kitokie pasirodys jums žmonės ir kaip jums gyventi bus gera.

Kunigas atsistojo, ištiesė seniui ranką ir dar kartą širdingai tarė:

- Aš labai tikiuosi, kaimyne, kad kitą žiemą jūs vėl būsit ten žemai pas mus, ir mes būsim seni,

geri kaimynai. Man būtų didelis širdies skausmas, jeigu prieš jus būtų panaudota prievarta. Duokit man dabar savo ranką ir prižadėkit, kad nusileisit iš kalnų žemyn ir vėl gyvensit tarp mūsų, susitaikę su Dievu ir žmonėmis.

Kalnų Dėdė padavė kunigui ranką ir tvirtai, aiškiai pasakė:

– Aš sutinku, kad gerbiamas kunigas nori man gero, bet to, ko jis tikisi, aš nedarysiu, sakau tai tiesiai ir be išsisukinėjimų: mergaitės aš nesiuntinėsiu ir pats žemyn nesileisiu.

– Na, ką gi, tepadeda jums Dievas! – pasakė kunigas ir liūdnas nukiūtino į pakalnę.

Kalnų Dėdė buvo prastai nusiteikęs. Ir kai po pietų Heida pasakė: „Dabar eisim pas senelę“, – jis trumpai atkirto: „Šiandien ne“. Visą dieną jis daugiau nepratarė nė žodžio, o kitą rytą, kai Heida paklausė: „Ar šiandien eisim pas senelę?“ – jis tik burbtelėjo: „Bus matyti“.

Bet, dar nespėjus nurinkti dubenėlių nuo pietų stalo, pro duris vėl įžengė svečias. Tai buvo teta Deta. Ant galvos ji turėjo gražią skrybėlę su plunksna ir vilkėjo ilgą suknią, kuria įėjusi šluote nušlavė viską, kas pasipainiojo ant aslos, o trobelėje buvo prišnerkšta ir šio, ir to, kas nelabai pritiko

prie suknios. Dėdė nužvelgė ją nuo galvos ligi kojų ir nepratarė nė žodžio. O teta Deta buvo nusiteikusi gražiai pasišnekėti, nes pradėjo nuo pagyrimų ir pasakė, kad Heida labai gerai atrodanti, sunku ją ir beatpažinti, iškart matyti, kad pas senelį jai neblogai sekasi. Tačiau ji, žinoma, visą laiką turėjusi galvoje kada nors mergaitę atsiimti, nes nesunku buvę įsivaizduoti, kad mažylė jam čia tik trukdys, ir daugiau nieko, bet anuo metu neturėjusi kur kitur ją padėti.

Nuo to laiko dieną naktį sukusi galvą, kur tą mergaitę priglausti, ir štai dėl to šiandien čia ir atėjusi, nes netikėtai išgirdusi, jog Heida gali susilaukti tokios laimės, kad iš pradžių ji ir pati tuo patikėti nenorėjusi. Bet paskui tuojau pat geriau pasidomėjusi ir dabar galinti drąsiai pasakyti, kad Heidos laukia tokia laimė, kokia kažin ar pasitaiko bent vienam iš šimtų tūkstančių.

Vieni be galo turtingi jos ponų giminaičiai, gyvenantys namuose, bene gražiausiuose visame Frankfurte, turi vienturtę dukrele; mergaitė visą laiką prikaustyta prie neįgaliojo vežimėlio, nes viena jos pusė paralyžiuota, ir šiaip ji silpnos sveikatos, tad beveik ištisai būna viena, visas pamokas turi mokyti viena pas tą patį mokytoją, ir tai jai be galo nuobodu; o ir šiaip ji mielai norėtų turėti namie ką

nors, su kuo galėtų drauge pažaisti; ir, kalbant apie tai jos ponų namuose, buvę pasakyta, kad jeigu tik atsirastų tokia mergaitė, kaip ją nupasakojo tų turtingų namų ekonomė, ponai mielai ją priimtų, nes jie esą geros širdies ir tik džiaugtųsi, jeigu jų pasiligojusi dukrelė turėtų gerą žaidimų draugę. Ekonomė sakiusi, kad mergaitė turi būti ypatinga, nė kiek nesugadinta, ne tokia kaip visi vaikai, kurių gali sutikti kiekvieniame žingsnyje.

Ir tada ji iškart pagalvojusi apie Heidą, tuojau pat nulėkusi pas tą damą ir viską jai papasakojusi apie Heidą, apie jos charakterį, ir ta moteriškė sutikusi mergaitę priimti. Sunku esą ir apsaityti, kokia laimė ir gerovė ateityje laukia mergaitės, nes jeigu ji ten gyvens ir mokės šeimininkams įtikti ir jeigu kada jų tikrai dukrelei kas nors atsitiktų... juk niekada negali žinoti, ji gi tokia silpnutė... ir jeigu tie žmonės nenorėtų likti be vaikų, tai galėtų... tiesiog negirdėta laimė...

- Baigsi tu kada ar ne? - pertraukė ją Dėdė, iki tol nė žodžiu neįsiterpęs į jos kalbą.

- Še tau! - atkirto Deta ir išdidžiai atmetė galvą. - Jūs elgiatės taip, lyg aš būčiau pasakiusi jums paprasčių paprasčiausią dalyką, o juk visoje Prečio srityje nerastum žmogaus, kuris nedėkotų Dievui

danguje, jeigu aš atneščiau jam tą žinią, kurią dabar atnešiau jums.

- Nešk tu ją, kam tik nori, aš nenoriu nieko apie tai žinoti, - šaltai atsakė Dédé.

Bet dabar Deta kad šoko jam į akis ir sušuko:

- Na, gerai, jeigu jūs, Dédé, taip manot, tada ir aš jums pasakysiu, ką manau. Mergaitei jau aštuoneri metukai, ir nieko ji nemoka, nieko nežino, ir jūs nenorit jos leisti mokytis. Nenorit jos atiduoti nei į mokyklą, nei į bažnyčią, tai man sakė žmonės Kaimelyje, o juk ji yra vienintelės mano sesers vaikas. Aš esu atsakinga už jos ateitį, ir jeigu vaikui nusišypso laimė, kaip dabar Heidai, tai prieštarauti tam gali tik tas, kas yra visiems žmonėms abejingas ir niekam nelinki gero. Bet aš nenusileisiu, sakau jums, ir visi žmonės mane palaikys, neatsiras ten, Kaimelyje, nė vieno, kuris man nepadėtų ir nebūtų prieš jus, o jeigu sumanytumėt paduoti į teismą, tai gerai pagalvokit, Dédé; yra dar dalykų, kurie galėtų iš naujo iškilti aikštėn, ir kurių jūs nenorėtumėt vėl išgirsti, nes jeigu jau prasidedi su teismais, tai žinok, kad jie iškrapšto ir tai, ko jau niekas ir nebepreismena.

- Nutilk! - sugriaudėjo Dédé, ir jo akys suliepsnojo kaip ugnis. - Imk ją ir sugadink jai gyvenimą!

Ir niekada daugiau man akyse su ja nesirodyk, aš niekada nenorėsiu jos matyti su plunksnuota skrybėle ant galvos ir su tokiais žodžiais lūpose, kaip tavo šiandien!

Pasakė ir dideliais žingsniais nužingsniavo prie durų.

- Tu supykdei senelį, - tarė Heida ir nelabai draugiškai nužvelgė tetą savo juodomis akutėmis.

- Nieko, atsileis, eime, - skubino teta. - Kur tavo drabužiai?

- Aš neisiu, - tarė Heida.

- Ką tu sakai? - užsiplieskė teta, bet paskui pakeitė toną ir pusiau draugiškai, pusiau piktai paragino: - Eime, eime, tu dar nieko neišmanai - pamatysi, kaip tau bus gerai. - Paskui priėjo prie spintos, paėmė Heidos daiktus, susidėjo ir tarė: - Na, štai, o dabar eime, pasiimk antai ten savo skrybėlaite, ji negražiai atrodo, bet tam kartui bus gerai, užsidėk ir einam.

- Aš neisiu, - pakartojo Heida.

- Nebūk gi tokia kvaila ir užsispyrusi kaip ožka - matyt, nuo jų nusižiūrėjai. Suprask gi pagaliau: dabar senelis piktas, pati juk girdėjai, kaip jis pasakė, kad mes daugiau jam akyse nesirodytume, jis nori, kad tu su manim eitum, todėl nepykdyk jo

dar labiau. Tu nežinai, kaip gražu Frankfurte, kiek ten visko pamatysi, o jeigu nepatiks, galėsi vėl čia sugrįžti; per tą laiką senelis atsileis ir nebepyks.

- Ar galėsiu aš apsisukusi grįžti ir jau šį vakarą namo pareiti? - paklausė Heida.

- Ak, liaukis, eime greičiau! Juk sakiau tau, kad galėsi grįžti namo, kada tik panorėjusi. Šiandien nueisim iki Majenfeldo, o rytoj iš pat ryto sėsime į traukinį, ir juo tu paskui per akimirką atsidursi vėl namie - jis lekia kaip su sparnais.

Teta Deta pasibruko po pažastimi ryšulėlį su drabužiais, paėmė Heidą už rankos, ir jos pasileido nuo kalno žemyn. Kadangi dar buvo ne ganiavos metas, tai Peteris dar lankė mokyklą Kaimelyje arba bent jau turėjo lankyti. Tačiau jis retkarčiais pasidarydavo vieną kitą dieną atostogų, nes buvo įsitikinęs, kad iš mokyklos nėra jokios naudos; skaitymas taip pat niekam nereikalingas, o štai pasibastyti po apylinkę ir prisirinkti gerų vytinių, tai jau šis tas - jos visada gali praversti. Tad ir tą dieną jis sukinėjosi kažkur netoli savo trobelės ir dabar kaip tik grįžo namo ne tuščiomis - nešėsi ant pečių didžiulį ryšulį ilgų, storų lazdyno virbų. Pamatęs abi keleives, sustojo ir spoksojo, kol jos priėjo arčiau, paskui tarė:

- Kur išėini?

- Turiu skubiai važiuoti su teta į Frankfurtą, - atsakė Heida, - bet pirma dar noriu užbėgti pas senelę, ji manęs laukia.

- Ne, ne, jokių kalbų, jau per daug vėlu, - skubiai tarė teta, tvirtai laikydama mergaitę už rankos, - galėsi paskui užėiti, kai sugrįši, dabar eime!

Tai pasakiusi, nusitempė Heidą tolyn ir nebepaleido jos rankos, bijodama, kad užėjusi mergaitė neapsigalvotų ir nepaprašytų senelės užtarimo.

Tuo metu Peteris įgriuvo į trobelę ir su tokiu trenksmu bloškė savo nešulį ant stalo, kad viskas viduje sudrebėjo, senelė persigandusi pašoko nuo ratelio ir pagavo aikčioti, klausinėti:

- Kas gi čia dabar? Kas gi čia dabar atsitiko?

O Peterio motina, sėdėjusi prie stalo ir vos neišlėkusi į orą nuo to trenksmo, su įgimtu jai atlaidumu tarė:

- Kas gi tau, vaikeli? Ko tu taip niršti?

- Kad ji išsivedė Heidą, - pareiškė Peteris.

- Kas? Kas? Kur išsivedė, Peteri, kur? - ėmė klausinėti senelė, dar labiau išsigandusi. Bet paskui, matyt, greit atsigodėjo ir suprato, kas čia dedasi, nes neseniai duktė buvo jai sakiusi, kad matė Detą, einančią pas Kalną Dėdę. Visa drebedama iš nekantrios, greitai atplėšė langą ir maldaujama balsu

sušuko: – Deta, Deta, neatimk iš mūsų mergaitės!
Neatimk mums Heidos!

Abi bėglės girdėjo balsą, ir Deta, matyt, numanė, ką čia senelė šaukia, nes dar stipriau suspaudė mergaitės ranką ir lėkė kiek tik kojos neša. Heida spyriojosi ir sakė:

– Senelė šaukė, aš noriu pas ją.

Tačiau Deta nė nemanė jos paleisti, tik tempėsi tolyn, sakė, kad dabar nėra kada, reikia skubėti, kad nepavėluotų ir galėtų rytoj toliau keliauti, ir tada ji pamatysianti, kaip patiksią Frankfurte, niekada nenorėsianti iš ten ir kojos kelti, o jeigu kada vis dėlto pasiilgsianti namų, tuojau pat galėsianti grįžti ir dar senelei lauktuvių parvežti.

Šitokie pažadai Heidai patiko, ji liovėsi spyriotis ir dabar jau ramiai bidzeno šalia tetos.

– O kokių lauktuvių aš galėsiu senelei parvežti? – pasidomėjo.

– Ko nors skanaus, – tarė teta, – pavyzdžiui, šviežių minkštų bandelių, senelė džiaugsis jų gavusi, juk ji jau beveik nebeįkanda kietos juodos duonos.

– Taip, ji visada atiduoda ją Peteriui, sakydama, kad per kieta jai, pati tai mačiau, – patvirtino Heida. – Todėl skubėkim, teta Deta, gal dar šian-

dien suspésime į Frankfurtą, ir aš netrukus galėsiu grįžti su bandelėmis.

Heida pradėjo taip sparčiai eiti, kad teta, ryšuliu nešina, vos spėjo jai iš paskos, tačiau kartu ir džiaugėsi, kad taip skubėdama veikiau pereis per Kaimelį, kurio pirmieji namai jau buvo čia pat, ir kur galėjai vėl sulaukti visokių kalbų ir klausimų, kuriuos išgirdusi Heida dar spėtų apsigalvoti. Todėl nėrė per Kaimelį nesidairydama į šalis, o mergaitė taip tempė ją už rankos, kad visi žmonės, tai matydami, galėjo pamanyti, jog taip ji skuba dėl mergaitės. Todėl atsiliepdama į visus klausimus ir šūktelėjimus pro langą ar pro duris, tik tarstelėdavo: „Matot gi, negaliu dabar nė stabtelėti. Mergaitė skuba, mums dar tolimas kelias“.

„Ar ji pasiima ją?“ – „Gal ji bėga nuo Kalnų Dėdės?“ – „Tikras stebuklas, kad ji dar gyva!“ – „Ir dar tokia raudonskruostė!“ – skambėjo iš visų pusių, ir Deta džiaugėsi, kad negaišdama perėjo per Kaimelį, nereikėjo niekam aiškintis,, ir Heida nepratarė nė žodžio, tik visą laiką nekantraudama skubėjo tolyn.

Nuo tos dienos, kai Kalnų Dėdė, nusileidęs iš kalnų, eidavo per Kaimelį, jo veidas būdavo dar rūs-

tesnis negu kada nors anksčiau. Jis su niekuo nesi-
sveikino ir su savo sūrkrepiu ant pečių, su baisia
lazda rankoje ir surauktais vešliais antakiais atrodė
taip grėsmingai, kad moterys mažesniems vaikams
sakydavo: „Būk atsargus, pamatęs Kalnų Dėdę,
geriau suk jam iš kelio, kad jis tau ko nepadarytų!“

Senis nebendravo nė su vienu žmogumi, tik per-
eidavo per Kaimelį, traukdamas žemyn į slėnį, kur
nešdavo parduoti savo sūrius ir nusipirkti duonos ir
mėsos. Kai jis praeidavo, Kaimelio žmonės susirink-
davo būreliais, ir kiekvienas būdavo kažką ypatinga
jo elgsenoje pastebėjęs: kaip jis kiekvieną kartą vis
baisiau atrodęs ir dabar jau nė vienam žmogui neat-
sakęs į pasveikinimą, ir visi vienu balsu tvirtino:
kokia laimė, kad mergaitei pasisekė iš jo ištrūkti,
argi nebuvo matyti, kaip ji veržėsi pirmyn, lyg gąs-
čiodamasi, ar nesiveja senis iš paskos, norėdamas
ją atgal susigražinti. Tik akloji senelė atkakliai gynė
Kalnų Dėdę, ir kas tik atnešdavo jai ką suverpti arba
ateidavo atsiimti verpalų, visiems pasakojo, koks
atidus ir rūpestingas Kalnų Dėdė buvo mergaitei ir
kiek gero padarė jai ir jos dukteriai, kaip ne vieną
popietę praleido čia, lopydamas jų trobelę, kuri be
jo pagalbos tikrai būtų sugriuvusi. Tokios jos kalbos
pasiekdavo ir Kaimelį, tačiau dauguma nenorėjo tuo

tikėti, sakė, kad senelė jau turbūt pernelyg nukaršusi, nelabai ką suvokia, tikriausiai ji kažką ne taip suprato, o kadangi nieko nebemato, tai greičiausiai ir nebeprisigirdi.

Dabar Kalnų Dėdė jau nebesirodė senelės namuose. Gerai, kad tada taip tvirtai apkalė trobelę, nes paskui ji dar ilgai stovėjo, niekieno netaisoma. Nuo to laiko kiekviena senelės diena vėl prasidėdavo dūsavimais, ir nebuvo tokios, kad ji nepadejuotų: „Ak, kartu su mergaite pradingo mums visas gerumas ir visi džiaugsmi! Visos dienos tokios tuščios! Kad tik aš prieš mirdama dar galėčiau kada išgirsti Heidą!“

Šeštas skyrius

Naujas skyrius ir vien tik nauji dalykai

Pono Sezemano namuose Frankfurte buvo pasiligojusi dukrelė Klara. Dienų dienas ji leido patogiam ratukiniame krėsle, stumdoma iš vieno kambario į kitą. Dabar ji sėdėjo vadinamajame mokomajame kambaryje, esančiame šalia didelio valgomojo. Kambaryje buvo daug visokių baldų ir kitokių daiktų, kurie rodė, kad čia dažnai būnama ir nemažai praleidžiama laiko. Iš didelės, gražios knygų spintos su stiklinėmis durimis buvo galima spręsti, kodėl tas kambarys taip vadinamas, ir kad čia luošoji dukrelė, matyt, mokosi ir gauna savo kasdienines pamokas. Klara buvo blyškaus, siauro veiduko, iš kurio žvelgė dvi romios, mėlynos akys; šiuo metu jos buvo nukreiptos į didelį sieninį laikrodį, kuris šiandien jai ypač lėtai ėjo, nes, šiaip jau nepasižyminti nekantrumu, dabar ji gana nekantriu balsu tarė:

- Tai vis dar ne laikas, panele Rotenmajer?

Panelė Rotenmajer, tiesi kaip žvakė, sėdėjo prie nedidelio staliuko ir mezgė. Ji buvo užsivilkusi kažkokį paslaptinę drabužį, peleriną ar puspaltį, tei-

kiantį jai tam tikro iškilmingumo, kurį dar labiau pabrėžė aukštai sušukuotų plaukų kupolas. Nuo to laiko, kai prieš kelerius metus pasimirė pono Sezemano žmona, panelė Rotenmajer ėjo šių namų ekonomės pareigas ir prižiūrėjo visą tarnų personalą. Ponas Sezemanas dažnai išvykdavo į įvairias keliones ir visus namus palikdavo panelės Rotenmajer žiniai su sąlyga, kad visame kame būtų paisoma jo dukrelės balso ir nieko nedaroma prieš jos valią.

Tuo metu, kai Klara kiek nekantraudama antrą kartą paklausė panelę Rotenmajer, ar jau ne laikas būtų laukiamiesiems pasirodyti, lauke prie durų stovėjo Deta su Heida už rankos ir paklausė vežėją Johaną, ką tik išlipusį iš kariatės, kažin ar dar patogų būtų taip vėlai trukdyti panelę Rotenmajer.

– Čia ne mano reikalas, – burbtelėjo vežėjas. – Paskambinkit Sebastijanui apačioj koridoriuj.

Deta taip ir padarė. Ir tuojau pat laiptais nusileido namų tarnas su didelėmis, apvaliomis sagomis švarke ir tokiomis pat didelėmis, apvaliomis akimis kaktoje.

– Norėjau paklausti, ar šitokiu metu dar galėčiau sutrukdyti panelę Rotenmajer? – pasiteiravo Deta.

- Čia ne mano reikalas, - atsakė tarnas. - Paskambinkit panelei Tinetei kitu skambučiu. - Ir, nieko daugiau nepaaiškinęs, pradingo.

Deta vėl paskambino. Dabar ant laiptų pasirodė panelė Tinetė su akinamai balta kepurėle ant viršugalvio ir pašaipia mina veide.

- Ko reikia? - paklausė nuo laiptų, net nenusileidusi apačion.

Deta pasakė, kokių reikalu atėjusi. Panelė Tinetė pradingo, bet netrukus sugrįžo ir nuo laiptų sušuko:

- Jinai jūsų laukia!

Deta su Heida už rankos užlipo laiptais ir pasukui panelę Tinetę įžengė į mokomąjį kambarį. Čia ji mandagiai sustojo prie durų, vis dar tvirtai laikydama už rankos Heidą, nes negalėjai žinoti, kas šaus mergaitei į galvą, atsidūrus tokiuose jai svetimuose namuose.

Panelė Rotenmajer pamažu atsikėlė nuo savo krėslo ir priėjo iš arčiau apžiūrėti, kaip atrodo būsimoji ponų dukters žaidimų draugė. Regis, pirmas išpūdis buvo nekoks. Heida vilkėjo paprastą medvilninį švarkelį, o ant galvos turėjo seną, aplamdytą šiaudinę skrybėlaitę, iš po kurios labai nekaltai, bet kartu ir su neslepia nuostaba spoksojo, akis išpūtusi, į bokštą ant damos galvos.

Panelė Rotenmajer taip pat kurį laiką įdėmiai apžiūrinėjo akių nuo jos nenuleidžiančią mergaitę, o paskui paklausė:

- Kuo tu vardu?

- Heida, - atsakė mergaitė aiškiu ir skambiu balsu.

- Kaip, kaip? Matyt, tai kažkoks nekrikščioniškas vardas? Vadinasi, tu esi nekrikštyta. Kokį vardą gavai per krikštą? - paklausė panelė Rotenmajer.

- Tai kad dabar nebežinau, - atsakė Heida.

- Koks gi čia atsakymas! - kraipydama galvą, tarė dama.- Panele Deta, ar ta mergaitė kvaila, ar akiplėša?

- Atsiprašau, jeigu malonėtumėt man leisti, aš mielai atsakyčiau už mergaitę, nes ji labai nepatyrusi, - tarė Deta, slapčia niuktelėjusi Heidai už tokį netikusį atsakymą. - Ji nėra nei kvaila, nei akiplėša, net nežino, kas tai yra akiplėšiškumas, ką mano, tą ir šneka. Šiandien ji pirmą kartą ponų namuose ir nėra susipažinusi su geromis manieromis. Bet yra paklusni, nuovoki ir lengvai visko išmoks, jei tik gerbiamoji dama parodys jai šiek tiek atlaidumo. Ji yra pakrikštyta Adelheidos vardu, kaip ir jos motina, mano velionė sesuo.

- Na, va, čia tai bent vardas, kurį galima ištarti, - tarė panelė Rotenmajer. - Bet, panele Deta, turiu jums pasakyti, kad mergaitė man kelia abejonių dėl savo amžiaus. Aš sakiau jums, kad panelės Klaros žaidimų draugė turėtų būti jos metų, galėtų mokytis su ja tų pačių dalykų ir apskritai dalyvauti visuose jos užsiėmimuose. Panelei Klarai jau sukako dvylika metų, o kokio amžiaus yra šita mergaitė?

- Gerbiamai damai leidus, - vėl pradėjo suokti Deta, - aš ir pati gerai nežinau, kiek jai metų; iš tikrųjų ji jaunesnė, bet ne kažin kiek, tiksliai pasakyti negaliu, manyčiau, bus taip maždaug apie dešimt, o gal truputį ir daugiau.

- Dabar man aštuoneri, senelis sakė, - pareiškė Heida.

Teta vėl niuktelėjo į pašonę, bet mergaitė nesu-
prato, už ką, ir nė kiek nesutriko.

- Ką, tik aštuoneri metai? - kiek pasipiktinusi sušuko panelė Rotenmajer. - Ketverių metų skirtumas! Kur tai matyta! O ko gi tu esi pramokusi? Kokių turėjai knygų mokydamasi?

- Jokių, - atsakė Heida.

- Kaip? Ką? Tai kaipgi tu išmokai skaityti? - toliau klausinėjo dama.

- Aš neišmokau, Peteris taip pat ne.

- Gailestingasis Dieve! Tai tu nemoki skaityti? Iš tikrųjų nemoki? - sušuko panelė Rotenmajer, baisingiausiai išsigandusi. - Argi tai galimas daiktas - nemokėti skaityti! Tai ko gi tu mokeisi?

- Nieko, - tiesiai atsakė Heida.

Panelė Rotenmajer valandėlę nežinojo nė ką sakyti, bet paskui susitvardžiusi tarė:

- Panele Deta, viskas yra ne taip, kaip buvo sutarta. Kaip jūs galėjot atvesti man šitą būtybę?

Tačiau Deta nepasidavė taip greit išgąsdinama ir drąsiai atsakė:

- Jums leidus, panele, man atrodo, kad mergaitė yra lygiai tokia, kokios jūs ir pageidavote. Panelė man nusakėte, kokia ji turi būti: na, tokia ypatinga, savotiška, ne kaip visi vaikai, todėl aš ir turėjau paimti tą mažąją, nes didesnieji pas mus jau nėra tokie ypatingi, ir pamaniau, kad šita bus pati ta. Bet dabar man jau reikia eiti, nes mano ponai manęs laukia. Netrukus, jeigu mano ponai leis, aš vėl ateisiu pasižiūrėti, kaip jums su ja sekasi.

Padariusi tūpsnį, Deta nėrė pro duris ir nudundėjo laiptais žemyn. Panelė Rotenmajer valandėlę stovėjo kaip įbesta, paskui pasileido Detai iš paskos. Matyt, prisiminė, kad norėjo su teta aptarti dar daugelį dalykų, jeigu mergaitė iš tikrųjų čia pasiliktų, o

dabar mergaitė jau buvo čia ir, iš visko sprendžiant, teta rimtai ketino ją čia ir palikti.

Heida kaip sustojo prie durų, taip ir stovėjo toje pačioje vietoje. Klara iki tol tyliai stebėjo viską iš savo krėslo. Dabar ji mostelėjo Heidai ir tarė:

- Eik šen!

Heida priėjo prie ratukinio krėslo.

- Kaip tau labiau patiktų vadintis - Heida ar Adelheida? - paklausė Klara.

- Mano vardas tik Heida, ir niekaip kitaip, - atsakė mergaitė.

- Tai taip aš tave ir vadinsiu, - tarė Klara. - Toks tavo vardas man patinka, tik aš jo niekada nebuvau girdėjusi, bet dar niekada nebuvau mačiusi ir mergaitės, kuri atrodytų taip, kaip tu. Ar tu visada buvai su tokiais trumpais, garbiniuotais plaukais?

- Man rodos, kad taip, - atsakė Heida.

- Ar tu noriai važiavai į Frankfurtą? - toliau klausinėjo Klara.

- Ne, bet rytoj aš vėl važiuosiu namo ir parvešiu senelei baltų bandelių! - pareiškė Heida.

- Na ir keistas tu vaikas, - užsiplieskė Klara. - Juk tave specialiai atveždino į Frankfurtą, kad pasiliktum pas mane ir kartu mokytumeis pamokas. Žinok, dabar bus gana linksma, kadangi tu nemoki skaityti,

per pamokas atsiras šis tas visai nauja. Šiaipgi kartais būna siaubingai nuobodu, ir atrodo, kad rytas niekada nesibaigs. Matai, kiekvieną rytą dešimtą valandą ateina ponas mokytojas, tada prasideda pamokos ir trunka iki antros, be galo ilgai. Kartais ponas mokytojas prisikiša knygą prie pat veido, lyg staiga būtų pasidaręs trumparegis, bet iš tikrųjų tik siaubingai žiovauja pasislėpęs už knygos, o panelė Rotenmajer kartkarčiais išsitraukia savo didžiulę nosinę ir laiko užsidengusi visą veidą, lyg būtų didžiai sujaudinta to, ką mes skaitome; bet aš kuo puikiausiai žinau, kad ji baisingai žiovauja už tos savo nosinės. Ir tada mane suima nenumaldomas žiovilys, ir aš turiu visą laiką stengtis jo neparodyti, nes jeigu tik bent vieną vienintelį kartą nusižiovauju, panelė Rotenmajer tučtuojau išsitraukia žuvų taukus ir sako, kad man vėl užėjęs silpnumas, o gerti žuvų taukus yra siaubinga, todėl aš kiek galėdama stengiuosi tą žiovilį užgniaužti. Bet dabar bus daug įdomiau, kai aš galėsiu girdėti, kaip tu mokaisi skaityti.

Išgirdusi apie mokymąsi skaityti, Heida labai abejodama pakraipė galvą.

- Taip, taip, Heida, žinoma, reikia tau mokytis skaityti, visiems žmonėms reikia, o ponas mokytojas yra labai geras, jis niekada nepyksta ir viską tau

paskui paaiškina. Bet žinok, kai jis ką nors sako, tu nieko nesupranti; tada turi tik laukti ir ničnieko neklausti, kitaip jis pradės dar daugiau aiškinti, ir tu dar mažiau suprasi. Bet paskui, kai ko nors išmoksti ir žinai, tada supranti, ką jis turėjo galvoje.

Tuo metu sugrįžo į kambarį panelė Rotenmajer; ji nepasivijo Detos ir nespėjo jai nuodugniai iškloti, kuo mergaitė neatitinka jų išankstinio susitarimo, ir buvo dėl to gana susierzinusi, o kadangi nežinojo, kaip dabar iš tos bėdos išsisukti, tai dar labiau niršo, nes ne kas kitas, o ji pati ir užvirė visą tą košę. Tad lakstė iš mokomojo kambario į valgomąjį ir vėl atgal, užsipuolė valgomajame Sebastijaną, kuris susimąstęs apžiūrinėjo padengtą stalą, norėdamas įsitikinti, ar viskas jo gerai sutvarkyta.

– Palikit savo didžiuosius apmąstymus rytojui ir žiūrėkit, kad šiandien galėtume laiku prie stalo sėsti.

Tai pasakiusi, nėrė Sebastijanui pro šalį ir šūktelėjo Tinetę tokiu griežtu tonu, kad toji atitipeno dar mažesniais žingsniukais nei paprastai ir prisistatė tokiu pašaiptu veidu, kad net panelė Rotenmajer nedrįso jos aprėkti; todėl neišlietas apmaudas tik dar giliau nusėdo jai į širdį.

– Reikia sutvarkyti atvykėlės kambarį, Tinete, – vargais negalais šiek tiek susitvardžiusi paliepė mer-

ginai. – Viskas ten paruošta, tik nuvalyk nuo baldų dulkes.

– Tikrai svarbus reikalas, – nusišaipė Tinetė ir nuėjo.

Tada Sebastijanas gana trankiai atlapojo dvivėres mokomojo kambario duris, nes buvo labai įpykęs, o atsikirsti panelei Rotenmajer jam buvo nevalia; pas-
kui gana ramiai įėjo į kambarį perstumti į valgomąjį ratukinės kėdės. Tuo metu, kai jis paėmė už persi-
sukusios vežimėlio rankenos, norėdamas atstatyti ją
į vietą, Heida atsistojo priešais ir išmeigė į jį akis.

– Ir ko čia dabar išispoksojai? – burbtelėjo jis tokiu tonu, kokio tikrai nebūtų sau leidęs, girdint panelei Rotenmajer.

O toji kaip tik ir pasirodė ant slenksčio tuo metu, kai Heida pasakė:

– Tu labai panašus į Ožkapetrij.

Panelė Rotenmajer pasibaisėjusi stvėrėsi už galvos.

– Kurgi tai matyta! Ji man tujina tarnus! Tas padaras neišmano elementariausių elgesio taisyklių!

Krėslas įriedėjo į valgomąjį, ir Sebastijanas pasodino Klarą prie stalo. Panelė Rotenmajer klestelėjo šalia ir pamojo Heidai sėstis priešais. Daugiau niekas valgyti neatėjo, prie stalo buvo daug vietos,

visos trys sėdėjo toli viena nuo kitos, ir Sebastijanui buvo patogu prie kiekvienos prieiti su savo dubeniu ir pasiūlyti valgyti. Šalia Heidos lėkštės gulėjo graži balta bandelė, ir mergaitė nuo jos akių atitraukti negalėjo. Kadangi Sebastijanas jai pasirodė panašus į Peterį, tai iškart pajuto jam didelį pasitikėjimą, sėdėjo kaip pelė po šluota ir nejudėjo, kol jis priėjo prie jos su savo dideliu dubeniu ir pasiūlė keptų žuvyčių; tada ji parodė į bandelę ir paklausė:

– Ar galiu ją pasiimti?

Sebastijanas linktelėjo ir skersa akimi žvilgtelėjo į panelę Rotenmajer, nes jam buvo įdomu, kokią išpūdį padarė tas klausimas jai. Heida akies mirksniu pasičiupo bandelę ir įsikišo į kišenę. Sebastijanas vyptelėjo, jį ėmė juokas, tačiau jis gerai žinojo, kad šito daryti negalima. Todėl ir toliau stovėjo tylus ir nejudėdamas šalia Heidos, nes nevalia jam buvo nei ką sakyti, nei nueiti, kol visų neaptarnavo. Heida nustebusi valandėlę žiūrėjo į jį, paskui paklausė:

– Ar man ir šito valgyti?

Sebastijanas linktelėjo.

– Tai duok man, – tarė mergaitė ir ramiai žiūrėjo į savo lėkštę.

Sebastijanas jau vos tramdė juoką, ir dubuo jo rankose pradėjo pavojingai drebėti.

- Galit padėti dubenį ant stalo ir ateiti vėliau, - griežtu veidu tarstelėjo panelė Rotenmajer.

Sebastijanas tučtuojau pradingo.

- Kaip matau, Adelheida, turiu tave kiekviename žingsnyje mokyti elementariausių dalykų, - giliai atsidususi, pradėjo panelė Rotenmajer. - Visų pirma paaiškinsiu, kaip reikia elgtis prie stalo, - ir pradėjo vaizdžiai ir išsamiai rodyti, ką Heida turėtų daryti. - Ir dar, - dėstė ji toliau, - turiu tave primygtinai perspėti, kad prie stalo nesikalbėtum su Sebastijanu, nebent tik tada, kai tau yra pavesta ką nors jam perduoti arba yra būtinas reikalas ko nors paklausti; bet visada turi kreiptis į jį ne kitaip, kaip sakydama „jūs“ arba „tamsta“. Ar supratai? Ir kad daugiau niekada negirdėčiau kitaip jo vadinant. Ir į Tinetę kreipdamasi turi sakyti: „Jūs, panele Tinete“. Mane vadinsi taip, kaip girdi visus mane vadinant. O kaip tau vadinti Klarą, tai ji pati nustatys.

- Žinoma, Klara, - atsakė toji.

Paskui prasidėjo visokių elgesio taisyklių aiškinimas: kada keltis ir kada gultis, kaip įeiti ir kaip išeiti, kaip laikytis tvarkos, atidarinėti ir uždarinėti duris, ir viso to besiklausant Heidai užsimerkė akys, nes buvo prieš penktą valandą kėlusis ir ilgą kelionę įveikusi. Ji atsilošė į kėslą atkaltę ir užmigo.

Galų gale baigusi savo ilgus pamokymus, panelė Rotenmajer tarė:

- Dabar pagalvok apie tai, Adelheida! Ar gerai viską supratai?

- Heida jau seniai miega, - tarė Klara džiaugsmingai spindinčiu veidu, nes jau kada nebuvo tokios vakarienės, kuri taip linksmai praeitų.

- Na ir kurgi tai girdėta! Tikras vargas su ta mergaite! - baisiausiai susierzynusi sušuko panelė Rotenmajer ir taip garsiai suskambino varpeliu, kad į kambarį kartu įpuolė ir Tinetė, ir Sebastijanas.

Tačiau visas tas triukšmas Heidos neprižadino, ir teko gerokai susiimti, kol pasisekė ją bent šiek tiek prabudinti, kad būtų galima nuvesti iki lovos, - pirma per mokomąjį kambarį, paskui per Klaros miegamąjį, paskui per panelės Rotenmajer - į kampinį kambarį, skirtą Heidai.

Septintas skyrius

Nerami diena panelei Rotenmajer

Pirmą rytą Frankfurte pravėrusi blakstienas, Heida niekaip negalėjo suprasti, ką ji čia mato. Stipriai prasyrė akis, vėl žvilgtelėjo aukštyn ir išvydo tą patį. Sėdėjo aukštoje, baltoje lovoje ir matė priešais didelį, erdvų kambarį, o ten, iš kur sklido šviesa, kabėjo ilgos ilgos baltos užuolaidos, prie jų stovėjo du gėlėti krėslai, toliau pasienyje – tokia pat gėlėta sofa ir apskritas stalas priešais, kampe prausykla su visokiais daiktais, kurių ji dar niekada nebuvo mačiusi. Ir staiga jai dingtelėjo galvon, kad ji Frankfurte, prisiminė vakarykščią dieną ir pagaliau labai aiškiai tuos pamokymus, kuriuos prieš užmigdama dar girdėjo.

Išsoko iš lovos ir apsitaisė. Tada priėjo prie vieno lango, paskui prie kito. Norėjo pamatyti dangų ir žemę lauke, jautėsi kaip narve už tų didelių užuolaidų. Bandė jas atitraukti, bet nevaliojo. Tada užlindo už jų iš šono ir priėjo prie lango. Lango apačia buvo kaip tik jos akių lygyje, ir ji galėjo pro ją pasižiūrėti. Tačiau nepamatė to, ko ieškojo. Bėgiojo

nuo vieno lango prie kito ir vėl atgal, bet prieš akis buvo vis tas pats: mūrai ir langai, langai ir mūrai. Heidai pasidarė baisu.

Buvo dar ankstus rytas, mat, gyvendama pas senelį, ji buvo įpratusi anksti keltis; vos tik pramerkusi akis, tuojau pat bėgdavo pro duris pasižiūrėti, kaip ten lauke atrodo, ar dangus mėlynas, ar saulė jau pakilusi, ar ošia eglės, ir ar gėlytės jau pramerkė akeles. Kaip paukštelis, pirmą kartą uždarytas į savo gražų, spindintį kalėjimą, blaškosi šen ir ten prie kiekvieno virbo bandydama, gal pasiseks pro jį prasprukti į laisvę, taip ir Heida bėgiojo nuo vieno lango prie kito mėgindama, gal pasiseks jį atidaryti, o tada ji turėtų pamatyti ką nors kita, ne tik mūro sienas ir langus, tada juk turėtų apačioj pasirodyti žemė, žalia žolė ir paskutinis tirpstantis sniegas kalnų šlaituose. Visa tai troško ji pamatyti.

Tačiau langai buvo aklinau uždaryti. Kad ir kiek juos sukinėjo ir klibino, bandė iš apačios užkišti už rėmo savo mažus pirštelius, norėdama geriau išsivertinti ir atplėšti, – nieko tai nepadėjo, niekas nepajudėjo nė iš vietos. Po kiek laiko, pagaliau supratusi, kad visos jos pastangos eina niekais, atsisakė savo plano ir ėmė svarstyti, kas būtų, jeigu išeitų laukan ir pasivaikščiotų kiek toliau, kol surastų

kokią veją, nes prisiminė, kad vakar vakare, einant prie šių namų, kelyje buvo vien tik akmenys. Taip jai besvarstant, kas pasibeldė į duris, ir, tuojau pat įkišusi galvą, Tinetė trumpai pranešė:

- Pusryčiai padėti!

Iš tų žodžių Heida anaipol nesuprato, kad yra kur kviečiama. Atvirkščiai, iš pašaipaus Tinetės veido veikia galėjai įskaityti perspėjimą per daug prie jos nelįsti, negu draugišką kvietimą. Heida tai aiškiai pajuto ir atitinkamai elgėsi. Išsitraukė iš patalės nedidelį suoliuką, pasistatė į kerčią, atsisėdo ant jo ir tyliai laukė, kas toliau bus. Po kiek laiko pasigirdo garsūs žingsniai. Tai buvo panelė Rotenmajer. Ji įkišo galvą į Heidos kambarį ir susierzinusi sušuko:

- Kas gi tau, Adelheida? Ar tu nežinai, kas yra pusryčiai? Eime greičiau!

Tai Heida suprato ir tuojau pat nusekė iš paskos. Valgomajame jau seniai sėdėjo Klara savo vietoje ir maloniai pasveikino Heidą. Atrodė ji daug linksmiau nusiteikusi nei paprastai, nes numanė, kad šiandien vėl bus visokių naujenybių. Pusryčiai praėjo gana ramiai. Heida gražiai suvalgė savo sumuštinį, ir, kai visi pasisotino, Klara išriedėjo į mokomąjį kambarį,

Heidai taip pat buvo liepta ten eiti ir būti su Klara, kol ateis ponas mokytojas, ir prasidės pamokos.

Kai abi mergaitės liko vienos, Heida tuojau pat paklausė:

- Kaip iš čia galima pasižiūrėti, kas yra lauke ir apačioj ant žemės?

- Reikia tik atsidaryti langą ir iškišti galvą, - linksmai atsakė Klara.

- Tai kad langai neatsidaro, - pasiskundė Heida.

- Atsidaro, kur neatsidarys, - užtikrino Klara. - Tik tu dar nemoki, o aš negaliu tau padėti, bet kai tik pasirodys Sebastijanas, jis tau atidarys.

Heidai tarsi akmuo nuo širdies nusirito sužinojus, kad langus vis dėlto įmanoma atidaryti ir iškišti pro juos galvą, nes vis dar negalėjo atsikratyti to nelaisvės jausmo, kurį pajuto, būdama savo kambaryje. Klara pradėjo ją klausinėti, kaip ten pas ją namie, ir Heida su džiaugsmu pasakojo apie kalnų ganyklas, apie ožkas, apie jų ganymą ir visa kita, kas buvo miela jos širdžiai.

Tuoj pat atėjo ir ponas mokytojas, bet panelė Rotenmajer jo nenulydėjo, kaip paprastai, tiesiai į mokomąjį kambarį, norėjo pirma pati pasikalbėti ir nusivedė į valgomąjį. Ten atsisėdo priešais ir didžiai

susijaudinusi ėmė pasakoti apie savo keblią padėtį ir apie tai, kaip joje atsidūrė.

Prieš kurį laiką ji parašiusi ponui Sezemanui į Paryžių, kur jis tuo metu buvo išvykęs, kad jo duktė jau seniai pageidaujanti turėti namie žaidimų draugę, o ir ji pati mananti, kad tokia mergaitė skatintų Klarą geriau mokytis ir šiaip pajvairintų jos gyvenimą. Iš teisybės pati panelė Rotenmajer buvo suinteresuota, kad namie būtų žmogus, kuris nuimtų jai nuo pečių bendravimo su sergančia Klara našta, kai ta našta pasidarydavo nebepakeliama, o tai atsitikdavo jai gana dažnai.

Ponas Sezemanas atsakė mielai išpildysiąs dukrelės pageidavimą su sąlyga, kad tokia žaidimų draugė bus prižiūrima lygiai taip pat, kaip ir jo duktė, jis nenorįs, kad jo namie būtų kankinami vaikai. Tai buvusi visai nereikalinga pono pastaba, pridūrė panelė Rotenmajer, kas gi norėsiąs vaikus kankinti. Paskui ji ėmė skųstis, kaip siaubingai įklimpusi su ta mergaite, ir pateikė daugybę pavyzdžių, liudijančių apie visišką jos neišprusimą, tad ponas mokytojas turėsiąs pradėti su ja ne tik nuo abėcėlės, bet ir nuo bendriausio žmogaus auklėjimo pradžiamokslio.

Iš tos nelemtos padėties ji matanti tik vieną išeitį: jeigu mokytojas pareikšiąs, kad dvi skirtingos moki-

nės negali būti mokomos kartu, nepadarant žalos toliau pažengusiai pusei, tada ponui Sezemanui būtų rimtas pagrindas viską gražinti kaip buvo; tokiu atveju jis sutiktų, kad mergaitė būtų išsiųsta ten, iš kur ir atėjo. Be jo pritarimo šito daryti ji negalinti, nes ponas žinąs, kad mergaitė jau yra atvykusi.

Tačiau ponas mokytojas buvo atsargus ir niekada nespřsdavo neįvertinęs reikalo iš vienos ir kitos pusės. Jis guodė panelę Rotenmajer, negailėdamas gerų žodžių ir kartu tikindamas, jeigu, sakysim, jaunoji dukrelė imtų atsilikti, tai, kita vertus, ji galėtų būti ir skatinama, todėl, tinkamai mokant, netrukus viskas išsilygintų. Matydama, kad ponas mokytojas nenori jos paremti ir yra nusiteikęs mokyti mergaitę visų dalykų abėcėlės, ji atidarė mokomojo kambario duris ir, vos tik mokytojas ten įėjo, greitai vėl uždarė ir liko už durų, nes elementarių dalykų mokymas jai kėlė siaubą.

Dabar ji dideliais žingsniais žirgliojo po kambarį, nes reikėjo apsispręsti, kaip tarnai turėtų vadinti Adelheidą. Juk ponas Sezemanas rašė, kad į ją reikia žiūrėti lygiai taip pat, kaip ir į jo dukterį, ir tie žodžiai, matyt, buvo taikomi visiems tarnams, svarstė panelė Rotenmajer. Tačiau neilgai galėjo ji netrukdoma svarstyti, nes ūmai mokomajame kam-

baryje pasigirdo baisingas krintančių daiktų bildėjimas, o paskui balsai, šaukiantys į pagalbą Sebastijaną.

Panelė Rotenmajer įpuolė į kambarį. Viskas ten gulėjo pasklidai ant grindų: mokymo priemonės, knygos, sąsiuviniai, rašalinė, o virš jos staltiesė, iš po jos tekėjo juodas rašalo upeliūkštis, nutišęs per visą kambarį. Heida buvo dingusi.

– Štai ir susilaukėme! – sušuko panelė Rotenmajer, gražydama rankas. – Staltiesė, knygos, rankdarbių krepšys – viskas rašaluota! Šito dar niekada nėra buvę! Tai tos nelaimingos būtybės darbas, nėra jokios abejonės!

Ponas mokytojas stovėjo persigandęs ir spoksojo į tą jovalynę, kurią, žinoma, buvo galima vertinti tik iš vienos pusės, ir iš pačios neigiamiausios.

Klara, atvirksčiai, į tuos nepaprastus įvykius ir jų padarinius žiūrėjo linksmu veidu ir dabar ėmė aiškinti, kaip viskas buvo:

– Taip, tai padarė Heida, bet netyčia, ir, žinoma, už tai ji neturi būti baudžiama, ji tik baisiai skubėjo išbėgti laukan, timpltelėjo staltiesę, ir viskas nubil-dėjo ant žemės. Mat pro šalį dardėjo daug vežimų, todėl ji ir šovė iš kambario, turbūt dar niekada nėra mačiusi karietos.

- Ar aš jums nesakiau, pone mokytojau? Ta būtybė neturi nė menkiausio supratimo! Ničnieko nenutuokia, kas yra pamokos, kad per jas reikia klausytis ir tyliai sėdėti. Bet kur tas nelemtas padaras pasidėjo? O jeigu ji pabėgo! Tai kliūtų man nuo pono Sezemano...

Panelė Rotenmajer išpuolė iš kambario ir nubildėjo laiptais žemyn. Čia, prie atvirų namų durų, stovėjo Heida ir sutrikusi dairėsi į vieną ir į kitą gatvės pusę.

- Čia dabar kas? Kas gi tau šovė į galvą? Kaip tu gali šitaip išbėgti iš namų! - užsipuolė ją panelė Rotenmajer.

- Aš nugirdau egles ošiant, bet nežinau, kur jos, ir jau nebegirdžiu jų, - atsakė Heida, su neviltim žvelgdama į tą pusę, kur nutilo vežimų dundėjimas, jos ausyse suskambęs panašiai kaip vėjo ošimas eglėse, nudžiuginęs ir išviliojęs bėgti jo pasiklaudyti.

- Eglės! Tai gal mes miške? Kokios čia išmonės! Grįžk atgal ir pasižiūrėk, ko tu pridarei!

Tai pasakiusi, vėl pasuko prie laiptų ir ėmė kopti aukštyn. Heida nusekė iš paskos ir, didžiai nustebusi, sustojo prie nuniokoto kambario, nes iš džiaugsmo ir nekantrios kuo greičiau išgirsti egles ošiant išbėgdama nė nepastebėjo, ką nutraukė nuo stalo.

- Ką jau padarei, tai padarei, bet, žinok, antro tokio karto nebebus, - tarė panelė Rotenmajer, rodydama į grindis. - Mokantis reikia tyliai sėdėti savo vietoje ir nežiopsoti. Jeigu tu pati šito neįstengi, reikės man tave prie kėdės pririšti. Ar supranti tai?

- Taip, - atsakė mergaitė, - bet aš pasistengsiu ramiai sėdėti savo vietoje, - mat suprato, kad yra tokia tvarka: per pamokas tyliai sėdėti.

Dabar buvo pašauktas Sebastijanas ir Tinetė, kad sutvarkytų kambarį. Ponas mokytojas išėjo, nes kitų pamokų teko atsisakyti. Žiovauti šiandien nebuvo kada.

Po pietų Klara visada turėdavo pailsėti, ir Heidai reikėjo pačiai prasimanyti, ką tuo metu veikti, - taip jai rytą buvo išaiškinusi panelė Rotenmajer. Kai Klara papietavusi atsigulė savo krėsle poilsio, o panelė Rotenmajer išėjo į savo kambarį, Heida suprato, kad dabar atėjo laikas, kada ji pati gali pasirinkti, ką veikti. Šito ji laukė, nes iš anksto buvo numačiusi kai ko imtis, tik reikėjo jai pagalbos, todėl atsistojo prie valgomojo durų vidur koridoriaus, kad žmogus, kurio ketino pasiklausti, nepraeitų pro šalį. Ir tikrai, netrukus ant laiptų pasirodė Sebastijanas su didžiuliu padėklu rankose, jis nešė iš virtuvės sidabrinius stalo įrankius padėti į spintą valgoma-

jame. Kai pasiekė paskutinę laiptų pakopą, Heida priėjo ir labai aiškiai tarė:

- Jūs arba tamsta!

Sebastijanas išvertė akis ant kaktos ir gana griežtokai tarė:

- Ką tai reiškia, mamzele?

- Aš tik norėčiau kai ko paklausti, - tarė ji, - bet, žinoma, nieko baisaus, ne taip, kaip šiandien rytą, - pridūrė ji švelnindama, nes pastebėjo, kad Sebastijanas kažkoks susiraukęs, ir pagalvojo, kad greičiausiai jis dar tebepyksta dėl to rašalo ant grindų.

- Ak šit kaip, o iš kur čia dabar tas „jūs arba tamsta“, tai aš pirmiausia norėčiau žinoti, - tokiu pat griežtoku tonu atsakė Sebastijanas.

- Taip aš dabar visada turiu sakyti į jus kreipdamasi, - paaiškino Heida. - Panelė Rotenmajer taip liepė.

Dabar Sebastijanas pagavo taip garsiai kvatoti, kad Heida nustebusi išmeigė į jį akis, nes nematė čia nieko juokinga. Bet Sebastijanas iškart suprato, ką panelė Rotenmajer jai liepė, ir jau pralinksminęs tarė:

- Gerai jau, gerai, tegu mamzelė ir toliau mane taip vadina.

- Aš visai ne mamzelė, - kiek pyktelėjusi atkirto Heida. - Mano vardas Heida.

- Gerai, gerai. Bet ta pati panelė liepė man vadinti jus mamzele, - paaiškino Sebastijanas.

- Ji liepė? Na, tada turėsiu taip ir vadintis, - nuolankiai tarė Heida, matyt, supratusi, kad viskas turi būti taip, kaip liepia panelė Rotenmajer. - Dabar aš jau turėsiu tris vardus, - pridūrė atsidususi.

- O ko mažoji mamzelė norėjo manęs paklausti? - pasidomėjo Sebastijanas, dabar jau įėjęs į valgomąjį ir dėliodamas į spintą sidabrinis stalo įrankius.

- Kaip galima atidaryti langą, Sebastijanai?

- Šitaip, va šitaip, - ir atidarė didelį lango sparną.

Heida priėjo prie lango, bet buvo per maža, siekė tik iki palangės ir nieko nematė, kas dedasi lauke.

- Štai, mažoji mamzelė gali pasilypėti ir pažiūrėti, kas yra apačioj, - tarė Sebastijanas, atnešęs ir pastatęs aukštą medinį suoliuką.

Heida apsidžiaugusi užsilipo ant suoliuko ir pagaliau pažvelgė pro atdarą langą. Bet tuojau pat nusivylusi vėl įtraukė galvą.

- Matyti tik akmenys, ir daugiau nieko, - apgailestaudama tarė mergaitė. - Bet jeigu apeitum aplink namą, ką pamatytum kitoje pusėje, Sebastijanai?

- Lygiai tą patį, - atsakė šis.

- O tai kur reikia nueiti, kad galėtum pažvelgti toli toli, iki pat slėnio galo?

- Tokiu atveju reikia įlipti į kokią aukštą bokštą, sakysim, bažnyčios bokštą, toki, kaip anas va ten su auksiniu rutuliu viršuje. Iš ten, iš aukštai, galima matyti toli viršum visko.

Tai išgirdusi, Heida greitai nulipo nuo suoliuko, nėrė pro duris, nulėkė laiptais žemyn ir išėjo į gatvę. Bet čia viskas atrodė kitaip, negu ji įsivaizdavo. Kada žiūrėjo į bokštą pro langą, atrodė, kad užtenka tik pereiti per gatvę, ir jau būsi prie to bokšto. Dabar ji nuėjo gatve iki pat galo, bet bokšto nepriėjo ir niekur jo nematė. Įsuko į kitą gatvę, ėjo vis toliau ir toliau, o bokšto kaip nėra, taip nėra. Pro šalį siuvo žmonės, bet jie visi taip skubėjo, kad mergaitė nedrįso jų pasiklausti, manydama, kad jie baisiai neturi laiko. Pagaliau pamatė prie kito gatvės kampo berniuką su nedidele ryla ant pečių ir kažkokiu keistu gyvūnu rankoje. Pribėgo prie jo ir paklausė:

- Kur yra bokštas su auksiniu rutuliu viršuje?

- Nežinau, - atsakė berniukas.

- O ko aš galėčiau pasiklausti, kur jis? - klausinėjo ji toliau.

- Nežinau.

- Ar nežinai kitos kokios bažnyčios su aukštu bokštu?

- Vieną žinau.

- Tai eime, parodyk man.

- Pirma parodyk, ką tu man už tai duosi.

Berniukas atkišo ranką. Heida pasirausė kišenėje ir netrukus išsitraukė paveiksliuką, kuriame buvo nupieštas gražus raudonų rožių vainikėlis, pažiūrėjo, pažiūrėjo į jį - truputį gaila buvo atiduoti, tik širyt buvo gavusi jį iš Klaros dovanų, bet toks didelis buvo noras pažvelgti žemyn į slėnį, virš žaliuojančių atšlaičių!

- Še, imk šitą, jei nori, - tarė ir atkišo jam paveiksliuką.

Berniukas atitraukė ranką ir papurtė galvą.

- Tai ko gi tu nori? - paklausė Heida ir patenkinta vėl įsikišo paveiksliuką į kišenę.

- Pinigų.

- Aš neturiu jų, bet Klara turi, ji duos man pas-kui. Kiek tu nori?

- Dvidešimt pfenigų.

- Tai eime!

Ir patraukė abu ilga gatve. Kelyje Heida paklausė berniuką, ką jis ten nešasi ant pečių.

Tas paaiškino, kad ten po audeklu esą vargonėliai, kuriuos sukant girdėti graži muzika. Ir staiga juodu atsidūrė prie senos bažnyčios su aukštu bokštu. Berniukas sustojo ir tarė:

- Štai!

- Bet kaip aš čia įeisiu? - paklausė Heida, pamačiusi užrakintas duris.

- Nežinau, - atsakė berniukas.

- Kaip tu manai, gal čia galima paskambinti, kaip skambinama Sebastijanui?

- Nežinau.

Heida pastebėjo prie sienos skambutį ir dabar iš visų jėgų jį patraukė.

- Jeigu užlipsiu į viršų, turėsi manęs čia palaukti, dabar aš jau neberasiu kelio atgal, turėsi man parodyti.

- O ką tu man tada duosi?

- Ką aš turiu tau dar duoti?

- Dar dvidešimt pfenigų.

Tuo metu iš vidaus subraškėjo sena spyna, ir girgždančios durys atsidarė. Išėjęs senas vyriškis nužvelgė vaikus iš pradžių nustebusiu, paskui gana piktu žvilgsniu ir išrėžė:

- Kaip jūs drįstat skambinti ir kviestis mane iš viršaus? Negalit paskaityti, kas virš skambučio parašyta: „Tik tiems, kurie nori įlipti į bokštą“?

Berniukas tik parodė pirštą į Heidą ir nepratarė nė žodžio. O toji atsakė:

- Aš ir norėjau įlipti į bokštą.

- O ko tau ten reikia? - paklausė bokštininkas. - Ar tave kas siuntė?

- Ne, - atsakė Heida, - aš tik norėčiau ten užlipti, kad galėčiau pasižiūrėti žemyn.

- Drožkit greičiau namo ir nebandykit daugiau tokių pokštų krėsti, nes jeigu dar kartą pasirodysit, tada jau geruoju nesibaigs!

Sulig tais žodžiais bokštininkas apsisuko ir jau norėjo uždaryti duris, bet Heida nutvėrė jam už skverno ir paprašė:

- Tik vieną vienintelį kartą!

Bokštininkas atsigrėžė ir pamatęs, koku maldaujamu žvilgsniu mergaitė į jį žiūri, atsileido, paėmė už rankos ir draugiškai tarė:

- Jeigu jau taip tau svarbu, tai eime!

Berniukas atsisėdo ant akmeninių laiptų palei duris, tuo parodydamas, kad jis nelips.

Heida įsitvėrė bokštininkui į ranką ir lipo, lipo daugybe pakopų aukštyn, paskui laipteliai pradėjo

eiti vis siauryn, siauryn, galiausiai liko tik mažutė pakopėlė, ir staiga jie atsidūrė viršuje. Bokštininkas pakėlė Heidą nuo žemės ir prinešė prie atdaro lango.

- Na štai, gali pasižiūrėti žemyn, - tarė jis.

Heida pažvelgė į stogų, bokštų ir kaminų jūrą, bet tuojau pat įtraukė galvą atgal ir prislėgtu balsu tarė:

- Tai visai ne tai, ką aš norėjau pamatyti.

- Še tau kad nori! Ir iš kur toks pipiras gali išmąnyti, kas yra gražus vaizdas! Na, gerai, leiskis apacion ir daugiau niekada neskambink prie mano bokšto!

Bokštininkas nukėlė mergaitę ant žemės ir pirmą jos ėmė leisti siauromis pakopomis žemyn. Ten, kur laiptai ėjo platyn, iš kairės pusės buvo durys į bokštininko kambarėlį, o šalia - nuožulnaus stogo palėpė. Toje palėpėje stovėjo didelis krepšys, o šalia jo tupėjo stambi pilka katė ir narnėjo, nes krepšyje gyveno jos šeimyna, ir ji norėjo kiekvieną praeivį perspėti, kad nesikištų į jos šeimos reikalus. Heida sustojo ir nustebusi užsižiūrėjo į tą pusę, nes tokios didelės katės dar niekada nebuvo mačiusi; mat tame sename bokšte buvo devynios galybės pelių, tad katė kiekvieną dieną be vargo parsinešdavo jų po

gerą pustuzinį. Bokštininkas, matydamas mergaitės nuostabą, tarė:

- Eikš, kai aš čia, ji nieko tau nedarys. Gali pasižiūrėti jaunikių.

Heida priėjo prie krepšio ir net sukrykštė iš to džiaugsmo:

- Oi, kokie mieli gyvūneliai! Kokie gražūs kačiukai! - šūkčiojo ji, šokinėdama aplink krepšį ir negalėdama atsigerėti, kaip tie septyni ar aštuoni jaunikliai be perstojo kruta, juda, rabždinasi vienas per kitą, strikinėja, griuvinėja.

- Gal nori koki pasiimti? - paklausė bokštininkas, matydamas, kaip džiaugsmingai mergaitė šokinėja aplinkui, negalėdama akių nuo kačiukų atitraukti.

- Sau pasiimti? Visam laikui? - paklausė Heida, nenorėdama patikėti, kad jai nusišypsojo tokia didelė laimė.

- Taip, žinoma, gali ir daugiau, gali net visus pasiimti, jei turi kur padėti, - atsakė bokštininkas, kuriam tik ir rūpėjo, kaip be didesnio širdies graužasčio atsikratyti savo naujųjų įnamių.

Heida buvo kaip devintam danguj! Juk tuose dideliuose namuose kačiukams užteks vietos, ir kaip nustebis ir apsidžiaugs Klara, pamačiusi tuos mielus padarėlius!

- Tik kaip man juos parsinešti? - paklausė ir jau norėjo vieną pasigauti, bet didžioji katė tik šast užšoko jai ant rankos ir taip piktai sušnypštė, kad mergaitė išsigandusi bemat atsitraukė atgal.

- Aš tau juos nunešiu, tik pasakyk kur, - tarė bokštininkas, paglostė katę, ir ta apsiraminė, nes buvo jo draugė ir jau daug metų gyveno su juo bokšte.

- Pas poną Sezemaną tuose dideliuose namuose, kur prie durų yra auksinė šuns galva su storu žiedu dantyse, - pareiškė Heida.

Be reikalo ji tiek aiškino bokštininkui, jis jau daug metų dirbo bokšte ir žinojo visus namus aplinkui, be to, Sebastijanas buvo senas jo draugas.

- Žinau, žinau, - tarė jis, - tik kam aš turiu tuos gyvūnėlius įteikti, ko turiu atsiklausti, tu juk ne pono Sezemano duktė?

- Ne, bet Klara, ji labai apsidžiaugs, pamačiusi kačiukus!

Bokštininkas jau norėjo eiti toliau, bet Heida vis dar negalėjo akių atitraukti nuo to gražaus vaizdo.

- O kad galėčiau nors vieną ar du pasiimti! Vieną sau ir vieną Klarai.

- Gerai, palūkėk valandėlę, - tarė bokštininkas, paskui, atsargiai paėmęs, nunešė katę į savo kam-

barėlį, pastatė prie dubenėlio su maistu, vėl uždarė duris ir sugrįžo atgal. – Na, dabar pasiimk du!

Heidos akys sužibo iš džiaugsmo. Ji pasirinko vieną baltą, vieną rainą ir įsidėjo vieną į dešinę, kitą į kairę kišenę. Tada nusileido laiptais į apačią.

Berniukas dar tebesėdėjo ant laiptų, ir kai bokštinių, išleidęs Heidą, uždarė duris, ji tarė:

– O kaip dabar mums pareiti iki pono Sezemano namų?

– Nežinau, – atsakė berniukas.

Heida ėmė pasakoti, ką žinojo: kaip atrodo namų durys, langai ir laiptai, bet berniukas tik purtė galvą – nuo to jam nepasidarė aiškiau.

– Žinai ką, – aiškino toliau Heida, – pro vieną langą matyti didelis pilkas namas, o jo stogas eina va šitaip, – ir ji pavingiavo pirštu didelę karpytą liniją.

Dabar berniukas pašoko nuo laiptų – matyt, suprato, kokius namus ji turi galvoj, – ir pasileido lėkti, Heida – jam iš paskos. Ir tikrai – netrukus jie atsidūrė prie durų su didele žalvarine žvėries galva. Heida patraukė skambutį.

Po valandėlės pasirodė Sebastijanas, ir pamatęs ją, skubiai sušuko:

– Greičiau! Greičiau!

Heida išoko vidun, ir Sebastijanas užtrenkė duris, nė nepastebėjęs lauke stypsiančio berniuko.

- Greitai, mamzele, - skubino Sebastijanas, - tuojau pat į valgomąjį, jos jau sėdi prie stalo. Panelė Rotenmajer atrodo kaip užtaisyta patranka. Ir kas mažajai mamzelei šovė į galvą iš namų bėgti?

Heida įžengė į kambarį. Panelė Rotenmajer net akių nepakėlė, Klara taip pat nepratarė nė žodžio, kambaryje tvyrojo nejauki tylą. Sebastijanas pristūmė kėdę prie stalo. Ir tik dabar, kai Heida jau sėdėjo savo kėdėje, panelė Rotenmajer griežtu veidu ir rimtu, įspūdingu balsu tarė:

- Adelheida, paskui aš su tavim pasikalbėsiu, dabar noriu tik tiek pasakyti: tu pasielgei labai negražiai, tikrai nusipelnei bausmės, kad išėjai iš namų neatsiklaususi, niekam nė žodžiu apie tai neužsiminusi ir kažkur basteisi ligi pat vėlaus vakaro. Tai išties negirdėtas išsišokimas.

- Miau, - pasigirdo lyg atsakymas į tuos priekaištus.

Dabar jau panelei Rotenmajer tikrai pratrūko pik-tumas.

- Kas čia dabar, Adelheida!?! - sušuko ji, vis labiau keldama balsą. - Tu dar drįsti po viso šito nusižen-

gimo kvailus juokus išdarinėti? Na, palauk, tu dar atsiimsi!

- Aš nieko neišdarinėju... - bandė aiškintis Heida, bet tuo metu vėl pasigirdo:

- Miau! Miau!

Sebastijanas vos neišmetė dubens ant stalo ir spruko pro duris.

- Šito jau per daug, - norėjo sušukti panelė Rotenmajer, bet iš susijaudinimo jos balsas nuskambėjo visai dusliai. - Kelkis ir eik iš kambario!

Heida išsigandusi pakilo nuo kėdės ir dar kartą pabandė teisintis:

- Aš tikrai neišdarinėju...

- Miau! Miau! Miau!

- Klausyk, Heida, - neiškentė dabar ir Klara. - Jeigu matai, kad panelė Rotenmajer taip pyksta, tai kodėl vis sakai „miau“?

- Tai ne aš sakau, o kačiukai, - galų gale ištarė Heida.

- Kaip? Ką? Katės? Kačiukai? - sušuko panelė Rotenmajer. - Sebastijanai! Tinete! Suraskit tuos bjaurius gyvulius ir išmeskit lauk!

Tai pasakiusi, panelė Rotenmajer įpuolė į moko-
majį kambarį ir užsitrenkė duris, nes jaunos katės
jai buvo baisiausi padarai. Sebastijanas stovėjo už

valgamojo durų ir turėjo gerai išsijuokti prieš įeidamas. Mat pirma, aptarnaudamas Heidą, matė iš jos kišenės kyšant kačiuko galvutę ir suprato, kad čia bus daug gražaus juoko, ir kai visa tai iš tikrųjų prasidėjo, jis vos neišmetė dubens ant stalo. Pagaliau, kai išsigandusios damos pagalbos šūksniai jau seniai nuaidėjo, jis susitvardęs vėl įėjo į kambarį. Dabar čia buvo tylu, ramu. Klara sėdėjo pasidėjusi kačiukus ant skraito, Heida klūpėjo šalia, ir abi, kupinos palaimos, žaidė su dviem mažučiuokais, grakščiais gyvūnėliais.

- Sebastijanai, - tarė Klara, - jūs turite mums padėti. Suraskit kur nors kačiukams lizdą, kad panelė Rotenmajer jų nematytų, nes ji bijo ir nori jų atsikratyti, o mes norime tuos mielus gyvūnėlius pasilikti, kad, būdamos vienos, visada galėtume juos pasiimti. Kur būtų galima juos padėti?

- Nesirūpinkit, panele Klara, aš viską sutvarkysiu, - noriai sutiko Sebastijanas. - Aš pataisysiu gražią lovelę krepšyje ir padėsiu į tokią vietą, kur baikščioji dama tikrai neaptiks, galite manimi pasikliauti!

Sebastijanas tuojau pat ėmėsi darbo ir vis kikenosau panosėje, nujausdamas, kad čia dar visko bus, nes kartais jam patikdavo matyti, kaip panelė Rotenmajer truputį susierzina.

Po ilgo laiko, kai jau artėjo metas eiti gulti, panelė Rotenmajer truputėlį pravėrė duris ir sušuko pro plyšį:

- Ar tie bjaurūs gyvūnai jau pašalinti?

- Taip! Taip! - atsiliepė Sebastijanas, vis dar sukiodamasis po kambarį ir laukdamas, kada panelė Rotenmajer šito paklaus.

Dabar jis greitai ir tyliai čiupo abu kačiukus Klarai nuo skraito ir dingo pro duris.

Griežtą pamokslą Heidai panelė Rotenmajer turėjo atidėti kitai dienai, nes šiandien jautėsi pernelyg nuvargusi po viso to apmaudo, pykčio, išgąščio ir kitų nemalonumų, kurių visai netyčia pridarė jai Heida. Todėl tylomis pasitraukė į savo kambarį, o paskui ją nuėjo miegoti ir Klara su Heida, patenkintos ir ramios, nes žinojo, kad jų kačiukai ilsisi gerame guolyje.

Aštuntas skyrius

Pono Sezemano namuose neramu

Kai kitą rytą Sebastijanas atidarė ponui mokytojui duris ir nuvedė į mokomąjį kambarį, kažkas ir vėl patraukė namų durų skambutį, bet taip stipriai, kad Sebastijanas galvotrūkčiais nubildėjo žemyn, pagalvojęs, kad šitaip skambina tik ponas Sezemanas, – matyt, netikėtai parvyko namo. Greit atlapojo duris, o ten bestovįs nuskaręs berniūkštis su ryla ant pečių.

– Kas gi čia dabar? – užsipuolė jį Sebastijanas. – Aš tau parodysiu skambutį traukyti! Ko tau čia reikia?

– Aš atėjau pas Klarą, – atsakė berniukas.

– Ak tu, gatvės murziau, negali pasakyti „panelę Klarą“, kaip šiuose namuose yra įprasta? O ko tau iš panelės Klaros reikia? – griežtai paklausė Sebastijanas.

– Ji man skolinga keturiasdešimt pfenigų, – pareiškė berniukas.

– Gal tau galvoj negerai? Ir iš kur tu apskritai žinai, kad čia gyvena panelė Klara?

- Vakar aš parodžiau jai kelią - už tai dvidešimt, paskui parodžiau kelią atgal - ir bus keturiasdešimt!

- Ką tu čia niekus pliauški! Panelė Klara niekada iš namų neišeina, ji visai negali vaikščioti, dink, iš kur atėjęs, kol dar neišpėriau tau kailio!

Tačiau berniukas neišsigando, stovėjo kaip stovėjęs ir šaltai tarė:

- Juk aš vakar mačiau ją gatvėje, galiu pasakyti, kaip ji atrodo: plaukai trumpi, garbiniuoti, juodi, juodos ir akys, o suknelė ruda, ir ji nemoka kalbėti taip, kaip mes kalbame.

„Oho, - pagalvojo Sebastijanas ir širdyje sukiško, - juk tai mažoji mamzelė, ar tik nebus ji vėl kokio pokšto iškrėtusi.“ Paskui tarė berniukui:

- Gerai jau, gerai, eik šen ir palauk prie durų, kol aš vėl išeisiu. Jeigu paskui įleisiu, galėsi ką nors pagroti - panelė tai mėgsta.

Užlipęs į viršų, pasibeldė į mokomojo kambario duris ir, išgirdęs „prašom“, įėjo vidun.

- Atėjo čia toks berniukas, jis būtinai nori pats kažką panelei Klarai pasakyti, - pranešė Sebastijanas.

Klara labai apsidžiaugė, išgirdusi tokią nepaprastą naujieną.

- Tai tegu ateina, - tarė ji, - ar ne, pone mokytojai, jeigu jau būtinai nori su manim pačia pasikalbėti.

Berniukas atėjo ir paragintas tuojau pat ėmė sukti savo vargonėlius. Panelė Rotenmajer, nenorėdama dalyvauti elementarių dalykų pamokoje, buvo užsidariusi valgomajame ir ten ką ne ką dirbinėjo. Staiga ji sukluso. Gal tie garsai sklinda iš gatvės? Bet taip arti?.. Argi galėtų iš mokomojo kambario pasigirsti sukamieji vargonėliai? Ir vis dėlto... iš tikrųjų... Ji pasileido per ilgą valgomąjį ir pribėgusi atplėšė duris. O ten - neįtikėtinas daiktas - vidury kambario stovi nuskaręs berniukas ir smagiai suka savo vargonėlius. Ponas mokytojas lyg ir bando kažką sakyti, bet jo balso negirdėti. Klara ir Heida nušvitusiais veidais klausosi muzikos.

- Liaukis! Tučtuojau liaukis! - riktelėjo į kambarį panelė Rotenmajer.

Tačiau jos balsą nustelbė vargonėlių garsai. Ji puolė prie berniuko, bet staiga kažkas pasipainiojo po kojų, ji dirstelėjo į grindis - tarp kojų ropojo baidūs, juodas padaras: vėžlys. Panelė Rotenmajer stryktelėjo į viršų - šitaip aukštai ji jau daug metų nebuvo pašokusi - o paskui iš visos gerklės sušuko:

- Sebastijanai! Sebastijanai!

Ūmai vargonėliai nutilo, nes šįsyk jau panelės Rotenmajer balsas nustelbė muziką. Sebastijanas stovėjo už pravirų durų ir raitėsi iš juoko, nes matė, kaip panelė Rotenmajer stryktelėjo išsigandusi. Galiausiai įėjo į kambarį. Panelė Rotenmajer sėdėjo susmukusi ant kėdės. Pamačiusi Sebastijaną, sušuko:

– Šalin iš čia ir tą vaiką, ir gyvūną! Kad jų čia nebūtų, Sebastijanai, tučtuojau!

Sebastijanas klusniai padarė, ką liepiamas, išgrūdo iš kambario berniuką, vos spėjusį pastverti savo vėžlį, išpaudė jam kažką į delną ir tarė:

– Keturiasdešimt už panelę Klarą, keturiasdešimt už muziką, viskas buvo gerai.

Tai pasakęs, išgarbino berniuką lauk ir uždarė duris. Mokomajame kambaryje viskas nurimo, pamokos ėjo toliau, dabar čia pasiliko ir panelė Rotenmajer prižiūrėti, kad vėl neatsitiktų kokia baisenybė. Tą įvykį ji ketino aptarti po pamokų ir taip nubausti kaltininką, kad jis ilgai tai prisimintų.

Tik štai ir vėl kažkas pasibeldė į duris. Įėjo Sebastijanas ir pranešė, kad yra atneštas didelis krepšys ir pasakyta tuojau pat perduoti jį pačiai panelei Klarai.

- Man? - nustebusi paklausė Klara ir labai susidomėjo, kas tai galėtų būti. - Nagi, parodykit kuo greičiau, kas ten yra.

Sebastijanas atnešė uždengtą krepšį ir skubiai dingo.

- Aš manau, pirma reikia užbaigti pamoką ir tik tada išpakuoti krepšį, - pareiškė panelė Rotenmajer.

Klara negalėjo įsivaizduoti, kas gi čia jai atnešta, ir nekantriai žvilgčiojo į krepšį.

- Pone mokytojau, - tarė ji, staiga nustojusi linksniuoti, - ar negalėčiau vieną vienintelį kartą dirselėti į krepšį, kad žinočiau, kas jame yra, o paskui jau vėl linksniuočiau toliau?

- Vienu atžvilgiu galima būtų su tuo sutikti, kitu - ne, - atsakė ponas mokytojas. - Sutikti būtų galima dėl to, kad jeigu jūsų visas dėmesys bus nukreiptas į šitą objektą...

Tačiau mokytojas nespėjo užbaigti savo kalbos. Krepšio dangtelis nebuvo tvirtai uždarytas, ir iš po jo šmurkšt, šmurkšt iššoko vienas, du, trys, paskui dar du ir dar daugiau mažų kačiukų ir taip greitai pasklido į visas puses, kad atrodė, tartum visas kambarys būtų pilnas tų gyvūnelių. Jie šokinėjo per mokytojo batus, stvarstė jam už kelnių, kabinosi nagučiais į panelės Rotenmajer suknią, šmižinėjo

jai aplink kojas, šokinėjo ant Klaros krėslo, rabždinosi, ropinėjo, miauksėjo – buvo baisus jų knibždėlynas. Klara tik šūkčiojo sužavėta:

– Tai mieli gyvūneliai! Tai linksmai šokinėja! Žiūrėk, žiūrėk, Heida! Štai čia, ten, ana kur!

Heida, nesitverdama džiaugsmu, lakstė į visas puses. Mokytojas sutrikęs stovėjo prie stalo, kilnojo čia vieną, čia kitą koją, stengdamasis išvengti nemalonaus rabždinimosi. Panelė Rotenmajer kuri laiką sėdėjo savo krėsles, iš siaubo netekusi žado, paskui pagavo visu balsu rėkti: „Tinete! Tinete! Sebastijanai! Sebastijanai!“ – nes bijojo pasikelti iš krėslo, kad neapniktų visa ta mažųjų pabaisų govėda.

Dar keliskart šūktelėjus, galų gale atėjo Sebastijanas ir Tinetė; Sebastijanas vieną po kito sugaudė mažuosius gyvūnelius, sudėjo į krepšį ir nunešė ant aukšto į dėžę, kurią buvo sutaisęs vakar kitiems dviem.

Taigi ir tą dieną nebuvo kada per pamokas žiovauti. Vėlai vakare, šiek tiek atsigavusi po rytą patirtų sukrėtimų, panelė Rotenmajer pasišaukė į mokomąjį kambarį Sebastijaną ir Tinetę, norėdama išsiklausinėti, kaip atsitiko tie nedovanotini įvykiai. Čia paaiškėjo, kad visa tai užtraukė Heida per savo vakarykščią išvyką. Panelė Rotenmajer sėdėjo

perbalusi iš apmaudo ir kurį laiką negalėjo rasti žodžių savo pasipiktinimui išreikšti. Paskui mostelėjo Sebastijanui ir Tinetei, liepdama išeiti, ir kreipėsi į Heidą, kuri stovėjo šalia Klaros kėdės ir gerai nesuprato, kuo gi ji nusikalto.

- Adelheida, - pradėjo ji griežtu tonu, - aš žinau tik vieną bausmę, kuri galėtų tave paveikti, nes esi laukinė; bet pažiūrėsim, ar, pabuvusi tamsiame rūsyje su visokiais šliužais ir žiurkėmis, neapsiraminsi ir nesiliausi išdarinėjusi tokių dalykų.

Heida nustebusi tyliai klausėsi nuosprendžio, nes kokiame nors baisiame rūsyje dar niekada nebuvo buvusi, o tas podėlis kalnų trobelėje, kurį senelis vadino rūsiu ir laikė jame savo sūrius ir šviežią pieną, greičiau buvo miela ir viliojanti kertelė, ir nei žiurkių, nei šliužų ji ten nebuvo mačiusi.

Tačiau Klara pakėlė baisų triukšmą:

- Ne, ne, panele Rotenmajer, reikia palaukti, kol sugrįš tėtė; juk jis rašė, kad netrukus parvažiuos, tada aš jam viską papasakosiu, ir jis nuspręs, ką su Heida daryti.

Prieš tokį siūlymą panelė Rotenmajer nieko negalėjo pasakyti, juoba kad ponas Sezemanas iš tikrųjų netrukus turėjo grįžti. Ji atsikėlė ir gana piktai išrėžė:

- Gerai, Klara, gerai, bet ir aš su ponu Sezemanu kai ką pakalbėsiu.

Tai pasakiusi, išėjo iš kambario.

Praėjo kelios tykios dienos, tačiau panelę Rotenmajer vis nesiliovė kankinęs nerimas.

Ji nė valandėlės negalėjo užmiršti, kaip apsiriko, užsikorusi ant sprando Heidą, jai atrodė, kad nuo to laiko, kai pasirodė ta mergaitė, Sezemano namuose suiro visa tvarka ir jau nebeįmanoma jos atstatyti.

Klara buvo labai patenkinta, niekada nenuobodžiavo, nes Heida per pamokas pridarydavo linksmiausių dalykų. Ji vis painiojo raides ir niekaip negalėjo jų išmokti, ir kai ponas mokytojas aiškindamas, kaip kuri atrodo, vaizdumo dėlei palygindavo jas su rageliu ar snapu, ji, baisiausiai nudžiugusi, tuoj sušukdavo: „Tai ožka!“ arba: „Tai plėšrūnas paukštis!“ – nes tie palyginimai sužadindavo jos galvoje visokiausius vaizdinius, bet tik ne raides.

Pavakariais Heida sėdėdavo pas Klarą ir nuolatos pasakodavo apie kalnų ganyklas ir apie gyvenimą tenai, kol pajusdavo tokį nenugalimą tų vietų ilgesį, kad kiekvieną kartą užbaigdavo savo pasakojimą tikindama: „Dabar man jau tikrai reikia namo grįžti! Rytoj tikrai reikia išeiti!“ Bet Klara kiekvieną kartą ją nuramindavo, sakydama, kad reikia palaukti, kol

pargriš tėtė, tada bus matyti, ką toliau daryti. Taip greit nusileisti ir apsiraminti Heidai padėdavo viltin-gas džiaugsmas, kuri ji nešiojosi savo širdyje, kad su kiekviena čia praleista diena dviem bandelėm padidėja krūvelė, skirta senelei, nes visada per pietus ir vakarienę prie lėkštės būdavo padėta graži balta bandelė; Heida tuojau pat įsikišdavo ją į kišenę, nes negalėjo suvalgyti, žinodama, kad senelė visai jų neturi, o kietos juodos duonos beveik nebeįkanda.

Po pietų kiekvieną dieną porą valandų sėdėdavo ji viena savo kambaryje ir niekur iš jo neidavo, nes žinojo, kad Frankfurte draudžiama taip be niekur nieko išbėgti laukan, kaip darydavo būdama kalnuose pas senelį, ir laikėsi tos tvarkos. Pasikalbėti valgomajame su Sebastijanu taip pat buvo nevalia, panelė Rotenmajer ir tai buvo uždraudusi, o leistis į kalbas su Tinete jai ir į galvą neateidavo. Ji baikščiai sukdamo jai iš kelio, nes Tinetė kalbėjo su ja tik pašaipiu tonu ir kiekvieniame žingsnyje iš jos tyčiojosi.

Taip kasdien Heida sėdėjo uždaryta ir turėjo užtektinai laiko pagalvoti, kaip dabar vėl žaliuoja kalnų ganyklos, ir spindi saulėkaitoje geltonos gėlytės, kaip viskas aplinkui tviska saulėje: sniegas ir kalnai ir visas platus slėnis. Taip begalvojant, kartais

suimdavo toks galingas troškimas vėl būti tenai, kad vos begalėdavo tverti. O juk teta buvo sakiusi, kad galės grįžti namo, kada tik panorės.

Ir atsitiko, kad vieną dieną Heida ėmė ir neištvėrė. Greitosiomis susimetė į didelę raudoną skarą visas bandeles, susirišo, užsidėjo šiaudinę skrybėlaitę ir leidosi į kelią. Tačiau jau namų tarpduryje susidūrė su didele kelionės kliūtimi – pačia panele Rotenmajer, kuri kaip tik grįžo iš kažkur namo. Panelė Rotenmajer sustojo, savo akimis netikėdama, nužvelgė mergaitę nuo galvos ligi kojų, ir jos žvilgsnis bemat užkliuvo už to išsipūtusio raudono ryšulio. Ir kad pratrūko bartis:

– Kur čia dabar išsiruošei? Ir apskritai ką tai reiškia? Argi aš tau neprigrasinau niekada daugiau niekur nesivalkioti? O dabar vėl bandai tai daryti ir dar apsiskarmaliavusi kaip kokia paskutinė valkata!

– Aš nenorėjau niekur valkiotis, aš tik norėjau namo eiti, – išsigandusi atsakė Heida.

– Kaip? Ką? Namu eiti? Norėjai namu eiti? – Panelė Rotenmajer iš susijaudinimo net delnais pliaukštelėjo. – Pabėgti! Jeigu ponas Sezemanas tai sužinotų! Pabėgti iš jo namų! Argi čia su tavim ne geriau elgiamasi, negu tu esi to verta? Ar tau čia ko trūksta? Ar tu kada savo gyvenime turėjai tokį

kambarį, tokį maistą, tokį aptarnavimą, kokį turi čia? Sakyk!

- Ne, - atsakė Heida.

- Žinau aš tai! - varė toliau panelė. - Nieko tau čia netrūksta, ničnieko, tu esi neįtikėtinai nedėkingas vaikas ir iš gero buvimo nežinai, ko dar visko prisigalvoti.

Bet dabar Heidai sukilo viskas, kas buvo susikaupę širdyje, ir ji nebeištvėrė:

- Juk aš tik namo noriu, ir jeigu taip ilgai nepareisiu, Sniegenėlė turės nuolat aimanuoti, ir senelė manęs laukia, ir Dagilė susigriebs rykščių, jei Petėris negaus sūrio, ir iš čia niekada nematyti, kaip saulė kalnams labanakt sako; ir jei plėšrūnas paukštis praskristų virš Frankfurto, jis dar garsiau kranksetų, kad tokia daugybė žmonių sėdi susigrūdę, susikimšę krūvoje, pykdo vienas kitą ir neina į kalnus, kur taip gera, ramu.

- Viešpatie aukščiausias! Tam vaikui galvoj negerai! - sušuko panelė Rotenmajer ir, kaip akis išdegusi, pasileido laiptais aukštyn, ten kaktomuša susidūrė su žemyn besileidžiančiu Sebastijanu ir, trindamasi sutrenktą galvą, sušuko jam: - Bemat pristatykit tą nelaimingą būtybę į viršų!

- Gerai jau, gerai, - atsakė Sebastijanas, trindamasis kaktą, nes jam visai smagiai kliuvo.

Heida liepsnojančiomis akimis kaip prikalta stovėjo toje pačioje vietoje ir visa drebėjo, vidinio virpulio krečiama.

- Na, vėl kažką iškrėtėt? - linksmi paklausė Sebastijanas. Bet, geriau išžiūrėjęs ir pamatęs, kad mergaitė nė nekrustelėjo, draugiškai patapšnojo jai per petį ir guosdamas tarė: - Nieko, nieko! Nereikia per daug imti į širdį, mamzele, verčiau į viską žiūrėti linksmi, tai svarbiausia! Štai ir man ji vos nepramušė skylės galvoje. Tik nereikia išsigąsti! Na? Vis dar nė krust? Mums gi reikia viršun - ji taip liepė.

Heida ėmė kopti laiptais, bet pamažu ir tyliai, visai ne taip, kaip paprastai darydavo.

Sebastijanui buvo gaila į ją ir žiūrėti, jis ėjo iš paskos ir drąsindamas kalbėjo:

- Tik nereikia pasiduoti! Tik nereikia nusiminti! Visą laiką drąsiai žengti pirmyn! Juk mūsų mamzelė protinga mergaitė, ji dar niekada pas mus neverkė, kai kitos tokio amžiaus verkia dvylika kartų per dieną - žinomas daiktas. Ir kačiukai ten viršuje linksmi ir smagūs, šokinėja po visą aukštą ir siautėja kaip pašėlę. Paskui mes kada nors nueisim jų pasižiūrėti, kai panelės nebus namie, gerai?

Heida tik kinktelėjo galvą, bet taip be nuotai-
kos, kad Sebastijanui tikrai suspaudė širdį ir jis su
gailėsčiu palydėjo ją akimis, kai ji nukiūtino į savo
kambarį.

Per vakarienę panelė Rotenmajer nepratarė nė
žodžio, bet nuolat varstė Heidą budriu žvilgsniu, lyg
laukdama, kada ji vėl iškrės koki negirdėtą pokštą.
Tačiau mergaitė sėdėjo prie stalo kaip pelė po šluota
ir nė nekrustelėjo – nieko nevalgė, nieko negėrė, tik
paskubom įsikišo į kišenę savo bandelę.

Kitą rytą, kai ponas mokytojas užlipo laiptais,
panelė Rotenmajer, paslaptinai mostelėjusi, pasi-
kvietė jį į valgomąjį ir, didžiai susijaudinusi, išklojo
savo susirūpinimą: aplinkos pasikeitimas, naujas
gyvenimo būdas ir neįprasti išpūdžiai išvarė mer-
gaitę iš proto. Ir papasakojo apie bandymą pabėgti,
pakartojo jos keistas kalbas, kiek prisiminti galėjo.
Mokytojas guodė ir ramino panelę Rotenmajer,
tikino pastebėjęs, kad Adelheida iš tikrųjų šiek tiek
ekscentriška, tačiau, antra vertus, ji esanti sveiko
proto, todėl, taikant visapusiškai apgalvotą mokymą,
ilgainiui viskas turėtų ateiti į savo vėžes, to jis ir
siekiąs. Svarbiau esą, kad jis niekaip negalįs su ja
įveikti pradžiamokslio, nes ji niekaip neįstengianti
įsiminti raidžių.

Panelė Rotenmajer pasijuto kiek apraminta ir leido mokytojui eiti prie savo darbo.

Pavakariais ji prisiminė, kaip negražiai buvo apsi-rengusi Heida, kada sutiko ją, susiruošusią namo keliauti, ir nusprendė, kol ponas Sezemanas dar negrižo, aprenkti ją išaugtiniais Klaros drabužiais. Ta mintimi ji pasidalijo su Klara. Toji su viskuo sutiko ir pažadėjo padovanoti daugybę drabužėlių, skarelių ir skrybėlaičių. Tada panelė Rotenmajer nuėjo į Heidos kambarį apžiūrėti jos drabužių spintos, patikrinti, ką ten palikti, ką išmesti. Bet netrukus sugrižo baisiausiai pasipiktinusi.

- Ir ką aš radau, Heida! - sušuko ji. - To dar nebuvo! Tavo drabužių spintoj, spintoj drabužiams dėti, Adelheida, tos spintos apačioj, ką aš randu? Krūvą mažų bandelių! Girdi, Klara? Bandelės drabužių spintoje! Ir prirink tu man šitokią daugybę! Tinete! - sušuko į valgomąjį. - Išmeskit iš Adelheidos spintos senas bandeles ir šiaudinę skrybėlę nuo stalo.

- Ne! Ne! - sušuko Heida. - Skrybėlaitė man reikalinga, o bandelės yra senelei, - ir jau buvo bešokanti Tinetei iš paskos, bet panelė Rotenmajer ją sulaukė.

- Tu liksi čia, o tas šlamštas bus išneštas ten, kur jam ir vieta, - pasakė griežtai ir neleido mergaitei išeiti.

Heida sukniubo prie Klaros krėslo ir pagavo baisingai raudoti, verkė vis garsiau ir graudžiau, net pasikūkčiodama liejo savo sielvartą:

- Dabar senelė jau nebeturės bandelių. Jos buvo senelei, o dabar jas išmes, ir senelė nebegaus nė vienos! - ir taip gailiai verkė, kad, rodės, širdis jai sprogs.

Panelė Rotenmajer išbėgo iš kambario. Klarai baisu darėsi, klausantis tos aimanos.

- Heida, Heida, tik tu neverk, - maldavo ji. - Paklausyk, ką aš tau pasakysiu! Tik tu taip neaimanuok, aš tau prižadau, kai eisi namo, duosiu parnešti senelei lygiai tiek pat bandelių, o gal ir dar daugiau, ir tada jos bus šviežios ir minkštos, o tavosios būtų buvusios - ir jau buvo - visiškai sukietėjusios. Apsiramink, Heida, ir daugiau nebeverk taip!

Dar ilgai Heida negalėjo nusiraminti, vis kūkčiojo ir kūkčiojo, tačiau Klaros paguodos žodžiai pamažu ją apmaldė, jei ne jie, būtų niekada nenustojusi verkti. Bet ir dabar, norėdama tvirtai įsitikinti, kad jos viltys parnešti senelei bandelių dar nežuvo, apsisukdama vis klausinėjo Klarą:

- Ar tikrai duosi man parnešti senelei tiek pat daug daug, kiek aš turėjau?

Ir Klara kiekvieną kartą tvirtino:

- Taip, taip, žinoma, ir dar daugiau, tik tu nurimk ir būk vėl linksma!

Dar ir vakarieniauti Heida atėjo raudonomis, užverktomis akimis, o kai pamatė ant stalo bandeles, tuoj ir vėl pravirko. Bet dabar susiėmė iš visų jėgų ir susitvardė, nes žinojo, kad prie stalo reikia ramiai laikytis. Sebastijanas šiandien, kiekvieną kartą pasisukęs kur arčiau Heidos, išdarinėjo kažkokius keistus judesius, čia jis parodo į savo, čia į Heidos galvą, paskui linkteli ir primerkia akis, lyg sakydamas: „Būk rami, aš viską mačiau ir sutvarkiau“.

Kai Heida paskui parėjo į savo kambarį ir jau norėjo gulti į lovą, žiūri – po antklode guli jos sena, sulamdyta šiaudinė skrybėlaitė. Nušvitusi stvėrė ją, iš to didelio džiaugsmo net dar labiau sulamdė, paskui įvyniojo į skepetaitę ir paslėpė į giliausią spintos kampą. Skrybėlaitę po antklode buvo pakišęs Sebastijanas. Tuo metu, kai panelė Rotenmajer pašaukė Tinetę, jis taip pat buvo valgomajame ir girdėjo Heidos aimanas. Tada nusekė paskui Tinetę ir, kai ta išėjo iš Heidos kambario, nešina bandelėmis ir skrybėlaitę ant viršaus, grybšt pastvėrė skrybė-

laite ir šūktelėjo: „Tą jau aš sutvarkysiu“. Paskui su džiaugsmu nunešė ją atgal į Heidos kambarį ir per vakarienę visokiais būdais bandė parodyti mergaitei, ką padaręs, ir taip bent kiek ją pralinksminti.

Devintas skyrius

Šeimininkas išgirsta savo namuose negirdėtų dalykų

Praslinkus kelioms dienoms po tų įvykių, pono Sezemano namuose prasidėjo didelis sujudimas – sugrįžo iš kelionės namų šeimininkas. Visi lakstė laiptais aukštyr ir žemyn, Sebastijanas su Tinete nešiojo iš prikrauto vežimo vieną krovinį po kito, nes ponas Sezemanas, grįždamas iš kelionių, visada parsiveždavo daug gražių daiktų.

Pats jis pirmiausia nuskubėjo į dukters kambarį pasisveikinti. Ten sėdėjo ir Heida, nes buvo pavakario metas, kai jos abi būdavo drauge. Klara meiliai pasveikino tėvą, nes labai jį mylėjo, o gerasis tėtutis taip pat širdingai pasveikino savo mieląją dukrelę. Paskui ištiesė ranką Heidai, tyliai pasitraukusiai į kamputį, ir maloniai tarė:

– O čia mūsų mieloji šveicarė, eikš, duok man rankutę! Va šitaip! O dabar pasakyk, ar judvi gražiai sutariat, Klara ir tu? Gal baratės ir pykstatės, paskui verkiat ir susitaikot, o paskui vėl iš naujo, ar ne?

– Ne, Klara visada man gera, – atsakė Heida.

- O Heida taip pat dar niekada nė nebandė bartis, tėtė, - greitai įsiterpė Klara.

- Tai gerai, malonu girdėti, - tarė tėtė ir atsis-tojo. - Bet dabar, mieloji Klara, turi man leisti šiek tiek pasistiprinti, šiandien aš dar nieko burnoj netu-rėjau. Paskui vėl pas tavo ateisiu, ir tu pamatysi, ką aš tau parvežiau!

Ponas Sezemanas įžengė į valgomąjį, kur panelė Rotenmajer apžiūrinėjo jam pataisytą pietų stalą, ir atsisėdo. Panelė Rotenmajer labai nelaimingu veidu pritūpė ant kėdės priešais, ir namų šeimininkas kreipėsi į ją:

- Sakykit, panele Rotenmajer, kas čia yra? Dar niekada nėra buvę, kad, parvykęs namo, rasčiau jus tokią išsigandusią. Kas atsitiko? Klara visai gerai nusiteikusi.

- Pone Sezemanai, - nepaprastai rimtai pradėjo panelė Rotenmajer. - Klara taip pat skaudžiai ima visa tai į širdį, mes siaubingai apsirikome.

- Dėl ko? - paklausė ponas Sezemanas ir toliau kuo ramiausiai gurkšnojo vyną.

- Mes gi nusprendėme, kaip jūs žinote, pone Sezemanai, priimti į namus Klarai žaidimų draugę, ir kadangi aš žinau, kaip jums svarbu, kad jūsų dukterį suptų tik gerumas ir taurumas, nužiūrėjau

jauną šveicarų mergaitę, tikėdamasi sulaukti pas mus atvyksiant tokią būtybę, apie kurią daug buvau skaičiusi, taigi tokią, kuri, gimusi ir augusi tyrame kalnų ore, eina per gyvenimą, kaip sakoma, nesiekdama kojomis žemės.

- Man rodos, - neiškentė ponas Sezemanas, - kad ir šveicarų vaikai eidami siekia žemę, kitaip jiems vietoj kojų išaugtų sparnai.

- Ak, pone Sezemanai, manau, jūs gerai mane suprantate, - dėstė toliau panelė Rotenmajer, - aš turiu galvoj vieną iš tų pašlovintų, aukštose, tyrose kalnų srityse gyvenančių mergaičių, kurios šmėkšteli pro mus, nelyginant koks idealus dvelksmas.

- O ką mano Klara veiktų su tuo idealiu dvelksmu, panele Rotenmajer?

- Ne, pone Sezemanai, aš į tą reikalą žiūriu rimčiau, negu jums atrodo, aš baisiai, iš tikrųjų baisiai apsirikau.

- Bet kurgi čia tas baisumas? Man mergaitė visai neatrodo tokia jau baisi, - ramiai tarė ponas Sezemanas.

- Daug nekalbant, užteks pasakyti vieną dalyką, pone Sezemanai, tik tą vieną: kokių tik žmonių ir gyvulių ta mergaitė neprivedė į jūsų namus, kol jūsų

čia nebuvo. Apie tai galėtų ponas mokytojas papasakoti.

- Gyvulių? Kaip tai suprasti, panele Rotenmajer? - nustebęs paklausė ponas Sezemanas.

- Tai ir yra, kad to neįmanoma suprasti. Viso tos mergaitės elgesio būtų neįmanoma suprasti, jeigu nežinotum, kad jai kai kada visiškai pasimaišo protas.

Iki šiol ponas Sezemanas į visas tas kalbas žiūrėjo pro pirštus. Bet proto pasimaišymas? Toks dalykas galėtų turėti jo dukteriai netikėčiausių pasekmių. Ponas Sezemanas labai įdėmiai pažvelgė į panele Rotenmajer, tarsi norėdamas pirma įsitikinti, ar tik nėra jos elgesyje panašaus sutrikimo požymių. Tuo metu atsivėrė durys, ir įėjo ponas mokytojas.

- O, štai ir mūsų ponas mokytojas, jis mums viską išaiškins, - sušuko namų šeimininkas. - Prašom, prašom, užeikit, sėskit štai čia prie manęs. - Ponas Sezemanas padavė mokytojui ranką. - Ponas mokytojas išgers su manim puodelį juodos kavos, panele Rotenmajer! Sėskit, sėskit, nesivaržykit! O dabar pasakykit, pone mokytojau, kaip ten ta mergaitė, kuri yra priimta mano dukteriai į draugystę, ir kurią jūs mokote? Kokie ten gyvuliai, kurių ji privedė į namus, ir kaip ten yra su jos proteliu?

Ponas mokytojas buvo pasišovęs išreikšti savo džiaugsmą, kad ponas Sezemanas laimingai sugrįžo namo, ir pasveikinti jį parvykus, juk dėl to jis čia ir atėjo. Tačiau ponas Sezemanas paragino jį pirma atsakyti į jam rūpimus klausimus. Ir ponas mokytojas pradėjo:

- Kalbėdamas apie tą jauną mergaitę, pone Sezemanai, norėčiau atkreipti dėmesį, kad, viena vertus, jeigu ir yra koks jos išsivystymo trūkumas, atsiradęs dėl daugiau ar mažiau aplaidaus auklėjimo, arba, geriau sakant, kiek pavėluoto mokymo ir dėl tam tikro, tačiau jokių būdu nesmerktino, o veikiau atvirkščiai – savo gerąsias puses neginčijamai įrodančio atskirumo, ilgesnį laiką praleisto Alpėse, kuris, jeigu neperžengia tam tikro laiko, be jokios abejonės, turi ir savo gerąją pusę...

- Mano mielas pone mokytojau, – nutraukė jį ponas Sezemanas, – jūs iš tikrųjų per daug stengiatės. – Pasakykit man, ar ir jums mergaitė įvarė baimės, atsitempusi į namus gyvūnų, ir ar ji apskritai tinka bendrauti su mano dukteria?

- Aš jokių būdu nenorėčiau užgauti jaunosios mergaitės, – vėl pradėjo ponas mokytojas, – nes jeigu ji, viena vertus, ir turi savotiškos visuomeninio gyvenimo nepatirties, susijusios su jos daugiau ar

mažiau neapsišvietusia aplinka, kurioje jaunoji mergaitė sukosi iki to laiko, kol buvo perkelta į Frankfurtą, tai tas perkėlimas, žinoma, į tos, sakyčiau, dar visiškai arba bent jau iš dalies neišsilavinusios, bet, antra vertus, tam tikrais nepaneigiamais gabumais apdovanotos mergaitės vystymąsi, visapusiškai apdairiai vadovaujant, galėtų...

- Atleiskit, pone mokytojau, prašom nesivarginti, aš... man reikia skubiai pas savo dukterį.

Tai pasakęs, ponas Sezemanas išskubėjo pro duris ir nebegrižo. Nuėjęs į mokomąjį kambarį, prisėdo prie savo dukrelės. Heida atsistojo. Ponas Sezemanas atsisuko į ją ir tarė:

- Klausyk, mažute, atnešk man greitai... pala, pala... atnešk man... - ponas Sezemanas nė pats nežinojo, ko jam reikia atnešti, tik norėjo valandėlę išsiųsti iš kambario Heidą, - ... atnešk man stiklinę vandens.

- Ar šviežio? - paklausė mergaitė.

- Taip! Taip! Labai šviežio! - atsakė ponas Sezemanas.

Heida išėjo iš kambario.

- Na, mieloji dukrele, - tarė tėtė, prisislinkęs prie pat Klaros ir paėmęs jos ranką, - pasakyk man aiškiai ir suprantamai, kokių čia gyvulių tavo žaidimų

draugė į namus prileido, ir kodėl panelė Rotenmajer
mano, kad kartais jai būna galvoj negerai. Ar gali
man pasakyti?

Klara galėjo pasakyti, nes išsigandusi panelė
Rotenmajer ir jai buvo pasakojusi apie keistas ir
nesuprantamas Heidos kalbas, kurios Klarai atrodė
visai aiškios ir prasmingos. Pirmiausia ji apsakė
tėvui, kaip pateko į jų namus vėžlys ir kačiukai, o
paskui išaiškino jam Heidos kalbas, taip išgąsdinu-
sias panelę Rotenmajer. Visa tai išklausęs, ponas
Sezemanas širdingai nusijuokė.

- Tai tu nenorėtum, dukrele, kad aš išsiųsčiau tą
mergaitę namo, ji tau nenusibodo? - paklausė tėvas.

- Ne, ne, tėte, nedaryk šito! - išsigandusi sušuko
Klara. - Nuo to laiko, kai Heida yra čia, nuolatos
kas nors nutinka, kiekvieną dieną, ir tai yra taip
linksma ir įdomu, visai ne taip, kaip anksčiau, tada
visos dienos būdavo vienodos ir nuobodžios, be to,
Heida man tiek visko pripasakoja.

- Gerai, gerai, dukrele, štai ir tavo draugė jau
pareina. Na, atnešei šalto, šviežio vandenėlio? -
paklausė ponas Sezemanas, kai Heida padavė jam
stiklinę su vandeniu.

- Taip, tiesiai iš šulinio, - atsakė Heida.

- Negi tu pati bėgai prie šulinio? - tarė Klara.

- Taip, žinoma, vanduo visai šviežias, tik turėjau toli eiti. Prie pirmo šulinio buvo labai daug žmonių, tai paėjau gatve toliau, bet ir prie kito buvo tiek pat daug. Tada pasukau į kitą gatvę ir ten pasėmiau vandens, ir ponas baltais plaukais prašė perduoti ponui Sezemanui labų dienų.

- Na, gerai pasivaikščiojai, - nusijuokė ponas Sezemanas. - O kas gi tas ponas?

- Jis ėjo pro šulinį, o paskui sustojo ir sako: „Matau, turi dar vieną stiklinę, tai duok ir man atsigerti. O kam neši savąją?“ - „Ponui Sezemanui“, - atsakiau. Jis kad nusijuokė, paskui perdavė labų dienų ir dar palinkėjo ponui Sezemanui skaniai atsigerti.

- Ak šit kaip, ir kas gi galėjo man perduoti tuos gražius linkėjimus? Gal gali pasakyti, kaip dar tas ponas atrodė? - paklausė ponas Sezemanas.

- Jis juokiasi maloniai ir turi storą auksinę grandinę, prie jos kabo toks auksinis daiktas su dideliu raudonu akmeniu, o ant jo lazdos yra arklio galva.

- Tai ponas daktaras. - Tai mano senasis daktaras! - vienu balsu sušuko Klara ir tėvas.

Ponas Sezemanas širdyje net nusijuokė pagalvojęs, kaip jo draugas pažiūrėjo į tą naują būdą apsirūpinti vandeniu.

Dar tą patį vakarą, pasilikęs valgomajame su panele Rotenmajer aptarti visokių ūkinių reikalų, ponas Sezemanas pareiškė, kad jo dukters žaidimų draugė ir toliau liks jo namuose; jis manęs, kad mergaitė yra normali, draugystė su ja Klarai labai patinka, geresnės draugės ji ir nenorėtų.

- Todėl pageidaučiau, - labai aiškiai pridūrė ponas Sezemanas, - kad su ta mergaite visą laiką būtų gražiai elgiamasi ir į jos keistenybes žiūrima ne kaip į nusižengimus. Beje, jeigu jums vienai būtų sunku su mergaite tvarkytis, tai ateity galite tikėtis geros pagalbos, nes artimiausiu laiku į mano namus ilgesniam laikui atvažiuoja mano motina, o ji su kiekvienu žmogum randa bendrą kalbą, kad ir kas tas žmogus būtų.

- Taip, taip, žinau, pone Sezemanai, - atsakė panelė Rotenmajer, tačiau neatrodė, kad ji būtų apsidžiaugusi pažadėta pagalba.

Ponas Sezemanas šįkart tik trumpai viešėjo savo namuose, jau po dviejų savaitių reikalai jį vėl pašaukė į Paryžių, ir jis guodė dukrelę, kuri nenorėjo taip greit jo išleisti, tikindamas, kad netrukus atvažiuos močiutė - jau po kelių dienų galima jos laukti.

Vos tik ponas Sezemanas išvyko, tuoj atėjo laiškas, iš kurio paaiškėjo, kad ponia Sezeman išva-

žiuoja iš Holšteino, kur ji gyveno viename sename dvare, ir jau rytoj bus čia.

Klara atsidžiaugti negalėjo ta žinia ir jau tą patį vakarą tiek pripasakojo Heidai apie močiutę, kad ir Heida pradėjo apie močiutę kalbėti. Panelė Rotenmajer, tai išgirdusi, tik dėbtelėjo į mergaitę smerkiamu žvilgsniu, bet Heida neėmė to per daug į galvą, nes jau buvo pripratusi prie jos amžino nepasitenkinimo. Bet kai paskui susiruošė eiti į savo kambarį, panelė Rotenmajer pasišaukė ją ir paliepė niekada nevertoti žodžio „močiutė“, o kreipiantis į ponią Sezeman visada sakyti „gerbiamoji ponia“.

- Ar supratai? - paklausė, pamačiusi, kad Heida kiek abejodama pasižiūrėjo į ją, ir sviedė tokį piktą žvilgsnį, kad mergaitė nieko daugiau neklausinėjo, nors ir nesuprato, ką toks kreipinys reiškia.

Dešimtas skyrius

Močiutė

Kitą vakarą Sezemano namuose buvo didelis subruzdimas, visi tik bėgiojo, lakstė – rengėsi deramai sutikti atvykstančią viešnią. Buvo aiškiai matyti, kad laukiamoji ponია yra svarbus asmuo šiuose namuose, ir kad kiekvienas jaučia jai didelę pagarbą. Tinetė užsidėjo ant galvos naują, baltą kepuraitę, o Sebastijanas prinešė daugybę suoliukų ir išdėliojo juos visose įmanomose vietose, kad ponია, panorusi kur prisėsti, bemat rastų po kojomis suoliuką. Panelė Rotenmajer, tiesi kaip žvakė, vaikščiojo po kambarius ir viską tikrino, tarsi norėdama parodyti, kad nors artėja didesnė viršenybė, tačiau jos galia taip pat dar neišblėso.

Pagaliau prie namų privažiavo karieta, ir Sebastijanas su Tinete nubildėjo laiptais žemyn; iš lėto ir oriai jiems iš paskos nusekė panelė Rotenmajer, nes žinojo, kad ir jai privalu pasirodyti, pasitinkant poniją Sezeman. Heidai buvo liepta pasitraukti į savo kambarį ir laukti, kol kas pašauks, nes močiutė pirma užeisianti pas Klarą ir tikriausiai norėsianti matyti

ją vieną. Heida atsisėdo į kertę ir repetavo, kaip jai reikės kreiptis į ponią. Netrukus pro duris kyštelėjo galvą Tinetė ir kaip visada trumpai ir aiškiai pasakė:

- Į mokomąjį kambarį!

Vakar nediršusi pasiklausti, kaip ten iš tikrųjų yra dėl to kreipinio, mergaitė manė, kad panelė Rotenmajer greičiausiai bus apsirikusi, nes iki šiol buvo girdėjusi, kad, kreipiantis į žmogų, visada pirma sakoma „ponas“ arba „ponia“, o tik paskui vardas ar pavardė. Taip ji ir pasiruošė sakyti. Ir, vos tik praverė mokomojo kambario duris, tuoj išgirdo malonų močiutės balsą:

- O, štai ir ta mergytė! Eikš, eikš prie manęs, leisk man tave gerai apžiūrėti.

Heida priėjo ir skambiu balsu labai aiškiai pasakė:

- Labą dieną, ponia Gerbiamoji.

- Na čia dabar! - nusijuokė močiutė. - Ar pas jus taip sakoma? Ar tu girdėjai tai namie, kalnų ganyklose?

- Ne, pas mus niekas taip nesako, - rimtai atsakė Heida.

- Na mat, pas mus irgi ne, - vėl nusijuokė močiutė ir maloniai paplekšnojo mergaitei skruostą. - Tai niekis! Vaikų kambaryje aš esu močiutė, šitaip mane

ir vadink, tikiuosi, nesunku tau bus tai prisiminti, ar ne?

- Ne, nesunku, - patvirtino Heida, - pirma aš visados taip ir sakydavau.

- Taip, taip, suprantu, suprantu, - tarė močiutė ir gana smagiai palinksėjo galvą.

Paskui įdėmiai žiūrėjo į Heidą, vis linksėdama galvą. Heida taip pat labai rimtai žvelgė jai į akis, nes iš jų sklido toks širdingumas, kad mergaitei net gera darėsi, ir apskritai močiutė jai taip patiko, kad tiesiog akių nuo jos atitraukti negalėjo. Jos plaukai buvo gražūs, balti, ant galvos - puošus nėrinių gobtuvėlis, nuo kurio nukarę plastėjo du platūs kaspiniai, tarsi aplink ją būtų dvelkęs lengvas vėjelis; ir tai ypač maloniai glostė Heidos širdį.

- O kuo tu vardu, vaikelį? - paklausė močiutė.

- Mano vardas Heida, bet kad turiu vadintis Adelheida, tai žadu stengtis...

Heida nutilo, nes jautėsi truputį kalta, kad vis dar neatsiliepia, kai panelė Rotenmajer netikėtai sušunka: „Adelheida!“ - mat vis dar negalėjo priprasti, kad tas vardas yra jos.

Tuo metu kaip tyčia į kambarį įėjo panelė Rotenmajer ir, nugirdusi Heidos žodžius, iškart šoko aiškintis:

- Be abejo, ponia Sezeman man pritars, kad turėjau pasirinkti tokį vardą, kuri ne gėda išstarti, kad ir dėl tarnų.

- Gerbiamoji Rotenmajer, - nenorėjo su ja sutikti ponia Sezeman, - jeigu jau žmogus vadinasi „Heida“ ir prie to vardo yra pripratęs, tai taip aš jį ir vadinu, ir kitaip būt negali.

Panelei Rotenmajer labai nepatiko, kad senoji ponia tolydžio vadina ją tik pavarde, ne pridėdama jokio pagarbaus žodelio, bet nieko čia negalėjai padaryti, močiutė turėjo savo liniją ir jos laikėsi, be to, buvo dar aštraus ir sveiko proto ir, vos tik įžengusi pro duris, iškart pastebėjo, kas namie dedasi.

Kitą dieną, kai Klara įprastu laiku po pietų atsigulė pailsėti, močiutė atsisėdo šalia jos į atlošiamąją kėdę ir valandėlę užsimerkė, bet netrukus atsikėlė, nes jautėsi vėl žvali, ir nuėjo į valgomąjį. Ten buvo tuščia. „Ji miega“, - pagalvojo ir patraukė į panelės Rotenmajer kambarį. Priėjusi stipriai pasibeldė į duris. Po kurio laiko pasirodė panelė Rotenmajer ir išsigandusi kiek atšoko atgal, nes nelaukė tokio netikėto apsilankymo.

- Kur šiuo metu būna mergaitė ir ką ji veikia? Tai aš norėčiau žinoti, - tarė ponia Sezeman.

- Sėdi savo kambaryje ir galėtum ten susirasti kokių nors naudingų užsiėmimų, jeigu turėtum bent menkiausią akstiną ką nors veikti; bet kad ponias Sezeman žinotum, kokių nesąmonių ta būtybė dažnai prisigalvoja ir net išdarinėja, – tokių dalykų, apie kuriuos kultūringoj draugijoj nepatogu būtų ir pasakoti.

- Galiu jums pasakyti, kad lygiai tą patį ir aš išdarinėčiau, jeigu sėdėčiau šitaip uždaryta, ir įdomu, kaip jūs kultūringoj draugijoj apie tai papasakotumėt! O dabar paimkit mergaitę ir atveskit į mano kambarį, aš atvežiau jai keletą gražių knygų.

- Čia ir yra didžiausia bėda! – sušuko panelė Rotenmajer ir pliaukštelėjo delnais. – Ką ta mergaitė veiks su knygomis? Per visą tą laiką ji dar net raidžių pažinti neišmoko. Šitai būtybei nieko neįmanoma įkalti į galvą, apie tai galės jums ponas mokytojas papasakoti! Jeigu tas nuostabus žmogus neturėtų dangaus angelo kantrybės, seniai būtų atsisakęs ją mokyti.

- Ak šit kaip. Keista, mergaitė nepanaši į tokią, kuri negalėtų išmokti raidžių pažinti, – tarė ponias Sezeman. – Atveskit ją man, kol kas galės bent paveikslėlius knygose pasižiūrėti.

Panelė Rotenmajer norėjo dar kažką sakyti, bet ponias Sezeman apsisuko ir skubiai nuėjo į savo kambarį. Žinia apie Heidos nesugebėjimą mokyti labai ją nustebino, ir ji nusprendė tą reikalą išsiaiškinti, tačiau ne su ponu mokytoju, kurį ji, beje, vertino dėl jo gero būdo, sutikusi visada maloniai pasisveikindavo, bet paskui greit sprukdavo į šalį, kad nereikėtų leisti su juo į kalbas, nes jo minčių dėstymo būdas buvo jai kiek varginantis.

Heida atėjo į močiutės kambarį ir išpūtė akis, pamačiusi jos atvežtose didelėse knygosose gražius spalvotus paveikslėlius. O kai močiutė atvertė dar vieną puslapį, staiga garsiai sukliko ir spindinčiomis akimis užsižiūrėjo į ten nupieštą vaizdą; paskui ūmai puolė į ašaras ir pagavo garsiai kūkčioti. Močiutė pasižiūrėjo į paveiksluką. Ten buvo nupiešta graži, žalia pieva, kurioje ganėsi ir skabė žalius krūmus įvairūs gyvulėliai. Vidury stovėjo piemuo, pasirėmęs ilga lazda, ir žiūrėjo į linksmus gyvulėlius. Piešinyje viskas žėrėjo auksu, nes horizonte kaip tik leidosi saulė.

Močiutė paėmė Heidą už rankos ir švelniai tarė:

– Gana, gana, mažute, neverk, neverk. Matyt, tas paveikslėlis tau kai ką priminė, bet čia dar yra ir gražus pasakojimas, aš jį tau vakare papasakosiu.

Yra čia, šioje knygoje, ir daugiau gražių dalykų, jų kiekvienas gali pasiskaityti ir paskui kitiems papasakoti. Eikš, mums reikia kai ką aptarti, gražiai nusišluostyk ašarėles, va, šitaip, o dabar atsistok čia prieš mane, kad aš galėčiau tave gerai apžiūrėti. Na, štai, dabar mes jau vėl smagios.

Tačiau praėjo dar nemažai laiko, kol Heida nustojo kūkčiojusi. Močiutė neskubėjo, leido mergaitei atsigauti, tik kada ne kada padrąsindama tarsitelėdavo:

- Na, štai, viskas gerai, dabar mudvi jau vėl smagios ir linksmos.

O kai galiausiai pamatė, kad mergaitė jau apsiiramino, pradėjo ją šnekinti:

- Dabar turi man kai ką papasakoti, vaikuti! Kaip tau sekasi per pono mokytojo pamokas, ar patinka mokytis ir ar ko nors jau pramokai?

- O ne, - atsidususi tarė Heida. - Bet aš jau žinojau, kad to neįmanoma išmokti.

- Ko gi taip neįmanoma išmokti, Heida, ką tu turi galvoje?

- Skaityti neįmanoma išmokti, per sunku.

- Na še tau! Ir iš kur tu žinai tą naujieną?

- Peteris man sakė, o jis žino, jis vis bando ir bando, bet niekaip negali išmokti - per sunku.

- Aha, tai štai koks tas tavo Peteris! Bet žinok, Heida, nereikia viskuo tikėti, ką koks Peteris sako, reikia pačiai pabandyti. Matyt, tu neatidžiai klausiesi, ką ponas mokytojas aiškina, ir gerai neįsižiūrėjai į raides.

- Nieko tai nepadeda, - užtikrino Heida tokiu tonu, lyg tai būtų jau visiškai beviltiškas reikalas.

- Heida, - tarė močiutė, - dabar paklausyk mano žodžių: tu dar niekada iš tikrųjų nesimokei skaityti, nes tikėjai savo Peteriu. Bet dabar patikėk manim, ir aš tau tvirtai ir aiškiai pasakysiu, kad netrukus tu mokėsi skaityti taip pat, kaip ir didžioji dauguma vaikų, tu, kurie yra drausmingi kaip tu ir ne tokie kaip Peteris. O ar žinai, kas bus paskui, kai išmoksi skaityti? Ką tik matei piemenėlį gražioje, žalioje ganykloje. Kai išmoksi skaityti, gausi tą knygą ir galėsi pati viską apie jį sužinoti, lyg kas tau apie jį pasakotų, - kaip jis gano savo avis ir ožkas ir kokių negirdėtų dalykų jam ten atsitinka. Norėtum tai sužinoti, ar ne, Heida?

Heida labai atidžiai išklausė močiutės pasakojimą ir, giliai atsidususi, spindinčiomis akimis tarė:

- O, kad tik aš išmokčiau skaityti!

- Dabar jau išmoksi, ir to nereikės ilgai laukti, Heida. O dabar eisim pažiūrėti, ką veikia Klara. Eime, gražiausias knygas taip pat pasiimsim.

Tai pasakiusi, paėmė mergaitę už rankos ir nuėjo su ja į mokomąjį kambarį.

Nuo tos dienos, kai bandė namo išeiti, ir panelė Rotenmajer ant laiptų ją išbarė, sakydama, kokia netikusi ir nedėkinga ji pasirodžiusi tuo savo ketinimu pabėgti, ir kaip gerai, kad ponas Sezemanas to nežino, Heida labai pasikeitė. Per tą laiką ji suprato, kad negalės namo išeiti kada panorėjusi, kaip sakė teta, o turės pasilikti Frankfurte ilgai ilgai, gal net visą laiką. Taip pat suprato, kad ponas Sezemanas palaikytų ją labai nedėkinga, jeigu ji užsigeistų namo grįžti; buvo įsitikinusi, kad tą patį pamanytų ir močiutė, ir Klara. Todėl nedrįso niekam išsakyti to savo noro, nes, žinodama, kaip anąkart užsirūstino panelė Rotenmajer, bijojo, kad dabar taip pat neužsirūstintų ir močiutė, kuri buvo jai tokia gera. Tačiau širdyje jautė vis didesnę ir didesnę sunkumą, nebega-lėjo nieko valgyti ir kiekvieną dieną ėjo vis blyškyn ir blyškyn. Vakara is ilgai ilgai negalėdavo užmigti, nes, kai pasilikdavo viena, ir aplink viskas nutildavo, jai taip gyvai iškildavo prieš akis kalnų ganyklos, virš jų spindinti saulė ir gėlės, gėlės. O kai pagaliau

užmigdavo, sapne regėdavo raudonas Falknio uolų viršūnes ir ugnimi žerintį Šezaplanos sniegyną; rytą prabudusi, norėdavo pulti lauk iš trobelės ir staiga pasijusdavo besanti savo didelėje lovoje Frankfurte, taip toli toli nuo tų brangių jai vietų ir nebegalinti ten grįžti. Tada ji dažnai įsikniaubdavo į pagalvę ir verkdavo verkdavo, tyliai, kad niekas negirdėtų.

Tokia prislėgta mergaitės būseną nepraslydo močiutei pro akis. Kelias dienas ji palaukė, tikėdamasi, gal padėtis pasikeis, ir mergaitės nuotaika pasitaisys. Tačiau, pamačiusi, kad reikalai neina geryn, ir Heida kartais jau iš pat ankstauro ryto pasirodo užsiverkusi, vieną dieną ji pasikvietė ją į savo kambarį, pasistatė prieš save ir labai maloniai paklausė:

- Dabar pasakyk man, kas tau yra, Heida? Gal tave kas slegia?

Bet kaip tik tai maloniajai močiutei Heida nenorėjo pasirodyti nedėkinga, baimindamasi, kad gal paskui ji nebebus jai tokia maloni, todėl liūdnu balsu tarė:

- Negaliu to pasakyti.

- Negali? Tai gal Klarai gali pasakyti? - paklausė močiutė.

- O ne, ne, nè vienam žmogui, - atsakė Heida ir atrodė tokia nelaiminga, kad močiutei jos labai pagailo.

- Eikš, vaikuti, - tarė ji, - aš noriu tau kai ką pasakyti. Jeigu žmogų kas slegia, ir jis neturi kam pasiskųsti, tada jis išlieja savo skausmą gerajam Dievuliui danguje ir prašo jo pagalbos, nes jis gali mums padėti bet kokioje bėdoje. Juk tu tai supranti, ar ne? Juk kiekvieną vakarą meldiesi gerajam Dievuliui danguje ir prašai jį, kad jis apsaugotų tave nuo visokio blogio?

- O ne, to aš niekada nedarau, - atsakė Heida.

- Negi tu niekada nesimeldei, Heida, ir nežinai, kas tai yra?

- Tik su pirmąja senele meldžiausi, bet tai buvo jau seniai, ir dabar aš jau nieko nebeatsimenu.

- Matai, Heida, dėl to tu ir esi tokia liūdna, kad nežinai, kas tau galėtų padėti. Įsivaizduok, kaip yra gera, kada gali kiekvieną akimirką, kai tau kas slegia širdį ir neduoda ramybės, kreiptis į gerąjį Dievulį, išsakyti jam savo skausmą ir paprašyti, kad jis padėtų ten, kur tau niekas kitas negali padėti, ir padarytų, kad vėl būtum linksma ir patenkinta.

Heidos akyse sužibo džiaugsmo kibirkštėlės.

- Ar jam galima pasakyti viską o viską?

- Viską, Heida, viską.

Mergaitė ištraukė ranką iš močiutės delnų ir skubiai tarė:

- Ar aš galiu eiti?

- Taip, žinoma! - atsakė močiutė.

Ir Heida nubėgo tiesiai į savo kambarį, atsisėdo ant suoloelio, susidėjo rankeles ir išsakė Dievuliui visą savo širdies skausmą ir prašė, maldavo, kad jis padėtų jai ir leistų sugrįžti namo pas senelį.

Praėjus gal kiek daugiau negu savaitei, ponas mokytojas pareiškė norą pasimatyti su ponija Sezeman ir pasikalbėti apie vieną keistą ir netikėtą dalyką. Ponia Sezeman pasikvietė jį į savo kambarį, maloniai padavė ranką ir tarė:

- Džiugu jus matyti, pone mokytojau! Prašom arčiau manęs, - ir stumtelėjo jam kėdę. - Na, tai kokie reikalai jus pas mane atvijo? Tikiuosi, neatsitiko nieko blogo? Ne skūstis atėjote?

- Anaiptol, gerbiamoji ponija, - pradėjo ponas mokytojas. - Atsitiko toks dalykas, kurio jau nebesitikėjau nei aš, nei kas nors kitas, bent kiek susipažinęs su tuo, kaip viskas klostėsi anksčiau, nes pagal visas tuometines prielaidas nebuvo jokių galimybių tam, kas dabar įstabiausiu būdu įvyko, sakytum, priešingai negu visi logiški...

- Ar tik nebus mergaitė Heida išmokusi skaityti, pone mokytojau? - neiškentusi įsiterpė ponia Seze-
man.

Ponas mokytojas iš netikėtumo net žado neteko, tik spoksojo nustebeš.

- Juk tai iš tikrųjų įstabus dalykas, - pagaliau vėl prakalbo, - ir ne tik dėl to, kad ta jauna mergaitė po visų mano išsamių aiškinimų ir nepaprastų pastangų neišmoko pažinti raidžių, bet taip pat ypač dėl to, kad dabar trumpiausiu laiku, kai aš nusprendžiau liautis siekęs to, kas nepasiekiamo, ir be vaizdesnių aiškinimų ėmiau rodyti, taip sakant, tik nuogas raides, ji, galima sakyti, per vieną dieną perprato skaitymą ir jau taip gražiai dėlioja žodžius, kaip man dirbant su pradedančiaisiais retai yra pasitaikę. Beveik lygiai taip pat įstabu yra man girdėti, kad gerbiamoji ponia iš anksto nujautė, jog kada nors gali taip atsitikti.

- Žmogaus gyvenime būna įstabių dalykų, - patvirtino ponia Sezeman ir linksmai nusijuokė. - O kartais laimingai sutampa du dalykai: mokiniui atsiranda naujas akstinas mokyti, o mokytojas pritaiko naują mokymo būdą, ir tada viskas gerai išeina, pone mokytojau. Dabar pasidžiaukim, kad

mergaitė padarė tokią pažangą, ir tikėkimės, kad viskas gerai seksis ir toliau.

Tai pasakiusi, palydėjo poną mokytoją iki durų ir nuskubėjo į mokomąjį kambarį patikrinti tos džiugios naujienos. Ir tikrai, Heida sėdėjo šalia Klaros ir skaitė jai knygą, kaip buvo matyti, pati su didžiausia nuostaba ir susidomėjimu gilindamasi į tą naują pasaulį, kuris atsivėrė, kai staiga iš juodų raidžių prieš akis iškilo daiktai ir žmonės, tapo gyvi ir pavirto širdį jaudinančiais pasakojimais.

Dar tą patį vakarą, atsisėdusi prie stalo vakarėniauti, Heida rado šalia lėkštės padėtą didelę knygą su gražiais paveikslėliais ir kai klausiamai pažvelgė į močiutę, toji, maloniai linktelėjusi, pasakė:

- Taip, taip, dabar ji tavo.

- Visam laikui? Ir kai namo eisiu? - paklausė Heida, iki ausų paraudusi iš džiaugsmo.

- Žinoma, visam laikui! - užtikrino močiutė. - Rytoj pradėsim ją skaityti.

- Bet tu neisi namo, dar daug metų neisi, Heida, - tarė Klara. - Kai močiutė išvažiuos, tu tikrai turėsi pas mane pasilikti.

Prieš eidama miegoti, Heida neiškentė neapžiūrėjusi savo gražiosios knygos, ir nuo tos dienos jos mėgstamiausias užsiėmimas pasidarė sėdėti prie tos

knygos ir skaityti, skaityti ten surašytus pasakojimus ir žiūrinėti gražius spalvotus paveikslėlius. Kai kartais vakare močiutė paprašydavo paskaityti, Heidai tai buvo didžiausias džiaugsmas, nes dabar tai jau sekėsi jai gana lengvai, o garsiai skaitant visas pasakojimas atrodydavo dar gražesnis ir suprantamesnis, be to, močiutė paskui kai ką paaiškindavo ir dar nuo savęs pridėdavo.

Labiausiai Heida mėgo žiūrinėti paveikslėlį, kur buvo nupiešta žalia ganykla ir vidury kaimenės patenkintas piemenėlis, pasirėmęs ilga lazda, nes tada jis dar ganė gražią savo tėvo kaimenę ir džiau-gėsi, sekiodamas paskui linksmas aveles ir ožkas. Bet toliau buvo kitas paveiksliukas, kur jis, pabėgęs iš tėvo namų, svetimame krašte turėjo ganyti kiaules ir visiškai sulyso, sumenko, misdamas vien tik vynuogių išspaudomis. Tame paveikslėlyje jau ir saulė nebe taip tviskėjo auksu, visas kraštas atrodė pilkas ir apniukęs.

Bet paskui buvo dar vienas to paties pasakojimo paveikslėlis, kur senas tėvas išskėstomis rankomis bėga pasitikti grįžtančio atgailaujančio sūnaus, kuris sulysęs, apdriskęs nedrąsiai artinasi prie gimtųjų namų. Tai buvo Heidos mėgstamiausias pasakojimas, kuri jį apsisukdama skaitė ir skaitė, garsiai

ir patylomis, ir kiekvieną kartą su malonumu klausėsi aiškinimų, kurių mergaitėms negailėjo močiutė. Knygoje buvo ir daugiau gražių pasakojimų, skaitant juos ir žiūrinėjant paveikslėlius, labai greitai bėgo dienos, ir artėjo močiutės nusistatytas išvykimo laikas.

Vienuoliktas skyrius
**Kai kas Heidai eina geryn,
kai kas blogyn**

Kiekvieną popietę, kai Klara priguldavo poilsio, o panelė Rotenmajer, matyt, ieškodama ramybės, kažkur pradingdavo, močiutė valandėlę prisėsdavo prie Klaros, bet po penkių minučių jau vėl būdavo ant kojų, pasišaukdavo į savo kambarį Heidą ir ten jos šnekučiuodavo, žaisdavo ir dirbdavo visokius darbelius. Močiutė turėjo gražių lėlyčių ir rodė Heidai, kaip reikia pasiūti joms sukneles ir prijuostas, ir nejučia mergaitė išmoko siūti ir prisiuvo tiems mažiems žmogučiams suknelių ir švarkelių, nes močiutė visada turėjo gražiausių spalvų skiaučių. Kai Heida išmoko skaityti, močiutė prašydavo jai paskaityti. Heida tai darė su didžiausiu džiaugsmu, nes juo daugiau savo pasakojimus skaitė, tuo jie darėsi jai mielesni. Skaitydama įsijausdavo į ten aprašomų žmonių gyvenimą, tie žmonės tapdavo jai artimi, ir ji visada džiaugdavosi, būdama su jais drauge. Bet kad ji būtų buvusi tikrai smagi, to nega-

lėjai pasakyti. Linksmų jos akučių niekada nematydavai.

Ėjo paskutinė močiutės viešnagės Frankfurte savaitė. Vieną pavakarę ji pasišaukė Heidą į savo kambarį. Klara tuo metu miegojo. Heida atėjo su savo didžiąja knyga po pažastimi. Močiutė pamojo priėti arčiau, padėjo knygą į šalį ir tarė:

- Na, eikš, vaikuti, ir pasakyk man, kodėl tu tokia nelinksma? Ar vis dar tas pats sielvartas slegia tau širdelę?

- Taip, - linktelėjo Heida.

- Ar tu išliejai jį gerajam Dievuliui?

- Taip.

- Ir kiekvieną dieną meldiesi, prašydama, kad tau būtų gera ir linksma?

- O ne, dabar aš niekada nebesimeldžiu.

- Ką tu sakai, Heida? Ką aš girdžiu? Kodėl tu daugiau nebesimeldi?

- Nieko tai nepadeda, Dievas manęs neišklausė. Ir kur jis išklausys! - kiek susijaudinusi kalbėjo Heida. - Kai vakarais šitokia daugybė žmonių Frankfurte meldžiasi, Dievas juk negali visų supaisyti, o manęs jis, žinoma, net negirdėjo.

- Ir iš kurgi tu taip gerai žinai, Heida?

- Aš kasdien to paties prašiau, ne vieną savaitę, ir Dievas neišklausė mano prašymo.

- Bet juk taip nebūna, Heida! Nereikia šitaip galvoti! Matai, Viešpats Dievas yra visų mūsų gerasis tėvas, jis visada žino, kas mums yra į gera, kai mes to nė nenumanome. Bet jeigu mes prašome jį ko nors, kas mums nėra į gera, to jis mums ir nesuteikia, o suteikia kokią nors kitą, dar didesnę palaimą, tik, žinoma, jeigu nepaliaujame ir toliau taip pat karštai jam meldęsi ir neprarandame pasitikėjimo juo. Matai, Heida, ko tu norėjai jį išmelsti, tai tuo metu buvo ne į gera tau.

O išgirsti gerasis Dievulis tave išgirdo, jis visus girdi ir mato, užtat jis ir yra Dievas, o ne žmogus, toks, kaip tu ar aš. O kadangi jis žinojo, kas tau yra į gera, tai, matyt, pagalvojo: „Gerai, suteiksiu Heidai, ko ji prašo, bet tik tada, kai tai bus jai į gera, ir ji tikrai galės tuo džiaugtis. Nes jeigu padaryčiau dabar, kaip ji nori, ir paskui ji pamatytų, kad būtų buvę geriau, jei būčiau neišklausęs jos prašymo, tada verktų ir saktų: geriau Dievas nebūtų davęs, ko prašiau, nes tai nėra taip gera, kaip maniau“. Ir kai Dievas į tave iš dangaus žiūrėjo, ar tu tikrai juo pasikliauji, kasdien ateini pas jį, meldiesi ir visada pakeli į jį akis, kada tau ko trūksta, tu pabėgai, pra-

radusi pasitikėjimą juo, nustojai melstis ir pamiršai jį.

Bet, žinok, jeigu kas taip daro, ir Dievulis nebegirdi jo balso tarp kitų maldininkų, tada jis tokį pamiršta ir palieka likimo valiai. Ir kai paskui tokiam nelaimingajam pradeda nesisėkti, ir jis ima aimanuoti: „Man niekas nepadeda!“ – tada niekas jo neužjaučia ir sako: „Juk tu pats pabėgai nuo Dievo, kuris norėjo tau padėti!“ Argi tu nori, Heida, kad ir tau taip būtų, o gal geriau tuojau pat sugrįžti prie gerojo Dievulio, atsiprašyti, kad pabėgai nuo jo, paskui kasdien melstis ir pasitikėti, kad jis išspręs visus tavo rūpesčius, ir džiaugsmas vėl sugrįš į tavo širdį?

Heida labai atidžiai klausėsi, kiekvienas močiutės žodis krito jai į širdį, nes ji labai ja pasitikėjo.

– Aš tuojau pat eisiu, atsiprašysiu gerąjį Dievulį ir daugiau niekada jo neužmiršiu, – tarė mergaitė.

– Gerai, taip ir padaryk, vaikuti, ir būk rami, kai ateis laikas, jis tikrai tau padės! – padrąsino ją močiutė.

Heida tuojau pat nubėgo į savo kambarį ir meldėsi, atgailavo, prašė gerąjį Dievulį nepamiršti ir vėl pažvelgti į ją iš aukštybių.

Atėjo močiutės išvykimo diena. Klarai ir Heidai tai buvo liūdna diena. Tačiau močiutė mokėjo viską taip sutvarkyti, kad mergaitės nė nepajuto to liūdnumo, greičiau tai buvo tikra šventė. Tik kai geroji močiutė įsėdo į kariatą ir išvažiavo, namie paliko tuščia ir tylu, lyg būtų po viskam. Mergaitės sėdėjo nusiminusios ir nebežinojo, kaip čia toliau bus.

Kitą dieną, kai pasibaigė pamokos, ir atėjo laikas, kai mergaitės paprastai būdavo drauge, Heida atėjo nešina savo knyga ir tarė:

- Dabar aš tau tik skaitysiu ir skaitysiu, ar gerai, Klara?

Klarai toks siūlymas patiko, ir Heida tuojau pat stvėrėsi knygos. Bet neilgai teskaitė. Vos tik pradėjo pasakojimą, kur buvo kalbama apie mirštančią senelę, tuoj garsiai sušuko:

- Oi, senelė mirė!

Ir puolė į graudžias ašaras, nes visa, kas buvo rašoma knygoje, ji laikė gyva tikrove ir pamanė, kad mirė jos mylima senelė ten, kalnuose, ir verkė, aimanavo vis garsiau ir garsiau:

- Štai ir mirė senelė, ir aš jau niekada negalėsiu pas ją nueiti, taip ir nesulaukė iš manęs ji nė vienos bandelės!

Klara ramino ją, aiškino, kad knygoje kalbama ne apie tą senele, o apie visai kitą, bet ir tada, kai galų gale pasisekė susijaudinusią Heidą įtikinti, kaip čia iš tikrųjų yra, ji vis tiek niekaip negalėjo nusiraminti ir verkė, rauduoja toliau, nes dabar jai pabudo širdyje mintis, kad per tą laiką, kai ji yra taip toli, gali numirti ir senele, ir senelis, ir kai ji pagaliau kada nors pareis namo, kalnų ganyklose bus tuščia ir nyku, ji stovės ten viena ir niekada jau nebepamatys tų, kuriuos taip mylėjo.

Tuo metu į kambarį įėjo panelė Rotenmajer ir išgirdo, kaip Klara bando aiškinti Heidai tą jos klaidingą supratimą. Bet kai Heida vis nesiliovė kūkčiojusi, panelė Rotenmajer, netekusi kantrybės, priėjo prie mergaičių ir griežtu tonu pasakė:

- Adelheida, užteks be reikalo žliumbti! Viena tau pasakysiu: jeigu tu, skaitydama savo pasakojimus, dar nors kartą šitaip pratrūksi raudoti, aš atimsiu iš tavęs knygą, ir tu jos daugiau niekada nematysi!

Tai padarė išpūdį. Heida visa perbalo iš baimės. Knyga buvo jos didžiausia brangenybė. Ji kuo greičiausiai nusišluostė ašaras, vargais negalais užgniauzė kūkčiojimą ir neišleido daugiau nė garso. Tai padėjo. Paskui, kad ir ką skaitydama, niekada

nebeverkė. Nors kartais turėdavo taip tramdytis, kad Klara nustebusi sakydavo:

- Heida, tu taip siaubingai vaipaisi, kaip aš dar niekad nesu mačiusi.

Bet tas vaipymasis buvo be garso ir nekrito panelei Rotenmajer į akis, ir kai Heida įveikdavo tą desperatiško liūdesio priepuolį, kuriam laikui viskas grįždavo į įprastas vėžes, ir vėl būdavo lyg niekur nieko. Tačiau ilgainiui Heida visai prarado apetitą, sulyso, išblyško, Sebastijanui graudu būdavo ir žiūrėti, kaip mergaitė atsisako skaniausių patiekalų ir nieko nenori valgyti. Kartais, padėjęs jai dubenį, pašnibždom ragindavo:

- Valgykit, mamzelyte, tai labai skanu. Ne taip! Pilną šaukštą, pilną, na, dar vieną!

Tačiau tie tėviški patarimai nieko nepadėjo: Heida beveik ničnieko nevalgė, o kai vakare atsiguldavo į lovą, bemat prieš akis iškildavo viskas, kas buvo namie, ir tada ji tyliai raudodavo įsikniaubusi į pagalvę, kad niekas negirdėtų.

Taip praėjo nemažai laiko. Heida net nežinojo, ar dabar vasara, ar žiema, nes mūro sienos ir langai, kuriuos ji matė pro visus Sezemano namų langus, bet kuriuo metų laiku atrodė vienodai, o iš namų išeidavo tik tada, kai Klara ypač gerai jausdavosi,

ir jos galėdavo išvažiuoti pasivažinėti karieta, bet tie pasivažinėjimai būdavo labai trumpi, nes Klara ilgai negalėdavo išsėdėti karietoje. Tad dažnai net nespėdavo išvažiuoti iš supančių mūrų ir akmenimis grįstų gatvių, paprastai netrukus apsisukdavo ir dardėdavo didelėmis, gražiomis gatvėmis, kur buvo matyti tik daugybė namų ir begalė žmonių, bet žolės ir gėlių, eglių ir kalnų ten išvysti negalėjai. O Heidos troškimas pamatyti tuos gražius įprastus daiktus kiekvieną dieną vis labiau stiprėjo. Užtekėdavo tik perskaityti knygoje kokio nors tuos atsiminimus sužadinančio daikto vardą, ir skausmas taip suspausdavo jai širdį, kad ji vos begalėdavo tvardyti.

Taip praėjo ruduo ir žiema, saulė jau vėl taip kaitriai pliskino baltas priešais stovinčio namo sienas, kad Heidai pabudo nuojauta, jog nebe toli tas laikas, kai Peteris vėl išgins į ganyklas ožkas, kai suspindės saulėje geltonos gėlytės, ir kiekvieną vakarą visi kalnai aplinkui sužėruos ugnimi. Heida atsisėdavo į kampą savo paprastame kambaryje ir užsidengėdavo rankomis akis, kad nematytų saulės nutviektos priešais stovinčio namo sienos, ir taip sėdėdavo nejudėdama, be garso užgniaužusi širdyje kankinantį namų ilgesį, kol Klara vėl pasišaukdavo.

Dvyliktas skyrius
Sezemanu namuose vaidenasi

Jau kelias dienas panelė Rotenmajer sukinėjosi po namus tyli ir užsidariusi savyje. Prieblandoje eidama iš vieno kambario į kitą arba tipendama ilgu koridorium, nuolat dairėsi į šalis, žvilgčiojo į užkampius ir retkarčiais, skubiai atsisukusi, dirstelėdavo atgal, lyg baimindamasi, ar neseka kas patyliukais iš paskos, taikydamas iš netyčių stverti jai už drabužių. Bet šitaip ji vaikščiojo viena tik po gyvenamąsias patalpas. O kai reikėdavo užlipti į viršutinį aukštą, kur buvo gražiai sutvarkyti svečių kambariai, arba nusileisti apačion į didžiulę paslaptinę salę, kurioje kiekvienas žingsnis atsimušdavo skambiu aidu, o nuo sienų taip rimtai ir atidžiai didelėmis akimis žvelgė seni, garbūs ponai su didelėmis, plačiomis apykaklėmis, tada ji visada pasišaukdavo Tinetę, sakydama, kad gali prireikti ką nors aukštyn ar žemyn nunešti. Tą patį darydavo ir Tinetė. Jeigu turėdavo viršuje ar apačioje atlikti kokį darbą, tai pasišaukdavo Sebastijaną, kad palydėtų, nes gali prireikti ką nors atnešti, ko ji viena

nepakelsianti. Keisčiausia, kad lygiai taip pat elgėsi ir Sebastijanas. Nusiųstas į kokius nors užkaborius, jis pasikviesdavo Johaną, liepdavo palydėti ir, reikalui esant, padėti, jeigu kartais jis vienas nevaliotų atlikti, kas pavesta. Ir visi noriai eidavo, nors iš tikrųjų ten niekada nereikėjo nei ko nešioti, nei kuo padėti, ir kiekvienas galėjo kuo puikiausiai apsieiti pats vienas. O taip buvo dėl to, kad kiekvienas, pašauktas į pagalbą, sau širdyje galvojo, kad kada nors ir jam pačiam gali prireikti tokios pat paslaugos.

Ir kai viršuje dėjosi tokie dalykai, apačioje stovėjo prie savo puodų susimąščiusi ilgametė virėja, kraipė galvą ir dūsavo:

- Ir reikėjo man dar šito sulaukti!

Mat jau kuris laikas Sezemano namuose dėjosi keisti ir nejaukūs dalykai. Kiekvieną rytą, nusileidę apačion, tarnai rasdavo plačiai atlapotas namų duris, nors niekur nebuvo matyti nė gyvos dvasios, ką būtų galima įtarti tai padarius. Pirmomis dienomis, kai prasidėjo tie dalykai, visi išsigandę puldavo žiūrėti, kas pavogta, išnaršydavo visus kambarius, visus užkaborius, manydami, kad į namus galėjo įsibrauti vagis ir, naktį visko prisigrobęs, pabėgti. Tačiau tie įtarimai nepasitvirtino - namuose nepa-

sigesta nė vieno daikto. Dabar vakarais duris ne tik užšaudavo dvigubais sklāsčiais, bet ir užremdavo mediniu ramsčiu – nieko tai nepadėjo. Rytą durys vėl būdavo atlapos iki galo. Kad ir kaip anksti susijaudinę tarnai subėgdavo apačion, durys jau būdavo atdaros, nors aplinkui visi dar kietai miegojo, ir visų kitų namų durys ir langai būdavo aklinau uždarinėti.

Galų gale Johanas ir Sebastijanas, panelės Rotenmajer prikalbinti, ryžosi praleisti naktį kambaryje šalia didžiosios salės ir pažiūrėti, kas čia bus. Panelė Rotenmajer aprūpino juos visokiais pono Sezemano ginklais ir įteikė Sebastijanui didelį butelį likerio, kad pasistiprintų ir paskui galėtų drąsiau gintis, jeigu to prireiktų.

Nustatytą vakarą susėdo jiedu kambaryje šalia salės ir tuojau pat ėmė stiprintis. Iš pradžių likeris atrišo liežuvius, ir vyrai pasidarė labai šnekūs, bet paskui sušniuro, atsilošė krėsluose ir nutilo. Kai senas bokšto laikrodis išmušė dvylika, Sebastijanas susigriebė ir ėmė šauktis savo draugo. Bet tas miegojo, ir ne taip lengva buvo jį prižadinti. Kai tik Sebastijanas pašaukia, Johanas perkelia galvą nuo vieno atkaltės šono ant kito ir sau miega toliau. Sebastijanas ėmė atidžiai klausytis, visi miegai jam išlakstė. Aplink buvo tylu, gatvėje taip pat negirdėti

nė garso. Sebastijanas daugiau nebemigo, nes toje tyloje jam labai nejauku pasidarė, ir Johaną niūkino tik prislopintu balsu, retkarčiais kiek pakrutindamas. Pagaliau, kai laikrodis išmušė pirmą, Johanas prabudo ir pamažu suprato, kodėl sėdi krėsle, o ne savo lovoje. Dabar jis labai narsiai pašoko ir sušuko:

- Na, Sebastijanai, reikia gi mums pažiūrėti, kas ten už durų dedasi. Manau, kad tu nebijai. Tik eik paskui mane.

Johanas plačiai atlapojo kiek privertas duris ir žengė iš kambario. Bet tą pačią akimirką pro atviras namų duris siūbtelėjo žvarbus skersvėjis ir užpūtė žvakę, kurią Johanas laikė rankoje. Tas šoko atgal ir vos neparbloškė aukštiekninko už nugaros stovinčio Sebastijano, paskui įtraukė jį vidun, užtrenkė duris ir, baisiausiai skubėdamas, užrakino, kiek tik tai sukosi raktas. Paskui išsitraukė degtukus ir vėl uždegė žvakę. Sebastijanas iš pradžių gerai nesu-prato, kas čia atsitiko, nes, stovėdamas už plačios Johano nugaros, beveik nepajuto skersvėjo. Bet kai dabar žvakės šviesoje pamatė savo draugą, tai net aiktelėjo išsigandęs, nes Johanas buvo baltas kaip kreida ir drebėjo kaip epušės lapas.

- Kas gi tau? Kas gi ten buvo už durų? - su užuojauta paklausė Sebastijanas.

- Durys atdaros ligi galo, - sušvankštė Johanas, - o ant laiptų balta žmogysta. Kad tu būtum matęs, Sebastijanai! Tik pasileido laiptais, šmėkšt ir pradingo.

Sebastijanui šiurpas per nugarą perėjo. Susėdo jie suglaudę pečius vienas šalia kito ir nepakilo iš vietos, kol prašvito rytas, ir gatvėje prasidėjo judėjimas. Tada abu drauge išėjo iš kambario, uždarė plačiai atlapotas namų duris ir užlipo aukštyn pranešti panelei Rotenmajer, ką matė ir patyrė.

Panelė Rotenmajer jau laukė jų, ji net miegoti negalėjo - taip rūpėjo kuo greičiau sužinoti, ką pasakys abu budėtojai. Vos tik išgirdusi, kas naktį atsitiko, tuojau pat sėdo rašyti ponui Sezemanui laiško, kokio jis dar niekada nebuvo gavęs. Rašė, kad baimė visiškai stingdanti jai pirštus, prašė poną Sezemaną tuojau pat, nedelsiant, susiruošti ir grįžti namo, nes čia dedasi negirdėti dalykai. Paskui aprašė paskutinius įvykius ir pranešė, kad ir toliau kiekvieną rytą durys būna atdaros, todėl, esant tokiai padėčiai, niekas negalys būti tikras dėl savo gyvybės ir apskritai neįmanoma nuspėti, kokių dar baisenybių galima sulaukti, jei tie nelemti dalykai ir toliau tęsis.

Ponas Sezemanas neatidėliodamas parašė, kad negalys taip staiga visko mesti ir važiuoti namo.

Tas vaidenimasis jam atrodantis labai keistas, jis manęs, kad visa tai greit praeis. Bet jeigu ir toliau namuose būtų taip pat neramu, tegu panelė Rotenmajer parašanti poniai Sezeman ir paklausianti, ar nenorėtų atvažiuoti į Frankfurtą padėti; jo motina bemat susidorosianti su vaiduokliais, ir jie daugiau niekada nedrįs drumsti jo namų ramybės.

Panelei Rotenmajer nepatiko laiško tonas. Jos nuomone, ponas Sezemanas kiek nerimtai pasižiūrėjo į šį reikalą. Nieko nelaukdama, ji parašė poniai Sezeman, bet ir iš ten gavo atsakymą, kuris jos lygiai taip pat netenkino, jame netgi buvo keletas gana nemalonių pastabų. Ponia Sezeman rašė nekeitinanti staiga lėkti iš Holšteino į Frankfurtą dėl to, kad panelei Rotenmajer vaidenasi. Beje, Sezemanų namuose niekada vaiduoklių nėra buvę, o jeigu dabar ten kas baladojasi, tai nebent tik koks gyvas daiktas, su kuriuo panelė Rotenmajer turėtų pabandyti susitarti. Jei ne, reikėtų pasišaukti į pagalbą panaktinius.

Bet panelė Rotenmajer buvo pasiryžusi nenuleisti rankų, ji nenorėjo toliau gyventi baimėje ir sugalvojo, ką reikia daryti. Iki šiol mergaitėms ji nieko neminėjo apie vaiduoklius, nes baiminosi, kad, sužinojusios tą naujieną, jos dieną naktį bijos būti

vienos, ir dėl to ji turės daug nepatogumų. Dabar tiesiai nudrožė į mokomąjį kambarį, kur sėdėjo abi mergaitės, ir paslaptingu balsu papasakojo, kad naktimis kažin kas baladojasi jų namuose.

Klara tuojau pat sušuko, kad dabar ji nė akimirkos nepasiliks viena, kad turis parvažiuoti tėtė, ir panelė Rotenmajer turinti persikelti miegoti į jos kambarį, Heidai taip pat nevalia likti vienai, nes gali ateiti vaiduoklis ir ką nors jai padaryti. Geriausia, kad jos visos būtų viename kambaryje ir per kiaurą naktį negesintų šviesos, ir Tinetė turėtų šalimais miegoti, ir Sebastijanas su Johanu persikraustyti nakčiai į koridorių, kad galėtų tuojau pat sušukti ir išgąsdinti vaiduoklį, jeigu tas bandytų užlipti laiptais į viršų.

Klara buvo labai susijaudinusi, ir panelė Rotenmajer turėjo nemažai vargo, kol ją apramino. Ji pažadėjo tuojau pat parašyti tėčiui, savo lovą persikelti į jos kambarį ir niekada nepalikti vienos. Visos miegoti viename kambaryje jos negalinčios, bet jeigu Adelheida bijotų, pas ją galėtų pasikloti Tinetė. Tačiau Tinetės Heida bijojo labiau negu vaiduoklių, apie kuriuos iki šiol dar niekada nebuvo net girdėjusi, todėl iškart pareiškė, kad vaiduoklio ji nebijo ir pageidauja likti savo kambaryje viena.

Panelė Rotenmajer nuskubėjo prie savo rašomojo stalo ir parašė ponui Sezemanui, kad tie šiurpūs dalykai, kurie kasnakt dedasi jų namuose, taip skaudžiai atsiliepė silpnai jo dukters sveikatai, kad galima laukti pačių blogiausių pasekmių. Esą pavyzdžių, kad kai kada tokiais atvejais žmogų ištinka staigūs epilepsijos priepuoliai ar pradeda tąsyti traukuliai, ir visa tai gali atsitikti ir jo dukteriai, jeigu nebus išsklaidyta visa ta baimės atmosfera, kuri dabar tvyro jų namuose.

Tai padėjo. Po dviejų dienų ponas Sezemanas jau stovėjo prie savo namų durų ir taip nekantriai tampė skambutį, kad visi subėgę spoksojo į kits kitą manydami, jog vaiduoklis jau taip suįžūlėjo, kad pradeda savo piktas išmones, net nakties nelaukdamas. Sebastijanas atsargiai dirstelėjo iš viršaus pro pravirą langinę, bet tą akimirką dar kartą taip įsakmiai suskambėjo skambutis, kad staiga niekam nebeliko abejonės, jog prie to skambučio yra pridėjęs ranką ne kas kitas, o žmogus. Ir tą ranką Sebastijanas atpažino, puolė iš kambario, stačia galva nudardėjo laiptais, apačioj pašoko ant kojų ir atplėšė duris.

Ponas Sezemanas trumpai pasisveikino ir iškart užlipo į dukters kambarį. Klara pasitiko tėtę garsiu džiaugsmo šūksniu, ir kai jis pamatė ją tokią žvalią

ir nė kiek nepasikeitusią, iki tol suraukta jo kakta išsilygino, o galiausiai nušvito ir visas veidas, nes iš pačios dukrelės išgirdo, kad ji jaučiasi gerai kaip visada, labai džiaugiasi, kad jis parvažiavo, ir kad dabar jai visai patinka tas vaiduoklis, kuris baladuoja jių namuose, nes jeigu ne jis, tėtė nebūtų parvažiavęs.

- O ką toliau išdarinėja vaiduoklis, panele Rotenmajer? - linksmai šyptelėjęs, paklausė ponas Sezemanas.

- Ne, pone Sezemanai, - rimtai atsakė panelė, - čia visai ne juokas. Aš nė kiek neabejoju, kad rytoj ponas Sezemanas jau nebesijuoks, nes tai, kas šiuose namuose dedasi, leidžia spėti, kad kažkada, senais laikais, čia yra atsitikę kažkokių baisių dalykų, apie kuriuos iki šiol buvo tylima.

- Ak šitaip, šito aš nežinojau, - tarė ponas Sezemanas, - bet turiu jus paprašyti neįtarinėti tikrai garbių mano protėvių. O dabar pakvieskit į valgomąjį Sebastijaną, aš noriu vienas su juo pasikalbėti.

Ponas Sezemanas perėjo į valgomąjį, ir netrukus ten pasirodė Sebastijanas. Ponas Sezemanas buvo pastebėjęs, kad Sebastijanas ir panelė Rotenmajer nelabai mėgsta vienas kito. Todėl manė, kad gal kaip tik čia ir slypi viso to reikalo esmė.

- Užeik, vyruti, - pamojo jis Sebastijanui, - ir pasakyk man atvirai, ar tik nesumanei tu pats suvaidinti vaiduoklį ir šiek tiek paįvairinti panelei Rotenmajer gyvenimą, a?

- Ne, garbės žodis, net nemanykit taip, gerbiamasis pone. Man ir pačiam nejauku darosi, kai dedasi tokie dalykai, - labai sąžiningai prisipažino Sebastijanas.

- Na, jeigu jau taip, tai rytoj aš tau ir narsiajam Johanui parodysiu, kaip atrodo vaiduokliai šviesoje. Gėdytumeis, Sebastijanai, jaunas, stiprus vyras, ir bėgti nuo vaiduoklio! O dabar tučtuojau drožk pas mano seną draugą daktarą Klaseną, pasveikink nuo manęs ir paprašyk, kad šiandien vakare devintą valandą būtinai pas mane pasirodytų, pasakyk, kad tik dėl to ir parvažiavau iš Paryžiaus, kad noriu su juo pasitarti. Jam teks šiąnakt prie manęs pabudėti - tokie prasti čia reikalai. Tegu būna tam pasiruošęs! Supratai, Sebastijanai?

- Taip, taip! Gerbiamasis ponas gali būti ramus, viskas bus atlikta kaip reikia.

Taip taręs, Sebastijanas išėjo, o ponas Sezemanas sugrįžo pas dukrelę pasakyti, kad dabar ji gali būti visiškai rami ir nesibaiminti tariamo vaiduoklio, šiąnakt bus išaiškinta, kas jis toks.

Lygiai devintą, kai mergaitės jau nuėjo miegoti, o panelė Rotenmajer pasitraukė į savo kambarį, pasirodė daktaras, žilaplaukis, bet dar gana skaistaus veido ir malonių akių vyriškis. Atrodė jis truputį išsigandęs, bet pasisveikinęs tuoj smagiai nusikvatojo ir, tapšnodamas savo bičiuliui per petį, tarė:

- Na, na, drauguži, tu gi visai nepanašus į tokį, prie kurio reikėtų budėti.

- Pala, pala, mano mielas, - atsakė ponas Sezemanas, - pamatysi, tas, dėl kurio turėsi čia budėti, atrodys daug prasčiau, kai mes jį pagausime.

- Vadinasi, namie ligonis, ir dar toks, kurį reikia pagauti?

- Daug blogiau, daktare, daug blogiau. Namie vaiduoklis, pas mus vaidenasi.

Daktaras garsiai nusikvatojo.

- Čia tau ne šiaip sau reikalas, daktare! - kalbėjo toliau ponas Sezemanas. - Tik gaila, kad panelė Rotenmajer negalės visko savo akimis pamatyti. Ji yra tvirtai įsitikinusi, kad čia siautėja kažkuris iš senųjų Sezemanų, atgailaudamas už savo kraupius darbelius.

- Bet ir kaip ji su juo susipažino? - vis dar labai linksmi nusiteikęs, paklausė daktaras.

Ponas Sezemanas papasakojo savo bičiuliui, ką pats buvo girdėjęs, kad dar ir dabar, kaip teigia visi namiškiai, po kiekvienos nakties laukutinės namų durys randamos atdaros ligi galo, ir pridūrė, kad dėl visa pikta jis padėjęs budėjimo kambaryje du gerai užtaisytus revolverius, nes čia yra arba kokie kvaili pokštai, kuriuos išdarinėja kažkoks tarnų pažįstamas, norėdamas pašiurpinti namiškius, kai šeimninko nėra namie, – tokiam pagąsdinti nekenktų šūvis į orą, – arba čia veikia vagys, iš pradžių dėdamiesi vaiduokliais ir taip norėdami įbauginti gyventojus, kad paskui galėtų ramiai darbuotis po namus, ir niekas nedrįstų prieš juos rankos pakelti, – tokiu atveju geras ginklas taip pat praverstų.

Taip besikalbėdami, ponai nusileido laiptais ir įžengė į tą patį kambarį, kur anksčiau budėjo ir Johanas su Sebastijanu. Ant stalo stovėjo keli buteliai gero vyno, juk ne pro šalį bus retkarčiais ir pasištiprinti, jeigu jau reikės čia praleisti visą naktį. Šalia gulėjo abu revolveriai, o stalo viduryje skaisčiai švietė dvi puošnios žvakidės, nes ponas Sezemanas nebuvo nusiteikęs laukti vaiduoklio prieblandoje.

Privėrę duris, kad į koridorių nekrįstų per daug šviesos ir neišgąsdintų vaiduoklio, bičiuliai patogiai

atsisėdo į krėslus ir ėmė šnekučiuotis, kada ne kada patraukdami gerą gurkšni vyno. Taip besėdėdami, nė nepajuto, kaip išmušė dvylika.

- Vaiduoklis suuodė mus ir, matyt, šiandien nepasirodys, - tarė daktaras.

- Pala, pala, kantrybės, jis turi pasirodyti tik apie pirmą, - atsakė ponas Sezemanas.

Ir jiedu vėl įsileido į kalbas. Išmušė pirmą. Aplink buvo tylu tylu, nuščiuovo jau ir gatvės triukšmas. Ūmai daktaras pakėlė pirštą.

- Cit! Ar tu nieko negirdi, Sezemanai?

Abu suklušo. Buvo aiškiai girdėti, kaip kažkas tyliai atstūmė durų ramstį, du kartus pasuko raktą spynoje ir atidarė duris. Ponas Sezemanas stvėrėsi revolverio.

- Bet juk tu nebijai? - tarė daktaras ir atsistojo.

- Atsarga gėdos nedaro, - sušnibždėjo ponas Sezemanas, kaire ranka paėmė žvakidę su trimis žvakėmis, dešine revolverį ir nusekė paskui daktarą, kuris - taip pat su žvakide ir ginklu rankoje - ėjo pirmas.

Abu išėjo į koridorių. Apšviesta blyškios mėnesienos, krintančios pro plačiai atvertas duris, ant namų slenksčio nejudėdama stovėjo balta žmogysta.

- Kas ten? - garsiai sugriaudėjo daktaras, ir jo balsas nuaidėjo per visą koridorių.

Abu vyriškiai su žvakide ir ginklu rankose žengė žmogystos link. Toji atsigręžė ir tyliai aiktelėjo - basomis kojomis, su baltais naktiniais marškinėliais tarpduryje stovėjo Heida, sutrikusiu žvilgsniu spoksojo į skaisčias žvakių liepsnas, į ginklus ir visa nuo galvos ligi kojų virpėjo kaip lapelis vėjyje. Ponai, baisiausiai nustebę, susižvalgė.

- Man atrodo, Sezemanai, kad čia ta tavo mažylė, kurią kažkada buvai siuntęs vandens atnešti, - tarė daktaras.

- Ką tai reiškia, vaikuti? - paklausė ponas Sezemanas. - Ką tu norėjai daryti? Ko tu čia atėjai?

Išsigandusi, balta kaip sniegas, stovėjo Heida prieš jį ir vos girdimu balsu atsiliepė:

- Nežinau.

Dabar priėjo daktaras ir tarė:

- Sezemanai, čia jau mano srities reikalas. Eik, sėsk kol kas į savo krėslą, pirmiausia aš nuvesiu mergaitę ten, kur šiuo metu ji ir turi būti.

Padėjo revolverį į šalį, tėviškai paėmė drebančią mergaitę už rankos ir nusivedė laiptų link.

- Nebijok, nebijok, - ramino ją, lipdamas laiptais, - nieko čia baisaus, nusiramink, viskas bus gerai.

Atėjęs į Heidos kambarį, pastatė žvakidę ant stalo, paėmė mergaitę į glėbį, paguldė į lovą ir rūpestingai apklostė. Paskui atsisėdo ant kėdės šalia lovos ir palaukė, kol Heida kiek aprimo ir nustojo virpėjusi. Tada paėmė už rankos ir tarė:

- Na, štai, jau ir viskas gerai, o dabar pasakyk man, kurgi tu norėjai išeiti?

- Niekur aš nenorėjau išeiti, - atsiliepė Heida. - Pati nežinau, kaip ten atsidūriau.

- Aha, aha, tai gal tu ką nors naktį susapnavai, taip, lyg aiškiai kažką matytum ir girdėtum?

- Taip, kiekvieną naktį aš tą patį sapnuoju. Rodos, esu pas senelį, girdžiu, kaip lauke ošia eglės, ir galvoju: dabar taip gražiai žiba danguje žvaigždės, greitai bėgu, atidarau trobelės duris, ir būna taip gražu!.. Bet kai pabundu, kiekvieną kartą pasijuntu vis dar besanti Frankfurte.

Heidos gerklėje pakilo kažkoks gniaužiantis gumulas, bet ji kovojo, stengėsi jį nuryti.

- Hm, ir tau nieko neskauda? Nejunti skausmo nei galvoje, nei nugaroje?

- O ne, tik čia visą laiką slegia tarytum koks didžiulis akmuo.

- Hm, maždaug taip, lyg būtum kažką suvalgiusi ir norėtum atgal atryti?

- Ne, taip nėra, bet toks sunkumas, kad, rodos, tik verktum ir verktum.

- Aha, tai tu taip ir išsiverki?

- O ne, šito nevalia daryti, panelė Rotenmajer neleidžia.

- Tai tu užgniauži tą sunkumą ir toliau kenti, ar ne? Tai šit kaip! Na, o būti Frankfurte tau juk patinka?

- Na, taip, - tyliai ištarė Heida, bet iš to jos atsakymo galėjai suprasti, kad iš tikrųjų veikiau yra priešingai.

- Hm, o kur tu gyvenai su savo seneliu?

- Visą laiką kalnų ganyklose.

- Aha, bet juk tai nelabai įdomu, greičiau kiek nuobodoka, ar ne?

- O ne, ten taip gražu, taip gražu!

Daugiau Heida nebeištvėrė. Užplūdę prisiminimai, ką tik patirtas susijaudinimas, ilgai tramdytas verksmas palaužė jos jėgas, ašaros pasipylė iš akių, ir ji pagavo gaudžiai ir garsiai kūkčioti. Daktaras atsikėlė, švelniai padėjo Heidos galvą ant pagalvės ir tarė:

- Va, šitaip, dar truputiuką paverk, tai nepakenks, o paskui miegok, gerai išsimiegok, ir rytoj viskas bus gerai.

Tai pasakęs, paliko Heidą, sugrižo į budėjimo kambarį, atsisėdo į krėslą priešais nekantriai laukiantį savo bičiulį ir pareiškė:

- Sezemanai, tavo mažoji globotinė pirmiausia yra lunatikė, kiekvieną naktį ji visai nesąmoningai kaip vaiduoklis klydinėjo po namus, varstė duris ir visiems tavo namiškiams įvarė baisios baimės. Antra, mergaitė yra draskoma namų ilgesio, jau dabar iš jos likę vieni kauleliai, o toliau ji dar labiau susibaigs. Vadinasi, jai reikia skubios pagalbos! Nuo pirmosios bėdos ir didelės nervinės įtampos ją gali išgydyti tik viena: tu turi tučtuojau gražinti mergaitę į jai įprastą kalnų orą, o nuo antrosios taip pat yra tik vienas vaistas – tas pats. Taigi rytoj mergaitė išvažiuoja, tai yra mano receptas.

Ponas Sezemanas atsistojo ir, baisiausiai susijaudinęs, ėmė bėgioti iš vieno kambario galo į kitą. Paskui pratrūko:

- Lunatikė! Ligonė! Pasiilgusi namų! Sulysusi mano namuose! Visa tai mano namuose! Ir niekas to nemato, ir niekas apie tai nieko nežino! Ir tu, daktare, manai, kad mergaitę, kuri atėjo į mano namus sveika ir guvi, aš išsiųsiu atgal jos seneliui suvargusią ir sulysusią? Ne, daktare, šito tu negali reikalauti, aš to niekada nedarysiu. Dabar imk mer-

gaitę į savo rankas, gydyk, daryk, ką išmanai, bet kad ji būtų man vėl stipri ir sveika, tada aš išsiūsiu ją namo, kada tik ji panorės, bet pirma padėk tu!

- Sezemanai, - rimtai atsakė jam daktaras, - pagalvok, ką darai! Čia ne tokia liga, kuri gydoma milteliais ir tabletėmis. Mergaitė ne iš stipriųjų, bet jeigu tuojau pat išsiūsi ją atgal į sveiką kalnų orą, prie kurio ji yra pripratusi, ten ji gali visiškai atsigauti, o jei ne - juk tu nenori, kad mergaitė grįžtų pas senelį nepagydomai serganti arba ir visai nesugrįžtų?

Ponas Sezemanas stovėjo išsigandęs.

- Taip, jeigu tu šitaip kalbi, daktare, - tarė jis, - tada yra tik vienas kelias, tada reikia tučtuoju veikti.

Paskui paėmė bičiulį už parankės ir ėmė su juo vaikščioti po kambarį, toliau aptarinėdamas tą reikalą. Galiausiai daktaras susirengė eiti namo, nes, kol dėjosi visi tie dalykai, praėjo nemažai laiko, ir pro namų duris, kurias šįkart atidarė pats šeimininkas, jau veržėsi skaisti ryto žara.

Tryliktas skyrius
Vasaros vakarą atgal į kalnus

Ponas Sezemanas didžiai susijaudinęs užlėkė laiptais ir – tiesiai prie panelės Rotenmajer kambario. Čia jis taip smarkiai pasibeldė į duris, kad panelė net aiktelėjusi pašoko iš miego ir tuojau pat išgirdo namų šeimininko balsą:

– Prašom paskubėti ir kuo greičiau pasirodyti valgomajame – reikia ruošti į kelionę.

Panelė Rotenmajer žvilgtelėjo į laikrodį – buvo pusė penkių ryto. Šitaip anksti ji kaip gyva dar niekada nebuvo kėlusis iš lovos. Ir kas gi čia galėjo atsitikti? Iš didelio nekantrumo ir išgąščio nežinojo nė ką daryti: stvarstėsi ir šio, ir ano, ir viskas buvo ne taip, vis negerai, blaškėsi po kambarį ieškodama, kokio drabužio, o paskui žiūri, kad tą drabužį jau bevilkinti.

Tuo metu ponas Sezemanas ėjo koridorium ir iš visų jėgų timpčiojo kiekvieną varpelį, kurie buvo įtaisyti tarnams iškviešti, tad visuose kambariuose kilo didelis subruzdimas, žmonės šokinėjo iš lovų, valkstėsi drabužius, išsigandę negalėjo pataikyti kur

ranka, kur koja, nes visiems galvoje buvo viena mintis: matyt, šeimininką nutvėrė vaiduoklis, ir dabar jis šaukiasi pagalbos. Tad, vienas už kitą baisiau atrodydami, pakniopstomis lėkė žemyn ir atbėgę negalėjo atsistebėti, nes jų šeimininkas lyg niekur nieko vaikščiojo valgomajame iš vieno galo į kitą ir visai nebuvo panašu, kad vaiduoklis jį būtų išgąsdinęs.

Tučiuojau Johanui buvo įsakyta kinkyti arklius, paruošti karietą ir atvažiuoti prie namų durų. Tinetei liepta tuojau pat pažadinti Heidą ir taip ją aprengti, kad galėtų leistis į kelionę. Sebastijanui teko skubiai lėkti į ponų namus, kur tarnavo Heidos teta, ir atvesti ją čionai. Per tą laiką atsirado ir panelė Rotenmajer, pagaliau susidorojusi su savo apdarais, viskas gulėjo gražiai, buvo savo vietoje, tik kykas užsidėtas ant galvos atbulai, todėl, iš šalies žiūrint, atrodė, tartum jos veidas būtų nugaros pusėje. Ponas Sezemanas dėl to per daug nenustebo, pamanė, jog taip mišlingai ji atrodo dėl to, kad buvo per anksti prižadinta, ir iškart perėjo prie reikalo. Pareikalavo nedelsiant surasti lagaminą, sukrauti į jį visą mažosios šveicarės mantą – taip jis paprastai vadino Heidą, nes jos vardas buvo jam kiek neįprastas, – įdėti kai ką ir iš Klaros daiktų, kad mergaitė parsivežtų šio to geresnio.

Panelė Rotenmajer stovėjo kaip įbesta ir spoksojo į poną Sezemaną. Ko jau ko, o šito ji tikrai nesitikėjo. Manė, kad jis pasikvietė ją norėdamas papasakoti kokią kraupią nakties istoriją, kurią patyrė, tykodamas vaiduoklio, ir kurią ji dabar ryto šviesoje mielai būtų išklausiusi. O dabar štai vietoj viso šito tie paprasčių paprasčiausi ir dar tokie nemalonūs nurodymai. Tokio netikėtumo ji negalėjo taip greit suvokti. Tik stovėjo lyg žado netekusi.

Tačiau ponas Sezemanas nė nemanė jai ką nors daugiau aiškinti. Paliko bestovinėčią ir nuėjo į dukters kambarį. Kaip ir tikėjosi, Klarą rado jau nemiegančią, ji pabudo, išgirdusi namie neįprastą bruzdesį, ir, ištempusi ausis, klausėsi, kas čia aplink dedasi. Tėvas prisėdo prie jos ir papasakojo, kas išaiškėjo šią naktį, kas yra tas vaiduoklis, ir kad Heida, daktaro nuomone, yra labai pasiligojusi, per savo naktinius pasivaikščiojimus gali ir kur nors toliau nuklysti, ko gero, net ant stogo užlipti, o tai jau susiję su dideliais pavojais. Todėl jis nutaręs mergaitę tučtuojau išsiųsti namo, nes negalįs užsikrauti ant savo galvos tokios atsakomybės, ir Klara turinti su tuo susitaikyti, juk matanti, kad kitaip būti negali.

Klarai tai buvo labai nemaloni staigmena, iš pradžių ji dar nenorėjo su tuo sutikti, bandė ieškoti vienokios ar kitokios išeities, tačiau nieko tai nepadėjo, tėvas tvirtai laikėsi savo, bet pažadėjo kitais metais kartu su ja nuvažiuoti į Šveicariją, jeigu tik ji bus protinga ir nekels jokių aimanų. Galų gale Klara susitaikė su tuo, kas neišvengiama, tik pareikalavo atnešti Heidos lagaminą į jos kambarį ir čia sukrauti, kad ji galėtų įdėti, kas jai miela ir malonu. Tėvas noriai sutiko, netgi paragino Klarą sukrauti mergaitei gražų kraitelį.

Tuo metu atėjo ir teta Deta, stovėjo prieškambaryje ir su nekantrumu laukė, kas čia toliau bus, nes suprato, jeigu jau ją iškvietė tokiu neįprastu laiku, vadinasi, turėjo kažkas nepaprasta atsitikti. Pagaliau išėjęs ponas pranešė, kokie yra Heidos reikalai, ir kad būtų geriausia, jeigu ji jau šiandien pat išvežtų mergaitę namo. Teta labai nustebo ir nusiminė, nes ko jau ko, o šitokios žinios tikrai nesitikėjo. Be to, gerai atsiminė, kaip, anąkart ją išlydėdamas, Dėdė pasakė, kad daugiau ji niekada jam akyse nesirodytų, o ir šiaip atvesti mergaitę, paskui pasiimti ir vėl grąžinti jai atrodė ne visai tinkama. Todėl, ilgai negalvojusi ir negailėdama daug svarių žodžių, pasakė šiandien nieku gyvu negalinti leistis

į kelionę, rytoj būsią dar sunkiau ištrūkti, kitomis dienomis juo labiau neleisią visokie reikalai, o paskui ir apskritai būsią neįmanoma.

Ponas Sezemanas suprato jos išsisukinėjimus ir, daug nesileisdamas į kalbas, liepė eiti namo. Tada pasišaukė Sebastijaną ir pareiškė, kad tuojau pat ruošūsi į kelionę: šiandien nuvažiuosiąs su mergaite į Bazelį, o rytoj nugabensiąs ją namo. Paskui galėsiąs grįžti atgal. Pranešti nieko nereikėsią, įduosiąs laišką, kuris seneliui viską paaiškins.

- O dabar dar vienas labai svarbus dalykas, Sebastijanai, - baigdamas pridūrė. - Žiūrėk man, kad viskas būtų tiksliai įvykdyta! Viešbutis, kurį čia užrašiau ant savo kortelės, yra man pažįstamas. Pateiksi mano kortelę, ir mergaitei bus paskirtas geras kambarys; sau pats pasirūpinsi. Paskui nueik į mergaitės kambarį ir taip stipriai užsukinėk visus langus, kad tik su didžiule jėga būtų galima juos atidaryti. Kai mergaitė atsiguls, nueik ir iš lauko pusės užrakink duris, nes mergaitė klydinėja naktimis, ir svetimuose namuose ją gali ištikti kokia nelaimė, jeigu išeitų iš kambario ir sumanytų atidaryti namų duris. Ar supratai?

- Aha! Aha! Tai va, kas čia buvo! Tai šitaip! - baisingiausiai nustebeęs, išstėnėjo Sebastijanas, nes dabar jam ėmė aiškėti visa ta vaidenimosi istorija.

- Taip, šitaip buvo! Tai va, kas buvo! O tamsta esi bailys ir Johanui gali pasakyti, kad ir jis nė kiek ne geresnis, o ir visi jūs tik juoko verta kompanija.

Tai pasakęs, ponas Sezemanas nuėjo į savo kambarį rašyti laiško Kalnų Dėdei.

Sebastijanas, kaip šlapiu maišu trenktas, stovėjo vidury kambario ir jau kelintą kartą savo širdyje kartojo: „Jeigu būčiau nesileidęs to baliūgos Johano įtraukiamas į budėjimo kambarį, o pasekęs tą baltą žmogystą, nebūčiau dabar atsidūręs kvailio vietoje!“ - nes dabar jam pasidarė visiškai aišku, kaip čia viskas buvo.

Tuo metu Heida stovėjo apsilvikiusi savo sekmadieninį apsiaustėlį ir laukė, kas čia toliau bus, nes Tinetė tik pažadino ją iš miegu, ištraukė iš spintos drabužėlius ir, nė žodžio netarusi, liepė rengtis. Ji niekada nesileisdavo į kalbas su prasčioke Heida, nes jai tai buvo per žema.

Ponas Sezemanas su laišku rankoje įėjo į valgomąjį ir sušuko:

- O kur mergaitė?

Heida tuoj buvo pakviesta. Kai priėjo prie pono Sezemano pasakyti jam: „Labą rytą“, – jis pažvelgė jai į veidą ir paklausė:

– Na, ir ką tu dabar pasakysi, mažyle?

Heida nustebusi pakėlė į jį akis.

– Tai gal tu dar nieko nežinai? – nusijuokė ponas Sezemanas. – Na, šiandien tu važiuoji namo, tuo-jau pat.

– Namų? – dusliu balsu pakartojo Heida ir išbalo kaip sniegas, valandėlę negalėjo net kvapo atgauti – taip ją sujaudino ta žinia.

– Na, tai gal tu nieko nenori apie tai žinoti? – juokdamasis paklausė ponas Sezemanas.

– Noriu, noriu, kur nenorėsiu, – ištarė Heida ir kad nuraudo nuraudo.

– Gerai gerai, – padaršino ponas Sezemanas ir atsisėdo, rankos mostu davęs ženklą ir Heidai sėstis. – O dabar reikia gerai papusryčiauti, tada į karietą, ir sudie!

Bet Heida negalėjo nė kąsnio nuryti, nors ir labai stengėsi, – nenorėjo pasirodyti neklusni esanti. Buvo taip susijaudinusi, kad nebežinojo, ar čia tikrovė, ar tik sapnas, gal pabus staiga ir pasijus bestovinti su naktiniais marškinėliais prie namų durų.

- Tegu Sebastijanas pasiima į kelionę užtektinai maisto, - sušuko ponas Sezemanas įėjusiai panelei Rotenmajer. - Mergaitė negali kąsnio nuryti - suprantamas daiktas. Eik ir pabūk pas Klarą, kol atvažiuos karieta, - švelniai tarė, atsisukęs į Heidą.

Heida to tik ir norėjo. Tuoj ir nubėgo pas Klarą.

Klaros kambario vidury stovėjo milžiniškas lagaminas, jo dangtis dar buvo plačiai atvertas.

- Eikš, Heida, eikš, - sušuko jai Klara, - pažiūrėk, ko aš čia liepiau tau prikrauti, eikš. Na, kaip tau patinka? - Ir ėmė vardyti daugybę visokių daiktų: suknelių ir prijuosčių, skarelių ir siuvimo reikmenų. - O pažiūrėk čia, Heida! - Klara džiūgaudama pakėlė nuo žemės krepšį. Heida pažvelgė krepšio vidun ir pašoko iš džiaugsmo, nes ten gulėjo gal dvylika gražių, baltų, apvalių bandelių - lauktuvės senelei.

Taip bedžiūgaudamos, mergaitės visai užmiršo, kad artėja akimirka, kai reikės išsiskirti, ir kai staiga nuskambėjo šūktelėjimas: „Karieta jau laukia!“ - nebuvo kada ir liūdėti. Heida stvėrė krepšį ir nubėgo į savo kambarį. Ten dar turėjo būti jos gražioji knyga, dovanota močiutės, niekas negalėjo jos supakuoti, ji gulėjo po pagalve, nes Heida dieną naktį su ja nesiskyrė. Tą ji įsidėjo į krepšį prie

bandelių. Paskui atsidarė spintą ir gerai apieškojo, ar nėra ten dar likę kokio jai brangaus daikto. Ir tikrai – ten dar gulėjo sena, raudona skarelė, panelė Rotenmajer palaikė ją neverta dėmesio ir nesupakavo. Heida įvyniojo į ją kitą daiktą ir padėjo krepšio viršuje, tad tas raudonas ryšulėlis buvo labai aiškiai matyti. Paskui užsidėjo savo gražiąją skrybėlaitę ir išėjo iš kambario. Mergaitės turėjo skubiai pasakyti viena kitai „lik sveika“, nes jau laukė ponas Seze-manas, jis norėjo palydėti Heidą iki kariatos. Viršuje prie laiptų stovėjo panelė Rotenmajer, atėjusi čia atsisveikinti su Heida. Pamačiusi keistą raudoną mazgelį, stvėrė jį iš krepšio ir nutrenkė žemėn.

- Ne, Adelheida, - subarė ji, - šitaip tu negali išvažiuoti iš šių namų. Šitokio daikto apskritai nėra reikalo vežtis. Na, lik sveika!

Išgirdusi tokius žodžius, Heida nedrįso pasiimti ryšulėlio, bet tokiu maldaujamu žvilgsniu pasižiūrėjo į namų šeimininką, lyg kas būtų norėjęs atimti iš jos didžiausią brangenybę.

- Ne, ne, - labai aiškiai ir tvirtai pasakė ponas Sezemanas, - tegu mergaitė vežasi, kas tik jai patinka, net jeigu ji panorėtų pasiimti kačiukus ar vėžlius, mums ir tada nereikėtų dėl to jaudintis, panele Rotenmajer.

Heida greitai pakėlė nuo žemės savo ryšulėlį, ir dėkingumas bei dėžiaugsmas suspindo jos akyse. Prie karietos ponas Sezemanas padavė jai ranką ir, negailėdamas gerų žodžių, pasakė, kad ir jis, ir jo duktė Klara visada ją prisiminsią. Jis palinkėjo jai laimingos kelionės, o Heida gražiai padėkojo už visas čia patirtas geradarystes ir galų gale pridūrė:

– Ir poną daktarą prašom pasveikinti nuo manęs tūkstantį kartų ir daug daug kartų padėkoti.

Mat buvo gerai įsidėjusi į širdį naktį pasakytus jo žodžius: „O rytoj viskas bus gerai“. Nūnai taip ir atsitiko, ir ji manė, kad prie to ir ponas daktaras yra prisidėjęs.

Dabar Heida buvo įsodinta į karietą, Sebastijanas įkėlė krepšį, dėžę su maistu ir pats įsėdo. Ponas Sezemanas dar sušuko: „Laimingos kelionės!“ – ir karieta nudardėjo.

Netrukus Heida jau sėdėjo traukinyje ir, tvirtai apkabinusi, laikė ant kelių krepšį, nenorėjo nė akimirkos išleisti jo iš rankų, juk jame buvo jos brangiosios bandelės, kurias turėjo parvežti senelei, todėl rūpestingai saugojo, kur buvusi, kur nebuvo vis dirščiojo į jas ir atsidžiaugti negalėjo. Per visą daug valandų trunkančią kelionę sėdėjo tyliai kaip pelė po šluota, nes tik dabar galutinai suprato, kad važiuoja

atgal pas senelį, į kalnų ganyklas, pas senele, pas Ožkapetį, ir dabar jai viskas stojo prieš akis, vienas po kito iškilo vaizdai, kuriuos vėl pamatys, ir kaip viskas ten, namie, atrodys; visa tai prisiminus, galvoje ėmė suktis naujos mintys, ir staiga ji išsigandusi tarė:

- O ar tikrai, Sebastijanai, senelė ten, kalnuose, nebus numirusi?

- Ne, ne, - nuramino tas, - reikia manyti, tebėra dar gyva.

Paskui Heida vėl paskendo savo mintyse, tik retkarčiais žvilgtelėdavo į krepšį, nes visas tas bandeles padėti senelei ant stalo buvo didžiausias jos rūpestis. Kiek patylėjusi, vėl tarė:

- O Sebastijanai, jeigu būtų galima tikrai, tikrai žinoti, kad senelė tebėra dar gyva!

- Tebėra, tebėra, - pusiau miegodamas atsiliepė jos palydovas. - Nesuprantu, kodėl ji neturėtų būti gyva?

Po kiek laiko ir Heidai miegas užspaudė akis. Praleidusi tokią neramią naktį ir anksti kėlusis, ji taip kietai miegojo, kad pabudo tik tada, kai Sebastijanas stipriai papurtė už peties ir sušuko:

- Gana miegoti! Gana miegoti! Tuoju reikės išlipti, atvažiuoju į Bazelį.

Kitą rytą važiavo toliau, daug daug valandų. Heida sėdėjo pasidėjusi ant kelių krepšį ir nieku gyvu nenorėjo perleisti jo Sebastijanui. Bet šiandien ji nieko nekalbėjo, nes kiekvieną valandą vis labiau didėjo nerimas ir nekantra. Paskui ūmai, kai Heida to visai nesitikėjo, pasigirdo šūksnis:

- Majenfeldas!

Heida pašoko nuo sėdynės, tą patį padarė ir Sebastijanas, nes ir jį tas pranešimas užklupo labai netikėtai. Ir bemat jie atsidūrė lauke, lagaminas taip pat, o traukinys nušvilpė tolyn į slėnį. Sebastijanas ilgesingai pažiūrėjo jam iš paskos, nes daug mieliau būtų toliau sau važiavęs, o dabar jo laukė kelionė pėsčiomis, negana to, paskui dar kopimas į kalnus, o tai galėjo būti sunku ir pavojinga tame krašte, kuris, Sebastijano supratimu, buvo dar pusiau laukinis. Todėl jis labai atsargiai dairėsi, ar nepamatys kur žmogaus, kurio galėtų pasiklausti, koku keliu saugiausia patekti į Kaimelį. Netoli stoties stovėjo vežimaitis, pakinkytas liesu arkliuku, ir plačiapetis vyriškis krovė į jį didelius maišus, atgabentus traukiniu. Sebastijanas priėjo prie vyriškio ir pasiteiravo, kaip saugiausiu keliu patekti į Kaimelį.

- Čia visi keliai saugūs, - atsakė žmogus.

Dabar Sebastijanas paklausė, kokių kelių geriausia eiti, kad nenugarmėtų kur į bedugnę, ir kaip būtų galima nugabenti į Kaimelį lagaminą. Vyriškis pažvelgė į lagaminą ir apmetė jį akimis. Paskui pareiškė, jeigu tas daiktas nėra pernelyg sunkus, galėtų jį paimti į savo vežimaitį, nes ir jis važiuojas į Kaimelį. Žodis po žodžio, ir galų gale jiedu sutarė, kad vyriškis pavėžės mergaitę ir lagaminą iki Kaimelio, o paskui vakare bus galima ją su kuo nors išsiųsti į kalnų ganyklas.

– Aš ir viena galėsiu nueiti, juk žinau kelią iš Kaimelio į kalnų ganyklas, – tarė Heida, atidžiai klausiusis derybų.

Sebastijanui akmuo nuo širdies nusirito, kai sužinojo, kad nebereikės jam kopti į kalnus. Dabar jis paslaptinai pamojo Heidai ir, pasivedėjęs į šalį, įteikė svarų ritinuką bei laišką seneliui ir paaiškino, kad ritinukas yra pono Sezemano dovana, jį reikia įdėti į patį krepšio dugną, dar po bandelėmis, ir labai, labai saugoti, kad nepradingtų, nes tada ponas Sezemanas didžiai supyktų ir visą gyvenimą neatleistų; šitai mamzelė turinti visą laiką atsiminti.

– Aš tikrai jo nepamesiu, – patikino Heida ir įkišo ritinuką kartu su laišku į patį krepšio dugną.

Tada Sebastijanas įkėlė į vežimaitį lagaminą, paskui paėmė Heidą su visu jos krepšiu ir pasodino ant aukštos pasostės, atsisveikindamas padavė ranką ir ženklais dar kartą perspėjo saugoti, kas yra krepšyje, nes vežėjas dar sukinėjosi aplinkui, o Sebastijanas buvo apdairus, ypač dabar, kai žinojo, kad iš teisybės pats turėtų pristatyti mergaitę į vietą. Paskui vežėjas liuoktelėjęs atsisėdo šalia Heidos, ir vežimaitis nudardėjo kalnų link. Sebastijanas, patenkintas, kad išsisuko nuo kopimo į kalnus, kurių taip bijojo, atsisėdo prie stoties namelio palaukti, kol pargrįš traukinys.

Vyriškis, sutikęs pavėžėti Heidą, buvo kepėjas iš Kaimelio ir vežėsi maišus miltų. Heidos jis niekada nebuvo matęs, tačiau, kaip ir kiekvienas Kaimelio gyventojas, buvo girdėjęs apie mergaitę, primestą Kalnų Dėdei. Jis pažinojo ir Heidos tėvus, todėl iškart pagalvojo, ar tik nebus čia ta pati tiek daug kalbų sukėlus mergaitė, tik stebėjosi, kodėl ji vėl čia grįžta, ir bevažiudamas pradėjo ją klausinėti:

- Ar tik nebūsi tu ta mergaitė, kur gyveno ten, aukštai, pas Kalnų Dėdę, pas senelį?

- Taip.

- Tai tau blogai sekėsi, kad vėl sugrįžti iš taip toli?

- Ne, ne dėl to. Taip gerai, kaip Frankfurte, niekur kitur nerasi.

- Tai ko gi tu bėgi atgal čia?

- Tik dėl to, kad ponas Sezemanas man leido, šiaip nebūčiau bėgusi.

- Še tau! Tai ko gi tu verčiau ten nepasilikai, kai tau leido namo grįžti?

- Todėl kad man tūkstantį kartų geriau būti pas senelį kalnuose, negu kur nors kitur pasaulyje.

- Kai atsidursi ten, kalnuose, turbūt kitaip pagalvosi, - sumurmėjo kepėjas. - „Keistas daiktas, - paskui tarė pats sau, - bet juk jai tai ne naujiena, turi žinoti, kokie ten pyragai.“

Paskui ėmė švilpiniuoti ir nieko daugiau nebesakė, o Heida dairėsi aplinkui ir drebėjo širdyje iš susijaudinimo, nes matė pakelėse pažįstamus medžius, o toluoj stūksojo aukštos Falknio viršūnės ir žvelgė į ją, tarsi sveikindamos kaip kokios geros, senos draugės. Heida taip pat sveikino jas ir kiekvieną metrą vis labiau nekantravo, rodė, tuoj iššoks iš vežimaičio ir kiek kojos neša pasileis tekina, kol atsidurs ten aukštai aukštai. Tačiau tyliai sėdėjo ir nejudėjo iš vietos, tik visa drebėjo kaip epušės lapas.

Pagaliau jie įvažiavo į Kaimelį, laikrodis kaip tik išmušė penktą valandą. Vežimaitį bemat apspito būrys vaikų ir moterų, priėjo ir keli kaimynai, nes lagaminas ir mergaitė kepėjo vežime patraukė visų aplinkinių dėmesį, kiekvienam magėjo sužinoti, kieno jie ir iš kur čia atsirado.

Kai kepėjas iškėlė Heidą iš vežimo, ji greitosis tik tarstelėjo:

- Ačiū, senelis paskui ateis paimti lagamino.

Ir jau buvo bebėganti, bet žmonės apspito ją iš visų pusių ir visi kartu, vienas per kitą pagavo klausinėti, kiekvienas vis savo. Heida brovėsi pro žmones su tokiu išgąščiu veide, kad jie nejučia traukėsi jai iš kelio ir leido pabėgti, vienas kitam sakydami:

- Matai, kokia ji išsigandusi, ir ne be reikalo.

Ir tuoj ėmė kits kitam pasakoti, kad Kalnų Dėdė pastaraisiais metais pasidarė dar piktesnis, su niekuo nė žodžiu nepersitaria ir, sutikęs ką kelyje, nutaiso tokį veidą, kad, regis, užmuš tave vietoje, ir jeigu mergaitė turėtų nors bent kur pasaulyje pri-glausti galvą, nelėktų į tą seno drakono lizdą.

Bet čia į tas jų kalbas įsiterpė kepėjas ir pasigyrė žinąs kai ką daugiau negu jie visi, paskui labai paslaptiškai papasakojo, kaip kažkoks ponas atlydėjęs mergaitę į Majenfeldą, labai maloniai su ja atsi-

sveikinęs ir nę kiek nesiderędamas sumokęjęs jam už mergaitęs pavęžęjimą, ir dar davęs arbatpinigių, ir apskritai galįs dręsiai pasakyti, kad mergaitę ten, kur buvo, visai gerai gyveno ir kad ji pati pageidavo grįžti pas senelį. Ta žinia sukęlę didelę nuostabą ir taip greitai pasklido po visą Kaimelį, kad jau tą patį vakarą nebuvo namų, kuriuose nebūtų kalbama, jog Heida, gyvendama kaip inkstas taukuose, visą laiką tik ir troško sugrįžti pas senelį.

Ištrūkusi iš Kaimelio, Heida kiek tik kojos neša lękę prieškalne aukštyn; tačiau norom nenorom kartkarčiais turęjo stabtelęti, nes visiškai pritrūk-davo kvapo. Krepšys ant parankęs buvo gana sunkus, be to, juo tolyn, juo kalnas ėjo statyn. Heidos galvoje sukosi tik viena mintis: „Kažin ar senelę dar tebesędi savo vietoje, kampe prie ratelio, ar nebus per tą laiką numirusi?“ Pagaliau išvydo viršuje trobelę, prigludusią alpinių pievų įduboje, širdis ėmę smarkiau plakti, Heida pasileido dar greičiau bęgti, vis greičiau ir greičiau, o širdis taip blaškęsi, kad, rodęs, iššoks iš krętinęs. Ir štai ji jau viršuje. Dreba visa ir net durų atidaryti neįstengia. Pagaliau... Įšoka į patį trobelęs vidurį ir stovi, kvapo atgauti negali, neištaria nę garso.

- Ak tu, Dievulėliau mano, - pasigirdo iš kertės balsas, - taip kitados išokdavo mūsų Heida, ak, jeigu dar nors kartą gyvenime aš jos čia sulaukčiau! Kas ten įėjo?

- Tai aš čia ir esu, senele, aš čia! - sušuko Heida ir puolė į kertę, parkrito ant kelių prie senelės, nutvėrė ją už rankų, prisiglaudė ir iš džiaugsmo nieko daugiau negalėjo pasakyti.

Senelė buvo taip priblokšta to netikėtumo, kad ir ji kurį laiką negalėjo nė žodžio išstarti, paskui perbraukė ranka per garbiniuotus Heidos plaukus ir kelis kartus pakartojo:

- Taip, taip, tai jos plaukeliai, ir balsas jos, ak tu, mielas Dieve, koks džiaugsmas, kad tu leidai man šito sulaukti! - Ir iš aklų jos akių Heidai ant rankos užkrito kelios džiaugsmo ašaros. - Tai tu čia, Heida, tai tu tikrai vėl čia?

- Taip, taip, tikrai, senele, - patvirtino Heida, - tik tu neverk, aš tikrai vėl esu čia, dabar kiekvieną dieną tave lankysiu ir daugiau niekada iš čia niekur neišeisiu, ir vieną kitą dieną tau nebereikės valgyti kietos duonos, štai, senele, matai?

Ir vieną po kitos ėmė traukti iš krepšio bandeles, kol visos dvylika atsidūrė senelei ant kelių.

- Ak, vaikuti! Ak, vaikuti! Ir kokią palaimą tu čia atnešei! - aikčiojo senelė, Heida vis kraunant vieną po kitos bandeles. - Bet didžiausia palaima man esi tu pati, vaikuti! - Paskui perbraukė ranka per garbiniuotus Heidos plaukus, paglostė įkaitusius jos skruostus ir vėl prašneko: - Tark dar koki žodelį, vaikuti, dar ką nors pasakyk, kad aš tave girdėčiau.

Ir dabar Heida papasakojo, kiek ji prisikentėjo baimės, galvodama, kad gal per tą laiką senelė numirė, taip ir nesulaukusi baltų bandelių, ir ji jau niekada, niekada nebegalės pas ją nueiti.

Tuo metu parėjo Peterio motina, nustebusi kiek pastovėjo prie durų, paskui sušuko:

- Nagi tikrai, tai Heida, ir kaip tai gali būti!

Heida priėjusi padavė ranką, ir Brigita atsistebėti negalėjo, matydama mergaitę tokią išsipuošusią, tikėjo aplink ją ratu ir kalbėjo:

- Senele, jei tu matytum, koks gražus Heidos apsiaustėlis, ir kaip ji atrodo - sunku ją ir pažinti. Ir ta plunksnėta skrybėlaitė ant stalo taip pat tavo? Nagi, užsidėk, noriu pamatyti, kaip tu su ja atrodai.

- Ne, nenoriu, - tvirtai pasakė Heida, - gali tu ją turėti, man jos nebereikia, aš dar tebeturiu savąją.

Tai pasakiusi, atsirišo savo raudonąjį mazgelį ir išsitraukė senąją skrybėlaitę, kuri jau ir anksčiau

buvo gerokai sumaigyta, o dabar po kelionės atrodė visai apgailėtina. Bet Heidai tai buvo ne galvoj, ji dar gerai atsiminė, kaip tada senelis atsisveikindamas sušuko iš paskos, kad niekada nenorės matyti jos su plunksnuota skrybėle ant galvos, todėl taip rūpestingai tą skrybėlaitę ir saugojo, nes visą laiką tik ir galvojo apie sugrįžimą pas senelį. Bet Brigita pasakė, kad nereikia būti tokiai kvailai, juk tai tikrai graži skrybėlaitė, ir ji jos neimsianti, juk ją galima perduoti, sakysim, kad ir mokytojo dukrelei Kaime lyje, ir gauti už tai gražaus pinigų, jeigu jau pati nenorinti jos nešioti. Bet Heida laikėsi savo, tyliai padėjo skrybėlaitę į kerčią už senelės, kad niekas ten jos nematytų. Paskui ūmai nusimetė savo gražųjį apsiaustėlį ir, likusi tik su apatinuku, plikais pečiais, pasirišo raudoną šalikėlį, paėmė senelę už rankos ir tarė:

- Dabar man reikia eiti namo pas senelį, bet rytoj aš vėl pas tave ateisiu, labanakt, senele.

- Gerai, gerai, ateik vėl, Heida, ateik rytoj vėlei, - prašė senelė, spausdama tarp delnų rankutę ir niekaip negalėdama jos paleisti.

- Kam tu nusivilkai savo gražųjį apsiaustėlį? - paklausė Brigita.

- Noriu geriau šitokia seneliui pasirodyti, šiaip jis dar gali manęs nepažinti, juk ir tu vos pažinai mane.

Brigita dar palydėjo Heidą iki durų ir čia kiek paslaptinai tarė:

- Apsiaustėlį galėjai ir pasilikti, su juo būtų jis tave atpažinęs, bet šiaip reikėtų būti atsargiai. Peteris sako, kad Kalnų Dėdė vis dar pyksta ir nekalba nė žodžio.

Heida tik pasakė „labanakt“ ir, užsikabinusi ant rankos krepšį, leidosi kopti aukštyn. Žalios alpinės pievos tviskėjo vakaro saulėje, dabar jau pasirodė ir didysis Šezaplanos sniegynas, žėrintis ugnimi. Heida turėjo kas keli žingsniai sustoti ir atsigręžti, nes, kylant aukštyn, didieji kalnai buvo jai už nugaros. Staiga žolynai po kojomis sutvisko, sužibo, užlieti raudono spindesio, Heida atsigręžė – šitokios grožybės ji nė įsivaizduoti neįsivaizdavo, net sapne nebuvo regėjusi: Falknio uolynai liepsnojo ligi pat dangaus, tolimas sniegynas žėruote žėravo, o virš jo plaukė į tolį rausvi debesys. Pievų žolynai, kiek tik akis užmato, spindėjo auksu, nuo visų uolynų sklido raibuliuojanti, mirguliuojanti šviesa, o apačioj plytėjo paūkavęs, nuauksintas slėnis.

Heida stovėjo, apsupta tos grožybės, ir jos skruostais ritosi džiaugsmo ir palaimos ašaros. Norėjo

susidėti rankas, pakelti akis į dangų ir dėkoti geram Dievuliui, kad jis sugrąžino ją namo, ir kad čia viskas, viskas taip gražu, dar gražiau, negu iki šiol žinojo, ir kad dabar visu tuo grožiu ji vėl gali džiaugtis. Tačiau buvo tokia laiminga ir tokia turtinga, matydama tiek grožio aplinkui, kad tiesiog nerado tinkamų žodžių, kuriais galėtų Dievui už tai atsidėkoti.

Tik kai tas spindesys ir žerėjimas išblėso, Heida įstengė vėl pajudėti iš vietos. Bet dabar taip greitai kopė prieš kalną, kad netrukus išvydo eglių viršūnes virš stogo, paskui ir patį stogą, ir trobelę, o prie trobelės ant suolo sėdėjo senelis ir rūkė savo pypkutę, virš trobelės siūravo eglių viršūnės ir ošė vakaro vėjyje. Dabar Heida dar smarkiau pasileido bėgti, ir, nespėjus Kalną Dėdei nė išžiūrėti, kas ten atlekia, puolė prie jo, nutrenkė krepšį į šalį, apkabino senuką ir iš didelio susijaudinimo nieko negalėjo pasakyti, tik šūkčiojo:

- Seneli! Seneli! Seneli!

Senelis taip pat nieko nesakė. Po daugelio metų jam pirmą kartą vėl sudrėko akys, jis brūkštelėjo per jas delnu. Paskui atplėšė sau nuo kaklo Heidos rankas, pasisodino mergaitę ant kelių ir valandėlę žiūrėjo į ją.

- Tai tu vėl sugrįžai, Heida, - tarė paskui. - Kas gi čia atsitiko? Pernelyg poniškai išsipusčiusi tu neatrodai. Gal tave jie išvarė?

- O ne, seneli, - karštai ėmė aiškinti Heida. - Tu nemanyk taip! Visi man buvo labai geri: ir Klara, ir močiutė, ir ponas Sezemanas. Bet žinok, seneli, aš jau nebegalėjau ilgiau tvirti - taip troškau vėl pas tave sugrįžti. Kartais man atrodydavo, kad imsiu ir uždusiu - taip man smaugdavo gerklę. Tik, žinoma, aš nieko nesakiau, nenorėjau pasirodyti nedėkinga esanti. Ir paskui staiga vieną rytą mane pasišaukė ponas Sezemanas, labai anksti... bet, man atrodo, kad taip patvarkė ponas daktaras... bet turbūt visa tai yra laiške...

Strykt nušoko nuo kelių, ištraukė iš krepšio laišką su ritinėliu ir padavė seneliui.

- Šitas yra tavo, - tarė senelis ir padėjo ritinėlį šalia ant suolo. Paskui paėmė laišką, perskaitė ir, nė žodžio netaręs, įsikišo į kišenę. - Kaip manai, gal norėtum dabar su manim išgerti pieno, Heida? - paklausė ir paėmė mergaitę už rankos vestis į trobelę. - Bet pasiimk antai savo pinigų, už juos galėsi nusipirkti visą lovą ir drabužių keleriems metams.

- Man tikrai jų nereikia, seneli, - užtikrino Heida. - Lovą aš jų turiu, o drabužių Klara tiek pridėjo, kad daugiau jų man tikrai nereikės.

- Pasiimk, pasiimk ir pasidėk į spintą, kada nors pravers.

Heida paklausė, pasiėmė ritinėlių ir nustrak-sėjo paskui senelį į trobelę, ten, nesitverdama džiaugsmu, aplakstė visas kertes, užlipo ir kopėčiomis ant aukšto, bet staiga nuščiuvo ir nustebusi sušuko žemyn:

- Oi, seneli, nebėra mano patalo!

- Bus, bus, nenusimink, - išgirdo iš apačios, - aš jų nežinojau, kad tu sugrįši. O dabar ateik gerti pieno!

Heida nulipo kopėčiomis ir atsisėdo ant savo aukšto krėslo senoje vietoje, paėmė dubenėlį ir su tokiu malonumu gėrė, tarsi šitokio skanaus daikto niekada burnoje nebūtų turėjusi. Paskui, giliai atsidususi, padėjo dubenėlį ant stalo ir tarė:

- Nieko nėra geriau pasaulyje, kaip mūsų pienas, seneli.

Dabar lauke nuaidėjo šaižus švilptelėjimas. Heida kaip žaibas šovė pro duris. Nuo kalno leidosi visas pulkas šokinėjančių, strakinėjančių, laigančių ožkų,

o jų viduryje – Peteris. Pamatęs Heidą, sustojo kaip įbestas ir be žodžių spoksojo į ją, akis pastatęs.

– Labą vakarą, Peteri! – sušuko Heida. – Gulbele! Meškute! Ar jūs mane dar pažįstat?

Ožkos, matyt, iškart pažino Heidos balsą, nes pribėgusios glaustėsi, trynėsi aplink ją ir pradėjo džiaugsmingai mekenti. Heida vieną po kitos vadino vardais, ir visos kaip paklaikusios viena per kitą veržėsi, spraudėsi prie jos. Nekantrioji Dagilė pašoko aukštyr ir, liuoktelėjusi per dvi ožkeles, tuojau pat atsidūrė netoliese. Net baikščioji Sniegenėlė taip atkakliai brovėsi į priekį, kad net nustūmė į šalį galingąjį Didragį. Nustebęs dėl šitokio įžūlumo, tas tik kratė barzdą, norėdamas parodyti, kas esąs.

Heida nesitvėrė džiaugsmu, vėl matydama visas senąsias drauges. Apsisukdama glamonėjo mažąją, švelniąją Sniegenėlę, glostė nenuoramą Dagilę ir pasiilgusių, besigerinančių ožkų šen ir ten stumdama, nejučia atsidūrė netoli Peterio, kuris vis dar tebestovėjo toje pačioje vietoje.

– Eikš arčiau, Peteri, ir pasakyk man „labą vakarą“! – sušuko jam.

– Tai tu sugrižai? – pagaliau ištarė, negalėdamas atsistebėti, ir priėjęs paspaudė Heidai ranką, kurią toji jau seniai laikė atkišusi, paskui paklausė, kaip

visada darydavo vakare, grįždamas iš ganyklų: - Ar rytoj vėl eisi su manim?

- Ne, rytoj neisiu, bet poryt turbūt, nes rytoj man reikia pas senele.

- Tai gerai, kad tu vėl čia, - tarė Peteris ir patenkintas išsišiepė ligi ausų.

Taip pasikalbėjęs, susiruošė namo traukti. Bet šiandien jam kaip niekada sunku buvo suvaldyti savo ožkas. Kai pagaliau gražiuoju ir piktuoju šiaip ne taip pasisekė suburti jas į krūvą, o Heida, viena ranka apkabinusi Gulbelę, kita Meškutę, patraukė namo, ožkos staiga apsisuko ir pasileido trijulei iš paskos. Heida su savo ožkelėmis turėjo sprukti į tvartelį ir užsidaryti duris, kitaip Peteris niekada nebūtų nusivaręs savo kaimenės.

Sugrįžusi į trobelę, Heida pamatė, kad jos patalas jau vėl pataisytas, gana aukštas ir kvepiantis, nes šienas dar buvo šviežias, neseniai suvalytas, o virš jo senelis buvo rūpestingai užtiesęs švarias drobules. Ji su malonumu atsigulė į jį ir taip puikiai miegojo, kaip jau ištisus metus nebuvo miegojusi.

Naktį senelis gal dešimt kartų kėlėsi iš savo lovos ir, palypėjęs kopėčiom, ausis ištempęs klausėsi, ar Heida ramiai miega, nesiblaško, užmesdavo akį į apvalų langelį, pro kurį paprastai krisdavo ant Hei-

dos guolio mėnulio šviesa, patikrindavo, ar tebesilaiko ten šienas, kuriuo buvo užkamšęs langelį, nes nuo šiol reikėjo labai žiūrėti, kad čia neįspįstų mėnesiena. Bet Heida miegojo kaip užmušta ir nė nebandė niekur vaikščioti, nes jos didysis, nuolatos neduodantis ramybės troškimas jau išsipildė: ji vėl pamatė visus kalnus ir uolynus, spindinčius vakaro žaroje, išgirdo eglių ošimą, ji buvo vėl namie, kalnų ganyklose.

Keturioliktas skyrius
Sekmadienį, kai skambina varpai

Heida stovėjo po siūruojančiomis eglėmis ir laukė senelio – jis žadėjo palydėti ją iki senelės namų ir per tą laiką, kol ji ten svečiuosis, parsinešti iš Kaimelio lagaminą. Ir nors Heida ir labai nekantravo kuo greičiau vėl pamatyti senelę ir sužinoti, kaip patiko bandelės, tačiau tas laukimas jai visai neprailgo, nes ji vis dar negalėjo atsiklausyti tokio mielo širdžiai eglių ošimo, atsidžiaugti žalių ganyklų spindesiu ir iš ten sklindančiais auksinių gėlių kvapais.

Bet štai jau ir senelis išėjo iš trobelės, dar kartą apsidairė aplinkui ir patenkintas tarė:

– Na, ką gi, dabar galim jau ir eiti.

Buvo šeštadienis. Tą dieną senelis švarindavosi, tvarkydavosi trobelėje, tvartelyje ir aplink namus. Toks buvo jo įprotis. Šiandien jis tai padarė iš pat ryto, kad tuoj po pietų galėtų išeiti su Heida. Tad dabar buvo patenkintas matydamas, kad aplinkui švaru, gražu.

Prie Ožkapetrio namų jiedu išsiskyrė, ir Heida tuojau pat įlėkė į trobelę. Senelė jau iš tolo išgirdo jos žingsnius ir nudžiugusi sušuko:

- Tai atėjai, vaikuti? Vėl atėjai?

Paskui nutvėrė jos rankutę ir tvirtai laikė suspaudusi, nes vis dar baiminosi, kad tik vėl kas mergaitės nuo jos neatplėštų. Paklausta, kaip patiko bandelės, senelė džiaugėsi, kad tai buvusi jai tikra atgaiva, jau nebeatsimenanti, kada jautėsi tokia stipri, kaip šiandien. O Peterio motina pridūrė, kad bijodama, jog bandelės gali greit pasibaigti, senelė žada valgyti tik kas antrą dieną po vieną, nors, gerą savaitę valgydama kasdien po vieną, ji, be abejonės, gerokai sustiprėtų. Heida atidžiai išklausė Brigitos žodžius ir valandėlę susimąstė. Ir kai ką sugalvojo.

- Aš jau žinau, ką darysiu, senele, - apsidžiaugusi ėmė karštai aiškinti savo planą. - Parašysiu laišką Klarai, ir ji atsiųs man dar tiek bandelių arba dukart tiek, nes jų aš turėjau sukaupusi spintoje visą krūvą, ir kai man jas atėmė, Klara pasakė, kad atiduos man lygiai tiek pat, ir tai ji padarys.

- O Viešpatie! - tarė Brigita. - Gražūs tavo norai, bet įsivaizduok, kaip jos sukietės, kol mus pasieks. Jeigu žmogus turėtų vieną kitą atliekamą skatiką,

kepėjas Kaimelyje irgi tokias kepa, bet aš juodai duonai vos ištenku.

Ir staiga džiaugsmo spindesys nutvieskė Heidos veidą.

- O, aš turiu daug pinigų, senele! - sušuko ji ir net pašoko iš džiaugsmo. - Dabar žinau, ką su jais darysiu! Kiekvieną, kiekvieną dieną tu turi gauti po šviežią bandelę, o sekmadienį po dvi, ir Peteris gali jų parnešti iš Kaimelio.

- Ne, ne, vaikuti, - nenorėjo sutikti senelė, - šito negali būti, ne tam tu gavai tuos pinigus, atiduok juos seneliui, jis jau žinos, ką su jais daryti.

Bet Heida džiūgavo ir toliau, strikinėjo po kambarį šūkčiodama:

- Dabar senelė galės kasdien valgyti po bandelę ir bus vėl stipri... O, senele! - staiga sušuko, šovus į galvą naujai džiugiai minčiai. - Kai tu visai pasveiksi, tai tikriausiai tau vėl nušvis akys, dabar turbūt taip yra tik dėl to, kad esi tokia silpna.

Senelė tylėjo, nenorėjo drumsti mergaitei džiaugsmo. Taip bešokinėdama, Heida staiga pastebėjo seną senelės giesmyną, ir jai kilo nauja džiugi mintis:

- Senele, dabar aš jau moku skaityti. Gal tau paskaityti iš tos senos knygos kokią giesmę?

- O, taip, - maloniai nustebinta, sušuko senelė. -
Tai tu moki skaityti, vaikuti? Iš tikrųjų moki?

Heida pasilipo ant kėdės ir iš po storo dulkių
sluoksnio ištraukė knygą, nežinia kiek laiko ten išgu-
lėjusią ir niekada nepajudintą. Švariai ją nušluostė,
atsisėdo ant suolo šalia senelės ir paklausė, ką
jai paskaityti.

- Ką tik tu nori, vaikuti, ką tik nori, - atsakė
senelė ir susidomėjusi net ratelį kiek atstūmė į šalį.

Heida sklaidė knygą čia vienur, čia kitur paskai-
tinėdama kokią eilutę.

- Va, čia rašoma apie saulę, šitą aš tau paskaity-
siu, senele.

Ir pradėjo, o beskaitydama pati susidomėjo,
skaitė vis įdėmiau, vis jausmingiau:

*Skaisti saulelė
Į mūsų šalį
Spindulius žeria,
Palaimą beria,
Širdį gaivina šviesa jos rami.*

*Aš iš tamsybių,
Nakties juodybių
Rankas ištiesiu,*

*Kilsiu į šviesą,
Į dangų žvelgsiu su viltimi.*

*Lai akys žiūri,
Ką Dievas sukūrė,
Lai jo malonės
Gaivina žmones,
Džiaukimės Jo stebuklingais darbais.*

*Matau, kas laukia,
Kai Jis pašaukia
Pamaldų žmogų
Po savo stogu,
Kada šios žemės kelionę užbaigs.*

*Viskas praeina,
Tik nesimaino
Dievo galybė,
Meilė beribė,
Valia ir žodis, pilni išminties.*

*Dosnių jo rankų
Galia nesenka,
Širdį pripildo,
Skausmą išdildo,
Įveikia siaubą, geluonį mirties.*

*Kryžių, nelaimės
Neškim be baimės,
Nors audros kyla,
Vėjai netyla,
Nušvis mums saulė ir švies amžinai.*

*Dangiškuos soduos
Mums teiks paguodos
Tyla, ramybė,
Meilės saldymbė –
Mano svajonės jau skrenda tenai.¹*

Senelė tyliai sėdėjo, susidėjusi rankas, ir nors jos skruostais ritosi ašaros, veidas spindėte spindėjo iš džiaugsmo – šitokio jos veido Heida dar niekada nebuvo mačiusi. Kai Heida nustojo skaičiusi, senelė ėmė maldauti:

– O, dar kartą, Heida, leisk man dar kartą išgirsti:

*Kryžių, nelaimės
Neškim be baimės...*

Ir Heida dar kartą su malonumu perskaitė:

¹ Čia ir kitur giesmių tekstus vertė Leonas Petravičius.

*Kryžių, nelaimės
Neškim be baimės,
Nors audros kyla,
Vėjai netyla,
Nušvis mums saulė ir švies amžinai.*

*Dangiškuos soduos
Mums teiks paguodos
Tyla, ramybė,
Meilės saldybė –
Mano svajonės jau skrenda tenai.*

– O, Heida, kaip man viskas nušvito! Kaip man viskas nušvito širdyje! Kokią palaimą tu man suteikėi, Heida!

Senelė vis kartojo ir kartojo tuos džiaugsmo žodžius, o Heida spindėjo iš laimės ir negalėjo akių nuo senelės atitraukti, nes taip pakiliai nusiteikusios dar niekada nebuvo jos mačiusi. Liūdesio senelės veide nebebuvo nė ženklo, ji žvelgė su tokiu džiaugsmu ir dėkingumu, tarytum jau kitomis, šviesiomis akimis būtų regėjusi gražų dangiškąjį sodą.

Tuo metu pasigirdo barbenimas į langą, ir Heida pamatė lauke senelį, mojančią jai namo eiti. Ji greit susiruošė, bet išeidama pažadėjo rytoj vėl čia apsi-

lankyti; net jeigu ir išginsianti su Peteriu ožkas į ganyklą, vis tiek kitoje dienos pusėje sugrįšianti, nes nudžiuginti senelę ir nuskaidrinti jos dienas jai buvo didžiausia laimė, daug didesnė, nei sukinėtis saulėtoje ganykloje tarp gėlių ir ožkų. Brigita dar pasivijo prie durų, nešina jos apsiaustėliu ir skrybėlaite, kad nepamirštų pasiimti. Apsiaustėlį Heida dar užsimetė ant rankos, nes pagalvojo, kad senelis vis tiek jau pažįsta ją, bet skrybėlaitės griežtai atsisakė. Brigita galinti ją sau turėti, ji niekada, niekada jos daugiau ant galvos nesidėsianti.

Heida išėjo iš senelės tokia laiminga, tokia kupina malonių išpūdžių, kad tiesiog nesitvėrė nekantrumu, turėjo tučtuojau visą savo širdies džiaugsmą išlieti seneliui: kad baltų bandelių senelei galima ir iš Kaimelio parnešti, jei tik turi pinigų, ir kad senelei staiga taip lengva ir gera pasidarė. O kai jau viską išklojo, viską išsipasakojo, tai ir vėl sugrįžo prie to, nuo ko buvo pradėjusi:

- O jeigu kartais senelė nenorės imti pinigų, tai tu visus, kiek yra ritinėlyje, atiduosi man, ir tada aš galėsiu kiekvieną šiokią dieną duoti Peteriui po vieną pinigą, o sekmadieniais po du bandelei parnešti. Juk taip, seneli?

- O tavo lova, Heida? - tarė senelis. - Būtų gerai tau įtaisyti tikrą lovą, paskui dar liktų pinigų ir vienai kitai bandelei.

Tačiau Heida tol suko galvą seneliui, kol įtikino, kad ant šieno ji mieganti daug geriau negu kada nors Frankfurte pūkų pataluose, ir taip prisispyrusi prašė, taip maldavo, kad galų gale senelis tarė:

- Žinokis, pinigai tavo, ir daryk su jais, kas tik tau patinka, už juos galėsi ne vienerius metus senele bandelėmis vaišinti.

Heida sukrykštė iš džiaugsmo:

- Valio! Dabar senelei niekadoms nebereikės valgyti kietos, juodos duonos. O seneli, juk dabar visa taip gražu ir gera, kaip dar niekada mūsų gyvenime!

Heida strikinėjo, įsikibusi seneliui į ranką, ir krykštavo, čiauškęjo kaip tie linksmieji dangaus paukšteliai, bet paskui staiga labai surimtėjo ir tarė:

- O jeigu gerasis Dievulis būtų iškart padaręs, ko aš taip karštai jį maldavau, tada juk viso to nebūtų, aš tik būčiau tuojau pat namo sugrįžusi ir parnešusi senelei vos vieną kitą bandelę ir nebūčiau mokėjusi jai paskaityti, nuo ko jai taip gera pasidaro. Bet gerasis Dievulis viską jau iš anksto buvo numatęs, ir daug gražiau, negu aš numaniau. Taip tada ir močiutė man sakė, taip dabar viskas ir išėjo. O, kaip

aš džiaugiuosi, kad gerasis Dievulis tada nenusileido ir neišpildė mano prašymų ir maldavimų! Bet dabar aš visada taip melsiuosi, kaip močiutė man sakė, ir visada Dievuliui dėkosiu, o jeigu jis kada nepadarys, ko jį prašiau, tada iškart pagalvosiu: matyt, šikart, kaip ir tada Frankfurte, Dievulis yra kažką daug geresnio sumanęs. Bet mes vis tiek kasdien melsimės, ar ne, seneli? Ir niekada daugiau neužmiršim to padaryti, kad ir gerasis Dievulis mūsų neužmirštų.

– O jeigu vis dėlto kuris užmirštume? – sumurmėjo senelis.

– O, tam būtų negerai, tada gerasis Dievulis jį taip pat užmirštų ir paliktų likimo valiai, ir jeigu paskui jam kas nutiktų, ir jis imtų aimanuoti, tada niekas jo neužjaustų, tik sakytų: aha, juk pirma jis atsižadėjo Dievo, tad dabar ir Dievas nenori išgirsti jo aimanų.

– Gerai sakai, Heida. O iš kur tu tai žinai?

– Taip močiutė man sakė.

Kuri laiką senelisėjo tylėdamas, paskui, paskendęs mintyse, lyg pats sau tarė:

– Nieko nepadarysi, kas jau atsitiko, tas atsitiko, to jau nebeištaisysi, ir ką jau Dievas užmiršo, tai užmiršo.

– Ne, ne, seneli, viską galima ištaisyti, tai aš taip pat žinau iš močiutės, tada viskas klostosi kaip tame

gražiamė pasakojime, kuris yra mano knygoje, tik tu jo nežinai, bet greit jau mes būsim namie, ir tada tu pamatysi, koks tai gražus pasakojimas.

Įsijausminusi Heida vis sparčiau ir sparčiau kopė į paskutinę įkalnę, o kai tik atsidūrė viršuje, tuojau pat paleido senelio ranką ir tekina nukurnėjo į trobelę.

Senelis nusimetė nuo nugaros krepšį, į kurį turėjo susigrūdęs pusę daiktų iš lagamino, nes viso lagamino nebūtų valiojęs užtempti į kalną. Paskui susimąstęs atsisėdo ant suoliuko. Heida tuoj sugrįžo, pasibrukusi po pažastimi savo didžiąją knygą.

– O, kaip gerai, seneli, kad tu jau čia sėdi, – apsidžiaugė ji ir vienu šuoliu atsidūrė šalia senelio, bemat atsivertė savo pasakojimą, kuris jau tiek ir tiek kartų buvo jos skaitytas ir perskaitytas, kad knyga savaime atsiskleidė toje vietoje.

Dabar ji su dideliu įkvėpimu pagavo skaityti apie sūnų, kuris gerai gyveno savo tėvų namuose, gražų apsiaustėlį vilkėdamas, ganė tėvo laukuose gražias karves ir aveles ir, piemens lazda pasirėmęs, žiūrėjo į besileidžiančią saulę, kaip visa tai buvo galima matyti paveikslėlyje.

– „Bet paskui jis staiga panūdo visą tėvų turtą pats turėti, būti pats sau ponas, atėmė viską iš tėvo,

pabėgo iš namų ir viską prašvilpė. O kai jau liko visai be nieko, turėjo parsisamdyti pas vieną ūkininką, bet tas neturėjo tokių gražių gyvulių, kokie kitados ganėsi jo tėvo laukuose, laikė tik kiaules, tad gavo jis kiaules ganyti, vaikščiojo paskui jas nuplyšęs nubuvęs, mito tik vynuogių išspaudomis, kurio-
mis šeriamos kiaulės, bet ir tų dar negaudavo ligi sotes. Ir tada jis susimąstė, prisiminė, kaip gyveno namie pas tėvą, koks geras jam buvo tėvas, ir kaip negražiai jis su juo pasielgė, parodydamas šitoki nedėkingumą. Visa tai prisiminęs, jis pravirko iš gailėsčio ir namų ilgesio. Ir pagalvojo: eisiu pas tėvą, prašysiu atleidimo ir pasakysiu jam: „Nesu vertas vadintis tavo sūnumi, bet tik priimk mane kaip padienį darbininką!“ Ir kai jis, pargrįžęs iš tolimų kraštų, priėjo tėvo namus, tėvas jį pamatė ir išbėgo pasitikti“. – Ir kaip tu dabar manai, seneli? – nutraukė Heida savo skaitymą. – Manai, kad tėvas dar tebepyko ant sūnaus ir išrėžė: „Ar aš tau neskiačiau?“ Bet tu tik paklausyk, kas toliau parašyta: „Tėvas pamatė jį, ir skausmas suspaudė jam širdį, jis pribėgo prie sūnaus, puolė jam ant kaklo ir išbučiavo, o tas jam tarė: „Tėve, aš nusidėjau dangui ir tau ir nebesu vertas vadintis tavo sūnum.“ Bet tėvas tarė savo tarnams: „Atneškite geriausiai drabužius ir

aprenkit jį, užmaukit jam ant rankos žiedą ir apaukit kojas, atveskit čionai nupenėtą veršį ir papjaukit, valgykim ir linksminkimės, nes šis mano sūnus buvo miręs ir vėl atgijo, buvo pražuvęs ir atsirado.“ Ir jie pradėjo linksmintis.“

- Ar tai ne gražus pasakojimas, seneli? - paklausė Heida, pamačiusi, kad senelis sėdi sau kaip sėdėjęs ir tyli, o ji juk tikėjosi, kad jis apsidžiaugs ir atsistebėti negalės, išgirdęs tą pasakojimą.

- Taip, Heida, pasakojimas gražus, - tarė senelis, tačiau jo veidas buvo toks rimtas, kad Heida staiga nuščiuovo ir ėmė žiūrinėti paveikslėlius knygoje. Paskui dar kartą tyliai pakišo seneliui savo knygą ir tarė:

- Štai, pažiūrėk, kaip jam dabar gera! - ir parodė pirštu į nupieštą sugrižėlį, kuris, švariais drabužiais apsirengęs, stovėjo šalia tėvo ir jau vėl galėjo vadintis jo sūnumi.

Po kelių valandų, kai Heida jau seniai buvo kietai įmigusi, senelis palypėjo kopėtaitėmis, pastatė savo lempelę šalia Heidos guolio, ir šviesa nutvieskė miegančią mergaitę. Heida miegojo sudėjusi rankeles, nes atsigulusi ji neužmiršo pasimelsti. Jos rausvas veidukas švytėjo ramybe ir dvasine palaima. Priblokštas to vaizdo, senelis ilgai ilgai stovėjo neju-

dėdamas ir negalėjo atitraukti akių nuo miegančios mergaitės. Paskui ir pats susidėjo rankas ir, nuleidęs galvą, pusbalsiu tarė:

- Tėve, aš nusidėjau dangui ir tau ir nesu vertas vadintis tavo sūnumi. - Ir kelios didelės ašaros nusirito senuko skruostais.

Po kelių valandų, dar vos tik išaušus dienai, Kalnų Dėdė stovėjo prie savo trobelės ir šviesiomis akimis dairėsi aplinkui. Sekmadienio rytas spindėjo, žėrėjo virš kalnų ir klonių. Pavieniai varpeliai tilindžiavo iš slėnių, o viršuje, eglėse, paukščiai traukė savo rytmetines giesmes. Senelis sugrįžo į trobelę.

- Kelkis, Heida! - sušuko jis viršun. - Jau patekėjo saulė. Apsivilk savo gerąjį apsiaustėlį, eisime į bažnyčią!

Išgirdusi tokius dar niekada negirdėtus senelio žodžius, Heida pašoko kaip įgelta ir netrukus jau nubildėjo nuo viršaus, užsimetusi savo dailųjį apsiaustėlį, kuriuo vilkėjo, grįždama iš Frankfurto. Tačiau koks buvo jos nustebimas, kai pamatė senelį. Įsmeigė į jį akis ir galų gale sušuko:

- O, seneli, šitokio aš tavęs dar niekada nesu regėjusi, švarko su sidabrinėmis sagomis tu dar niekada nesi vilkėjęs, o kaip tu gražiai atrodai su savo puikiu sekmadieniniu švarku!

Senukas, linksmai šypsodamas, pažvelgė į mergaitę ir tarė:

- O tu su savo apsiaustėliu. Dabar eime.

Jis paėmė Heidą už rankos, ir jiedu patraukė nuo kalno žemyn. Netrukus juos pasitiko aidingi varpų garsai, skambantys vis garsiau ir garsiau. Heida sužavėta klausėsi to skambesio ir tarė:

- Ar tu girdi, seneli? Tai tarytum kokia didelė didelė šventė.

Kai senelis su Heida atėjo į bažnyčią ir atsisėdo paskutiniame suole, visi Kaimelio gyventojai jau buvo susirinkę ir kaip tik prasidėjo giedojimas. Tačiau arčiausiai sėdintis maldininkas giedodamas kumštelėjo alkūne savo kaimyną ir tarė: „Ar tu matei? Kalnų Dėdė bažnyčioje!“ Kumštelėtasis kumštelėjo savo kaimyną, tas savo, ir netrukus visuose kampuose pasigirdo kuždesys: „Kalnų Dėdė! Kalnų Dėdė!“ O moterys beveik visos neiškentė neatsisukusios pasižiūrėti, daugelis net kiek iš melodijos išėjo, tad kantorius turėjo gerai susiimti, kad giesmė gražiai skambėtų iki galo. Bet kai paskui kunigas pradėjo sakyti pamokslą, išsiblaškyimo nebeliko nė ženklų, nes iš jo lūpų sklido tokie šilti pagyrimai ir dėkonės, kad visi klausytojai buvo labai sujaudinti, atrodo, tarytum juos visus būtų ištikęs didis džiaugsmas.

Po pamaldų Kalnų Dėdė išėjo iš bažnyčios su mergaite už rankos ir patraukė klebonijos link. Visi žmonės, tie, kur išėjo kartu su juo, ir tie, kurie jau stoviniavo lauke, žiūrėjo pavymui, daugelis net sekė jam iš paskos, norėdami įsitikinti, ar iš tikrųjų jis eis į kleboniją. O jisėjo ir įėjo. Paskui visi, sustoję būreliais, labai gyvai aptarinėjo tą negirdėtą įvykį, kad Kalnų Dėdė pasirodė bažnyčioje, ir visi su nekantrumu žiūrėjo į klebonijos duris laukdami, koks jis iš ten išeis – supykęs ir susivaidijęs ar susitaikęs su kunigu, nes juk negalėjai žinoti, koks galas jį čia atnešė, ir kokie iš tikrųjų yra jo tikslai. Tačiau daugelis jau žiūrėjo į visa tai kiek ramiau ir kalbėjo vienas kitam:

– Matyt, nėra Kalnų Dėdė toks jau piktas, koku jį visi laiko. Jūs tik pažiūrėkit, kaip rūpestingai jis laiko mažylę už rankos.

O kitas antrino:

– Aš visada taip sakiau, ir jeigu jis būtų toks jau be galo blogas, tai neitų pas kunigą, turėtų bijoti. Et, žmonės daug ir perdeda.

O kepėjas išdrožė:

– Ar aš iš pat pradžių to nesakiau? Nuo kada gi mažas vaikas, turėdamas valgyti ir gerti, ko tik jo širdis geidžia, o ir šiaip visko pertekęs, bėgtų, visa

tai pametęs, namo pas senelį, jeigu tas senelis būtų toks piktas ir pašėlęs, kad reikėtų jo bijoti?

Ir žodis po žodžio žmonės ėmė daug palankiau žiūrėti į Kalną Dėdę, ypač kad dabar prie visų tų kalbų prisidėjo ir moterys, o jos buvo ką ne ką gir-dėjusios iš Ožkapetrės ir senelės, kad Kalną Dėdė nesąs toks jau baisus, kaip visi mano, ir dabar staiga joms ėmė aiškėti, kad visos tos nuogirdos buvo ne iš piršto laužtos. Tad juo toliau, juo labiau galėjo susidaryti įspūdis, kad visi jie čia susirinkę laukia, norėdami pasveikinti sugrįžusį seną bičiulį, kurio jiems ligi šiol čia labai trūko.

Tuo metu Kalną Dėdę priėjo prie klebonijos raš-tinės durų ir pasibeldė. Kunigas atidarė ir žengė pasitikti svečio, ne nustebeš, kaip buvo galima tikė-tis, o taip, tarytum būtų jo ir laukęs. Netikėtas senio pasirodymas bažnyčioje, matyt, neliko jo nepaste-bėtas. Jis pastvėrė senio ranką ir labai širdingai ją pakratė. Kalną Dėdę stovėjo kaip nebylys ir negalėjo nė žodžio ištarti, nes ko jau ko, bet kad bus šitaip širdingai sutiktas, tikrai nesitikėjo. Pagaliau susi-tvardęs tarė:

- Aš atėjau paprašyti gerbiamą kunigą, kad pamirštumėt mano žodžius, kuriuos ištariau anuo-met kalnuose, ir nerūstautumėt, jeigu tada pernelyg

atkakliai šiaušiausi prieš jūsų geranorišką patarimą. Gerbiamas kunigas tada buvot teišus, o aš ne, bet dabar noriu paklaustyti jūsų patarimo ir žiemai vėl apsigyventi Kaimelyje, nes atšiaurus metų laikas ten aukštai neišeitų mergaitei į gera, ji yra per trapi. O jeigu ir tada žmonės į mane kreivai žiūrės kaip į tokį, kuriuo negalima pasikliauti, tai nieko geresnio aš ir nesu nusipelnęs, o gerbiamas kunigas juk šito nedarysit.

Malonios kunigo akys spindėjo iš džiaugsmo. Jis dar kartą paėmė senio ranką, suspaudė savojoje ir susijaudinęs tarė:

- Kaimyne, jūs jau buvotė tikrojoje bažnyčioje ir prieš ateidamas čionai į manąją, tuo aš džiaugiuosi! O kad vėl ateinate pas mus ir norite su mumis gyventi, šito neturėtumėt gailėtis, pas mane jūs visada būsite laukiamas kaip mielas draugas ir kaimynas, manau, mes drauge linksmai praleisim ne vieną žiemos vakaro valandėlę, nes jūsų draugija man yra maloni ir pravarti, o mažylei mes taip pat surasime gerų draugų.

Kunigas labai širdingai uždėjo ranką Heidai ant garbiniuotos galvos, paėmė už rankos, kartu su seneliu išlydėjo iš klebonijos ir tik lauke prie namų durų atsisveikino, tad visi susirinkę žmonės

galėjo matyti, kaip kunigas dar kartą pakratė Kalnų Dėdei ranką, tarsi jis būtų geriausias jo draugas, su kuriuo sunku išsiskirti. Ir kai tik kunigas įėjęs uždarė duris, visi žmonės puolė prie Kalnų Dėdės, kiekvienas norėjo būti pirmas, ir tiek daug nekantraujančių tiesė jam savo ranką, kad senukas nežinojo, nė kurią pirma griebti. Vienas šaukė jam: „Džiaugiuosi! Džiaugiuosi, Dėde, kad jūs pagaliau vėl pas mus sugrįžtat!“ Kitas sakė: „Aš jau ir seniau būčiau mielai su jumis šnektelėjęs, Dėde!“ Ir taip žmonės spraudėsi ir šūkavo iš visų pusių. O kai Dėdė atsakė į visus sveikinimus ir pareiškė ketinąs vėl keltis į savo seną butą Kaimelyje ir praleisti čia žiemą kartu su senais pažįstamais, kilo tikras triukšmas. Galėjai pamanyti, kad Kalnų Dėdė yra viso Kaimelio pažiba, kurio ligi šiol čia kiekvienam labai trūko. Geras būrys žmonių palydėjo senelį ir mergaitę toli į kalną, o atsisveikindamas kiekvienas stengėsi išgauti pažadą, kad Kalnų Dėdė netrukus jį vėl aplankys, kai tik nusileis į Kaimelį. Ir kai paskui žmonės ėmė leistis atgal į pakalnę, senukas stovėjo ir ilgai žiūrėjo jiems iš paskos, o jo veidas spindėjo tokia palaiminga šviesa, tarytum iš jo širdies gelmių būtų švietusi saulė. Heida nenuleisdama akių žiūrėjo į jį ir galų gale nudžiugusi tarė:

- Seneli, šiandien tu eini vis gražyn ir gražyn, toks tu dar niekada nebuvai.

- Tikrai? - nusišypsojo senelis. - Matai, Heida, šiandien man nepaprastai laiminga diena, nes būti susitaikiusiam su Dievu ir žmonėmis yra taip gera! Dievas padarė man didelę malonę, atsiųsdamas tave į kalnus.

Atėjęs prie Ožkapetrės trobelės, senelis tuoj atidarė duris ir įėjo vidun.

- Sveika, senele! - sušuko jis. - Man rodos, laikas mums būtų vėl pradėti remonto darbus, kol dar neūžauja rudens vėjai.

- O Dievulėliau, juk tai Dėdė! - sušuko senelė, džiaugsmingai nustebusi. - Kokia laimė, kad aš sulaukiau tos dienos! Kad galiu pagaliau padėkoti jums už viską, ką mums gero padarėte, Dėdė! Tegu atlygina jums Dievas! Tegu atlygina jums Dievas! - Virpėdama iš džiaugsmo, senelė padavė jam ranką ir, kai svečias širdingai ją pakratė, nepaleisdama rankos, tratėjo toliau: - Ir vis dėlto negaliu neišsakyti jums dar vieno prašymo, Dėdė: jeigu aš kada nusikaltau jums kuo nors, tai nebauskit manęs ir daugiau niekada neišleiskit iš čia Heidos, kol aš neatguliau ten, apačioj, šalia bažnyčios. O, jūs neži-

not, kas man yra ta mergaitė! – Ir tvirtai laikė apkabinsi jau prigludusią prie jos Heidą.

– Nesirūpinkit, senele, – nuramino ją Dėdė, – šitaip nubausti aš nenorėčiau nei jūsų, nei savęs. Dabar mes visi liksim drauge ir, jei Dievas leis, dar ilgai taip pagyvensim.

Dabar Brigita kiek paslaptینگai nusitempė Dėdę į kertę, parodė jam gražiąją plunksnuotąją skrybėlaitę ir papasakojo, kaip ta skrybėlaitė čia atsidūrė ir kad, be abejo, šitokio daikto nevalia iš mažo vaiko atimti.

Tačiau senelis labai maloniai žvilgtelėjo į savo Heidą ir tarė:

– Skrybėlaitė yra jos, ir jeigu ji nebenori jos dėtis ant galvos, tai ir gerai, o jeigu atidavė ją tau, tai ir turėk!

Brigita be galo apsidžiaugė tokiu netikėtu sprendimu.

– Ji tikrai verta daugiau nei dešimties frankų, tik pažiūrėkit! – ir, nesitverdama džiaugsmu, užsidėjo skrybėlaitę ant galvos. – Ir kokią laimę mums visiems Heida parnešė, grįždama čia iš Frankfurto! Kartais imu ir pagalvoju, ar tik nereikėtų ir man truputėlį išsiųsti savo Peterį į Frankfurtą, kaip jūs manot, Dėdė?

Dédės akys linksmi sužybsėjo. Jis pasakė, kad gal ir ne pro šalį būtų Peteriui ten pabūti, tik reikėtų palaukti geros progos.

Bet tuo metu į kambarį įgriuvo ir pats Peteris, taip trinktelėjęs galvą į duris, kad net visa trobelė sudrebėjo; matyt, labai skubėjo. Šniokštuodamas ir gaudydamas kvapą, stovėjo jis dabar vidury kambario ir laikė atkišęs laišką. Tai buvo negirdėtas neregėtas čia įvykis – laiškas su antrašu Heidai. Tą laišką jam įdavė parnešti Kaimelio pašte. Dabar visi nekantraudami susėdo aplink stalą, Heida atplėšė laišką ir garsiai, neužsikirdama perskaitė. Laiškas buvo rašytas Klaros Sezeman. Ji pasakojo Heidai, kad, jai išvažiavus, namie pasidarę taip nuobodu, jog ji nebegalėjusi tvirti ir tol prašiusi tėvą, kol tas tvirtai pažadėjęs ateinantį rudenį nuvežti ją į Ragaco kurortą, močiutė irgi ketinanti važiuoti drauge, nes taip pat norinti aplankyti Heidą ir senelį kalnų ganyklose. Ir dar močiutė liepusi perduoti Heidai gerus žodžius už tai, kad rūpinosi parvežti senelei bandelių, o kad senelei nereikėtų jų sausų valgyti, netrukus ateisią ir kavos, ji jau kelyje, o kai ji pati atvažiuosianti į kalnus, Heida turėsianti ir pas senele ją nuvesti.

Šita visus palietusi žinia sukėlė tiek džiaugsmo ir nuostabos, taip pat tiek kalbų ir klausimų, kad net senelis nepajuto, koks jau vėlus metas atėjo. Visi buvo tokie linksmi ir patenkinti sužinoję, kokie įvykiai jų laukia netolimoje ateityje, o labiausiai dėl to, kad šiandien jie vėl čia visi drauge. Tad galų gale senelė ir tarė:

- Ir vis dėlto gražiausia yra tai, kad ateina toks senas draugas ir vėl paduoda tau ranką kaip kadaise; tai suteikia širdžiai paguodą, kad galų gale mes vėl atrandame tai, kas mums gera ir miela. Juk jūs netrukus vėl pas mus ateisit, Dėde, o mergaitė jau rytoj, ar ne?

Na, žinoma, tai jie senelei tvirtai pažadėjo. Bet dabar jau buvo metas atsisveikinti, ir senelis iške-liavo su Heida namo. Ir kaip rytą skardūs varpų garsai iš arti ir toli kvietė juos žemyn, taip dabar ramus vakaro varpų gausmas lydėjo ligi pat kalnų trobelės, tikrai šventiškai spindinčios vakarėjančios saulės šviesoje.

Ir kai rudenį atvažiuos močiutė, tada ir Heida, ir senelė, be abejo, sulauks naujų džiaugsmų ir neti-kėtumų, o trobelėje atsiras ant aukšto ir tikra lova, nes kur įkelia koją močiutė, ten visi reikalai, ir vidi-niai, ir išoriniai, susitvarko kuo gražiausiai.

ANTRA DALIS

HEIDAI PRAVERČIA, KO IŠMOKO

Pirmas skyrius

Rengiasi į kelionę

Malonasis daktaras, kurio sprendimu Heida buvo gražinta atgal į savo gimtąjį kraštą, ėjo Frankfurto gatve Sezemano namų link. Buvo saulėtas rugsėjo rytas, toks šviesus ir mielas, kad, regėjosi, visi žmonės turėjo tik džiaugtis. Tačiau daktaras dyrino, nuleidęs akis, ir matė vien baltus akmenis po kojų, o kad virš galvos švyti žydras dangus, to jis net nepastebėjo. Jo veidą temdė liūdesys, plaukai per vasarą buvo gerokai žilstelėję. Kadaisė palaidojęs žmoną, jis gyveno su vienturte dukrele, kuri buvo visas jo džiaugsmas. Tačiau prieš kelis mėnesius mirtis išplėšė iš jo tą žydinčią mergaitę, ir nuo to laiko jau niekas nebematė jo tokio linksmo, koks būdavo anksčiau.

Atėjęs prie Sezemano namų, patraukė skambutį, ir atskubėjęs Sebastijanas labai paslaugiai atidarė duris. Pamatęs daktarą, tuojau pat šoko nuolankiai apie jį tūpčioti, nes daktaras buvo ne tik namų šeimininko ir jo dukrelės geriausias draugas, – būdamas malonaus būdo, jis mokėjo įtikti ir visiems kitiems šių namų gyventojams.

– Viskas po senovei, Sebastijanai? – paklausė maloniui, kaip paprastai, balsu ir ėmė kopti laiptais, lydintas vis dar nuolankiai tūpčiojančio Sebastijano, nors daktaras, eidamas pirma, to ir negalėjo matyti.

– Kaip gerai, kad tu atėjai! – jau iš tolo pasitiko jį ponas Sezemanas. – Mums būtinai reikia dar kartą aptarti kelionės į Šveicariją reikalus, noriu iš tavęs išgirsti, ar tu vis dar atkakliai laikaisi savo nuomonės ir dabar, kai mano dukrelės sveikata pradėjo pastebimai gerėti.

– Mano mielas Sezemanai, ką tu čia vis išsigalvoji? – tarė svečias, sėsdamasis šalia bičiulio. – Aš tikrai norėčiau, kad dabar čia būtų tavo motina. Su ja viskas paprasta ir aišku – kartą aptarei, ir baigta. O su tavim nėra galo. Jau trečią kartą šiandien ateinu tavo kviečiamas, kad dar kartą pasakyčiau tą patį.

- Taip, sutinku, tas reikalas tau jau pakyrėjo, betgi suprask, mielas drauge, - ir ponas Sezemanas lyg atsiprašydamas uždėjo bičiuliui ant peties ranką, - man pernelyg sunku atsakyti mergaitei, ką buvau taip tvirtai pažadėjęs, ir kuo ji ištisus mėnesius dieną naktį gyveno ir džiaugėsi. Net ir tą paskutinį pablogėjimą taip kantriai ištvėrė, visą laiką tikėdamasi, kad jau nebetoli kelionė į Šveicariją, kad netrukus aplankys savo draugę Heidą kalnų ganyklose. Ir štai dabar tai mielai mergaitei, kuri jau ir taip daug ko nustoja gyvenime, aš turiu vienu brūkšniu užbraukti visas taip ilgai puoselėtas jos viltis - ne, man tai yra per sunku.

- Sezemanai, taip turi būti, - kaip kirviu nukirto daktaras, bet, pamatęs, kad jo draugas sėdi tylus ir prislėgtas, po valandėlės ėmė aiškinti: - Tu tik pamanyk, kokia dabar yra padėtis. Klara jau kiek metų neturėjo tokios sunkios vasaros kaip šiemet. Apie šitokią ilgą kelionę ir kalbos negali būti, jeigu nenorime susilaukti pačių blogiausių pasekmių. Be to, nereikia užmiršti, kad jau prasidėjo rugsėjis. Taip, kalnų ganyklose dar gali būti gražu, bet jau gali ir labai atvėsti. Dienos nebeilgos, būti ten aukštai nuolatos ir pasilikti nakvoti Klarai jokių būdu negalima, tad kažin ar ji praleistų ten ir porą

valandų. Kelionė iš Ragaco kurorto iki kalnų ganyklų truktų nemažai valandų, juk Klara reikėtų ten tik nešė nešti sėdinčią kėslę. Žodžiu, Sezemanai, tai neįmanomas daiktas! Bet aš galiu užėiti kartu su tavim ir pakalbėti su Klara. Ji protinga mergaitė, ir aš jai papasakosiu savo planą. Ateinanti gegužės mėnesį jai reikėtų pirma nuvažiuoti į Ragacą, ten kiek ilgiau pasigydyti, kol kalnų ganyklose pasidarys tikrai šilta. Tada būtų galima ją ten kartkarčiais ir užnešti. Į tą laiką jau būtų atsigavusi, sustiprėjusi ir per tas išvykas patirtų daug daugiau malonių įspūdžių, negu tai įmanoma dabar. Tu juk supranti, Sezemanai, kol dar yra bent šiek tiek vilties, turime viską daryti atsargiai ir apgalvotai.

Ponas Sezemanas, iki šiol klausėsis daktaro kalbos liūdnas ir nusiminęs, staiga pagyvėjo ir sušuko:

- Daktare, pasakyk man tiesiai ir atvirai: ar tu iš tikrųjų turi vilties, kad viskas dar gali pakrypti į gerąją pusę?

Daktaras gūžtelėjo pečiais.

- Mažai, - tarstelėjo puse lūpų. - Bet štai pagalvok tu apie mane, mielas drauge. Argi tu neturi mielos mergaitės, kuri, tau kur nors išvažiavus, ilgisi ir laukia nesulaukia, kada pagaliau parvažiuosi? Niekada tau nereikia grįžti į tuščius namus ir vienui

vienam sėsti prie stalo. Be to, tavo mergaitė namie yra viskuo aprūpinta. Taip, ji nustoja daugelio malonumų, kuriais džiaugiasi kiti, bet, antra vertus, turi daug ir visokių privalumų. Ne, Sezemanai, judu dar nesate tokie pasigailėtini, jums dar visai gera, kai galite šitaip drauge gyventi. Pagalvok apie mano tuščius namus!

Ponas Sezemanas atsistojo ir dideliais žingsniais ėmė vaikščioti iš vieno kambario galo į kitą – taip jis visada darydavo, ką nors rimtai svarstydamas. Paskui staiga sustojo prie savo draugo ir paplojo jam per petį.

– Daktare, man atėjo į galvą viena mintis: aš negaliu tavęs šitokio matyti, tu visai nebe tas, koks būdavai anksčiau. Tau reikia kiek prasiblaškyti, ir žinai kaip? Leiskis į kelionę ir aplankyk mūsų visų vardu Heidą kalnų ganyklose.

Daktaras labai nustebo, išgirdęs tokį netikėtą siūlymą, ir jau bandė atsikalbinėti, bet ponas Sezemanas neleido jam nė prasižioti – buvo taip pagautas savo naujos idėjos, kad čiupo savo bičiulį už parankės ir nusitempė į dukrelės kambarį.

Gerojo daktaro apsilankymas pasiligojusiai Klarai visada būdavo džiugi prošvaistė, nes jau nuo seno jis labai gražiai ir maloniai ją gydė, kiekvieną kartą

atėjęs mokėdavo ką nors linksmai papasakoti ir taip pataisyti jai nuotaiką. Kodėl jis dabar nebegali būti toks, kaip anksčiau, ji gerai žinojo ir labai troško jį vėl pralinksminti. Tuoju padavė ranką, ir daktaras prisėdo šalia. Ponas Sezemanas taip pat prisitraukė savo kėdę ir, paėmęs Klarą už rankos, ėmė kalbėti apie kelionę į Šveicariją ir su koku džiaugsmu jis jos laukiantis. Tačiau apie pagrindinį dalyką, kad šiuo metu ta kelionė yra neįmanoma, tik prabėgom teužsiminė, būgštaudamas, kad mergaitė nepultų į ašaras. Paskui greitai nusuko kalbą apie savo naują sumanymą ir ėmė pasakoti, kokia paguoda ir prasiblaškyimas būtų jų gerajam bičiuliui, jeigu į tą kelionę dabar leistųsi jis.

Ašaros iš tikrųjų pasirodė melsvose Klaros akyse, nors ir labai ji stengėsi jas nuslėpti, žinodama, kaip tėtei yra nemalonu matyti ją verkiančią. Bet kartu jai buvo be galo skaudu sužinojus, kad jau nebevažiuos pas Heidą, kad viskas prarasta, kuo ji gyveno visą vasarą, kas buvo jos vienintelis džiaugsmas ir viltis ilgomis vienatvės valandomis. Bet ji nebuvo pratusi derėtis, atsikalbinėti, nes žinojo, kad tėtė tik tada atsisako išpildyti kokį jos norą, kai būna tikras, jog tas neišeis jai į gera, ir todėl nevalia to daryti. Tad nurijo ašaras ir stvėrėsi vienintelės vilties, kuri jai

dar buvo likusi. Paėmė gerojo daktaro ranką, glostė ją ir maldaudama kalbėjo:

- O mielas daktare, juk jūs užeisite pas Heidą, ar ne? Paskui sugrįžęs papasakosit man, kaip yra ten, kalnuose, ką veikia Heida ir senelis, ir Peteris, ir ožkos, aš visus juos taip gerai pažįstu. Ir išvažiuodamas paimsit, ko aš norėčiau įduoti Heidai, aš jau viską esu numačiusi, taip pat šį tą ir senelei. Būkit geras, pone daktare, išpildykit šį mano prašymą, o aš per tą laiką pasižadų gerti tiek žuvies taukų, kiek tik jūs panorėsit.

Nežinia, ar tas jos pasižadėjimas padėjo, ar kas kitas, bet, šiaip ar taip, daktaras nusišypsojo ir tarė:

- Tai, matyt, reikės man taip ir padaryti, mieloji Klara, tu per tą laiką pasitaisysi, sustiprėsi, būsi tokia, kokią ir norime tave matyti mes - tėtė ir aš. O kada gi man reikėtų išvažiuoti, ar tu jau esi tai nusprendusi?

- Geriausia jau rytoj iš pat ryto, pone daktare, - atsakė Klara.

- Taip, gerai ji sako, - įsiterpė dabar tėvas, - šviečia saulė, dangus mėlynas, negalima gaišti laiko, gaila kiekvienos tokios dienos, kuri prabėga tau čia, kai galėtum ja gėrėtis kalnų ganyklose.

Daktaras nusijuokė:

- Paskui tu man dar priekaištausi, Sezemanai, kad aš vis dar čia. Tai, matyt, nieko nelaukus, reikia ir važiuoti.

Daktaras jau buvo bekylas, bet Klara jį sulaikė. Juk reikėjo pasakyti daktarui, ką jis nuvažiavęs turėtų pranešti Heidai, ir ką ten būdamas atkreipti dėmesį, kad parvažiavęs galėtų papasakoti, kaip ten kas yra. Siuntinį Heidai sakė atsiųsianti vėliau, nes panelė Rotenmajer dar turi padėti jį sukrauti, o šiuo metu ji išėjusi ir savo pasivaikščiojimus po miestą, iš kurių ne taip greit grįžtanti.

Daktaras pažadėjo viską tiksliai įvykdyti, jau rytoj išvažiuoti, jeigu ir ne iš pat ryto, tai, ko gero, kiek vėliau, o pargrįžęs išsamiai papasakoti viską, ką matęs ir girdėjęs.

Namų tarnai dažnai turi keistą nuojautą ir, dar ničnieko neišgirdę iš pačių šeimininkų, jau numano, kas dedasi jų namuose. Tuo ypač pasižymėjo Sebastijanas ir Tinetė, nes kai ponas daktaras, Sebastijano lydymas, dar leidosi laiptais, Tinetė, išgirdusi skambutį, įėjo į Klaros kambarį.

- Paimkit, Tinete, antai tą dėžę ir atneškit pilną prikrautą šviežių, minkštų pyragaičių, tų, kur valgome su kava, - tarė Klara ir parodė ir dėžę, kuri jau seniai ten stovėjo paruošta.

Tinetė paėmė dėžę už vieno kampo ir, atsainiai nukorusi, jau tarpduryje burbtelėjo:

- Būta čia mat dėl ko stengtis.

Tuo metu Sebastijanas su įprastu jam mandagumu atidarė daktarui duris ir linktelėjęs tarė:

- Gal ponas daktaras malonėtų mažajai mamzelei ir nuo Sebastijano labų dienų perduoti.

- O, žiūrėk tu man, - maloniai tarė daktaras, - tai jau ir jūs, Sebastijanai, žinot, kad aš išvažiuoju?

Sebastijanas krenkštelėjo ir kiek sutrikęs ėmė aiškintis:

- Aš... man... nė pats gerai nežinau... a, dabar prisimčiau: aš atsitiktinai kaip tikėjau per valgomąjį ir išgirdau minint mamzelės vardą ir, kaip kartais būna, įsikali į galvą kokią mintį, imi galvoti ir taip... ir šitokiu būdu...

- Gerai jau, gerai, - nusišypsojo daktaras, - juo daugiau žmogus turi minčių, tuo turtingesnis jo vidinis gyvenimas. Sudie, Sebastijanai, labų dienų bus perduota.

Ir jau buvo bežengęs pro atviras namų duris, bet susidūrė su netikėta kliūtimi: stiprus vėjas sutrukdė panelės Rotenmajer pasivaikščiojimą, ji sugrižo namo ir taip pat buvo bežengianti pro atviras duris. Bet tuo metu vėjas pagavęs taip išpūtė jos plačią

skarą, į kurią buvo įsisupusi, kad, iš šalies žiūrint, atrodė, tarsi staiga ji būtų iškėlusি bures. Daktaras bemat atšoko atgal. Bet šitam žmogui panelė Rotenmajer nuo seno jautė ypatingą pagarbą ir prielankumą. Ji taip pat nepaprastai mandagiai atšoko atgal, ir kuri laiką abu stovėjo vietoje, pagarbiais judesiais duodami vienas kitam kelią. Bet paskui siūbtelėjo toks stiprus vėjo šuoras, kad vienu gaistu nešė ir įnešė panelę Rotenmajer pro duris. Daktaras vos spėjo pasitraukti į šoną, ir panelė Rotenmajer švilpte prašvilpė jam pro šalį; tad paskui turėjo apsisukusi grįžti atgal, kad galėtų deramai pasveikinti namų draugą. Tas nemalonus įvykis kiek sugadino jai nuotaiką, tačiau daktaras greitai viską užglostė, papasakojo apie numatomą kelionę ir, negailėdamas gražių žodžių, paprašė taip supakuoti lauktuves Heidai, kaip mokanti tik ji. Paskui tuojau pat atsisveikino.

Klara tikėjosi, jog teks gerokai pakovoti su panele Rotenmajer, kad sutiktų išsiųsti visus tuos daiktus, kuriuos buvo atrinkusi Heidai. Bet šį sykį ji apsiriko. Panelė Rotenmajer buvo kaip niekada gerai nusiteikusi. Tučtuojau nukraustė stalą ir sukrovė ant jo visus daiktus, kurių Klara buvo pririnkusi. Paskui jos akyse ėmė viską pakuoti. Tai buvo ne

toks jau lengvas darbas, nes daiktai, kuriuos reikėjo susukti, suvynioti, buvo nevienodi. Pirmiausia įdėjo Heidai apsiaustą su gobtuvu, kad ateinančią žiemą galėtų kada tik panorėjusi aplankyti senele ir nereikėtų laukti, kol atvažiuos senelis ir įsups į maišeną, kad nesušaltų. Paskui – storą, šiltą skarą senelei, kurią apsisupus nereikėtų drebėti nuo šalčio, kai atšiaurus vėjas užaus aplink trobelę. Paskui – dėžę su pyragaičiais; ji taip pat buvo skirta senelei, kad, gerdama kavą, turėtų ne tik bandelių, bet ir kai ko kito. Tada atėjo eilė didžiulei dešrai; iš pradžių Klara buvo numačiusi ją Peteriui, juk jis niekada nieko kito negauna, kaip tik duonos ir sūrio, bet paskui apsigalvojo, pabūgusi, kad Peteris iš džiaugsmo vienu kartu visos nesuvalgytų. Todėl nusprendė paskirti ją Peterio motinai Brigitai, kad ji pati valgytų, pavaišintų senele, taip pat Peteriui po truputį atiduotų jo dalį. Dabar dar liko įdėti maišelį tabako seneliui, kuris taip mėgsta, vakare atsisėdęs prie trobelės, pypkelę užtraukti, ir galiausiai keletą paslaptinių pakelių ir maišelių, kurių Klara ypač su dideliu džiaugsmu buvo priruošusi, nes juose Heida turėjo rasti visokių malonių staigmenų. Galų gale pakavimas buvo baigtas, ir didžiulis ryšulys, paruoštas kelionei, jau gulėjo ant grindų. Klara varstė jį

džiaugsmo kupiniais žvilgsniais, įsivaizduodama, kaip sukrykš iš netikėtumo Heida, kai tas milžiniškas ryšulys pasieks ją.

Pagaliau atėjo Sebastijanas, stipriu mostu užsimetė ryšulį ant pečių ir išnešė išsiųsti.

Antras skyrius
Svečias kalnų ganyklose

Ryto žara spindėjo virš kalnų, gairus vėjas ošė eglėse, siūruodamas senas jų šakas. Heida pramerkė akis, tą garsų pažadinta. Toks ošimas jaudino ją iki pat širdies gelmių ir traukte traukė laukan, prie eglių. Bemat pašoko iš savo guolio ir greitosiomis apsirengė, juk nebėgs pusplikė, nes dabar gerai žinojo, kad žmogus visada turi atrodyti švariai ir tvarkingai apsitašęs.

Kai nusileido kopėtėlėmis, senelio guolis jau buvo tuščias. Greit šovė laukan. Senelis stovėjo kieme prie durų ir dairėsi po dangų, koks bus šiandien oras. Taip jis darydavo kiekvieną rytą.

Virš galvos plaukė rausvi debesėliai, ir vis labiau žydrėjo dangus. O ten, kur aukštikalnės ir ganyklos, viskas tviskėjo auksu, nes iš už aukštų uolų kilo saulė.

- Oi, kaip gražu! Oi, kaip gražu! Labas rytas, seneli! - prišokusi sušuko Heida.

- Tai jau ir tu pramerkei akis? - atsakė senelis ir, padavęs ranką, pasisveikino.

Heida nubėgo prie eglių ir strikinėjo iš džiaugsmo, negalėdama atsiklausyti malonaus širdžiai siūruojančių šakų ošimo, ir kiekvieną kartą, kai siūbtelėjęs vėjo šuoras garsiai sušniokėdavo viršūnėje, krykštavo iš pasitenkinimo ir šokinėjo dar aukščiau.

Tuo metu senelis nuėjo į tvartelį ir pamelžė Gulbelę ir Meškutę. Paskui apvalė jas, apmazgojo, kad švarios galėtų leistis kelionėn į kalnus, ir išvedė į kiemą. Išvydusi savo drauges, Heida pribėgo, apkabino abi aplink kaklą ir švelniai pasveikino. Ožkelės džiaugsmingai mekeno, kiekviena stengėsi kuo arčiau priglausti galvą jai prie pečių, rodė, tuoj, tuoj iš abiejų šonų suspaus mergaitę. Bet Heida šito nebijojo, tik kai judrioji Meškutė pradėjo pernelyg smarkiai trintis ir malti galva, tada neiškentusi perspėjo: „Ne, Meškute, tu juk badaisi kaip tas dičkis Didragis“, – ir Meškutė tuojau pat atitraukė galvą ir apsiramino, o Gulbelė tik išrietė sprandą, išdidžiai pakėlė galvą tarsi sakydama: „Kam jau kam, o man tikrai niekas neprikiš, kad elgiuosi kaip Didragis“. Mat balta kaip sniegas Gulbelė buvo švelnesnė negu rudoji Meškutė.

Dabar iš apačios pasigirdo Peterio švilpčiojimai, ir tuojau pat atstraksėjo visos linksmosios ožkelės,

o jų priekyje – pasišokinėdama linksmoji Dagilė. Netrukus Heida atsidūrė jų būryje, ožkelės audringai veržėsi prie jos, norėdamos pasisveikinti, stumdė iš vienos pusės į kitą, ji taip pat stumdė jas, stengdamasi prasibrauti prie baikščiosios Sniegenėlės, kuri pro didžiąsias niekaip negalėjo prasiveržti prie Heidos. Pagaliau pasirodė Peteris, paskutinįkart siaubingai sušvilpė, norėdamas išgąsdinti ožkas ir paginti jas ganyklų link, nes pats pageidavo prasibrauti prie Heidos ir kai ką jai pasakyti. Išgirdusios švilpuką, ožkos kiek prasisklaidė į šalis, ir jis galėjo priėti prie Heidos.

– Gali šiandien vėl su manim eiti? – toks buvo jo kiek stačiokiškas pasisveikinimas.

– Ne, negaliu, Peteri, – atsakė Heida. – Dabar jie kiekvieną akimirką gali atvykti iš Frankfurto, todėl turiu būti namie.

– Tai jau ne kartą esi sakiusi, – burbtelejo Peteris.

– Dėl to, kad taip ir yra, ir taip bus, kol jų sulauksiu, – atkirto Heida. – O gal tu manai, kad aš turiu būti ne namie, kai jie ateis pas mane iš Frankfurto? Ar tu taip manai, Peteri?

– Jie gali ateiti pas Dėdę, – suniurnėjo Peteris.

Tuo metu iš trobelės išgirdo garsų senelio balsą:

- Kodėl armija nejudą į priekį? Ar trūksta feldmaršalo, ar dalinių?

Peteris tuoj apsisuko, šmaukštelėjo virš galvos vytine, ir visos ožkos, išgirdusios tą gerai joms pažįstamą garsą, pasileido tekinos į kalną, Peteris – joms iš paskos.

Nuo to laiko, kai sugrižo pas senelį, Heidai kai kada ateidavo į galvą tokie dalykai, apie kuriuos ji anksčiau nė nepagalvodavo. Dabar ji kiekvieną rytą labai rūpestingai klodavo lovą ir tol ją glostydavo ir lygindavo, kol nebelikdavo nė raukšlės. Paskui aplakstydavo visą trobelę, kiekvieną kėdę pastatydavo į savo vietą ir visa, ką radusi kur gulint ar kabant, sukraudavo į spintą. Paskui pasiimdavo skudurą, užsilipdavo ant kėdės ir tol šveisdavo stalą, kol tas imdavo blizgėti. Senelis įėjęs kiekvieną sykį patenkintas apsidairydavo ir sakydavo: „Dabar pas mus visada kaip sekmadienį, ne veltui Heida svetur pabuvo.“

Išlydėjusi Peterį į kalną ganyklas ir su seneliu papusryčiavusi, Heida ir šį kartą tuoj ėmėsi savo darbą. Tačiau šiandien niekaip nevaliojo padaryti jų ligi galo. Lauke buvo per daug gražu, ir kiekvieną akimirką dėjosi kas nors nauja, todėl turėjo nuolatos nutraukti savo darbą. Štai pro atdarą langą švysteli

toks linksmas saulės spindulys, kad, rodos, sakyte sako: „Išeik į lauką, Heida, išei­k į lauką!“ Ir ji neiš­teria, viską metusi, bėga lauk. Išbėgusi mato – visa trobelė skendi saulėje, ir visi kalnai, ir visas tolumon nusidriekęs slėnis, o žemė šlaite atrodo tokia auk­sinė ir sausa, kad norom nenorom turi ten prisėsti ir apsidairyti. Ir staiga dingteli galvon, kad trikojė kėdutė dar tebestovi trobelės vidury, ir stalas dar nenuvalytas po pusryčių. Greit pašoka ir bėga atgal į trobelę. Bet neilgam, nes lauke taip galingai ošia eglės, kad tas ošimas eina per visą kūną, ir ji neiš­kentusi vėl bėga laukan ir šokinėja, straksi po lin­guojančiomis, siūruojančiomis šakomis. Senelis, dir­binėjantis pašiūrėje, kartkarčiais išeidavo pro duris ir šypsodamas žiūrėdavo, kaip ji ten strikinėja. Bet vienu metu, kai jis buvo sugrįžęs prie savo darbo, Heida staiga garsiai sušuko:

– Seneli, seneli! Ateik, ateik!

Senelis greitai išbėgo iš pašiūrės, išsigandęs, ar tik nebus kas atsitikę mergaitei. Ir pamatė, kad ji bėga šlaitu žemyn, garsiai šaukdama:

– Jie ateina, jie ateina! O priekyje ponas daktaras!

Ir pasileido prie savo senojo geradario. Tas svei­kindamas ištiesė jai ranką. Heida švelniai paėmė jo ranką ir su didžiausiu širdies džiaugsmu sušuko:

- Labą dieną, pone daktare! Ir dėkoju jums daug tūkstančių kartų!

- Sveika, Heida! Ir už ką gi tu man dėkoji? - švelniai šypsodamas, paklausė daktaras.

- Kad aš vėl galėjau sugrįžti pas senelį, - pareiškė Heida.

Daktaro veidas nušvito, lyg saulės spindulių nutviektas. Šitokio sutikimo kalnų ganyklose jis nesitikėjo. Paskendęs savo mintyse, liūdnas ir vienišas iki šiol kopė jis į kalną ir net nematė, koks iš visų pusių supa jį grožis ir kad juo toliau, juo gražiau darosi. Jis manė, kad mergaitė kažin ar bepažins jį, juk taip trumpai buvo jį mačiusi, nesitikėjo, kad bus čia palankiai sutiktas, veikia sukels nusivylimą, kad ateidamas neatvedė laukiamų draugų. Ir štai dabar vietoj viso šito iš Heidos akių sklido toks tyras džiaugsmas, kupina dėkingumo ir meilės, ji vis dar laikėsi įsitvėrusi savo gerajam bičiuliui į parankę. Su tėvišku švelnumu paėmė daktaras mergaitę už rankos ir meiliai tarė:

- Eime, Heida, nuvesk mane pas savo senelį ir parodyk, kur tu gyveni.

Bet Heida nejudėjo iš vietos ir nustebusi žiūrėjo į pakalnę.

- O kurgi Klara ir močiutė? - paklausė.

- Taip, dabar turiu tau pasakyti tai, kas tave įskaudins, taip pat kaip ir mane, - atsakė daktaras. - Matai, Heida, aš ateinu vienas. Klara labai sunegalavo ir nebegalėjo važiuoti, todėl neatvažiavo ir močiutė. Bet pavasarį, kai dienos vėl sušils ir gero-kai pailgės, tada jos tikrai atvažiuos.

Heida stovėjo didžiai priblokšta; ji negalėjo suprasti, kad viso to, ką jau taip aiškiai matė prieš akis, staiga daugiau nebematys. Valandėlę stypsojo nejudėdama, sutrikusi dėl tokio netikėtumo. Daktaras be žodžių stovėjo priešais ją, aplink buvo tylu, tik aukštai, eglių viršūnėse, šiuveno vėjas. Ir staiga Heida prisiminė, ko ji čia atidundėjo į pakalnę, - nagi, kad atvažiavo ponas daktaras. Pažvelgė į jį. Daktaras žiūrėjo į ją, ir jo akyse buvo kažkoks liū-desys, tokių jo akių ji dar nebuvo mačiusi - tokios jos niekada nebūdavo, kai jis žvelgdavo į ją Frank-furte. Ir skausmas suspaudė jai širdį, sunku buvo matyti, kad kažkam yra liūdna, juo labiau gerajam ponui daktarui. Greičiausiai taip buvo dėl to, kad kartu su juo negalėjo atvažiuoti Klara ir močiutė. Ji skubiai ėmė galvoti, kaip jį paguosti, ir sugalvojo.

- Tai nieko, kiek čia truks, ir vėl bus pavasaris, ir tada jos tikrai atvažiuos, - guodė Heida, - pas mus ilgai netrunka, ir tada jos galės čia daug ilgiau

pabūti, šito Klara, be abejo, ir nori. O dabar eime pas senelį.

Ir, susikibę už rankų, abu patraukė į kalną trobelės link. Heidai labai knietėjo kuo greičiau nudžiuginti gerąjį daktarą, tad eidama vėl pradėjo jį įtikinėti, kad kalną ganyklose taip greitai ateina šiltos, ilgos vasaros dienos, kad beveik nė nepajunti. Beguosdama daktarą, ji ir pati tuo įtikėjo, tad, užkopusi į viršų, visai džiugiai sušuko seneliui:

– Jų dar nėra, bet, neilgai trukus, atvažiuos ir jos.

Seneliui daktaras nebuvo koks nepažįstamas žmogus. Heida buvo tiek ir tiek apie jį pripasakojusi. Jis padavė svečiui ranką ir labai širdingai pasisveikino. Paskui abu vyrai susėdo ant suolo panamėjų, palikdami vietas ir Heidai. Draugiškai pamojęs, daktaras pasisodino ją šalia ir ėmė pasakoti, kaip ponas Sezemanas prikalbinęs jį leisti į kelionę, ir kaip paskui pats supratęs, kad tokia išvyka tikrai jam praverstų, nes jau kuris laikas jaučiąsis nebe visai sveikas ir stiprus. O paskui šnipštelėjo Heidai į ausį, kad netrukus čia sulauks dar kai ko, kas atkeliavo kartu su juo iš Frankfurto, ir nudžiugins ją daug labiau negu senas daktaras. Heida labai susidomėjo, kas gi tai galėtų būti.

Senelis labai įkalbinėjo daktarą greit neišvažiuoti ir gražias rudens dienas praleisti kalnų ganyklose arba bent jau kiekvieną dieną, kai bus geras oras, čionai pakilti, nes pakviesti pas save apsistoti negalėjo, – nebuvo kur jo čia apnakvydinti. Jis patarė svečiui negrįžti į Ragacą, o išsinuomoti kambarį Kaimelyje, sakė, tenyksiame viešbutėlyje nors ir paprastai, bet visai patogiai galima pagyventi. Iš ten daktaras galėtų kiekvieną rytą pakilti į kalnų ganyklas, tai jam būtų labai į sveikatą, sakė Dėdė; be to, jis mielai ponui viską aprodysiąs, nuvesiąs aukštai į kalnus, ir ten jis patirsiąs tikrai malonių išpūdžių. Toks siūlymas daktarui labai patiko, jis nusprendė taip ir padaryti.

Per tą laiką jau gerai įdienojo, aukštai pakilo saulė, nurimo vėjas, nutilo ošusios eglės. Oras šitokiose aukštybėse dar buvo palyginti švelnus ir minkštas, ir saulės apšviestą suolą supo gaivi vėsuma.

Kalnų Dėdė atsistojo ir nuėjo į trobelę, bet tuojau pat sugrįžo, nešinas stalu. Pastatė jį prie suolo.

– Taip, Heida, o dabar atnešk, ko mums prireiks valgant, – tarė. – Ponui metas pasistiprinti. Nors mūsų virtuvė ir paprasta, užtat valgomasis ne bet koks.

- Taip, taip, iš tikrųjų, - atsakė daktaras, žvelgdamas į saulės nutviekstą slėnį. - O pavalgyti neatsisakysiu, čia, aukštai, turėtų būti geras apetitas.

Heida kaip voverė lakstė iš vieno galo į kitą, nešė sunešė, ką tik spintoje rado; jai buvo didelis džiaugsmas, kad galės pavaišinti poną daktarą. Tuo metu senelis pataisė valgyti ir pasirodė iš trobelės, nešinas garuojančiu pieno ąsočiu ir gražiai apskrudusiu sūriu. Paskui dailiomis, permatomomis plestekėlėmis papjaustė mėsos, džiovintos čia, aukštai, gryname ore. Daktarui labai patiko vaisės, taip skaniai jis per visus metus dar nė karto nebuvo valgęs.

- Taip, taip, turi Klara čia atvažiuoti, - tarė jis. - Čia ji įgis naujų jėgų ir jeigu ilgesnį laiką valgys kaip aš šiandien, tai pasidarys apvalutė ir stipri, kokia dar niekada nebuvo per visą savo gyvenimą.

Tuo metu į kalną įkopė žmogus, užsivertęs ant kupros didžiulį ryšulį. Pasiekęs trobelę, nusimetė naštą ir kelis kartus įtraukė į plaučius gaivaus kalnų oro.

- O, štai mes jau ir turime tai, kas su manim atkeliaavo iš Frankfurto, - tarė daktaras. Tuoj pakilo nuo stalo, nusivedė Heidą prie ryšulio ir jį atrišo. Nuėmęs pirmą, sunkų apvalkalą, tarė: - Tai štai, vaikuti, toliau jau darbuokis pati ir išsiimk savo turtus.

Heida taip ir padarė ir kai pamatė, kiek ten visko prikrauta, tai tik spoksojo, išpūtusi akis, ir negalėjo žado atgauti iš nuostabos. Daktaras vėl priėjo ir, nukėlęs dėžės dangtį, parodė:

- Pažiūrėk, ką senelė gaus prie kavos.

Tai pamačiusi, Heida sukrykštė iš džiaugsmo:

- Oi! Oi! Dabar senelė galės valgyti ir valgyti gražius pyragaičius.

Ir pagavo šokinėti aplink dėžę, jau norėjo viską stverti ir lėkti pas senelę, bet senelis pasakė, kad į pavakarę jiedu palydėsia poną daktarą ir viską senelei nunešią.

Dabar Heida aptiko maišelį tabako ir greitai nunešė seneliui. Senelis labai apsidžiaugė, tuoj prisikimšo pypkutę, ir abu vyriškiai, susėdę ant suolo, ėmė apie šį ir apie tą šnekučiuotis, leisdami didelius dūmų kamuolius, o Heida šokinėjo nuo vienos savo brangenybės prie kitos. Paskui ūmai sugrižo prie suolo, atsistojo priešais svečią ir palaukusi, kol pašnekovai valandėlę pritils, labai tvirtai pareiškė:

- Ne, visa kita man nesuteikė tiek džiaugsmo, kaip senojo daktaro apsilankymas.

Abu vyriškiai nusijuokė, o ponas daktaras pasakė, kad jis šito nesitikėjęs.

Kai saulė jau ėmė slinkti už kalną, svečias atsis-tojo ir susirengė leistis atgal į Kaimelį ir ieškoti ten sau kambario. Senelis pasibruko po pažastimi dėžę su pyragaičiais, didžiąją dešrą ir skarą, daktaras paėmė Heidą už rankos, ir patraukė jie nuo kalno žemyn iki Ožkapetrės trobelės. Čia Heida turėjo atsisveikinti su daktaru ir pas senelę palaukti, kol senelis vėl ją paims; mat senelis norėjo savo svečią palydėti iki Kaimelio. Kai daktaras atsisveikindamas padavė Heidai ranką, ji paklausė:

- Gal kartais pageidautumėt rytoj kartu su ožko-mis patraukti į kalną ganyklas?

Mat, jos nuomone, tai buvo gražiausias dalykas, kokį tik ji žinojo.

- Gerai, Heida, sutarta, - atsakė daktaras, - eisim drauge.

Ir abu vyrai nuėjo toliau, o Heida užsuko pas senelę. Iš pradžių vargais negalais įtempė dėžę su pyragaičiais, paskui vėl turėjo išeiti į lauką paimti dešros, nes senelis viską paliko, sukrovęs prie durų; galiausiai ir dar kartą turėjo išeiti paimti didžiulės skaros. Sunešusi viską, sudėjo kuo arčiau prie senelės, kad ji galėtų gerai apčiupinėti ir žinotų, kokie čia daiktai. Skarą padėjo jai ant kelių.

- Čia viskas iš Frankfurto nuo Klaros ir močiutės, – pranešė ji didžiai nustebusiai senelei ir apstulbusiai Brigitai, kurią tas netikėtumas taip pribloškė, kad tik stovėjo nejudėdama ir žiūrėjo, kaip Heida tempia vidun tuos sunkius daiktus ir kloja jai prieš akis.

- Bet pyragaičiai, senele, turbūt tikrai nepaprastai tave nudžiugino, ar ne? Pažiūrėk, kokie jie minkštučiai! – vis šūkčiojo Heida.

- Taip, taip, žinoma, Heida. Ir koks tų žmonių gerumas! – negalėjo atsistebėti senele. Paskui vėl glostė šiltą, minkštą skarą ir džiaugėsi: – Na ir pui-kumėlis šaltai žiemai! Niekada nesitikėjau, kad kada nors gyvenime turėsiu tokį gerą daiktą.

Heida stebėjosi, kad senele labiau džiaugiasi pilka skara negu pyragaičiais. Brigita vis dar stovėjo prie stalo, ant kurio gulėjo dešra, ir žiūrėjo į ją kaip į kokią Dievo dovaną. Ji kaip gyva dar nebuvo mačiusi tokios milžiniškos dešros, o šita dabar buvo jos, ir ji galėjo ją net prapjauti. Tai jai atrodė neįtikėtina. Ji pakraipė galvą ir nedrąsiai tarė:

- Reikės pasiklausti Dėdę, kaip visa tai suprasti.

Bet Heida nė kiek neabejodama pasakė:

- Nėra čia ko suprasti – ją reikia valgyti, ir tiek. Tuo metu į trobelę įgriuvo Peteris.

- Man iš paskos ateina Kalną Dėdė, Heidai reikia... - Ir, netekęs žado, įsmeigė akis į stalą, kur gulėjo dešra. Jos vaizdas taip jį apstulbino, kad negalėjo daugiau nė žodžio ištarti. Bet Heida jau suprato, ką jis norėjo pasakyti, ir greitai padavė senelei ranką.

Dabar Kalną Dėdė niekada nepraeidavo pro šalį neužsukęs ir nepasveikinęs senelės, ir ji visada džiaugdavosi, išgirdusi jo žingsnius, nes jis visada rasdavo jai kokią padrąsinantį žodį. Šiandien Heida jau kiek per ilgai čia užsibuvo, juk kiekvieną rytą ji keldavosi kartu su saule. O senelis sakydavo: „Vai kas turi išsimiegoti“, - tos tvarkos jis visada ir laikėsi. Todėl tik sušuko pro praviras duris „labanakt“, paėmė prišokusią Heidą už rankos, ir po žvaigždėtu dangumi abu patraukė savo ramios trobelės link.

Trečias skyrius

Atpildas

Ankstų kitos dienos rytą ponas daktaras išėjo iš Kaimelio ir kartu su Peteriu ir jo ožkomis leidosi kelionėn į kalnus. Malonusis ponas kelis kartus bandė užmegzti pokalbį su ožkaganiu, tačiau nieko iš to neišėjo. Ko nors paklausęs, išgirsdavo tik vieną kitą trumpą, nieko nesakantį žodį. Peterį ne taip lengva buvo prakalbinti. Tad visa ta kompanija tylėdama traukė iki ganyklų trobelės, kur jau stovėjo ir laukė Heida kartu su savo abiem ožkelėmis, visos trys žvalios ir linksmos kaip ankstyvas saulės tvyksnis ant aukštų kalnynų.

- Eini su manim? - tarė Peteris; taip jis sakydavo kiekvieną rytą - nesuprasi, ar klausdamas, ar ragindamas.

- Žinoma, jeigu ponas daktaras eis kartu, - atsakė Heida.

Peteris metė kreivą žvilgsnį į daktarą.

Tuo metu priėjo senelis su pietų maišeliu rankoje. Iš pradžių labai pagarbiai pasveikino svečią, paskui priėjo prie Peterio ir užkabino jam maišelį.

Šį kartą maišelis buvo sunkesnis nei paprastai, nes Dédé buvo įdėjęs ten gražų gabalą rausvos mėsos, tikėdamasis, kad svečiui patiks ganyklose ir jis mielai papietaus ten kartu su vaikais. Peteris išsišiepė ligi ausų, nujausdamas, kad ten yra paslėpta kažkas gardaus.

Dabar visi leidosi tolyn į kalnus. Heidą bemat apspito ožkelės, kiekviena norėjo būti kuo arčiau prie jos ir stengėsi nustumti į šalį kitą. Kurį laiką ji taip ir judėjo į priekį, apsupta ir stumdoma iš visų pusių. Bet paskui sustojo ir tarė:

- Dabar būkit geros, bėkit gražiai į priekį, nelak-tykit atgal prie manęs, nesisprauskit ir nesistumdy-
kit, aš noriu kiek paėjėti su ponu daktaru.

Paskui švelniai patapšnojo per nugarą Dagilei, kuri visada laikydavosi prie jos arčiausiai, ir dar kartą liepė būti gerai ir klusniai. Tada išsisuko iš būrio ir priėjo prie daktaro; tas paėmė ją už rankos, ir dabar jam jau nebereikėjo, kaip pirma, perne-lyg stengtis bandant užmegzti pokalbį, Heida pati tuoj pradėjo ir turėjo tiek daug ko papasakoti apie ožkas ir jų keistas išmones, apie gėles, augančias kalnuose, apie uolas ir paukščius, kad laikas nepas-
tebimai slinko, ir jie nė nepajuto, kaip pasiekė kalnų ganyklas. Peteris visą kelią piktai šnairakiavo į dak-

tarą, laimė, daktaras to nematė, šiaip būtų ne juokais išsigandęs.

Kai pasiekė ganyklas, Heida tuoj nusivedė savo gerąjį bičiulį į gražiausią vietą, kur visada mėgdavo lankytis, atsisėdavo ir dairydavosi aplinkui, nes čia jai labiausiai patiko. Taip ji padarė ir šį kartą. Daktaras tuoj pat atsisėdo saulėkaitoje šalia Heidos. Virš aukštų kalnų ir plataus žalio slėnio tviskėjo auksinė rudens diena. Iš žemutinių Alpių aidėjo besiganančių kaimenių varpeliai, tokie mieli ir glosiantys širdį, tarytum skelbiantys ramybę ir taiką visam kam aplinkui. Ant didžiojo sniegyno tvyksčiojo auksiniai saulės spinduliai, o pilkasis Falknis didingai stūksojo, iškėlęs į tamsiai mėlyną dangų savo uolų bokštus. Ryto vėjas tykiai ir gaviai šiuleno virš ganyklų, tik vos vos judindamas paskutinius mėlynus katilėlius, išlikusius iš didelio būrio vasaros gėlynų ir dar džiugiai keliančius savo galveles į šiltą saulės šviesą. Aukštai danguje suko ratus didelis plėšrus paukštis, bet šiandien jis nekranksėjo; išskleidęs sparnus, sklandė dangaus mėlynėje ramus ir patenkintas. Heida dairėsi į visas puses. Linksmi linksinčios gėlytės, mėlynas dangus, džiugi saulės šviesa, smagus paukštis padebesiuos – visa tai buvo taip gražu, taip gražu! Heidos akys žibėjo iš laimės.

Dabar ji pažvelgė į savo bičiulį, norėdama įsitikinti, ar jis taip pat regi visas tas grožybes.

Iki šiol daktaras, tylus ir susimąstęs, dairėsi aplinkui. Dabar, pamatęs džiaugsmu spindinčias mergaitės akis, tarė:

- Taip, Heida, galėtų čia gražu būti. Bet jeigu, sakysim, žmogus ateina čia liūdna širdimi, ką, tavo nuomone, jam reikėtų daryti, kad jis galėtų džiaugtis visu tuo grožiu?

- Oi, oi! - džiaugsmingai sušuko Heida. - Čia liūdesys niekada nespaudžia širdies. Tai būna tik Frankfurte.

Daktaras šyptelėjo, bet tik labai trumpai, paskui vėl tarė:

- O jeigu žmogus ateina čia ir visą tą liūdesį atsiņeša iš Frankfurto, ar tu žinai, Heida, dar ką nors, kas jam galėtų padėti?

- Tada belieka viską apsakyti gerajam Dievuliui, jeigu jau daugiau nebežinai, ką daryti, - gana tvirtai pareiškė Heida.

- Taip, tai gera mintis, vaikuti, - tarė daktaras. - Bet jeigu visas tas kankinantis liūdesys kyla iš paties žmogaus, ką tada gali gerajam Dievuliui pasakyti?

Heida turėjo pagalvoti, ką tokiu atveju reikėtų daryti, bet buvo visiškai tikra, kad, bet kokiam liū-

desiui slegiant, galima susilaukti gerojo Dievulio pagalbos. Tokio patvirtinimo ji ieškojo savo pačios išgyvenimuose.

- Tada reikia palūkėti, - tvirtai pareiškė po valandėlės, - ir visą laiką nepaliauti galvojus: dabar gerasis Dievulis jau žino, kokie džiaugsmas tavęs laukia po viso šito, tik reikia dar trupučiuką pakentėti ir neatsižadėti jo. Paskui vieną gražią dieną viskas taip susiklostys, kad žmogui atsivers akys, ir jis aiškiai pamatys, kad Dievulis visą laiką turėjo tik gerus ketinimus, bet kadangi iš anksto šito nežinai, o nuolat susiduri tik su labai liūdnais dalykais, tai ir manai, kad visados taip bus.

- Tai gražus tikėjimas, laikykis jo ir toliau, Heida, - tarė daktaras. Valandėlę patylėjo, užsižiūrėjęs į galingus uolų kalnynus ir saulės nutviekstą žalią slėnį apačioj, paskui vėl prabilo: - Matai, Heida, sakykim, kad čia sėdi žmogus, kurio veidą temdo didelis šešėlis, ir dėl to jis visai negali matyti jį supančio grožio. Todėl jo širdį nuolat slegia liūdesys, o čia, kur galėtų būti taip gražu, tas liūdesys jam yra dvigubai didesnis. Ar tu gali tai suprasti, Heida?

Džiaugsmo kupiną Heidos širdį nusmelkė skausmas. Tas didelis šešėlis, temdantis veidą, jai priminė

senele, kuri juk niekada daugiau nebematys skais-
čios saulės ir viso to grožio čia aukštai. Tai buvo jos
širdies kančia, nuolat atgyjanti, vos apie tai pagal-
vojus. Valandėlę ji tylėjo ir netarė nė žodžio, nes tas
skausmas užklupo ją tokią džiugią valandą. Paskui
rimtai tarė:

- Taip, suprasti galiu. Bet kai ką ir žinau: tada rei-
kia senelės giesmes prisiminti, nuo jų šviesiau pasi-
daro, o kai kada taip šviesu, kad net visai linksma
būna. Taip senelė sakė.

- Kokias giesmes, Heida? - paklausė daktaras.

- Aš moku tik tą apie saulelę ir dangiškus sodus
ir kitos ilgos eilutes, kurios taip patinka senelei, ir
aš visada turiu jas po tris kartus skaityti, - atsakė
Heida.

- Tai pasakyk man tas eilutes, jas norėčiau ir aš
išgirsti.

Daktaras patogiau atsisėdo, kad galėtų atidžiai
klaustyti. Heida susidėjo rankas ir valandėlę pagal-
vojo, paskui paklausė:

- Gal man pradėti nuo ten, kur senelė sako, kad,
klausantis tų žodžių, vėl grįžta į širdį viltis ir pasi-
tikėjimas?

Daktaras linktelėjo galvą.

Ir Heida pradėjo:

Lai jis tau kelią rodo,
Jo išmintis didi,
Pražys saldi paguoda
Nuliūdusioj širdy.
Apvaizda nuostabioji
Tavus žingsnius lydės,
Ir neganda sunkioji
Atlėgs tau nuo širdies.

Tiesa, kol Jį atrasi,
Jis tirs ranka švelnia,
Ir tu galbūt nuspręsi:
Apleido jis mane.
Drebėsi gal iš baimės,
Kai slėgs didi vargai,
Manysi, kad nelaimės
Lydės tave ilgai.

Bet ištikimas liki,
Ir Jis tave prikels.
Kas viliasi ir tiki,
Pas tą jis pasibels.
Širdis tavoji bunda,
Tuoj naš tą nusimes,
Įveiksi tu pagundas
Ir nevilties gelmes.

Staiga Heida nutilo, suabejojusi, ar daktaras jos dar klausosi. Daktaras sėdėjo, prisidengęs ranka akis, ir nejudėjo. Heida pamanė, gal jis kartais prisnūdo; jeigu pabudęs norėtų toliau klausytis, galėtų ji ir toliau tęsti. Buvo tylu. Daktaras nieko nesakė, bet ir nemiegojo. Klausydamasis šių eilių, jis prisiminė seniai prabėgusius laikus, kai, būdamas mažas, stovėjo šalia mylimos mamos krėslo ir klausėsi iš jos lūpų sklindančių tų pačių giesmės žodžių, kuriuos nūnai sakė Heida, ir kurių jis taip ilgai nebuvo girdėjęs. Dabar jis vėl girdėjo motinos balsą, juto ant pečių padėtą jos ranką, matė jos geras akis, su tokia meile žvelgiančias į jį, ir kai giesmės žodžiai nutilo, girdėjo ir toliau jos mielą balsą ir kitus jos žodžius, kurie, matyt, buvo jam labai brangūs ir sukėlė daug minčių, nes dar ilgai taip sėdėjo, užsidengęs veidą ranka, tylėdamas ir nejudėdamas. O kai pagaliau pakėlė galvą, pamatė, kokia nustebusi žiūri į jį Heida. Paėmė jos ranką ir tarė:

- Heida, graži buvo tavo giesmė, - dabar jo balsas skambėjo linksmiau negu pirma. - Mes ir vėl čia ateisim, ir tu dar kartą pasakysi man tas eiles.

Visą tą laiką Peteris piktumu nesitvėrė. Heida jau daug dienų nesirodė ganyklose, o dabar, kai pagaliau vėl čia atėjo, visą laiką šalia jos karkso tas

senas ponas, ir Peteris visai negali prie jos prieti. Tai labai jį erzino. Atsistojęs kiek atokiau, kad tas nieko nenujaučiantis ponas jo nematytu, grūmojo, sugniaužęs vieną kumštį, po kiek laiko jau abu, ir juo ilgiau Heida šalia to pono sėdėjo, juo pikčiau Peteris gniaužė kumščius ir vis aukščiau ir grėsmingiau švaistėsi jais ore.

Į tą laiką saulė pakilo ten, kur ji būna tada, kai reikia valgyti pietus. Tai Peteris gerai žinojo. Staiga jis iš visos gerklės suriko:

- Laikas valgyti!

Heida atsistojo ir jau buvo beeinanti atnešti maišelio, kad daktaras čia, vietoje, galėtų pavalgyti pietus. Bet daktaras prisipažino nesąs alkanas, sakė norįs išgerti tik stiklinę pieno, o paskui truputėli pasisukinėti po ganyklas, palypėti ir kiek aukšteliau. Tada ir Heida pasakė nenorinti valgyti, ji taip pat išgersianti tik pieno ir paskui užvesianti daktarą ten aukštai, prie didelių, samanotų uolynų, kur kartą vos nenusirito žemyn Dagilė, ir kur auga visokiausių kvapnių žolynų. Tuoju nubėgo pas Peterį ir viską jam paaiškino: kad pirma primelžtų dubenėlį Gulbės pieno ponui daktarui, o paskui dar vieną – tą ji pati išgersianti. Iš pradžių Peteris, didžiai nustebęs, spoksojo į ją, paskui paklausė:

- Kas valgys tai, kas yra maišelyje?

- Tai gali sau turėti, bet pirma pamelžk pieno, ir kuo greičiau, - atsakė Heida.

Peteris dar niekada kaip gyvas taip mikliai nesisuko, atlikdamas kokį darbą, kaip šįkart, nes visą laiką matė prieš akis maišelį ir dar nežinojo, kaip atrodo tai, kas yra jame ir jau jam priklauso. Kol daktaras su Heida ramiai gėrė pieną, Peteris atsi-rišo maišelį ir užmetė akį vidun. Pamatęs nuostabų mėsos gabalą, tiesiog sudrebėjo iš džiaugsmo ir dar kartą pažvelgė vidun, norėdamas įsitikinti, kad tikrai neapsiriko. Paskui įkišo ranką į maišelį, ketindamas trokštamą dovaną išsiimti ir pasmaguriauti. Bet greitai vėl ištraukė ranką, nedrįsdamas tos dovanos liesti. Mat staiga prisiminė, kaip stovėjo tam ponui už nugaros ir grūmojo jam kumščiais, o štai dabar tas ponas padovanojo jam tokius neprilygstamus pie-tus. Dabar Peteris gailėjosi tai padaręs, nes širdyje jautė, kad tai ir neleidžia jam išsitraukti tos gražios dovanos ir paskanauti jos. Ūmai strykt pašoko ir nubėgo į tą vietą, kur pirma stovėjo. Iškėlė į viršų abi rankas su ištiestais delnais tarsi sakydamas, kad tas jo grūmojimas sugniaužtais kumščiais jau nebegalioja, ir taip stovėjo, stovėjo, kol pajuto, kad dabar jau gali būti ramus - viskas ištaisyta. Paskui

dideliais šuoliais parliuoksėjo atgal prie maišelio ir galėjo su ramia sąžine ir dideliu džiaugsmu kibti į savo neįprastai skanius pietus.

Daktaras ir Heida ilgai drauge vaikštinėjo po ganyklas ir labai maloniai praleido laiką. Bet paskui daktaras suprato, kad jam jau reikia grįžti į Kaimelį, ir sakė, kad Heida dar galinti valandėlę pasilikti su savo ožkomis. Bet ji nieku gyvu nesutiko, kad daktaras visą kelią iš ganyklų vienui vienas eitų. Būtinai norėjo palydėti jį iki senelio trobelės ir dar galiuką toliau. Tad, paėmusi savo gerąjį bičiulį už rankos, leidosi į pakalnę ir visą kelią dar turėjo daug ko jam papasakoti, parodyti vietas, kur ožkelės labiausiai mėgsta ganytis, ir kur vasarą daugiausiai būna spindinčių geltonų kurpelių, raudonų širdažolių ir kitokių gėlyčių. Dabar ji jau žinojo visų jų vardus, nes senelis per vasarą buvo ją išmokęs, kaip kurią reikia vadinti.

Bet galų gale daktaras pasakė, kad jau metas jai grįžti. Heida atsisveikino, ir daktaras pasileido nuo kalno žemyn, tačiau eidamas vis grįžčiojo atgal, nes matė, kad Heida vis dar stovi toje pačioje vietoje, žiūri jam iš paskos ir moja ranka. Taip, išeinant jam iš namų, visada darydavo jo mylima dukrelė.

Rudens mėnuo buvo giedras, saulėtas. Kiekvieną rytą daktaras ateidavo į kalnų ganyklas ir tuojau pat leisdavosi į malonius pasivaikščiojimus. Dažnai išeidavo ir kartu su Kalnų Dėde, pakildavo aukštai į uolų kalnynus, kur senos eglės svarino savo šakas, ir kažkur netoliese, matyt, gyveno didysis paukštis, nes retsykiais krankdamas prašvilpdavo abiem vyrams pro pat galvą. Daktaras juto didelį malonumą, bendraudamas su Dėde, ir atsistebėti negalėjo, kaip gerai jis pažįsta visas žoleles aplinkui, žino, kuo jos gali būti naudingos žmogui, ir apskritai visame kame įžiūri tiek daug gerų ir brangių dalykų – sakysim, kad ir tie sakingieji kėniai, ir tamsiosios eglės su kvepiančiais spygliais, garbiniuotosios samanės, prasikalusios tarp senų medžio šaknų, ir visos tos žolytės ir neišvaizdžios gėlytės, net ten aukštai aukštai iškėlusios savo galveles iš kietos Alpių žemės.

Lygiai taip pat gerai tas senas žmogus pažinojo ir visus ten, aukštai, gyvenančius žvėrelius, didelius ir mažus, turinčius savo būstą urveliuose, uolų plyšiuose ir aukštose kėnių viršūnėse, ir mokėjo papasakoti daktarui gana linksmų dalykų apie jų gyvenimą. Tuose pasivaikščiojimuose daktaras nė nepajusdavo, kaip prabėgo laikas, tad, vakare atsi-

sveikindamas ir širdingai spausdamas Dėdei ranką, nuolat kartodavo:

- Gerasis drauge, iš jūsų aš niekada neišeinu, nesužinojęs ko nors nauja.

Dažnomis dienomis, paprastai pačiomis gražiausiomis, daktaras būdavo su Heida. Tada susėsdavo abu ant to gražiojo kalnų ganyklų šlaito, kur sėdėjo pirmą dieną, Heida vis deklamuodavo savo mėgstamas giesmių eilutes ir pasakodavo, pasakodavo daktarui, ką tik žinojo. Peteris sėdėdavo užpakaly savo vietoje, bet dabar buvo visiškai taikus ir niekada nebegniauždavo kumščių.

Taip prabėgo gražusis rugsėjis. Ir štai vieną rytą daktaras atėjo nebe toks linksmas, koks būdavo paprastai. Jis pranešė, kad tai paskutinė jo diena – turįs grįžti į Frankfurtą. Sakė, labai nenorįs iš čia išvažiuoti, nes taip pamilęs kalnų ganyklas, tarsi čia būtų jo gimtinė. Kalnų Dėdė taip pat didžiai nusiminė, išgirdęs šią žinią, nes ir jam labai patiko bendrauti su ponu daktaru, o Heida buvo taip pripratusi kiekvieną dieną matyti savo mieląjį bičiulį, kad tiesiog suprasti negalėjo, kaip čia dabar staiga viskas ims ir pasibaigs. Todėl nustebusi žiūrėjo į daktarą, tarsi klausdama, ar taip gali būti. Bet taip buvo iš tikrųjų. Ponas daktaras atsisveikino su seneliu ir

paklausė Heidą, ar nenorėtų jo dar kiek palydėti. Heida leidosi nuo kalno, įsikibusi daktarui į ranką, ir vis dar negalėjo suvokti, kad jis išeina ir rytoj jau nebeateis. Po kiek laiko daktaras sustojo ir pasakė, kad Heida jau gana toli atėjusi, ir laikas jai grįžti atgal. Porą kartų švelniai perbraukė ranka per garbiniuotus jos plaukus ir tarė:

- Dabar mums jau reikia skirtis, Heida! O, kad aš galėčiau pasiimti tave į Frankfurtą ir turėti ten visą laiką!

Staiga Heidai prieš akis iškilo visas Frankfurtas: daugybė namų, akmeninės gatvės, panelė Rotenmayer, Tinetė, ir ji kiek nedrąsiai atsakė:

- Man būtų mieliau, kad jūs pas mus vėl sugrįžtumėt.

- Na, ką gi, tegu bus taip. Lik sveika, Heida, - maloniai tarė daktaras ir padavė jai ranką.

Heida paėmė ranką ir pažvelgė jam į akis. Geros daktaro akys buvo pilnos ašarų. Staiga jis apsisuko ir nuskubėjo į pakalnę.

Heida stovėjo ir nejudėjo. Kupinos meilės daktaro akys ir ašaros jose skaudžiai palietė jai širdį. Nė pati nepajuto, kaip pratrūko garsiai raudoti ir kiek kojos neša pasileido daktarui iš paskos kūkčiodama ir šaukdama:

- Pone daktare! Pone daktare!

Daktaras sustojo ir atsigrėžė. Heida pribėgo prie jo, visa apsipylusi ašaromis, ir, nepaliaudama kūkčioti, sušuko:

- Aš, žinoma, sutinku tuojau pat kartu su jumis į Frankfurtą važiuoti ir pasilikti pas jus, kiek tik panorėsite, tik pirma dar turiu apie tai skubiai pranešti seneliui.

Daktaras ramindamas paglostė susijaudinusią mergaitę ir kuo švelniausiai tarė:

- Ne, mano miela Heida, ne dabar, ne tuojau pat, tu dar turi pabūti po eglėmis, kitaip dar tavo liga gali atkristi. Bet pala - noriu tavęs kai ko paklausti: jeigu kada nors aš gulėsiu ligos patale ir būsiu vienišas, ar tada tu pas mane ateisi ir pasiliksi? Ar galiu tikėtis, kad tada dar kas norės manimi rūpintis ir mylėti?

- Taip, taip, tada aš tikrai atvažiuosiu, dar tą pačią dieną, jūs man taip pat esate bemaž toks pat mielas, kaip ir senelis, - dar vis nepaliaudama kūkčioti, atsakė Heida.

Dabar daktaras dar kartą paspaudė Heidai ranką ir skubiai nužingsniavo savo keliu. Heida stovėjo kaip stovėjusi vis toje pačioje vietoje ir mojo, mojo rankele, kol iš tolstančio daktaro liko tik taškelis.

Paskutinį kartą atsigręžęs ir pažvelgęs į mojančią Heidą ir saulėtą kalnų ganyklas, daktaras tyliai tarė pats sau:

- Gera ten, aukštai, gyventi, ten pasveiksta kūnas ir siela, ten vėl žmogui grįžta gyvenimo džiaugsmas.

Ketvirtas skyrius

Žiema kaimelyje

Aplink kalnų trobelę buvo taip giliai sniego, kad, iš šalies žiūrint, atrodė, tarsi jos langai būtų lygiai su žeme, nes žemiau jų ničnieko nebuvo matyti, net durys buvo užverstos sniegu. Jeigu Kalnų Dėdė būtų čia, aukštai, dar tebegyvenęs, būtų turėjęs daryti tą patį, ką kiekvieną dieną darė Peteris, nes paprastai kas naktį šviežiai prisnigdavo. Kiekvieną rytą, jeigu nespausdavo didelis šaltis, ir per naktį nebūdavo viskas aplink sušalę, Peteris iššokdavo pro trobelės langą ir taip giliai paskėsdavo puriame sniege, kad turėdavo darbuotis rankomis, kojomis ir net galva, kol išsikepurnėdavo iš sniegynų. Paskui motina iškišdavo jam pro langą didelę šluotą, ir su ja jis žarstydavo, šluodavo sniegą į šalis, kol prisikasdavo iki durų. O ten jau kiekvieną kartą turėdavo padirbėti iš peties, mat palei duris reikėjo visą sniegą nuvalyti iki pat apačios, nes jeigu sniegas būdavo dar purus, tai, atidarius duris, visa didžiulė jo masė galėjo įgriūti į virtuvę, arba, paspaudus šalčiui, užmūryti

visus viduje, nes pro tokią ledą uolą juk neišeisi, o pro mažutį langelį tik Peteris galėjo išlįsti.

Bet kartu tas metas atnešdavo Peteriui ir daug patogumų. Kai prireikdavo nukakti į Kaimelį, užtek-davo tik atsidaryti langą, išlįsti lauk ir iškart atsidur-davo ant kietos sniego dangos. Tada motina iškiš-davo jam pro langą roges, jis sėsdavo ant jų ir, daug nesukdamas sau galvos, pasileisdavo žemyn – juk rogės niekur kitur nenuneš, tik į pakalnę, nes visas kalnų šlaitas buvo ištisas rogių kelias.

Kalnų Dėdė nepasiliko žiemoti kalnų ganyklose – tesėjo duotą žodį. Vos tik iškrito pirmas sniegas, tuoj uždarė trobelę, tvartuką ir kartu su Heida ir ožkomis persikėlė į Kaimelį. Ten netoli bažnyčios ir klebonijos stovėjo nemenkas mūras; senais laikais tai būta didelio ponų namo, kaip buvo galima spręsti iš kai kurių dar išlikusių elementų, bet dabar pas-tatas buvo gerokai apgriuvęs. Kitados jame gyveno kažkoks narsus karžygys; jis buvo parsisamdęs ispa-nams, ten tarnaudamas atliko daug narsių žygių ir prisiplėšė nemažai turtų. Paskui sugrižo į Kai-melį ir iš savo grobio pasistatė puošnius namus; ketino čia ir gyventi. Bet neilgai teištverė – negalėjo pakelti tykaus Kaimelio nuobodybės, nes pernelyg daug laiko buvo praleidęs svetur ir pripratęs prie

triukšmingo gyvenimo. Tad, viską metęs, išvažiavo ir niekada daugiau nebegrižo. Kai po daugelio metų tapo aišku, kad jis jau miręs, namą perėmė vienas tolimas giminaitis, bet pastatas jau buvo smarkiai apgriuvęs, ir naujasis šeimininkas nenorėjo jo atstatyti. Tada jame apsigyveno visokie vargšai, nes čia nereikėjo daug mokėti, ir jeigu kokia namo dalis nugriūdavo, tai niekas jos ir nebetaisė. Nuo to laiko vėl prabėgo daug metų. Kurį laiką tame apgriuvusiame name gyveno ir Dédé, kai sugrižo čia su savo berniuku Tobiju. Paskui pastatas daugiausiai stovėjo tuščias, nes jeigu kas nesugebėdavo tuojau pat užtaisyti vieną kitą atsiradusią skylę ir taip apsaugoti pastatą nuo tolesnio griuvimo, tas negalėjo čia ir gyventi. Žiemos Kaimelyje būdavo ilgos ir šaltos, vėjai lakstydavo po kambarius, net žiburio buvo neįmanoma užsidegti, ir vargšai žmoneliai drebėdavo nuo šalčio. Bet Dédé šito neišsigando. Apsisprendęs praleisti žiemą Kaimelyje, tuojau pat vėl perėmė namą savo žinion ir, visą rudenį čia nuolatos lankydamasis, viską taip sutvarkė, kaip jam atrodė reikalinga. Ir paskui spalio vidury atsikraustė čia kartu su Heida.

Įėjęs į namą iš kiemo pusės, pirmiausia patekdavai į atvirą ertmę, kurios viena siena buvo visai

išgriuvusi, kitos likę tik pusė. Virš šios dar buvo matyti arkinis langas, jo stiklas jau seniai buvo išdužęs, ir tankios gebenės vyniojosi pro tą angą iki pat dar apytvirčių lubų. Lubos buvo gražiai išgaubtos, ir iš to galėjai spręsti, kad kažkada čia būta koplyčios. Iš čia be jokių durų patekdavai į didelę salę, kurios grindys vietomis dar tebebuvo išklotos gražiomis akmeninėmis plytelėmis, o visur kitur jau žėlė žolė. Čia mūro sienos taip pat buvo smarkiai apgriuvusios, aptrupėję ir dideli lubų plotai, ir jeigu kelios storos kolonos nebūtų laikiusios parėmusios dar sveikos jų dalies, būtų buvę baisu po jomis ir stovėti, kad neužkristų ant galvos. Čia Dėdė buvo sukalęs iš lentų gardelį ožkoms ir storai paklojęs pakratų.

Eidamas toliau visokiais pusiau atvirais koridoriais, iš kurių vienur matei dangų, kitur pievas ir kelią šalia, priedavai sunkias ažuolines duris, dar tvirtai besilaikančias ant vyrių, ir patekdavai į didelį, erdvų kambarį. Tas kambarys atrodė dar visai neblogai, gerai išsilaikiusios buvo visos keturios jo sienos, išmuštos tamsiu medžiu, o viename jo kampe stūksojo didžiulė, beveik ligi pat lubų krosnis. Baltos krosnies sienos buvo išpieštos dideliais mėlynais paveikslais. Čia galėjai išvysti senų bokštų, apaugusių medžiais, o po tais medžiais medžiotoją su savo

šunimis. Kitur tyvuliavo ramus ežeras, ūksmingų
ąžuolų apsuptas, o jo pakrantėje stovėjo žvejys,
įmerkęs į vandenį meškerę. Aplink visą krosnį ėjo
suolas, ant jo galėjai atsisėsti ir žiūrinėti paveikslus.
Tai Heidai čia iškart patiko. Vos tik įėjusi su sene-
liu į kambarį, ji tuojau pat pribėgo prie krosnies,
atsisėdo ant suolo ir įniko žiūrinėti piešinius. Bet,
kai slinkdama suolu tolyn, atsidūrė užkrosnyje, jos
dėmesį patraukė kitas dalykas: gana didelėje erčioje
tarp krosnies ir sienos stovėjo iš keturių lentų sudė-
tas gardelis ne gardelis, lyg koks obuolių dėklas.
Bet jame buvo ne obuoliai, o Heidos guolis, lygiai
toks, kaip ir kalnų trobelėje: aukštas šieno gultas,
užtiestas drobule, o viršuje – maišena užsikloti.
Heida sukrykštė iš džiaugsmo:

– O, seneli, čia mano kambarėlis, ak, kaip gražu!
O kur miegosi tu?

– Tavo kambarėlis turi būti prie pat krosnies,
kad nesušaltum, – atsakė senelis. – Gali pažiūrėti
ir manąjį.

Heida tuoj nustraksėjo paskui senelį. Kitame
kambario gale senelis atidarė duris, ir juodu įėjo į
ankštą urkštynėlę, kur buvo pataisytas senelio guo-
lis. Iš čia buvo dar vienerios durys. Heida greitai jas
atidarė ir sustojo nustebusi – tai buvo savotiška vir-

tuvē, bet tokia didelė, kokios ji dar niekada nebuvo mačiusi. Čia senelio buvo gerai padirbėta, bet ir dabar ne viskas iki galo padaryta, nes visur sienose dar žiojėjo skylės ir plyšiai, o pro juos švilpavo vėjai. Tačiau diduma jų buvo užkalti lentomis, ir atrodė tarsi aplinkui sienose būtų įtaisytos spintos. Vielomis ir vinimis senelis buvo sutvirtinęs ir dideles, senoviškas duris, tad dabar jau buvo galima jas uždaryti, ir tai labai pravertė, nes už jų buvo vieni griuvėsiai, priaugę tankių krūmokščių, kuriuose knibždėte knibždėjo vabzdžių ir driežų.

Heidai labai patiko tas naujas būstas, ir jau kitą dieną, kai Peteris atėjo pasižiūrėti, kaip jai sekasi naujoje vietoje, ji jau buvo taip išlandžiojusi visus užkaborius, kad jautėsi kaip namie ir galėjo viską iki mažiausių smulkmenų aprodyti Peteriui.

Miegojo ji savo užkrosnyje labai gerai, tačiau visada, pramerkusi akis, manydavo esanti kalnų trobelėje ir norėdavo tuoj atidaryti duris ir pasižiūrėti, ar eglės ne dėl to neošia, kad sniegas slegia jų šakas. Todėl kiekvieną rytą turėdavo gerokai apsidairyti ir apsižiūrėti, kol susiprasdavo, kur esanti, ir kiekvieną kartą pajusdavo sunkumą širdyje, supratusi, kad yra ne namie, ne kalnų trobelėje. Bet kai išgirdavo senelį šnekantis su Gulbele ir Meškute,

ir kai paskui ožkelės imdavo garsiai mekenti, tarsi sakydamos jai: „Eikš greičiau, Heida!“ – tada ji suprasdavo, kad vis dėlto yra namie, linksma šokdavo iš lovos ir kuo greičiau bėgdavo į tą didelį ožkų tvartą.

Ketvirtą dieną Heida pareiškė:

– Šiandien tikrai turiu nueiti pas senelę, negalima, kad šitaip ilgai ji būtų viena.

Bet senelis su tuo nesutiko.

– Šiandien ne ir rytoj taip pat dar ne, – tarė jis. – Kelyje į kalnus yra per sieksnį sniego, o ir toliau vis dar nesiliauja snigę. Vargiai ir stiprusis Peteris per tiek sniego išbristų. O tokia mažutė kaip tu, Heida, bemat prasmegtum sniege, ir niekas paskui tavęs nesurastų. Palūkėk bent kiek, kol pašals, tada sniegas sukietės, ir galėsi juo kuo ramiausiai vaikštinėti.

Iš pradžių Heida kiek nusiminė, kad reikės dar laukti. Bet dabar ji turėjo tiek visokių darbų, kad nė nepajusdavo, kaip prabėgo diena, ir atėjo kita. Kiekvieną dieną iš ryto ir po pietų ji eidavo į mokyklą Kaimelyje ir mokėsi, kiek ten ko buvo galima išmolti. Peteris ten beveik niekada nepasirodydavo. Mokytojas buvo švelnus žmogus ir tik kada ne kada užsimindavo: „Atrodo, Peterio ir vėl nėra. Lankyti mokyklą jam labai praverstų, bet ten aukštai labai

daug sniego, matyt, neišbrenda“. Bet vakare, kai jau būdavo po pamokų, Peteris vis dėlto išbrisdavo ir ateidavo pas Heidą.

Po kelių dienų vėl pasirodė saulė ir pažėrė savo spindulius virš baltos žemės; bet neilgam – kiek pašvietusi, anksti pasislėpė už kalnų, tarsi dabar žvelgti žemyn jai būtų nebe taip miela kaip vasarą, kada čia viskas žalioja ir žydi. Užtat vakare patekėjo mėnuo, skaistus ir didelis, ir kiaurą naktį švietė virš plačių sniegynų, o kitą rytą visas kalnų šlaitas nuo viršaus iki apačios spindėjo kaip krištolas. Ir kai Peteris, kaip ir kitomis dienomis, bandė iššokti pro savo langą, šįkart jam tai nepasisekė taip, kaip tikėjosi. Stryktelėjo laukan, bet, užuot įkritęs į minkštą sniego patalą, atsitrenkė į netikėtai kietą daiktą ir gerą galą pašliuožė į pakalnę tartum nevaldomos rogės. Labai nustebęs, galų gale atsistojo ir iš visų jėgų ėmė trypti kojomis sniegą, norėdamas įsitikinti, ar iš tikrųjų sniegas taip sukietėjo. Ir tikrai: kad ir kiek jis trypė ir daužė kulnais, įstengė išspirti vos mažytę ledo eišenėlę – šaltis visą kalnų šlaitą buvo aptraukęs kieta kaip akmuo sniego pluta. Peteriui tai buvo tik į gera: jis žinojo, kad dabar vėl čia galės ateiti Heida. Greitai sugrižo į trobelę, išgėrė pieną,

kuri motina buvo jam padėjusi ant stalo, įsikišo į kišenę duonos riekę ir skubiai tarstelėjo:

- Man reikia į mokyklą.

- Gerai, gerai, eik ir stropiai mokykis, - pritarė motina.

Peteris išlindo pro langą - mat duris buvo užmūrijęs ledo kalnas, - išsitempė iš paskos savo rogutes, atsisėdo ir pasileido į pakalnę.

Švilpė žemyn kaip vėjas, nesustojo ir, privažiavęs Kaimelį, lėkė tolyn Majenfeldo link, nes atrodė, jeigu sustabdys taip smagiai skriejančias rogutes, tai nusikals ir sau, ir rogutėms, tad ir lėkė tolyn, kol atsidūrė toli slėnyje, ir rogutės sustojo pačios. Tada nulipo ir apsidairė. Įsibėgėjusios rogutės nunešė jį gerokai už Majenfeldo. Dabar jis suprato, kad, šiaip ar taip, į mokyklą eiti jau per vėlu, nes pamokos jau seniai prasidėjo, o užkopti į kalną prireiks beveik valandos. Vadinasi, nėra ko ir skubėti. Taip jis ir darė - atėjo į Kaimelį, kai Heida jau buvo grįžusi iš mokyklos ir sėdosi su seneliu prie pietų stalo. Peteris įėjo ir kadangi šikart turėjo pranešti ypatingą žinią, tai ji jau sukosi jam ant liežuvio galo ir, vos tik įėjus, tuoj reikėjo ją ir iškloti.

- Jau suėmė, - pranešė, sustojęs vidury kambario.

- Kas, ką, generole? Skamba gana karingai! - tarė senelis.

- Sniegą, - pranešė Peteris.

- O! O! Dabar aš jau galėsiu nueiti pas senele! - apsidžiaugė Heida, tuoj supratusi, ką Peteris norėjo pasakyti. - Bet kodėl tu neatėjai į mokyklą? Juk galėjai kuo puikiausiai atšliuožti, - staiga pridūrė priekaištingai, nes jai atrodė nei šis, nei tas slampinėti aplinkui, kai jau įmanoma ateiti į mokyklą.

- Per toli nulėkiau su rogutėmis, buvo jau per vėlu, - atsakė Peteris.

- Tai vadinama pabėgimu, - tarė senelis, - ir tiems, kurie taip daro, reikia paimti už ausų, ar girdėjai?

Peteris išsigandęs glamžė kepurę, nes nė vieno žmogaus pasaulyje jis taip nebijojo, kaip Kalnų Dėdės.

- O tokiam vadui, kaip tu, turėtų būti dviguba gėda šitaip pabėgti, - kalbėjo toliau Dėdė. - Kaip tu manai, jeigu tavo ožkos imtų lakstyti viena šen, kita ten ir nenorėtų tavęs klausyti, ką tu tada darytum?

- Duočiau į kailį, - nė nemirktelejęs atsakė Peteris.

- O jeigu koks vaikas elgtųsi taip, kaip nepaklusni ožka, ir gautų už tai į kailį, ką tu tada sakytum?

- Taip jam ir reikia, - atsakė Peteris.

- Tai va, dabar žinok, ožkų pulkauninke: jeigu dar kartą su savo rogėmis pralėksi pro mokyklą tuo metu, kai turėtum ten sėdėti, tada ateik pas mane ir atsiimk, kas tau už tai priklauso.

Dabar Peteris suprato, ką reiškia tos kalbos apie vaiką, kuris elgiasi kaip nepaklusni ožka, ir kiek išsigandęs ėmė dairytis į kerčią, ar nėra ten kokio įnagio, kurį jis tokiais atvejais vartoja, bauddamas ožkas.

Bet tuo metu Dėdė padrąsindamas tarė:

- O dabar eikš prie stalo ir valgyk, paskui kartu su tavim eis ir Heida. Vakare parvesi ją atgal ir rasi čia savo vakarienę.

Peteris labai apsidžiaugė, kad taip netikėtai reikalai pakrypo į kitą pusę, ir išsišiepė iki ausų. Daug neprašomas paklausė raginimo ir atsisėdo šalia Heidos. O toji, išgirdusi, kad pagaliau vėl nueis pas senelę, iš džiaugsmo nebegalėjo daugiau nė kąsnio praryti. Pastūmė lėkštę su didele bulve ir pakepintu sūriu Peteriui, kuriam dar ir Dėdė iš kitos pusės padėjo pilną lėkštę, tad dabar prieš jį išaugo gerkas pylimas. Bet Peteriui nepritrūko drąsos kibti į jį.

Heida nubėgo prie spintos ir išsitraukė Klaros dovanotą apsiaustelį. Šiltai apsitaisiusi, su gobtuvu

ant galvos, sugrįžo pas Peterį ir jau galėjo leistis į kelionę. Peteris susikimšo į burną paskutinį kąsnį ir tarė:

- Dabar eime!

Ir jiedu leidosi į kelionę. Heida turėjo Peteriui daug ko papasakoti apie Gulbelę ir Meškutę: kad pirmą dieną naujame tvarte jos nieko būti nenorėjo, kad visą dieną stovėjo, galvas nuleidusios, ir nė balso jų nebuvo girdėti. Ji paklaususi senelį, kodėl jos taip daro, ir senelis paaiškines, kad jos daro tą patį, ką ir Heida Frankfurte, nes pirmą kartą savo gyvenime nusileidusios žemyn iš kalnų ganyklų. Ir Heida pridūrė:

- Reikėtų tau vieną kartą patirti, kas tai yra, Peteri.

Taip jie atėjo beveik iki pat Peterio namų, bet visą kelią Peteris nepratarė nė žodžio, gerai net nesiklausė jos kalbų. Buvo matyti, kad jam neduoda ramybės kažkokia mintis. Netoli trobelės Peteris sustojo ir išdrožė:

- Verčiau jau aš eisiu į mokyklą, o ne pas senelį atsiimti to, ką jis sakė.

Heida labai karštai palaikė tokį jo užmojų.

Kai jiedu įėjo į trobelę, Peterio motina sėdėjo viena ir lopė kažkokį drabužį. Ji pasakė, kad senelė

kiauras dienas neišlipa iš lovos, čia jai esą per šalta, o ir šiaip ji jaučiantis ne per geriausiai. Heidai tai buvo naujiena. Šiaip senelė visada sėdėdavo savo vietoje kampe. Heida tuoj nubėgo pas ją. Senelė gulėjo savo siauroje lovoje, įsisupusi į pilką skarą ir apsiklojusi plona antklode.

- Ačiū Dievui! - tuoj sušuko, išgirdusi įbėgančią Heidą. Visą rudenį ji gyveno su baimė širdyje, ypač kai Heida ilgesnį laiką nepasirodydavo. Peteris pasakodavo jai, kad atvykęs kažkoks nepažįstamas ponas iš Frankfurto, tolydžio ateinantis į ganyklas ir vis norįs pasikalbėti su Heida. Girdėdama tokias kalbas, senelė buvo tikra, kad tas ponas čia atsibeldė vėl išsivežti Heidos. Ir kai paskui jis jau išvažiavo vienas, vis tiek ją nuolatos suimdavo baimė, kad, neduokdie, vieną gražią dieną atvažiuos iš Frankfurto koks nors jo pasiuntinys ir vėl išsiveš mergaitę.

Heida tuoj prišoko prie ligonės lovos ir susirūpinusi paklausė:

- Ar tu labai sergi, senele?

- Ne, ne, vaikuti, - nuramino senutė, meiliai glos tydama megaitę. - Tik šaltis man šiek tiek sukaustė sąnarius.

- O kai vėl sušils, tai bemat ir pasveiksi? - prisipyrusi klausinėjo Heida.

- Taip, taip, jeigu duos Dievas, tai ir anksčiau, kad galėčiau vėl sėsti prie savo ratelio; žadėjau jau šiandien, norėjau pabandyti, bet rytoj tikrai vėl bus viskas gerai, - patikino senelė, pamačiusi, su koku išgąsčiu ją klausinėja mergaitė.

Tokie jos žodžiai nuramino Heidą - ji tikrai buvo labai išsigandusi, nes dar niekada iki šiol nebuvo užtikusi senelės lovoje sergančios. Dabar ji valandėlę kiek nustebusi pažiūrėjo į senelę, paskui tarė:

- Frankfurte žmonės apsvynioja šaliką, eidami pasivaikščioti. O tu manei, kad skara reikia apsimurturiuoti einant gulti, senele?

- Žinai, Heida, - atsakė senelė, - apsigobiu taip lovoje, kad nebūtų šalta. Aš taip ja džiaugiuosi - antklodė tokia plonytė.

- Bet, senele, - vėl pradėjo Heida, - tu guli galva žemyn, o juk reikėtų, kad ji būtų daug aukščiau. Tokia lova neturėtų būti.

- Žinau, vaikuti, aš ir pati tai juntu, - tarė senelė ir pabandė patogiau padėti galvą ant plokščios kaip lenta pagalvės. - Matai, pagalvė niekada nebuvo labai stora, o dabar aš, tiek daug metų ant jos miegodama, truputėlį sugulėjau.

- O kad aš būčiau paklaususi Klarą, ar nebūtų galima išvažiuojant pasiimti ir savo lovą, - tarė

Heida. – Joje buvo viena ant kitos trys tokios didelės, storos pagalvės, kad ant jų net miegoti negalėjau – vis slysdavau ir slysdavau žemyn, o paskui vėl turėdavau ant jų ropštis, nes ten yra tokia tvarka šitaip ilsėtis. Ar tu galėtum taip miegoti, senele?

– Taip, žinoma. Kai guli aukštai padėjęs galvą, tada ir šilčiau, ir kvėpuoti lengva, – atsakė senele ir kiek kilstelėjo galvą, lyg bandydama ją kur aukščiau padėti. – Bet dabar apie tai nekalbėkim, aš turiu ponui Dievui už tiek daug ko dėkoti, kuo negali pasidžiaugti kiti seni ir sergantys žmonės: kad ir tos skanios bandelės, kurių visą laiką gaunu, ir ta graži, šilta skara, ir kad tu pas mane ateini, Heida. Gal ir šiandien man ką nors paskaitysi?

Heida išbėgo ir atsinešė seną giesmyną. Susiradusi skaitė vieną gražią giesmę po kitos, nes dabar visas jau gerai žinojo ir džiaugėsi po daugelio dienų vėl jas girdėdama.

Senelė gulėjo susidėjusi rankas, ir jos veide, ką tik dar tokiam susirūpinusiam, dabar buvo matyti džiaugsminga šypsena, tarytum ūmai ją būtų ištikusi didelė laimė.

Staiga Heida nustojo skaičiusi.

– Ar tu jau pasveikai, senele? – paklausė.

- Man gera, Heida, man taip gera pasidarė klausantis.

Heida perskaitė giesmę iki galo, ir kai nuskambėjo paskutiniai žodžiai:

*Jeį akių šviesa aptemo,
Mano dvasią Tu nušviesk
Ir į pažadėtą žemę
Kaip į tėviškę nuvesk,*

senele pakartojo juos vieną kartą, paskui kitą, ir dabar jos veidas spindėte spindėjo nutviekstas didžiulio džiaugsmingo lūkesčio. Heidai pasidarė taip gera širdyje. Akyse iškilo visa ta saulėta diena, kada ji sugrižo į savo gimtąjį kraštą, ir dabar kupina džiaugsmo sušuko:

- Senele, aš jau žinau, kaip yra gera, kai sugrižti į tėviškę.

Senele nieko neatsakė, tačiau palaimingas lūkestis, taip nudžiuginęs Heidą, ir toliau tebespindėjo jos veide.

Po kiek laiko Heida tarė:

- Jau temsta, senele, man reikia eiti namo, bet aš taip džiaugiuosi, kad dabar tau vėl gera.

Senele paėmė Heidos ranką ir tarė:

- Taip, dabar mano širdis vėl džiaugiasi, ir nors dar turiu gulėti, tačiau man gera. Matai, sunku yra žmogui, pačiam to nepatyrusiam, suprasti, kas tai yra dieną dienas vienui vienam gulėti lovoje ir negirdėti iš kito žmogaus nė žodžio ir ničnieko nematyti, nė vieno vienintelio saulės spindulio. Tada apninka liūdnos mintys, ir pradedi galvoti, kad jau niekada nebeišauš diena, ir tu jau nebesulauksi nieko gero. Bet kai vėl išgirsti žodžius, kokius tu man paskaitai, tada vėl sužimba širdyje šviesa, ir vėl gali ja džiaugtis.

Senelė paleido mergaitės ranką. Heida pasakė „labanakt“, nubėgo atgal į kambarį ir tuojau pat išsitempė laukan Peterį, nes per tą laiką, kol ji buvo pas senelę, atėjo naktis. Bet danguje švietė mėnuo, sniegas spindėjo mėnesienoje, ir atrodė, kad tuoj vėl išauš diena. Peteris sutvarkė savo roges, atsisėdo priekyje, Heida užpakaly, ir abu pasileido į pakalnę – skriejo kaip du paukščiai ore.

Vėliau, jau gulėdama savo gražioje, aukštoje šieno lovoje, Heida vis dar negalėjo užmiršti senelės, kaip ji ten guli, nepatogiai padėjusi galvą, prisiminė jos liūdnas kalbas ir šviesą, kurią įžiebė širdyje giesmės žodžiai. Ir pagalvojo, jeigu senelė kasdien galėtų girdėti tuos žodžius, tada kiekvieną dieną

jai būtų gera. Bet žinojo, kad praeis visa savaitė, o gal ir dvi, kol ji vėl galės senelę aplankyti. Tai nuteikė ją labai liūdnai ir privertė susimąstyti, ką reikėtų daryti, kad senelė tuos žodžius kiekvieną dieną galėtų girdėti. Ir ūmai dingtelėjo į galvą gera mintis. Heida taip apsidžiaugė, jog net susirūpino, kaip reikės sulaukti ryto, kada galės pradėti vykdyti savo planą. Staiga skiūkt vėl atsisėdo lovoje, nes iš didelio susirūpinimo buvo dar net nepasimeldusi prieš miegą, o juk visada, eidama gulti, stengėsi to nepamiršti.

Dabar iš visos širdies pasimeldė, prašydama malonės sau, seneliui ir senelei, paskui vėl krito į minkštą šieną ir kietai, ramiai išmiegojo iki pat ryto.

Penktas skyrius
Vis dar žiema

Kitą dieną Peteris laiku atšliuožė į mokyklą. Pietus jis atsivežė savo maišelyje, nes būdavo taip: kai Kaimelio vaikai išsivaikšto pietauti namo, tie, kurie atėję iš toliau, susėda ant mokyklinių stalų, įsiremia kojomis į suolus ir pasiskleidžia ant kelių savo atsineštus pietus. Ta pietų pertrauka trukdavo apie valandą, paskui vėl būdavo pamokos. Taip praleidęs dieną mokykloje, Peteris galų gale eidavo pas Dėdę ir aplankydavo Heidą.

Ir kai tą dieną po pamokų jis įėjo į didįjį Dėdės kambarį, tučtuojau atbėgo ir Heida, nes jau laukė jo.

- Peteri, aš turiu tau kai ką pasakyti, - sušuko ji.

- Tai sakyk, - atsiliepė jis.

- Dabar tu turi mokytis skaityti, - pranešė ji.

- Jau mokiausi, - atsakė jis.

- Taip, taip, bet aš ne tai turiu galvoj, - ėmė aiškinti Heida, - norėjau pasakyti, kad turi taip mokytis, kad išmoktum skaityti.

- Aš negaliu, - tarstelėjo Peteris.

- Tuo niekas nepatikės, aš - taip pat, - labai ryžingai pareiškė Heida. - Jau močiutė Frankfurte žinojo, kad tai netiesa, ir ji man pasakė, kad tuo netikėčiau.

Peteris nustebo, išgirdęs tokią žinią.

- Pamatysi, aš išmokysiu tave skaityti, labai gerai žinau, kaip tai daroma, - kalbėjo toliau Heida. - Turėsi dabar išmokti ir paskui kiekvieną dieną paskaityti senelei po vieną ar po dvi giesmes.

- Nieko iš to nebus, - burbtelejo Peteris.

Toks atkaklus spyriojimas prieš tai, kas gera, teisinga ir taip artima jos širdžiai, labai suerzino Heidą. Žaibuojančiomis akimis ji atsistojo priešais Peterį ir pagrasino:

- Tada aš tau pasakysiu, kas bus, jeigu nieko nenorėsi mokytis. Tavo motina jau ne kartą minėjo, kad reikėtų ir tave išsiųsti į Frankfurtą šio bei to pasimokyti, o aš žinau, kur ten berniukai eina mokytis: važinėjantis po miestą, Klara rodė tokį baisingai didelį namą. Bet ten jie vaikšto ne tik būdami berniukai, bet ir visą laiką, kai jau būna ir gana dideli ponai. Pati savo akimis mačiau. Ir nemanyk, kad ten yra tik vienas vienintelis mokytojas kaip pas mus, ir dar toks geras. Ten jų devynios galybės, būrių būriai, ir visi juodai apsitaisę, kaip eidami į bažnyčią, o ant galvos užsidėję šitokio aukštumo juodas

skrybėles, – ir parodė, kokio aukštumo nuo žemės yra tos skrybėlės.

Peteriui šiurpas per nugarą perėjo.

– Ir tada turėsi vaikščioti į tuos namus kartu su visais tais ponais, – karštai dėstė toliau Heida. – O kai ateis tavo eilė, tu visai nemokėsi skaityti ir darysi klaidas slebizuodamas, tada pamatysi, kaip tie ponai iš tavęs šaipysis, daug baisiau negu Tinetė. O, jeigu tu žinotum, kaip jinai šaiposi!

– Na gerai, sutinku, – tarė Peteris lyg gailiai, lyg piktai.

Heida bemat sukrucho.

– Na va, jei taip, tai gerai, iškart ir pradėsim, – tarė ji nudžiugusi, tuoj nusitempė Peterį prie stalo ir atsinešė reikalingą mokymo priemonę.

Didžiajame Klaros ryšulyje buvo knygelė, kuri Heidai labai patiko, jau vakar naktį ją prisiminė, ji labai galėjo praversti Peteriui, nes tai buvo abėcėlė su trumpais eiliuotais tekstukais.

Abu susėdo prie stalo, palenkę galvas prie knygos, ir pamoka prasidėjo. Peteris turėjo slebizuoti pirmąjį dvieilį, paskui dar kartą ir dar kartą, nes Heida norėjo, kad viskas eitų sklandžiai ir lengvai. Galų gale tarė:

- Tau vis dar neišeina kaip reikiant, bet dabar aš tau perskaitysiu kelis kartus iš eilės; kai žinosi, apie ką čia kalbama, tada galėsi geriau įsiminti raides. Ir perskaitė:

*Jeį šiandien ABC dar nemokėsi,
Ryt prieš mokyklos teismą stot turėsi.*

- Aš nestosiu, - griežtai tarė Peteris.
- Kur nestosi? - paklausė Heida.
- Prieš teismą, - atsakė Peteris.
- Tai pasistenk išmokti tas tris raides, ir nereikės tau ten raudonuoti, - įrodinėjo Heida.

Peteris dar kartą atsisėdo ir tol atkakliai mokėsi tas tris raides, kol Heida pasakė:

- Dabar tas tris jau moki.

Bet, pamačiusi, kaip Peteriui padėjo jos perskaitytas dveilis, norėjo dar kiek padirbėti ir paruošti jį kitai pamokai.

- Palauk, dabar aš tau paskaitysiu dar ir kitų pamokomų posakių, - kalbėjo ji toliau. - Tada tu pamatysi, ko dar visko galima susilaukti.

Ir pradėjo labai aiškiai ir suprantamai skaityti:

*Jei nenori apsijuokti,
Turi DEFG gerai išmokti.
Jei užmirši HIK,
Bus tau didelė bėda.
Kas LM vos vos miknoja,
Tas prieš klasę raudonuoja.
Jei nori išvengt ausų,
Neužmirški OPQ.
Jei įklimpai su RST,
Tavo reikalai prasti.*

Čia Heida nustojo skaičiusi, nes jai parūpo pasižiūrėti, ką veikia Peteris, kad negirdėti jo nė balso. O jis, išsigandęs visų tų grasinimų ir gąsdinimų, sėdėjo kaip pelė po šluota ir kupinomis baimės akimis spoksojo į Heidą.

Ir gailestinga Heidos širdis neištvėrė, ji tuoj šoko jo raminti:

– Nėra ko tau, Peteri, taip bijoti, tu tik ateik pas mane kiekvieną vakarą ir jeigu mokysies taip kaip šiandien, tai galų gale išmoksi raides, ir tada visa kita tau jau bus nebaisu. Tik turėsi pas mane atėdinėti kiekvieną dieną, ne taip kaip į mokyklą – net ir tada, kai sninga, juk tau tai nieko nereiškia.

Peteris prižadėjo, nes iš baimės pasidarė visai ramus ir sukalbamas. Taip jis ir išėjo namo.

Peteris griežtai laikėsi Heidos nurodymų, kiekvieną vakarą uoliai mokėsi vis naujų raidžių ir dėjosi į širdį skaitomus žodžius. Dažnai kambaryje sėdėdavo ir senelis, klausydavosi pamokos ir patenkintas traukdavo savo pypkutę, kartais jo lūpų kampučiai imdavo trūkčioti, tarsi jį būtų apėmęs didelis linksmumas.

Po įtempto mokymosi Peteris dažniausiai sulaukdavo siūlymo dar kiek pasilikti ir drauge pavakarieniauti. Tai būdavo didelis atpildas už patirtą baimę, kurios jam įvarydavo gąsdinantys abėcėlės žodžiai.

Taipėjo žiemos dienos. Peteris sąžiningai lankėsi ir tikrai darė pažangą, mokydamasis raides. Bet tie eiliuoti žodžiai kiekvieną dieną kėlė jam baimę. Per tą laiką jie jau priėjo raidę „u“, ir Heida perskaitė:

*Kas U su V vis dar maišys,
Tas ko nematęs pamatys.*

Peteris suniurnėjo:

- Taip aš ir pamatysiu!

Tačiau uoliai mokėsi ir toliau, tartum iš tikrųjų būtų bijojęs, kad kas slapčia nenutvertų už sprando ir neparodytų, ko dar nėra matęs.

Kitą dieną Heida perskaitė:

*Jeigu tu W dar nemokėsi,
Ryškštės paragaut turėsi.*

Peteris apsidairė ir pašaipiai tarė:

– Nėra čia jos.

– Atsiras. Tu dar nežinai, ką senelis turi dėžėje, – tarė Heida. – Ogi lazda, storumo kaip ranka, ir jeigu ją iš ten išsitrauktų, būtų galima pasakyti:

Lazdos paragaut turėsi!

Peteris buvo matęs storą Dėdės lazdyninę, todėl tuojau pat palinko prie W, stengdamasis ją išsiminti.

Kitą dieną išgirdo štai ką:

*O jei X pamiršt norėsi,
Vakarienės neregėsi.*

Peteris susidomėjęs pažvelgė į spintą, kurioje buvo laikoma duona su sūriu, ir piktai atrėžė:

- Aš juk nesakiau, kad noriu X pamiršti.

- Tai gerai, kad nenori jos pamiršti, tada galim tuojau pat išmokti dar vieną raidę, - pasiūlė Heida, - ir rytoj tau liks tik viena vienintelė.

Peteris nenorėjo su tuo sutikti, bet Heida jau skaitė:

*Jei prie Y vis dar mikčiosi,
Kas yra patyčios, sužinosi.*

Peteriui prieš akis iškilo visi tie Frankfurto ponai su aukštomis skrybėlėmis ant galvos ir pikta patyčia veide. Jis tuoj šoko mokytis Y ir tol plūkėsi, kol taip gerai išmoko, kad ir užsimerkęs matė, kaip ta raidė atrodo.

Kitą dieną Peteris atėjo pas Heidą jau kiek pakelta galva, nes dabar jam buvo likę išmokti tik vieną vienintelę raidę, ir kai Heida tuojau pat perskaitė dveilį:

*Kas raidės Z dar nemokės,
Pas hotentotus išbildės! -*

Peteris nusišaipė:

- Taip ten ir išbildėsi, kai niekas nežino, kur jie yra!

- Žino, Peteri, senelis tikrai žino, - užtikrino Heida. - Palauk, aš tuoj jį paklausiu, kur jie yra, tik dabar jis išėjęs pas kunigą. - Ir jau buvo belekianti pro duris.

- Palauk! - suriko Peteris išsigandęs, nes pagalvojo, kad štai įeis Kalnų Dėdė kartu su kunigu, stvers jį ir išsiųs pas hotentotus, nes iš tikrųjų dar nemokėjo Z raidės.

Tas jo riksmas sulaukė Heidą.

- Kas gi tau? - paklausė ji nustebusi.

- Nieko. Grįžk atgal! Aš noriu mokytis, - su pertrūkiaais ištarė Peteris.

Bet dabar pačiai Heidai parūpo sužinoti, kurgi tie hotentotai yra, ir labai norėjo senelį to paklausti. Tačiau Peteris taip nekantriai ją šaukė, kad pasigailėjo ir sugrįžo į kambarį. Bet dabar jis turėjo už tai atidirbti. Ne tik Z kelis kartus kartoti, kad ji visam laikui įstrigtų atminty, bet ir pereiti prie skiemenvimo. Tad tą vakarą Peteris gerokai pasistūmėjo į priekį su savo mokslais.

Taip jie darbavosi kasdien. Per tą laiką sniegas suminkštėjo, paskui vėl kelias dienas snigo, tad Heida gal tris savaites negalėjo nueiti pas senelę.

Užtat tuo atkakliau dirbo su Peteriu, kad jis greičiau galėtų ją pakeisti ir paskaitytų senelei giesmių.

Ir štai vieną vakarą Peteris sugrįžo iš Heidos, įėjo į kambarį ir tarė:

- Aš moku!

- Ką tu moki, Peteri? - susidomėjusi paklausė motina.

- Skaityti, - atsakė jis.

- Argi tai galimas daiktas! Ar tu girdėjai, senele? - sušuko jai Brigita.

Senelė girdėjo ir taip pat labai stebėjosi, tiesiog patikėti negalėjo.

- Dabar aš turiu paskaityti vieną giesmę - taip sakė Heida, - pranešė Peteris.

Motina tuoj atnešė knygą. Senelė apsidžiaugė, nes jau taip ilgai nebuvo girdėjusi jokio gero žodžio. Peteris atsisėdo prie stalo ir pradėjo skaityti. Motina suklususi sėdėjo šalia ir po kiekvienos eilutės nepaliovi stebėjusis:

- Ir kas galėjo pamanyti!

Senelė taip pat dėmesingai sekė vieną eilutę po kitos, bet sakyti nieko nesakė.

Kitą dieną po to įvykio atsitiko, kad Peterio klaseje buvo skaitymo pratybos. Kai atėjo eilė Peteriui, mokytojas tarė:

- Peteri, gal tave praleisti, kaip paprastai, o gal nori pabandyti, jeigu ir ne paskaityti, tai bent pamikčioti kokią eilutę?

Peteris pradėjo ir nesustodamas perskaitė tris eilutes iš eilės. Mokytojas padėjo į šalį savo knygą ir be žodžių spoksojo į Peterį, lyg išvydęs neregėtą dalyką. Galų gale vėl prašneko:

- Peteri, tau atsitiko stebuklas! Kol aš neapsakomai kantriai su tavim dirbau, tu net dorai skiemenuoti nemokėjai. O kai paskui, nors ir nenorom, numojau į tave ranka, manydamas, kad tuščias darbas yra tave spausti, staiga paaiškėja, kad tu moki ne tik skiemenuoti, bet ir visai neblogai, netgi aiškiai skaityti. Kas gi galėjo mūsų laikais padaryti tokią stebuklą, Peteri?

- Heida, - atsakė šis.

Didžiai nustebęs, mokytojas pasižiūrėjo į Heidą, kuri lyg niekur nieko sėdėjo savo suole, ir kalbėjo toliau:

- Ir apskritai aš pastebėjau, kad tu labai pasikeitei, Peteri. Anksčiau dažnai ištisą savaitę, netgi kelias savaites iš eilės nesirodydavai mokykloje, o pastaruoju metu nepraleidai nė vienos dienos. Iš kur tas pasikeitimas į gerąją pusę?

- Iš Dėdės, - pasigirdo atsakymas.

Mokytojas, vis labiau stebėdamasis, žvilgčiojo čia į Peterį, čia į Heidą, o nuo jos vėl į Peterį.

- Pabandysim dar kartą, - tarė jis nedrąsiai.

Dabar Peteris turėjo dar kartą perskaityti tris eilutes, ir mokytojas galutinai įsitikino, kad Peteris tikrai išmoko skaityti.

Po pamokų mokytojas tuoj nuskubėjo pas kunigą pranešti, kas atsitiko ir kokią teigiamą poveikį daro bendruomenei Kalnų Dėdė ir Heida.

Dabar Peteris kiekvieną vakarą namie paskaitydavo po vieną giesmę - toks buvo Heidos pageidavimas, bet skaityti dar ir antrą nė karto neprisivertė. O senelė to niekada ir neprašė.

Mama Brigita kiekvieną dieną vis dar atsistebėti negalėjo, kad Peteris vis dėlto išmoko skaityti, ir kartais vakare, kai skaitymas būdavo baigtas, ir Peteris jau gulėdavo savo lovoje, ji sakydavo senelei:

- Tikras džiaugsmas, kad Peteris išmoko skaityti; dabar nežinia, ko dar iš jo galima laukti.

O senelė vieną kartą atsakė:

- Taip, taip, gerai, kad jis šio to pramoko, bet aš širdingai džiaugčiaus, jei Dievulis greičiau atsiųstų pavasarį, tada vėl galėtų ateiti Heida; šiaip ar taip, jos skaitomos giesmės skamba visai kitaip. Kai skaito Peteris, kažko trūksta, ir tiek, aš nesugau-

dau minčių, žodžiai neina taip į širdį, kaip būna skaitant Heidai.

O taip buvo dėl to, kad Peteris skaitydamas daug nesuko sau galvos. Jeigu pasitaikydavo koks žodis, kuris jam pasirodydavo per ilgas ar šiaip nepatikdavo, tai geriau jį praleisdavo, manydamas, kad nedidelio čia daikto senelei, ar eilutėje vienu žodžiu daugiau, ar mažiau, juk ir taip dar yra jų užtektinai. Tad pasitaikydavo, kad Peterio skaitomose giesmėse beveik nebelikdavo pačių svarbiausių žodžių.

Šeštas skyrius

Tolimieji draugai sukrunta

Atėjo gegužės mėnuo. Iš visų aukštumų į slėnį sruvo ištvinę pavasario upeliai. Kalnų ganyklos maudėsi šiltoje, šviesioje saulėkaitoje. Nutirpus paskutiniam sniegui, jos vėl sužaliavo, ir iš gaivios žolės jau žvelgė savo šviesiomis akelėmis pirmosios gėlytės, pažadintos viliojančių saulės spindulių. Eglėse ošė linksmas pavasario vėjas ir purtė nuo šakų senus, pajuodusius spyglius, kad galėtų prasikalti jauni, skaisčiai žali ir gražiai išpuoštų medžius. Aukštoje dangaus mėlynėje, išskėtęs sparnus, vėl sklandė senas plėšrūnas paukštis, o aplink kalnų trobelę šilti auksiniai saulės spinduliai baigė džiovinti paskutines drėgnas vieteles, tad jau galėjai sėsti ir sėdėti, kur tik patinka.

Heida vėl buvo kalnų ganyklose. Šokinėjo iš vienos vietos į kitą ir pati nežinojo, kur gražiau. Klaušėsi vėjo, kuris paslaptinai užavo nuo uolų žemyn, vis artėdamas ir stiprėdamas, kol įsisuko į egles, purtė ir šlamino, ir atrodė, kad jos krykštauja iš džiaugsmo; krykštavo ir ji, strikinėdama šen ir ten

kaip vėjo blaškomas lapelis. Paskui vėl išbėgo į saulėtą vietą priešais trobelę, atsisėdo ant žemės ir žiūrino neseniai prasikalusią žolę, norėdama pamatyti, kaip bando prasiverti mažytės gėlių taurelės arba jau spindi prasivėrusios. Aplinkui saulėkaitoje džiaugsmingai šokinėjo, šliaužiojo ir meišė daugybė linksmų uodelių ir vabalėlių, Heida džiūgavo su jais kartu, dideliais gurkšniais traukė į save pavasario kvapą, kylantį iš atsigavusios žemės, ir jai atrodė, kad taip gražu čia dar niekada nebuvo. Matyt, ir tūkstančiams tų mažų vabalėlių buvo taip pat gera, kaip ir jai, nes, klausantis jų, atrodė, kad jie, nesitverdami džiaugsmu, vieni per kitus dūzgia ir dainuoja: „Gera čia! Gera čia! Gera čia!“

Iš pašiūrės kitapus trobelės kada ne kada pasigirsdavo džiyrinimas ir stuksenimas. Heida su malonumu klausėsi tų gerai jai pažįstamų garsų, nes nuo pat pirmų dienų, kai čia atkeliavo, jie tapo neatskiriama jos gyvenimo dalimi. Galų gale neiškentusi pašoko ir nubėgo pasižiūrėti, ką ten senelis daro. Kieme jau stovėjo visiškai gatava graži, nauja kėdė, o kitą dar dailino miklios senelio rankos.

- O, aš jau žinau, kas čia bus, - linksmi sušuko Heida. - Jos bus reikalingos svečiams iš Frankfurto. Šita močiutei, o ta, kurios dar nebaigėi, - Klarai...

bet reikėtų ir dar vienos, – pridūrė kiek nedrąsiai, – o gal tu netiki, seneli, kad atvažiuos ir panelė Rotenmajer?

– Šito negaliu pasakyti, – tarė senelis, – bet bus ne pro šalį dar viena kėdė, kad turėtume ant ko pasodinti, jeigu ji kartais atvažiuotų.

Heida susimąščiusi žiūrėjo į medinę kėdutę be atkaltės ir svarstė, kaipgi atrodytų panelė Rotenmajer ant šitokios kėdutės. Po kiek laiko papurtė galvą ir tarė:

– Seneli, aš netikiu, kad ji ant jos sėstų.

– Tada pakviesime ant kanapos su gražiu, žaliu velėnos apklotu, – ramiai atsakė senelis.

Kol Heida svarstė, kur galėtų būti ta graži kanapa su žaliu velėnos apklotu, staiga iš viršaus išgirdo švilpsmą, šūkavimus, vytinės šmiaukščiojimą, ir Heida iškart suprato, kokie čia garsai. Nėrė iš pašiūrės ir bemat atsidūrė šokinėjančių ožkų apsuptyje. Matyt, jos, kaip ir Heida, jautėsi laimingos, vėl sugrižusios į kalnų ganyklas, nes taip aukštai strykčiojo ir taip linksmai mekeno, kaip dar niekada, stumdė Heidą iš vienos pusės į kitą, kiekviena norėjo pirma prie jos priėti ir savo džiaugsmą išreikšti. Bet Petėris jas prasklaidė į šalis, vieną į dešinę, kitą į kairę,

nes turėjo perduoti Heidai žinią. Prasibrovęs iki jos, įteikė laišką.

- Štai! - tarė, visa kita palikdamas pačiai išsiaiškinti.

Heida labai nustebė.

- Negi tu gavai man laišką, būdamas ganyklose? - paklausė.

- Ne, - atsakė Peteris.

- Tai iš kur tu jį ištraukei, Peteri?

- Iš savo maišelio.

Taip iš tikrųjų ir buvo. Vakar vakare paštininkas Kaimelyje įteikė jam laišką, prašydamas perduoti Heidai. Peteris įsidėjo jį į tuščią maišelį. Rytą išimė ten sūrio su duona ir išėjo. Tiesa, Dėdę ir Heidą matė, paimdamas jų ožkas, bet laišką paduoti pamiršo, ir kai vėliau, suvalgęs pietų sūrį su duona, norėjo dar susirankioti trupinius, tik tada laiškas jam vėl pakliuvo į rankas.

Heida atidžiai perskaitė adresą, paskui šoko atgal į pašiūrę pas senelį ir, didžiai nudžiugusi, parodė jam laišką.

- Iš Frankfurto! Nuo Klaros! Ar tu nori tuoj pat jo paklausti, seneli?

Taip, senelis norėjo, net Peteris, atsekęs paskui Heidą, pasišovė paklausti, atsirėmė nugara į durų

staktą, kad galėtų geriau sekti, ką ten dabar skaito Heida:

- „Miela Heida!

Mes jau viską susipakavome ir po dviejų ar trijų dienų žadame išvažiuoti, kai tik išvyks tėtė, bet ne su mumis; pirma jis dar turi užvažiuoti į Paryžių. Kiekvieną dieną ateina ponas daktaras ir jau tarpduryje ragina:

„Greičiau, greičiau į Alpes!“ Laukia nesulaukia, kada mes išvažiuosime. Kad tu žinotum, kaip jam patiko kalnų ganyklose! Visą žiemą jis beveik kiekvieną dieną pas mus ateidavo ir vis sakydavo, kad ateinąs pas mane, turįs man dar tą ir aną papasakoti. Atsisėdavo ir pasakodavo apie tas dienas, kurias praleido su tavim ir seneliu kalnų ganyklose, apie kalnus ir gėles, apie tylą ten aukštai, virš kaimų ir kelių, apie gaivų, tyrą orą; jis dažnai sakydavo: „Ten aukštai visi žmonės turi pasveikti.“ Jis ir pats pasidarė visai kitoks, negu buvo kurį laiką anksčiau, vėl atrodo jaunas ir smagus. O, kaip aš džiaugiuosi, kad visa tai pamatysiu, būsiu pas tave kalnų ganyklose ir susipažinsiu su Peteriu ir ožkomis! Pirma dar turėsiu maždaug šešias savaites pasigydyti Ragace, taip liepė gydytojas, o paskui mes gyvenim Kaimelyje, ir aš norėsiu, kad gražiomis dienomis

mane su krėslu užneštų į kalnų ganyklas, ir galėčiau visą dieną būti pas tave. Kartu atvažiuos močiutė ir bus su manim. Ji taip pat džiaugiasi, kad galės apsilankyti pas tave. Bet, įsivaizduok, panelė Rotenmajer nenori kartu važiuoti. Kone kiekvieną dieną močiutė klausia ją: „Kaip dėl kelionės į Šveicariją, panele Rotenmajer? Sakykit, nesivaržykit, jei pageidaujat važiuoti kartu.“ Bet ji kiekvieną kartą baisiai mandagiai dėkoja ir sako nenorinti pasirodyti nekuikli esanti. Bet aš jau žinau, ką ji galvoja: Sebastijanas, sugrižęs iš tavo palydų, nupiešė tokį siaubingą kalnų vaizdą, sakė, kokios baisios ten uolos žvelgia žemyn, visur gresia pavojus nuriedėti į tarpeklius ir prarajas, kelias taip staigiai kyla aukštyn, kad kiekvienam žingsny turi bijoti, ar nenukrisi aukštiekninkas žemyn, kad ten be pavojaus gyvybei gali laipti tik ožkos, o ne žmonės. Ji labai pašiurpo, prisiklausiusi tų pasakojimų, ir nuo to laiko jau nebesvajoja apie keliones į Šveicariją kaip anksčiau. Tinetė taip pat įsibaimino ir nenori važiuoti. Tad atvažiuosim mes vienos, močiutė ir aš, tik Sebastijanas turės mus palydėti iki Ragaco ir paskui grįžti atgal.

Aš beveik netveriu nekantrumu, kada pagaliau galėsiu pas tave atvažiuoti.

Lik sveika, miela Heida, močiutė siunčia tau daug daug labų dienų.

Tavo ištikima draugė Klara.“

Išgirdęs tuos žodžius, Peteris šoko nuo durų staktos, šmaukštelėjo vytine į dešinę ir į kairę taip piktai ir beatodairiškai, kad ožkos, baisiausiai išsigandusios, pasileido į pakalnę tokiais dideliais šuoliais, kaip retai kada būdavo. Joms iš paskos nudundėjo ir Peteris, vis šmiaukščiodamas vytine, tarsi norėdamas išlieti savo negirdėtą pyktį kokiam nematomam priešui. O tas priešas, taip papiktinęs Peterį, buvo žinia, kad iš Frankfurto atvažiuoja svečių.

Heida buvo tokia laiminga ir patenkinta, kad tiesiog degė nekantrumu kuo greičiau aplankyti senele ir papasakoti, kas iš Frankfurto žada atvažiuoti, o ypač kas neatvažiuoti. Tai senelei turėjo būti labai svarbu, nes ji visus tuos žmones gana gerai pažinojo ir nuoširdžiai domėjosi viskuo, kas buvo susiję su kiekviena Heidos gyvenimo smulkmena. Tad kitos dienos ankstyvą popietę ir iškeliavo pas senele, nes dabar jau vėl galėjo pati viena ten lankytis. Saulė jau skaisčiai ir ilgai švietė danguje, smagu ir gera buvo sausa žeme dundėti į pakalnę, iš paskos dar genamai linksmo gegužės vėjelio.

Senelė jau nebegulėjo lovoje. Vėl sėdėjo kerčioje ir verpė. Tačiau jos apniukęs veidas rodė, kad ją sleigia liūdnos mintys. Tai prasidėjo nuo vakar vakaro ir visą naktį nedavė jai miegoti. Mat vakare Peteris parėjo labai susikrimtęs, ir iš jo padrikų aikčiojimų buvo galima suprasti, kad pas Heidą į kalną trobelę atsibels būrys žmonių iš Frankfurto. Kas iš viso to bus toliau, jis nežinojo, tačiau senelę tai privertė susimąstyti, ir tos mintys sukėlė jai baimę ir nedavė miegoti.

Ir štai dabar į kambarį išoko Heida – ir tuoj prie senelės. Klestelėjo ant suoliuko, visą laiką stovinčio šalia, ir su tokiu užsidegimu ėmė pasakoti viską, ką žinojo, kad net pačiai juo toliau, juo įdomiau darėsi. Bet paskui ūmai tilo nutilo vidury sakinio ir susirūpinusi paklausė:

– Kas tau yra, senele, ar tavęs tai nė kiek nedžiugina?

– Ne, ne, Heida, džiugina – kaip nedžiugins, man smagu jau vien dėl to, kad tu gali šitaip džiaugtis, – atsakė senelė ir bandė nutaisyti kiek linksmesnį veidą.

– Bet, senele, aš labai aiškiai matau, kad tu kažko bijai. Gal manai, kad ir panelė Rotenmajer kartu su

visais atvažiuos? – paklausė Heida, pati šiek tiek nusigandusi.

– Ne, ne! Tai niekai, niekai! – nuramino senelė. – Duok man valandėlę savo ranką, Heida, kad aš tikrai pajusčiau, jog tu dar čia. Juk tau visa tai išeis tik į gera, nors man ir labai sunku bus tai pakelti.

– Kas man iš to gerumo, jeigu tau labai sunku bus tai pakelti, senele, – tarė Heida taip tvirtai, kad nejučia ir ją suėmė nauja baimė: matyt, senelė mano, kad žmonės iš Frankfurto atvažiuos vėl jos pasiimti, nes dabar ji jau sveika, ir jie vėl norės ją turėti.

Taip, tai ir buvo didžioji senelės baimė. Bet ji juto, kad negalima Heidai to parodyti, juk mergaitė taip jos gailisi, dar, ko gero, ims ir nesutiks iš čia išvažiuoti, o šito neturėtų būti. Tad ir ieškojo, ko jai dabar stvertis; bet neilgai, nes žinojo tik viena, kas jai gali padėti.

– Aš jau žinau kai ką, Heida, – pagaliau tarė, – tai nuramina man širdį ir vėl pažadina galvoje gerų minčių. Paskaityk man giesmę, kuri prasideda žodžiais: „Dievas duoda“.

Heida jau taip gerai viską žinojo tame sename giesmyne, kad iškart atsivertė senelės pageidaujama giesmę ir skardžiu balsu perskaitė:

*Dievas duoda
Mums paguodą,
Išganinga jo ranka.
Naktį baugią
Žmogų saugo
Jo ramybė ir taika.*

- Taip, taip, tai aš ir norėjau išgirsti, - lengviau atsidususi, tarė senelė, ir susirūpinimo šešėlis nuslinko jai nuo veido.

Heida susimąsčiusi pažiūrėjo į ją, paskui tarė:

- Juk „išganinga ranka“ reiškia, kad žmogui vėl viskas bus gerai, ar ne, senele?

- Taip, taip, - linktelėjo galvą senelė, - jeigu Dievulis to norės, tai gali būti tikras, kad taip ir bus. Perskaityk dar kartą, Heida, kad gerai tai įsimintume ir niekada neužmirštume.

Heida perskaitė giesmės žodžius dar kartą, paskui dar kelis kartus, nes ir jai tas tikrumas labai patiko.

Ir kai, atėjus vakarui, Heida vėl keliavo prieš kalną namo, jai virš galvos viena po kitos sužibo žvaigždės ir taip skaisčiai spindėjo, tviskėjo žvelgdamos į ją žemyn, jog atrodė, kad kiekviena tik ir stengiasi įlieti jai į širdį kuo daugiau naujo, tyro

džiaugsmo. Heida negalėjo ramiai žengti nė žingsnio, kas akimirką vis stabčiojo ir užvertusi galvą žiūrėjo aukštyn; ir matydama, kaip žvaigždės visame dangaus skliaute vis skaisčiau ir džiaugsmingiau žvelgia žemyn, neiškentė ir pakėlus galvą sušuko:

- Taip, taip, kadangi Dievulis saugo žmogų savo išganinga ranka, galima šitaip džiaugtis ir būti visiškai ramiam.

O žvaigždės vis spindėjo, tviskėjo ir merkė Heidai savo akelėmis, kol ji pasiekė trobelę, kur stovėjo senelis ir taip pat žvelgė aukštyn į žvaigždes, nes taip gražiai jos jau seniai buvo spindėjusios.

Ir ne tik naktys, bet ir dienos šį gegužės mėnesį buvo tokios šviesios ir aiškios, kaip reta. Senelis dažną rytą nustebeš žiūrėdavo, kaip saulė lygiai taip pat gražiai kyta į giedrą, be mažiausio debesėlio dangų, kaip ir buvo nusileidusi, ir vis kartodavo:

- Šie metai neįprastai saulėti; tai suteikia augalams ypatingos stiprybės. Žiūrėk, vade, kad tavo strykčiotojos per daug neišdyktų nuo gero pašaro!

Peteris narsiai mostelėdavo savo vytime, ir iš jo veido galėjai aiškiai išskaityti atsakymą: „Aš jau su jomis susidorosiu“.

Taip prabėgo žalioji gegužė, ir atėjo birželis su savo dar šiltesne saule ir ilgomis, šviesiomis die-

nomis, išviliojusiomis iš žemės visas gėleles. Jos žydėjo, spindėjo aplinkui, ir visas oras buvo pilnas jų saldaus kvapo. Jau ir šitas mėnuoėjo į pabaigą, kai vieną rytą Heida iššoko iš trobelės, sutvarkiusi visus ryto reikalus. Jau buvo belekianti prie eglių, o paskui dar kiek aukščiau pasižiūrėti, ar tebežydi visas širdažolių krūmas, nes gėlytės buvo tokios gražios ir žavios ankstyvos saulės šviesoje.

Bet, vos tik nubėgusi už trobelės, staiga taip garsiai suriko, kad senelis išlindo iš pašiūrės pasižiūrėti, kas gi čia atsitiko.

- Seneli! Seneli! - lyg nesava šaukė mergaitė. - Eik šenai! Eik šenai! Žiūrėk! Žiūrėk!

Senelis priėjo ir pažiūrėjo į tą pusę, kur, ištiesusi ranką, rodė mergaitė. Į kalną kilo keista, dar niekada čia nematyta eiseną: priekyje du vyriškiai, nešini atvirais neštuvais, kuriuose sėdėjo jauna mergaitė, įsupta į daugelį apklotų. Toliau - arklys, ant kurio sėdėjo išpūdinga dama, žvaliai dairydama į šalį ir gyvai šnekučiuodama su šalia einančiu jaunu palydovu. Paskui - tuščias ratukinis krėslas, stumiamas kito jauno vyruko, nes ligonė, kuriai buvo skirtas krėslas, sėdėjo neštuvuose, kad būtų saugiau, kopiant į tokį statų kalną. Pačiame galeėjo nešikas, prisikrovęs ant nugaros tokią galybę antklodžių,

skepetų ir kailių, kad tas nešulys stūksojo aukštai iškilęs virš jo galvos.

– Tai jie! Tai jie! – sušuko Heida, šokinėdama iš džiaugsmo.

Ir tikrai – tai buvo jie. Vis artėjo, artėjo, ir štai pagaliau jie jau čia. Nešėjai padėjo ant žemės neštuvus, Heida prišoko, ir abi mergaitės puolė viena kitai į glėbį. Tuo metu atjojo ir močiutė, nusėdo nuo arklio. Heida pribėgo, ir močiutė ją meiliai išglėbesčiavo. Tada atsisuko į priėjusį Kalną Dėdę, ir jiedu labai laisvai, lyg seni, geri draugai pasisveikino, nes abu iš Heidos pasakojimų jau kuo puikiausiai pažinojo vienas kitą.

Ir jau po pirmų pasisveikinimo žodžių močiutė nusistebėjo:

– Oho, mano mielas Dėde, kokį ponišką krėslą jūs čia beturį! Ir pamanyk tu man! Ne vienas karalius jo galėtų jums pavydėti! Ir kaip mano Heida atrodo! Kaip žydinti roželė, – pridūrė, prisitraukusi mergaitę ir glostydama jos rausvus skruostus. – Ir kokia čia grožybė aplinkui! Ir ką tu pasakysi, Klara, mano vaikuti, ką tu pasakysi?

Klara sužavėta dairėsi aplinkui. Šito ji dar kaip gyva nebuvo mačiusi, net numanyti nenumanė, kad gali taip būti.

- O, kaip čia gražu! O, kaip čia gražu! - vis šūkčiojo ji. - Šito aš nesitikėjau. O, močiute, norėčiau čia pasilikti!

Tuo metu senelis atrideno krėslą, paėmė iš nešulio kelis apklotus ir įtiesė į jį. Paskui priėjo prie neštuvų ir tarė:

- Jeigu persodintume dukrelę į įprastą jai krėslą, ji jaustųsi daug patogiau - kelioniniai neštuvai truputį per kieti.

Ir, nieko nelaukęs, paėmė Klarą savo stipriomis rankomis, iškėlė iš neštuvų ir labai atsargiai pasodino į minkštą krėslą. Paskui rūpestingai apklostė, aptapeno kelius ir su tokia atida įsupo į apklotus padėtas ant kilimėlio kojas, tarsi visą gyvenimą nieko kito nebūtų veikęs, tik slaugęs ligonius su nesveikomis rankomis ir kojomis. Močiutė žiūrėjo ir atsistebėti negalėjo.

- Mielas Dėde, - pagaliau tarė, - jeigu žinočiau, kur jūs išmokote prižiūrėti ligonius, dar šiandien pat nusiųščiau ten visas slauges, kokias tik pažįstu, kad ir jos to išmoktų. Ir kaip tai galima?

Dėdė tik nusišypsojo.

- Darbas meistrą moko ir giria, - atsakė jis, tačiau, nors ir šypsojosi, jo veidą niaukė liūdesio šešėlis. Iš seniai prabėgusių laikų jam prieš akis

iškilo kenčiančio žmogaus veidas. Tas žmogus buvo taip suluošintas, kad rankų, kojų pajudinti negalėjo. Tai buvo jo vadas. Po vieno baisaus mūšio Sicilijoje jis rado jį gulintį žemėje ir išnešė iš kovos lauko. Paskui tas ligonis nepripažino jokio kito slaugytojo, tik jį vieną, ir nepaleido jo iki pat savo kančių galo. Dėdė vėl matė prieš akis tą savo ligonį ir juto, kad dabar jo pareiga yra slaugyti sergančią Klarą ir suteikti jai visas kitados gerai išmoktas paslaugas, kurios palengvintų sunkią jos dalį.

Virš trobelės, virš eglių ir virš pilkuojančių aukštų uolų švietė giedras, be debesėlio dangaus skliautas. Klara žiūrėjo ir akių atitraukti negalėjo – taip buvo sužavėta to reginio.

– O, Heida, jeigu aš galėčiau kartu su tavim čia visur apvaikščioti, apeiti aplink trobelę, nueiti prie eglių! – ilgesingai sušuko ji. – Jeigu kartu su tavim galėčiau apžiūrėti viską, ką jau taip seniai pažįstu, bet dar niekada nesu regėjusi!

Heida gerai susiėmė, ir ką gi – pasisėkė: krėslas gražiai nuriedėjo sausa veja ligi pat eglių. Čia mergaitės apsistojo. Šitokio vaizdo Klara taip pat niekada dar nebuvo regėjusi: senos, aukštos eglės svarino ligi pat žemės dideles, skarotas šakas, kurios juo žemiau, juo buvo vis storesnės ir ilgesnės. Net ir

močiutė, atėjusi paskui mergaites, stovėjo ir atsižiūrėti negalėjo. Ji ir pati nežinojo, kuo tie seni medžiai ją labiausiai sužavėjo: ar jų tankios, ošiančios viršūnės, iškilusios į mėlyną padangę, ar tiesūs, tvirti kamienai, savo galingomis šakomis bylojantys apie anuos senus laikus, kai jau stovėjo čia aukštai ir žvelgė žemyn į slėnį, kur žmonės ateidavo ir išeidavo, daug kas keitėsi ir mainėsi, o jos stovėjo ir stovėjo vis tokios pačios.

Tuo metu Heida nustūmė krėslą prie ožkų tvartelio ir plačiai atlapojo duris, kad Klara galėtų viską gerai apžiūrėti. Teisybę sakant, šiuo metu nelabai kas čia buvo ir žiūrėti, nes tvartelio gyventojų nebuvo namie. Klara, didžiai apgailestaudama, sušuko močiutei:

- O kad aš galėčiau sulaukti, kol pareis Gulbelė ir Meškutė, taip pat kitos ožkelės ir Peteris! Jeigu mums visada reikės taip anksti iš čia išeiti, kaip tu sakei, tada aš niekada jų ir nepamatysiu. Oi kaip gaila!

- Mielas vaikuti, džiaukimės dabar visu tuo grožiu, kuris mums yra prieš akis, ir negalvokim apie visa kita, kas dar galėtų būti, - pasakė močiutė, stumdama krėslą tolyn.

- O, gėlės! - vėl sušuko Klara. - Ištisi kerai gražių, raudonų gėlyčių ir šitokia gausybė linksinčių mėlynų katilėlių! O kad aš galėčiau išlipti ir jų pasiskinti!

Heida bemat nubėgo ir priskynusi atnešė didžiulę puokštę.

- Čia tai dar niekai, Klara, - tarė, dėdama jai ant kelių gėles. - Kai tu kada su mumis nueisi į ganyklas, tada tai pamatysi! Ten vietomis tokia daugybė raudonų širdažolių ir dar daug daugiau negu čia mėlynų katilėlių, ir tūkstančių tūkstančiai skaisčių geltonų ožkarožių, nuo jų visa žemė spindi kaip grynas auksas. Ir dar tos, kur su dideliais lapais, senelis sako, kad jos vadinasi saulakės, ir tos rudos, žinai, tos su apvaliomis galvutėmis, jos taip skaniai kvėpia, ir ten taip gražu, taip gražu! Sėdi ir atsikelti nebegali - šitoks ten gražumėlis!

Heidos akys spindėte spindėjo iš nekantrumo kuo greičiau vėl pamatyti visas tas jos ką tik nupasakotas grožybes; tuo savo užsidegimu ji užkrėtė ir Klarą - dabar ir iš jos tyrų, melsvų akių tryško lygiai tokia pat nekantra.

- O, močiute, kažgi ar man būtų galima ten nueiti? Kaip tu manai, ar man galima taip aukštai pakilti? - klausinėjo ji ilgesingai. - O, jeigu aš galėčiau vaikš-

čioti, Heida, ir kartu su tavim pakilti į kalną ganyklas ir visur, visur ten nueiti!

- Nebijok, aš tave ten nustumsiu su krėslu, - nuramino ją Heida ir, norėdama parodyti, kaip nesunku jai bus tai padaryti, įsibėgėjusi taip nėrė iš už kampo, kad krėslas vos nenuardėjo į pakalnę. Gerai, kad netoliese stovėjo senelis ir spėjo pagauti.

Per tą laiką, kol mergaitės ir močiutė lankėsi prie eglių, senelis nesėdėjo rankas sudėjęs. Prie suolo panamėję jau stovėjo stalas ir reikiamas skaičius kėdžių, ir viskas buvo taip sutvarkyta, kad būtų galima sėsti ir valgyti pietus, kurie dar garavo trobelėje katilė ir čirškėjo virš anglių, pasmeigti ant didelio iešmo. Bet netrukus senelis visa tai atnešė ant stalo, ir visa draugija sėdo valgyti.

Močiutė džiaugėsi ir atsidžiaugti negalėjo tuo valgomuoju, iš kurio buvo matyti toli toli apačioj nusidriekęs slėnis ir virš visų kalnų mėlynuojantis dangus. Švelnus vėjelis nešė gaivią vėšą ir maloniai šiušeno eglėse, lyg kokia tamtyč šiai šventei užsakyta muzika.

- Šitokio dalyko kaip gyva nesu regėjusi. Tikras puikumėlis! - džiūgavo močiutė. - Bet ką aš čia dabar matau, - paskui sušuko, didžiai nustebusi, -

man regis, tu jau kibai į antrą kepinto sūrio gabalą, mieloji Klara?

Ir iš tikrųjų ant Klaros duonos riekės jau gulėjo antras auksu spindintis sūrio gabalas.

- O, čia taip skanu, močiute, skaniau negu bet kokie pietūs Ragace, - užtikrino Klara ir su didžiuliu apetitu kirto tą pikantišką valgį.

- Valgyk! Valgyk į sveikata! - patenkintas ragino Kalnų Dėdė. - Tai kalnų vėjo nuopelnas. Ko neišgali mūsų virtuvė, ten jis prišoka mums į pagalbą.

Taip linksmi jie pietavo toliau. Močiutė greit surado su Kalnų Dėde bendrą kalbą. Jie labai gerai suprato vienas kitą. Kalbant apie žmones ir pasaulio įvykius, jų nuomonės taip gerai sutapo, jog atrodė, kad jie jau daug metų yra seni, geri draugai. Taip praėjo nemažai laiko. Pagaliau močiutė pažvelgė į vakarų pusę ir tarė:

- Greit reikės mums ruošti į kelionę, mieloji Klara, saulė jau vakarop. Tuoju ateis žmonės su arkliu ir neštuvais.

Ir ką tik dar tokį linksmą Klaros veidą staiga apniaukė liūdesys, ji ėmė maldauti:

- O, dar pabūkim valandą, močiute, arba dvi! Juk mes dar neapžiūrėjome trobelės ir Heidos lovos, ir

viso kito, kas viduje yra. O, kad diena turėtų dar dešimt valandų!

- Bet juk tai neįmanomas daiktas, - tarė močiutė, bet trobelę apžiūrėti sutiko.

Tad visi tuoj pakilo nuo stalo, ir Dėdė tvirta ranka nurideno krėslą prie durų. Bet toliau - nė iš vietos. Krėslas buvo per platus ir netilpo pro duris. Bet Dėdė daug nesuko sau galvos. Iškėlė Klarą iš krėslu, ir paėmęs į savo saugų glėbį, įnešė į trobelę.

Močiutė įėjusi aplakstė šen ir ten, viską gerai apžiūrėjo ir liko labai patenkinta pamačiusi, kaip gražiai čia viskas sutvarkyta.

- Turbūt ten ant aukšto tavo lova, Heida, ar ne? - paklausė ji ir tuojau pat nepabijojo palypėti kopėtėlėmis. - O, kaip skaniai kvėpia, čia turėtų būti labai sveika miegoti!

Ir, priėjusi prie langelio, pažvelgė į lauką. Tuo metu ir senelis čia užlipo su Klara glėbyje, o jam iš paskos atstraksėjo ir Heida.

Stovėjo jie dabar visi, apstoję Heidos gražiai pataisytą šieno lovą, močiutė susimąsčiusi žiūrėjo ir patenkinta traukė į save aitrų šieno kvapą. Klara buvo tiesiog sužavėta Heidos guolio.

- O Heida, kaip tau gera čia gulėti! Iš lovos tiesiai prieš akis matai dangų, aplink junti malonų kvapą ir

girdi, kaip lauke ošia eglės. O, šitokio mielo ir smagaus miegamojo dar niekada nesu regėjusi!

Dabar Dėdė pažvelgė į močiutę.

- Man atėjo į galvą viena mintis, - tarė jis. - Tik jeigu gerbiamoji močiutė patikės manimi ir neprieštaraus mano sumanymui. O ta mintis yra tokia: jeigu dukrelę kurį laiką čia, aukštai, palaikytume, ji galėtų sustiprėti, įgauti naujų jėgų. Ateidami jūs atsigabent visokiausių skarų ir apklotų, iš jų mes paklotume čia atskirą minkštą lovą, o dėl dukrelės slaugymo gerbiamoji močiutė neturėtų sukti sau galvos. Tą darbą aš prisiimu ant savo pečių.

Klara su Heida sukryžstė kaip du į laisvę paleisti paukšteliai, o močiutės veidas nušvito lyg nutviektas saulės.

- Mano mielas Dėde. Jūs nuostabus žmogus! - sušuko ji. - Kaip jūs manote, ką aš dabar ką tik pagalvojau? Širdyje aš pasakiau sau: „Pabuvusi čia, aukštai, ilgesnį laiką, mergaitė, ko gero, pastebimai sustiprėtų“. Bet slaugymas! Rūpesčiai! Keblumai šeiminkui! O štai jūs imate ir išsakote visa tai, lyg čia nebūtų nieko ypatinga. Aš turiu jums padėkoti, mielas Dėde, turiu iš visos širdies jums padėkoti!

Ir močiutė nutvėrusi vis spaudė ir spaudė Dėdės ranką, o Dėdė savo ruožtu spaudė josios, ir džiaugsmas spindėjo jo veide.

Dėdė tuojau pat perėjo nuo žodžių prie darbų. Išnešė Klarą iš trobelės ir įsodino į jos krėslą, lydimas šokinėjančios iš džiaugsmo Heidos. Paskui susikrovė į glėbį visus apklotus apklotėlius ir maloniai tarė:

- Gerai, kad gerbiamoji močiutė išsiruošė lyg į kokį žiemos žygį. Dabar mums visa ta manta pravers.

- Mano mielas Dėde, atsarga gėdos nedaro, tik apsaugo nuo kai kurių nemalonumų. Jeigu, mums keliaujant po jūsų kalnus, neužklups audros, viesulai, ir neprakiurs dangus, galima bus dėkoti Dievui, tai mes ir padarysim, o mano apsaugos priemonės taip pat neblogai pravers; dėl to mes sutariam.

Taip šnekučiuodami, abu užlipo ant aukšto ir pradėjo vieną po kito tiesti ant lovos visokius apklotus. Jų buvo tiek daug, kad galų gale lova atrodė nelyginant tvirtovė.

- Dabar tegu pabando prasiskverbti nors vienas šapelis, - tarė močiutė ir dar kartą iš visų pusių aptapnojo užtiesalus.

Ir iš tikrųjų tas minkštas skydas buvo toks nepramušamas, kad pro jį neprasiskverbė nė mažiausias šapelis. Močiutė patenkinta nulipo nuo aukšto ir nuėjo prie mergaičių, kurios spindinčiais veidais sėdėjo sukišusios noseles ir kūrė planus, ką veiks nuo ryto iki vakaro, kol Klara viešės čia, kalnų ganyklose. Bet kiek ilgai ji čia bus? Tai buvo svarbus klausimas, ir jos tuojau pat to užklausė močiutę. Močiutė pasakė, kad tai geriausiai žinąs senelis, jį ir reikėtų klausti. Tuo metu kaip tik ir senelis priėjo. Mergaitės tuoj jį paklausė. Senelis sakė, kad reikėtų čia išbūti ne mažiau kaip keturias savaites, tik tada būtų galima spręsti, ar kalnų oras padeda dukrelei, ar ne. Tai išgirdusios, mergaitės be galo apsidžiaugė, nes žinia, kad tiek laiko jos galės būti drauge, pranoko visus jų lūkesčius.

Tuo metu pasirodė vyrai su neštuvais ir arkliu. Bet nešėjai dabar jau buvo nereikalingi ir galėjo apsisukę grįžti atgal.

Kai močiutė susiruošė sėsti ant arklio, Klara džiaugsmingai sušuko:

- O, močiute, bet juk mes tik tam kartui atsisveikinam, kada ne kada tu čia apsilankysi pasižiūrėti, ką mes veikiame.

Močiutė užsėdo ant stipraus nešulinio arklio, Dėdė prišokęs tvirta ranka paėmė už pavadžių ir nuvedė arklį stačiu šlaitu žemyn. Kad ir kiek močiutė atsikalbinėjo, prašė taip toli nelydėti, nieko tai nepadėjo – Dėdė sakė palydėsias iki Kaimelio, nes nuokalnė esanti labai stati, ir joti tokiu keliu ne juokas.

Likusi viena, močiutė nenorėjo apsistoti nuošaliame Kaimelyje, nusprendė grįžti į Ragacą ir iš ten kada ne kada apsilankyti kalnų ganyklose.

Dar nesugrįžus Dėdei, pardundėjo Peteris su savo ožkomis. Pamačiusios Heidą, ožkos tuoj pasileido prie jos, ir bemat abi mergaitės atsidūrė bandos vidury. Ožkos stumdėsi, grumdėsi, lindo viena per kitą prie mergaičių, o Heida aiškino Klarai, kuo kuri vardu ir kokiomis savybėmis ta ar kita pasižymi.

Taip per trumpą laiką išsipildė sena Klaros svajonė: ji susipažino su mažąja Sniegenėle, su linksmuole Dagile, su švarutėmis senelio ožkelėmis, su visomis, visomis, neišskiriant ir Didragio. O Peteris tuo metu stovėjo kiek atokiau ir svaidė į įsilinkminusią Klarą keistus, grėsmingus žvilgsnius. Ir kai mergaitės draugiškai sušuko jam: „Labanakt, Peteri!“ – jis nieko joms neatsakė, tik piktai šmaukštelėjo vytine ir nubėgo, ožkų lydimas.

Be visų tų grožybių, kurių Klara tą dieną prisižiūrėjo kalnų ganyklose, didžiausias gražumas jos dar laukė vakare. Kai paskui, užkelta ant aukšto, jau gulėjo dideliam, minkštame guolyje ir, pažvelgusi pro atvirą apvalų langelį, išvydo danguje mirgančias žvaigždes, net aiktelėjo iš susižavėjimo:

- Oi, Heida, tu tik pažiūrėk! Rodos, sėdime kokioje aukštoje karietoje ir riedame į dangaus aukštybes!

- Taip, taip. O ar tu žinai, kodėl žvaigždės taip džiugiai spindi ir taip merkia mums savo akelėmis? - paklausė Heida.

- Ne, nežinau. O kodėl, tavo manymu? - klausimu į klausimą atsakė Klara.

- Todėl kad, būdamos aukštai danguje, mato, kaip Dievulis rūpinasi žmonėmis, kaip gražiai viską tvarko, kad jie galėtų ramiai ir be baimės gyventi, žinodami, kad ir kas atsitiktų, viskas bus jiems tik į gera. Todėl jos taip ir džiaugiasi, žiūrėk, kaip mirksi mums, tarsi sakydamas, kad ir mes turime būti tokios pat linksmos. Bet žinok, Klara, mes turime nepamiršti ir pasimelsti, turime paprašyti Dievulį, kad, taip gražiai viską tvarkydamas, jis pagalvotų ir apie mus, kad ir mes galėtume visada ramiai ir be baimės gyventi.

Dabar mergaitės atsisėdo, ir kiekviena sukalbėjo savo vakarinę maldelę. Paskui Heida padėjo galvą ant putlios rankutės ir bemat užmigo. O Klara dar ilgai nemiegojo, nes tokio įstabaus dalyko, kaip šitas guolis su žvaigždėmis prieš akis, dar kaip gyva nebuvo regėjusi.

O ir apskritai kažin ar ji buvo kada žvaigždės regėjusi, nes niekada naktį neišeidavo iš namų, o namie tankios užuolaidos būdavo užleidžiamos jau gerokai anksčiau, negu pasirodydavo žvaigždės. Tad dabar, vos tik spėjusi sumerkti akis, bemat vėl atsimerkdavo, nes rūpėjo pasižiūrėti, ar tos dvi didelės, šviesios žvaigždės vis dar tebežiba ir taip keistai mirksi, kaip sakė Heida. Žvaigždės tebežibėjo, ir Klara žiūrėjo, žiūrėjo į tą spindesį ir mirgėjimą, kol pagaliau akys savaime užsimerkė, ir paskui jau sapne dvi didelės, mirgančias žvaigždes regėjo.

Septintas skyrius

Kaip viskas toliau klostosi kalnų ganyklose

Ką tik pakilusi virš uolų saulė žėrė savo spindulius ant trobelės ir slėnio. Kalnų Dėdė, kaip ir kiekvieną rytą, tylus ir susimąstęs žiūrėjo, kaip tarpukalnėse ir slėnyje sklaidosi lengvas rūkas, žemė kratosi prieblandos šešėlių ir bunda naujai dienai. Ryto debesys ėjo vis šviesyn ir šviesyn, pagaliau saulė visiškai išniro iš jų glėbio ir visas uolas, miškus ir kalvas užliejo auksiniu spindesiu.

Dabar Dėdė sugrįžo į trobelę ir tyliai užlipo kopėtėlėmis ant aukšto. Ką tik pramerkusi akis, Klara su nuostaba žvelgė, kaip skleistūs saulės spinduliai, išspindę pro apvalų langelį, šokinėja ir tviska ant jos guolio. Iš pradžių negalėjo susivokti, ką ji čia dabar mato ir kur yra. Bet paskui išvydo šalia miegančią Heidą ir išgirdo senelio balsą:

- Ar gerai išsimiegojai?
- Labai gerai, - atsakė Klara, - kai užmigau, tai visą naktį nebuvo prabudusi.

Toks atsakymas seneliui patiko, ir jis tuoj ėmėsi darbo: aptaisė, sužiūrėjo Klarą taip išmaniai, lyg tikrasis jo pašaukimas būtų buvęs slaugyti ir globoti paliegusius vaikus.

Tuo metu jau ir Heida pramerkė akis. Pamačiusi, kaip senelis, paėmęs ant rankų, išnešė jau aprengtą Klarą, tuoj subruzdo: juk kur Klara, ten turi būti ir ji. Akies mirksniu apsirengė ir nubildėjo kopėtėlėmis žemyn. Išbėgo į kiemą ir nustebo pamačiusi, ką čia senelis vėl prasimanė. O jis jau iš vakaro, kai mergaitės nuėjo miegoti, apsvarstė, kaip būtų galima padėti po stogu platų ratukinį krėslą. Trobelės durys per siauros, čia jo neįveši. Ir staiga jam dingtelėjo mintis. Atplėšė kitoje pašiūrės pusėje dvi plačias lentas, ir atsirado plati anga. Įstūmė pro ją krėslą ir vėl pastatė lentas į vietą, tik neprikalė. Heida pasirodė kaip tik tuo metu, kai senelis, įsodinęs Klarą į krėslą ir nukėlęs lentas, išriedėjo į dienos šviesą. Pastatė krėslą vidury kiemo ir nuėjo į tvartelį. Heida tuoj prišoko prie Klaros.

Gaivus ryto vėjas gairino mergaičių veidus, ir kiekvienas naujas gūsis pripildydavo saulėtą orą aštraus eglių kvapo. Klara, atsilošusi krėsle, traukė į save tyrą kalnų orą ir jautėsi laiminga kaip niekada.

Būdama namie, ji nė neįsivaizdavo, kad kalnuose gali būti taip gera.

- O Heida, kad aš galėčiau visą, visą laiką čia pas tave pasilikti! - tarė ji patenkinta, sukiodamasi savo krėsle, kad galėtų iš visų pusių sočiai įtraukti oro ir pasilepinti saulėje.

- O ar aš tau nesakiau, - nudžiugusi atsiliepė Heida, - kad gražiausia visame pasaulyje yra pas senelį kalnuose.

Tuo metu ir senelis beateinąs iš tvartelio. Atnešė du dubenėlius, pilnus putoto, balto kaip sniegas pieno, ir padavė vieną Klarai, kitą Heidai.

- Šitas dukrelei padės, - tarė, linktelėjęs Klarai. - Tai Gulbelės, sotas ir stiprinantis. Į sveikatą! Gerk, gerk!

Klara dar niekada nebuvo gėrusi ožkos pieno, tad iš pradžių pauostinėjo jį kiek abejodama, bet, pamąčiusi, kaip godžiai ir skaniai Heida vienu atsikvėpimu išmaukė savo dubenėlį, prisidėjo prie burnos ir pradėjo gerti. Ir iš tikrųjų pienas buvo toks saldus ir savotiškas, lyg jame būtų cukraus ir cinamono. Ir Klara gėrė, gėrė, kol dubenėlyje neliko nė lašo.

- Rytoj išgersime du, - tarė senelis, su pasitenkinimu stebėjęs, kaip Klara pasekė Heidos pavyzdžiu.

Tuo metu pasirodė ir Peteris su savo būriu. Heida tuoj atsidūrė kaimenės vidury, o senelis pasivedėjo Peterį į šalį, kad tas girdėtų, ką jam sakys, nes ožkos be perstojo mekeno viena už kitą garsiau, negalėdamos atsidžiaugti, kad tarp jų yra Heida.

- Dabar klausyk ir įsidėmėk, - tarė Dėdė. - Nuo šiandien leisk Gulbelei daryti, ką tik ji nori. Ji nujaučia, kur auga stipriausios žolelės. Jeigu ji užsimanys eiti aukštyn, eik jai iš paskos, tai ir kitoms bus tik į naudą, o jeigu panorės aukščiau nei paprastai, vis tiek nelaikyk ir eik paskui. Girdėjai? Jeigu tektų palypėti ir ant kokio skardžio, nieko tokio, sek paskui ją, kur tik ji nori, nes šiuo klausimu ji protingesnė už tave ir turi būti tik rinktinis augalus, kad duotų gero pieno. Ko tu ten vis dairaisi, tarsi kėsindamasis kažką praryti? Nebijok, niekas ten tau negrasina. Tai va, o dabar drožk ir neužmiršk, ką tau sakiau!

Peteris buvo įpratęs klusniai vykdyti Dėdės nurodymus ir tuoj pat nusiginė savo bandą, bet buvo matyti, kad jis yra sumanęs kažką negera, nes eidamas vis grįžčiojo atgal ir piktai šaudė akimis. Ožkos, susibūrusios aplink Heidą, stūmė ją vis tolyn ir tolyn. Peteriui to tik ir reikėjo.

- Eik ir tu su manim, jeigu jau turėsiu visur
sekioti Gulbelei iš paskos, - piktai sušuko jis ožką
apsuptai Heidai.

- Ne, negaliu, - atsiliepė Heida, - dabar aš ilgai
ilgai negalėsiu su tavim eiti, kol pas mane yra Klara.
Bet kada nors eisim visi kartu, senelis mums paža-
dėjo.

Tai pasakiusi, ištrūko iš ožką būrio ir sugrižo pas
Klarą. Peteris, atsisukęs į Klaros krėslą, taip piktai
pagrūmojo, iškėlęs kumščius, kad net ožkos išsi-
gandusios pasileido bėgti. Paskui staiga šoko joms
iš paskos ir nurūko kaip patrakęs, sustojo tik tada,
kai jau buvo gana toli nubėgęs, mat jam dingtelėjo
mintis, ar tik nebus Dėdė pamatęs jį grūmojant, tad
verčiau ir žinoti nenorėjo, kokį įspūdį tas grūmoji-
mas galėjo Dėdei padaryti.

Klara su Heida turėjo šiai dienai tiek daug viso-
kių užmojų, kad nežinojo nė nuo ko pradėti. Heida
pasiūlė pirmiausia parašyti močiutei laišką, juk buvo
tvirtai pasižadėjusios kasdien rašyti po vieną. Mat
močiutė nebuvo tikra, kaip ten toliau Klarai sek-
sis, kokia bus jos sveikata, todėl išgavo iš mergai-
čių pažadą, kad jos kasdien parašys jai po laišką ir
viską papasakos, ką ten matė, ką patyrė. Iš tų laiškų

ji galės žinoti, ar reikia jai skubėti pas jas į kalnus, ar gali ramiai sau gyventi čia, žemai.

- Ar dėl to būtinai turime eiti į trobelę? - paklausė Klara. Ji, žinoma, pritarė, kad reikia močiutei duoti žinią, bet lauke buvo taip gera, kad nenorėjo iš čia nė pajudėti.

Bet Heida rado išeitį. Tučtuojau nubėgo į trobelę ir sugrįžo, nešina visais mokykliniais reikmenimis ir žema trikoje kėdute. Padėjo Klarai ant kelių skaitymo knygą ir rašomąjį sąsuvinį, pati atsisėdo ant kėdutės prie suolo, ir pradėjo abi močiutei pasakotis. Klara parašo sakinį, padeda pieštuką ir apsidairo. Šitaip gražu aplinkui. Vėjas jau nebe toks vėsus, tik maloniai glosto veidą ir tyliai šnabžda eglėse. Tyrame ore meišia ir dūzgia maži, linksni uodeliai, aplinkui kiek akis aprėpia tokia didi tyla. Aukšti uolėti kalnai ramiai žvelgia žemyn, o visas platus slėnis skendi tylioje ramybėje. Tik kada ne kada suskamba ore linksmas piemenėlio krykštavimas ir nuaidi, atsimušęs į uolų sienas.

Taip besėdėdamos, mergaitės nė nepajuto, kaip prabėgo rytas, tik žiūri - jau beateinąs senelis, nešinas garuojančiu dubeniu, mat jis sakė, kad Klara turi būti ir būti lauke, kol danguje užges paskutinis šviesos spindulys. Tad pietūs, kaip ir vakar, buvo

patiekti kieme, ir jos ten skaniai pavalgė. Paskui Heida nurideno krėslą kartu su Klara po eglėmis, nes mergaitės buvo sutarusios po pietų pasėdėti gražiame paunksnyje ir pasipasakoti, kas nutiko per tą laiką, kai Heida išvažiavo iš Frankfurto. Ir nors ten viskas ėjo sena vėže, vis dėlto Klara turėjo šio bei to įdomaus ir nepaprasto papasakoti apie pono Sezemano namuose gyvenančius žmones, kuriuos Heida taip gerai pažinojo.

Tad sėdėjo šalia viena kitos po senomis eglėmis ir juo smagiau šnekučiavo, juo garsiau švilpiniavo šakose paukščiai, nes jiems patiko mergaičių čiauš-kėjimas, tad norėjo ir patys prie jo prisidėti.

Taip sėdint ir šnekučiuojant, greit bėgo laikas, nepajuto, kaip ir vakaras atėjo, tik žiūri – jau ir ožkų armija atidunda, o jai iš paskos – vadas, susiraukęs ir piktas.

– Labanakt, Peteri! – sušuko Heida, pamačiusi, kad jis neketina sustoti.

– Labanakt, Peteri! – draugiškai sušuko ir Klara.

Peteris nieko neatsakė ir, nusukęs nosį, nusivarė ožkas tolyn.

Pamačiusi, kaip senelis nusivedė švarutę Gulbele į tvartelį pamelžti, Klara pajuto tokį nenumaldomą norą atsigerti skanaus pienelio, kad vos begalėjo

sulaukti, kol senelis jo atneš. Net ir pati tuo stebėjosi.

- Keistas daiktas, - sakė ji. - Kiek atsimenu, valgydavau tik dėl to, kad reikėjo, viskas man kvepėjo žuvies taukais, ir visą laiką galvodavau: „Kad tik man nereikėtų valgyti!“ O dabar štai beveik negaliu sulaukti, kol senelis ateis su pienu.

- Aš jau žinau, kas tai yra, - atsakė Heida, nes prisiminė dienas Frankfurte, kai viskas jai strigo gerklėje, ir nieko nuryti negalėjo.

Bet Klara vis tiek nesuprato, kaip čia galėtų būti. Mat iki šiol dar niekada taip nebuvo, kad visą dieną ji praleistų gryname ore, ir dar tokiam tyrame ir gaiviame kalnų ore. Ir kai senelis atėjo, nešinas dubenėliais, ji tik padėjo, greitai stvėrė savąjį ir, neatitraukdama nuo burnos, lyg būtų baisiausiai ištroškusi, gėrė, gėrė ir šįkart išgėrė ligi dugno greičiau negu Heida.

- Gal dar galima trupučiuką? - paklausė, grąžindama seneliui dubenėlį.

Senelis maloniai linktelėjo, paėmė dar ir Heidos indelį ir nuėjo į trobelę. O kai sugrįžo, atnešė ant kiekvieno dubenėlio uždėjęs dar po aukštą dangtelį, bet tas dangtelis buvo iš kitokios medžiagos, negu jie būna paprastai.

Mat po pietų senelis buvo nuėjęs į pavasarines ganyklas, kur stovėjo piemenų trobelė, ir joje buvo sukamas saldus, šviesiai geltonas sviestas. Iš ten jis parsinešė gražų apvalų jo gabalą ir dabar, storai užtepęs dvi geras duonos riekės, atnešė mergaitėms vakarienei. Abi tuoj kibo į tuos storus sviestainius; senelis stovėjo ir patenkintas žiūrėjo, kaip jos skaniai valgo.

Kai paskui, jau lovoje, Klara vėl norėjo pasigrožėti mirgančiomis žvaigždėmis, jai atsitiko tas pats, kaip ir šalia gulinčiai Heidai: akys bemat užsimerkė, ir ji užmigo tokiu kietu, sveiku miegu, kaip dar niekada nebuvo miegojusi.

Taip smagiai praėjo ir kita diena, paskui dar kita, o tada mergaitės sulaukė didelės staigmenos: į kalną užkopė du stiprūs nešėjai, kiekvienas turėjo ant pečių po didelę, jau pataisytą lovą, abi užklotas vienodais, baltais apklotais, švarutėliais ir naujintėlaičiais. Vyrai atnešė ir močiutės laišką, kuriame buvo parašyta, kad tos lovos yra skirtos Klarai ir Heidai, kad jau gana gulėti ant šieno, nuo šiol Heida turės visada miegoti tikroje lovoje, – žiemą vieną reikės perkelti į Kaimelį, o kitą palikti viršuje, kad Klara, kada nors vėl atvažiavusi, visada ją čia rastų. Laiške močiutė gyrė mergaites už jų ilgus laiškus ir

ragino toliau kasdien rašyti, kad ji visą laiką galėtų gyventi jų džiaugsmais ir rūpesčiais, lyg būdama kartu su jomis.

Senelis užlipo ant aukšto, suvertė šieno patalą į didžiąją krūvą, o apklotus padėjo į šalį. Tada sugrįžo atgal ir kartu su vyrais užkėlė ten abi lovas. Paskui sustūmė abi šalia viena kitos taip, kad nuo abiejų pagalvių būtų matyti pro langelį tas pats vaizdas, kaip ir anksčiau, nes žinojo, kaip mergaitėms patinka gėrėtis ten įspindinčia ryto ir vakaro žara.

Tuo metu močiutė sėdėjo Ragaco kurorte ir džiaugėsi geromis naujienomis, kasdien ateinančiomis iš kalnų ganyklų. Klara kiekvieną dieną vis labiau žavėjosi naujuoju gyvenimu, nežinojo, nė kaip apsaakyti senelio gerumą ir rūpestingą jo globą, pasakojo, kokia žaisminga ir linksma yra Heida, daug žaismingesnė negu Frankfurte, ir kaip ji kiekvieną rytą, vos tik pramerkusi akis, nudžiunganti: „Ačiū Dievui, aš dar čia, kalnų ganyklose!“

Kasdien sulaukdama tokių gerų naujienų ir žinodama, kad kalnų ganyklose viskas taip puikiai klostosi, močiutė ir neskubėjo ten lankytis, juo labiau kad jojimas stačiu šlaitu aukštyn ir žemyn jai pasirodė gerokai varginantis.

Senelis nepaprastai rūpinosi savo globotine. Nebuvo dienos, kad nesugalvotų ko nors nauja, kas padėtų mergaitei sustiprėti. Dabar jis kiekvieną dieną po pietų leisdavosi į tolimus žygius vis aukščiau ir aukščiau uolomis ir visada pareidavo nešinas ryšulėliu, jau iš tolo skleidžiančiu gvazdikėlių ir čiobrelių kvapą. Visos ožkos, vakare pargrįžusios iš ganyklų, imdavo mekenti ir šokinėti, verždamosi į tvartelį, kur kabėjo ryšulėlis, nes tas kvapas joms buvo pažįstamas. Bet Dėdė laikė duris gerai uždarytas, juk ne dėl to jis karstėsi po aukštas uolas, kad būrys ožkų galėtų be vargo jas sušveisti. Žolelės buvo skirtos Gulbelei, kad jos pienas būtų dar sveikesnis. Ir tas ypatingas rūpinimasis ožkelei tikrai ėjo į naudą: ji vis žvaliau rietė sprandą ir labai žvitriai žaibavo akimis.

Ėjo jau trečia savaitė, kai Klara gyveno kalnuose. Dabar jau kelintas rytas senelis, nunešęs ją nuo aukšto įsodinti į krėslą, sakydavo:

- Ar nenorėtų dukrelė pabandyti trupučiuką pastovėti ant žemės?

Klara, žinoma, bandė, norėdama seneliui įsiteikti, bet kiekvieną kartą vis suaimanuodavo:

- Oi, man labai skauda! - ir kabindavosi jam ant kaklo.

Bet senelis kiekvieną dieną liepdavo jai truputį ilgiau pastovėti.

Tokios gražios vasaros kaip ši jau daug metų nebuvo čia, kalnuose. Kiekvieną dieną spindinti saulė keliavo per giedrą, be debesėlio dangų, ir visos mažos gėlytės stiebėsi į ją, plačiai išskleidusios savo taureles, žėrėdamos ir skleisdamos malonų kvapą; atėjus vakarui, saulė nutviekisdavo uolų viršūnes ir sniegynus purpurine ir rožine šviesa, o paskui panirdavo į tviskančią aukso jūrą.

Apie tai Heida kur buvusi, kur nebuvusi vis pasakojo ir pasakojo savo draugei Klarai, nes tik ten aukštai, kalnų ganyklose, galėjai visą tą grožį taip aiškiai matyti; o apie aną vietą aukštai šlaite pasakodavo ypač užsidegusi: kaip dabar ten žėri didžiuliai plotai auksinių ožkarožių ir tokia daugybė mėlynų katilėlių, jog gali pamanyti, kad visa žolė pamėlynavusi, o šalia ištisi krūmai rudų gėlyčių, kurios taip skaniai kvepia, kad turi tik prie jų sėdėti ir nenori niekur toliau judėti.

Dabar, sėdėdama po eglėmis, Heida vėl pasakojo apie visas tas gėles ten, aukštai, apie vakaro saulę ir apie spindinčias uolas, ir staiga jai kilo toks nenugalimas noras vėl ten nueiti, kad ūmai pašoko ir

nubėgo pas senelį, kuris sėdėjo pašiūrėje ir kažką dirbinėjo.

- Oi, seneli, - jau iš tolo sušuko, - ar eitum rytoj su mumis į ganyklas? Dabar ten taip gražu!

- Kodėl gi ne, - sutiko senelis, - bet už tai ir dukrelė turės padaryti man vieną malonę: šįvakar dar kartą pabandyt pastovėti savo kojomis.

Heida džiūgaudama parbėgo su ta žinia pas Klarą, ir toji iškart sutiko, sakė, gerai, bandysianti tiek kartu, kiek tik senelis norės, nes be galo troško patekti į gražiausias ožkų ganyklas. Heida buvo tokia laiminga, taip nesitvėrė džiaugsmu, kad vakare, vos tik pamačiusi pareinant Peterį, jau iš tolo sušuko:

- Peteri! Peteri! Rytoj ir mes eisim su tavim ir būsim ten, viršuj, visą dieną!

Užuot ką atsakęs, Peteris tik sunarnėjo kaip suerzintas lokys ir piktai užsimojo šerti šalia bėgančiai nekaltai Dagilei. Bet vikrioji ožkelė laiku pastebėjo tą jo mostą: liuoktelėjo per Sniegenėlę, ir vytinė prašvilpė pro šalį.

Vakare Klara ir Heida sugulė į dvi naujas savo lovas, kupinos gražių lūkesčių. Jos buvo prikūrusios tiek visokių planų rytojaus dienai, kad nusprendė kiaurą naktį nemiegoti, tik kalbėti ir kalbėti apie tai, kol ateis laikas keltis. Bet vos tik padėjo galvą

ant minkštų pagalvių, tuoj ir nutilo visos jų kalbos. Klara sapnavo didelį didelį lauką, jis atrodė mėlynas mėlynas kaip dangus – taip buvo visas nusėtas kati-lėliais, o Heida girdėjo plėšrūną paukštį, klykaujantį aukštybėse: „Ateikit! Ateikit! Ateikit!“

Aštuntas skyrius

Atsitinka tai, ko niekas nesitikėjo

Kitą rytą, vos tik prašvitus, Dédé išėjo iš trobelės apsidairyti, kokia žada būti diena. Aukštos kalnų viršūnės spindėjo, nutviekstos rausvai auksinės šviesos. Gaivus vėjelis pradėjo linguoti eglių šakas. Buvo pats saulėtekis.

Valandėlę senis stovėjo ir susimąstęs žiūrėjo, kaip, sutviskus kalnų viršūnėms, pamažu sušvito ir žalios kalvos, paskui tamsos šešėliai tykia išslinko iš slėnio, ir galiausiai visi kalnai ir kloniai suspindo ryto auksu – patekėjo saulė.

Dédé išrideno iš pašiūrės Klaros krėslą, pastatė kieme, paruoštą kelionei, paskui įėjo į trobelę pakelti mergaičių ir pasakyti, koks gražus išaušo rytas.

Ir kaip tik tuo metu atėjo Peteris su savo kaimene. Ožkos nenorėjo ramiai eiti jam iš šalių ir iš paskos, kaip paprastai būdavo, o nuolat baikščiai šokinėjo į visas puses, nes Peteris be jokios priežasties nirtulingai švaistėsi vytine ir kuriai pataikydavo, tai buvo ne pyragai. Peteris buvo baisiausiai įniršęs.

Jau kelios savaitės Heida nė karto neišėjo su juo į ganyklas. Kiekvieną rytą, kai jis čia ateina su savo kaimene, Dėdė visada išneša su krėslu tą nepažįstamą mergaitę, ir Heida tupinėja aplink ją. O kai vakare pareina, krėslas su ta viešnia dar tebestovi po eglėmis, ir Heida vėl aplink ją sukinėjasi. Visą vasarą ji dar nė karto neišėjo į ganyklas, šiandien žadėjo, bet kartu su krėslu ir ta nepažįstama mergaitė, vadinasi, visą laiką bus tik su ja. Tai Peteris žinojo iš anksto, ir tai dar labiau kurstė jo įniršį. Ir štai dabar jis pamatė tą krėslą, taip išdidžiai stovintį ant savo ratukų; žiūrėjo į jį kaip į priešą, kuris pridarė jam tiek pikta, o šiandien pridarys dar daugiau. Peteris apsidairė – visur tylu, aplinkui nė gyvos dvasios. Ir staiga kaip koks paklaikėlis puolė jis prie krėslu, stvėrė ir iš visų jėgų taip pastūmė nuo skardžio, kad krėslas skriste nuskrido į pakalnę ir bemat pradingo iš akių.

Tada Peteris pasileido tekinas į kalną ir lėkė kurį laiką, tarytum sparnus įgavęs. Sustojo tik pasiekęs didelį gervuogių krūmą, už kurio galėjo pasislėpti, nes bijojo, kad jo nepastebėtų Dėdė, ir kartu labai rūpėjo pažiūrėti, kas atsitiks krėslui. Krūmas ant kalno kyšulio buvo gera stebėjimo vieta. Pusiau pasislėpęs, Peteris galėjo žiūrėti nuo kalno žemyn ir,

jeigu pasirodytų Dėdė, greitai užsiglausti už krūmo. Tad pažvelgė jis į pakalnę ir ką pamatė! Jau toli apačioj vis smarkiau ir smarkiau ritosi į bedugnę jo priešas. Štai apsvirtė ore, paskui dar ir dar kartą, skiūktelėjo aukštyn, vėl trenkėsi į žemę ir kūliais nusirito į prapultį. Dar buvo matyti, kaip išlakstė į šalis kojos, atkaltė, sėdynės draiskalai.

Peterį pagavo begalinis džiaugsmas. Jis juokėsi, kvatojo, trypė kojomis, šokinėjo, lakstė ratu, dar kartą sugrįžo į tą pačią vietą ir pažvelgė nuo kalno žemyn. Paskui vėl kvatojo ir strykčiojo, nesitverdamas džiaugsmu, kad pagaliau atsikratė savo priešo, ir dabar vėl viskas bus gerai: nepažįstamoji turės išvažiuoti, nes be krėslo negalės niekur pajudėti, Heida vėl liks viena ir vaikščios su juo į ganyklas, kas rytą ir vakarą jis matysis su ja, ir viskas bus kaip seniau. Bet Peteris nepagalvojo, kas atsitinka žmogui, kai jis padaro blogą darbą, ir kuo visa tai paskui baigiasi.

Tuo metu iš trobelės išėjo Heida ir nubėgo prie pašiūrės. Jai iš paskos pasirodė senelis su Klara glėbyje. Pašiūrės durys buvo plačiai atvertos, abi lentos nukeltos ir pastatytos šalia, viduje šviesu. Heida pasidairė vienur, pasidairė kitur, paskui nubėgo už

kampo, vėl sugrįžo, jos veide buvo matyti didžiulė nuostaba. Priėjo senelis.

- Kas gi čia dabar? Ar tu nuridenai kur krėslą, Heida? - paklausė.

- Aš jo visur ir ieškau, seneli, o tu sakei, kad jis stovi prie pašiūrės durų, - atsakė Heida, vis dar dairydamosi į šalis.

Į tą laiką sustiprėjo vėjas, ėmė girgždinti pašiūrės duris ir galiausiai visai užtrenkė.

- Seneli, tai vėjo darbas, - išsigandusi sušuko Heida. - Oi, jeigu jis nurideno krėslą iki Kaimelio, tai mes nespėsime jo iš ten parsigabenti ir negalėsime niekur išeiti.

- Jeigu jis ten nuriedėjo, tai tiek jau ir besugrįš čia, iš jo bus tik šipuliai belikę, - tarė senelis, užėjęs už kampo ir dairydamasis po šlaitą. - Bet ir atsitik tu man šitaip, - pridūrė, atsigręžęs į kelią, kurį krėslas turėjo nuriedėti, aplenkdamas trobelės kampą.

- Oi, kaip gaila, dabar mes niekur negalėsime išeiti, o gal ir apskritai niekada neišeisime, - sudejavo Klara, - netekusi krėslo, tikriausiai turėsiu namo grįžti. Oi, kaip gaila! Oi, kaip gaila!

Bet Heida su pasitikėjimu pažvelgė į senelį ir tarė:

- Bet juk tu ką nors sugalvosi, seneli, kad Klarai nereikėtų, kaip ji sako, staiga namo grįžti?

- Šįkart eisim į ganyklas, kaip ir buvom numatę, o paskui pažiūrėsime, kas toliau bus, - atsakė senelis.

Mergaitės ėmė džiūgauti. O senelis nuėjo į trobelę, pasiėmė apklotą, sugrįžęs patiesė saulėtoje vietoje palei trobelę ir pasodino ant jų Klarą. Paskui atnešė mergaitėms rytinio pieno ir išvedė iš tvartelio Gulbelę su Meškute.

- O kodėl tas taip ilgai nesirodo iš apačios, - sumurmėjo nesulaukdamas, kada pasigirs Peterio rytinis švilpukas. Paskui paėmė ant vienos rankos Klarą, ant kitos apklotus ir tarė: - Na, pirmyn, ožkos eis su mumis.

Heida to tik ir telaukė. Viena ranka apkabino Gulbelės, kita Meškutės kaklą ir nuėjo paskui senelį. Ožkelės labai džiaugėsi, kad Heida vėl su jomis, ir taip glaustėsi prie jos, kad vos nesuspaudė iš to didelio meilumo.

Užkopė jie į ganyklas ir staiga mato - šen ir ten šlaituose ramiai būreliais ganosi ožkos, o jų vidury ant žemės tyso kaip ilgas Peteris.

- Ką tu čia dabar prasimanei, nieko nesakęs, praeiti pro šalį, miegaliau tu? Na, palauk, kitą kartą už tai atsiimsi! - sušuko jam senelis.

Išgirdęs šitokią grasinimą, Peteris tuoj pašoko nuo žemės.

- Tai kad niekas iš jūsų dar nebuvo atsikėlęs, - atsakė jis.

- O ar nematei kartais kur kėdė? - vėl paklausė senelis.

- Kokio? - niūriai burbtelėjo Peteris.

Senelis nieko daugiau nesakė, saulėtoje atšlaitėje patiesė apklotus, pasodino ant jų Klarą ir pasidomėjo, ar jai patogų taip sėdėti.

- Patogu kaip ir kėdė, - dėkinga atsakė ji, - ir kokioje gražioje vietoje aš čia sėdžiu. Kaip čia puiku, Heida, kaip gražu! - sušuko, dairydamosi aplinkui.

Senelis susiruošė namo grįžti, palinkėjo joms čia smagiai pasibūti, o kai ateis laikas valgyti, liepė Heidai paimti pietus, kuriuos su maišeliu padėjęs ten, pavėsyje. Peteriui prisakė atnešti joms pieno, kiek tik jos norės atsigerti, tik liepė Heidai žiūrėti, kad tas pienas būtų Gulbelės. Į pavakarę žadėjo vėl ateiti, dabar norįs paieškoti kėdės ir pažiūrėti, kas iš jo beliko.

Dangus buvo tamsiai mėlynas, aplinkui, kiek tik akis užmato, nė mažiausio debesėlio. Didysis sniegy-nas žibėjo tarsi gausybės aukso ir sidabro žvaigždžių nusėtas. Pilki kalnagūbriai stūksojo aukšti, tvirti,

kaip ir prieš amžių amžius, ir rimtai žvelgė į slėnį. Didelis paukštis sklandė dangaus mėlyneje, o virš visų aukštumų sukinėjosi kalnų vėjas ir gaivia vėsa glostė saulėtas ganyklas. Mergaitėms buvo neapsakomai gera. Kada ne kada priedavo kokia ožkelė ir priguldavo šalia; dažniausiai lankėsi švelnioji Sniegena, padėdavo galvą Heidai ant kelių ir greičiausiai būtų niekur iš čia ir nesitraukusi, jeigu atėjusi kita nebūtų jos nuvariusi. Dabar Klara galėjo taip gerai susipažinti su visomis viena po kitos, kad paskui jau niekada jų nesumaišydavo, nes kiekviena buvo kitokia ir turėjo kokį nors tik jai vienai būdingą bruožą. Jos jau nebebijojo Klaros, trynėsi šalia, glaustė galvas jai prie pečių ir taip rodė savo prierašumą.

Taip praėjo kelios valandos, ir staiga Heidai dingtelėjo mintis nueiti į tą vietą, kur auga daug gėlyčių, ir pažiūrėti, ar jos visos žydi, išskleidusios savo žiedelius, ir tebėra tokios pat gražios, kaip ir pernai. Mat kartu su Klara jos galės ten nueiti tik vakare, kai sugrįš senelis, bet tada gėlytės tikriausiai jau bus užmerkusios savo akeles. Tas noras vis labiau ir labiau nedavė Heidai ramybės, ir ji kiek nedrąsiai paklausė:

- Ar tu nepyktum, Klara, jeigu aš greitai pabėgčiau ir valandėlę palikčiau tave vieną? Aš taip noriu

pamatyti, kaip ten atrodo gėlytės... bet pala... - staiga šovė jai į galvą nauja mintis. Strykt pašoko į šalį, priskynė gražią saują žolynų, apkabino kaklą tuo metu pribėgusiai Sniegenai ir nuvedė ją prie Klaros. - Štai, dabar tau nereikės būti vienai, - tarė, spustelėjusi Sniegeną, kad gultųsi jos vieton šalia Klaros. Ožkelė suprato, ką tas ženklas reiškia, ir atsigulė.

Heida numetė savo žolynus Klarai ant kelių, ir toji nudžiugusi pasakė, kad dabar Heida galinti ramiai eiti ir apžiūrinėti gėles, ji mielai pabūsianti su ožkele viena; juk šito jai dar niekada nėra buvę gyvenime.

Heida greitai nubėgo, o Klara ėmė kaišioti Sniegenai lapelį po lapelio; toji taip prijunko, kad visai prigludo prie savo naujosios draugės ir pamažėle skabė jai iš rankų žolių lapelius. Buvo matyti, kaip jai patinka čia ramiai ir saugiai gulėti, nes kaimenėje nuolat jautėsi didesnių ir stipresnių ožkų gujama ir skriaudžiama. Klarai buvo taip malonu ir gera sėdėti ant kalno vienui vienai, tik su patiklia ožkele, kuri, silpna ir bejėgė, žvelgė į ją tarsi prašydama padėti.

Ir ūmai Klarai užėjo didelis noras būti savarankiškai, galinčiai kitam padėti, o ne priklausomai nuo kitų pagalbos. Dabar jai kilo tiek visokių minčių, kurios anksčiau niekada nė į galvą nebuvo atėju-

sios, atsirado toks iki tol dar nepažįstamas geismas toliau gyventi po šia gražia saule ir ką nors daryti, kuo galėtų nudžiuginti kitą, kaip dabar ji džiugina Sniegeną. Širdį užliejo visiškai naujas džiaugsmas, atrodė, tarsi visa, ką ji žinojo ir išmanė, ūmai būtų sušvitę naujomis spalvomis, daug gražesnėmis, negu ji iki tol regėjo. Jai pasidarė taip miela ir gera, kad apkabino ožkelės kaklą ir sušuko:

- O Sniegenėle, kaip čia gražu viršuje, ir kad aš galėčiau čia pas jus būti ir būti!

Tuo metu Heida atėjo į tą vietą, kur augo daug gėlių, ir aiktelėjo iš džiaugsmo. Visa atšlaitė buvo nuklota tviskančiu auksu. Tai buvo mirguliuojančios saularožės. Kiek aukščiau lingavo tankūs, tamsiai mėlyni katilėlių sąžalynai, o virš visos saulėtos atšlaitės tvyrojo stiprus kvapas, lyg ten būtų prilaisyta brangių brangiausio balzamo. Tas kvapas sklido nuo mažų, rusvų gėlyčių, kurios kur ne kur kukliai kėlė apvalias galveles iš auksu tviskančių taurelių. Heida stovėjo ir žiūrėjo, godžiai traukdama saldų kvapą. Paskui staiga apsisuko ir uždususi parlėkė pas Klarą.

- O, tu būtinai turi tai pamatyti, - sušuko jai jau iš tolo. - Jos tokios gražios, ir viskas ten taip gražu, o

vakare, ko gero, to jau nebebus. Gal aš tave nuneščiau, kaip tu manai?

Klara nustebusi pasižiūrėjo į susijaudinusią Heidą ir papurtė galvą.

- Ne, ne, ką tu sau manai, Heida, juk tu esi daug mažesnė už mane. O, kad aš galėčiau vaikščioti!

Heida ėmė dairytis aplinkui - matyt, jai atėjo į galvą nauja mintis. Ten, aukščiau, buvo Peteris, tik dabar jis ne tysojo kaip pirma, o sėdėjo. Taip jis sėdėjo ten jau daug valandų ir visą laiką spoksojo į mergaites, lyg negalėdamas savo akimis patikėti, ką mato: jis sudaužė krėslą, kad viskas baigtųsi, ir nepažįstamoji negalėtų niekur pajudėti, o štai, praėjus vos valandėlei, ji pasirodė čia, aukštai, ir dabar sėdi prieš jį ant žemės šalia Heidos. Juk tai negalimas daiktas, o vis dėlto taip yra, kaip nori, taip žiūrėk.

Dabar Heida pažvelgė į jį ir griežtai sušuko:

- Ateik čia, Peteri!

- Neisiu, - atkirto jis.

- Turi ateiti. Eikš, aš viena negaliu to padaryti, turi man padėti, eikš greičiau! - spyрэ jį Heida.

- Neisiu, - vėl atsakė.

Heida neiškentusi pašoko ir pabėgėjo galiuką į kalną Peterio link. Paskui sustojo piktai spindinčiomis akimis ir sušuko:

- Peteri, jeigu tučtuojau neateini, tai taip ir žinok. Tada ir aš tau ką padarysiu, kuo tu tikrai nesi-džiaugsi, patikėk manim!

Išgirdęs tokius žodžius, Peteris baisiausiai išsi-gando. Jis padarė piktą darbą, apie kurį, jo manymu, niekas neturėtų žinoti. Iki šiol jis tuo džiaugėsi. Bet dabar, kai išgirdo tokias Heidos kalbas, jam pasirodė, kad Heida viską žino, o jeigu ji ką žino, tai viską pasisako ir savo seneliui, o jo Peteris labiau-siai ir bijojo. Ir jeigu Dėdė dabar viską sužinotų, ką jis padarė krėslui! Peterį vis labiau smaugė baimė. Jis atsistojo ir nuėjo laukiančios Heidos link.

- Gerai, gerai, ateinu, bet tik tu nedaryk to, ką žadėjai, - tarė jis, iš baimės pasidaręs toks nuolan-kus, kad Heidai jo net pagailo.

- Ne, ne, nieko aš jau nedarysiu, - nuramino jį Heida, - tik eik su manim ir nebijok - tai, ką reikės tau daryti, bus visai nebaisu.

Atsivedusi Peterį prie Klaros, pastatė šalia, pati atsistojo iš kitos pusės, abu paėmė Klarą už pažastų ir pakėlė. Pakelti pakėlė, o kas toliau? Klara pati negalėjo stovėti, kaip ją išlaikyti ir pajudinti iš vie-

tos? Heida buvo per maža, negalėjo savo petuku jos paremti.

- Dabar tu viena ranka apsikabink man aplink kaklą, stipriai stipriai - va šitaip, - tarė ji Klarai, - kita tvirtai įsitverk Peteriui į parankę, ir tada mes galėsime tave panešti.

Bet Peteris iki tol dar niekam nebuvo davęs įsikibti į parankę ir nežinojo, kas tai yra. Klara įsitverti įsitvėrė, bet Peteris laikė ranką nukoręs tarytum pagaikštį.

- Ne taip, Peteri, - griežtai tarė Heida. - Sulenk ranką, kad Klara galėtų prakišti savąją, paskui tvirtai tvirtai suspausk ir nieku gyvu nepaleisk, tada galėsime judėti į priekį.

Taip jie ir padarė, bet vis tiek nepajudėjo iš vietos. Klara buvo ne tokia jau lengva, o Peteris su Heida nevienodo ūgio: vienoje pusėje aukščiau, kitoje žemiau - kaipgi čia tvirtai atsiremsi.

Klara bandė remtis savo kojomis, čia viena, čia kita, bet tuojau pat vėl atitraukė nuo žemės.

- Atsistok vieną kartą kaip reikiant, - pasiūlė Heida, - nebijok, kad truputį paskaudės.

- Tu taip manai? - abejodama paklausė Klara.

Bet vis dėlto išdrįso – žengė tvirtą žingsnį viena koja, paskui antra ir truputėlį aiktelėjo. Tada vėl pakėlė vieną ir pamažėle padėjo ant žemės.

– O, dabar jau daug mažiau skauda, – sušuko nudžiugusi.

– Ženk dar vieną, – ragino Heida.

Klara žengė dar vieną žingsnį, paskui dar vieną ir staiga sušuko:

– Aš galiu, Heida! O, aš galiu! Žiūrėk! Žiūrėk! Aš galiu žingsnius žengti, vieną po kito.

Heida džiūgavo dar labiau negu Klara.

– O! O! Ar tu tikrai gali pati žingsnius žengti? Ar dabar gali eiti? Gali pati eiti? O kad čia ateitų senelis! Dabar tu gali pati vaikščioti, Klara, dabar tu gali vaikščioti! – šūkčiojo ji, negalėdama atsidžiaugti.

Klara, žinoma, laikėsi įsikibusi iš vienos ir iš kitos pusės, bet kiekvieną žingsnį žengė po truputėlį vis tvirčiau ir tvirčiau, tai juto jie visi trys. Heida tiesiog nesitvėrė iš džiaugsmo.

– O, dabar mes galėsime kiekvieną dieną drauge eiti į ganyklas ir visur čia sukinėtis, – vėl sušuko ji, – ir tu galėsi visą gyvenimą vaikščioti kaip aš, ir niekam nereikės tavęs stumdyti krėsle, ir tu visai pasveiksi. O, juk tai didžiausias džiaugsmas, koks tik gali būti!

Klara iš visos širdies jai pritarė. Taip, ji nežinojo didesnės laimės pasaulyje, kaip pagaliau būti sveikai, galėti visur vaikščioti kaip kiti žmonės ir netūnoti kiauras dienas prirakintai prie ligonės krėslo.

Jau buvo netoli iki gėlėtosios atšlaitės. Jau matyti auksu tviskančios saularožės. O štai jau ir mėlynų katilėlių sąžalynai, kur saulėti lopinėliai taip traukia akį.

- Ar negalėtume čia prisėsti? - paklausė Klara.

Heida irgi to norėjo. Ir Heida su Peteriu pirmą kartą pasodino Klarą ant gėlėtos, sausos, šiltos Alpių žemės. Klara jautėsi neapsakomai laiminga. Aplinkui siūravo mėlyni katilėliai, auksu tviskėjo saularožės, raudonavo širdažolės, ore tvyrojo skanus juodgalvėlių ir rusvųjų gėlyčių kvapas. Buvo taip gražu! Taip gražu! Net ir Heidai, sėdinčiai šalia, atrodė, kad taip gražu čia dar niekada nebuvo. Ji ir pati nežinojo, kodėl jai širdyje tiek džiaugsmo, kad norisi tik krykštauti ir krykštauti. Bet paskui staiga prisiminė: nagi pasveiko Klara. Taip, tai buvo didžiųjų didžiausias džiaugsmas matyti tokį grožį aplinkui ir žinoti, kad Klara jau gali vaikščioti.

Klara tylėjo, negalėdama atsidžiaugti visu tuo, ką dabar čia mato ir kiek dar visko pamatys, kai jau galės pati vaikščioti. Tokia didžiulė laimė, sau-

lės spindesys ir gėlių kvapai taip ją apsvaigino, kad nevaliojo nė žodžio ištarti.

Peteris, tylus ir nejudėdamas, gulėjo vidur gėlių lauko ir kietai miegojo.

Tylus ir švelnus vėjelis dvelkė nuo uolų ir šiuleno aukštai krūmuose. Heida nenustygo vietoje, lakstė šen ir ten, mat kitur buvo dar gražiau, gėlės dar tankesnės, kvapai, šiulenant vėjui, dar stipresni; ir kur tik nubėgusi, visur turėjo prisėsti.

Taip prabėgo kelios valandos. Saulė jau seniai persirito per zenitą, ir į gėlėtą atšlaitę atbėgo būrelis ožkų. Tai buvo ne jų ganymosi vieta, čia jos paprastai niekada neužsukdavo, nes joms nepatiko ganytis gėlėse. Tas būrelis buvo tarsi kokie pasiuntiniai, vadovaujami Dagilės. Veikiausiai jos atėjo čia ieškoti savo ganytojų, kurie paliko jas likimo valiai ir neleistinai ilgai nesirodo, mat ožkos žino, kada joms ką reikia daryti. Pamačiusi tris pražuvėlius gėlių lauke, Dagilė garsiai sumekeno, tuojau pat jai pritarė ir visas choras.

Išgirdęs triukšmą, pabudo Peteris. Stipriai prasi-trynė akis, nes miegodamas sapnavo ratukinį krėslą, vėl gražų, raudoną, minkštai paklotą ir sveiką sveikutėlį stovintį prie trobelės, net pabusdamas dar regėjo jo auksines vinis aplink sėdynę, tviskančias

saulėje. Bet, pravėręs akis, suprato, kad tviskėjo tik geltonos gėlytės atšlaitėje, ir jį vėl pagavo baimė. Nors Heida ir žadėjo nieko nedaryti, tačiau tai neišsklaidė jo nuogąstavimų, kad tai, ką jis padarė, vis tiek gali išaiškėti. Todėl dabar viską klusniai vykdė, ką sakė Heida, ir netrukus visi trys sugrižo į ganyklą.

Heida tuojau pat atsinešė pilną maišelį maisto ir ėmėsi vykdyti duotą Peteriui pažadą, mat visa, kuo ji pirma gąsdino jį, buvo susiję su tuo maišeliu. Rytą ji gerai matė, kiek daug skanumynų ten senelis pridėjo, ir širdyje numanė, kad gera viso to dalis atiteks Peteriui. Bet kai paskui jis taip spyriojosi ir nenorėjo kviečiamas pas ją eiti, tai ir padarė užuominą, jog pasistengs, kad jis nieko negautų, o Peteris tai visai kitaip suprato. Dabar Heida traukė iš maišelio gabalą po gabalo ir dėjo viską į tris krūvelės. Pamažu krūvelės taip išaugo, kad ji patenkinta tarė pati sau: „Paskui jam dar atiteks viskas, kas ir nuo mūsų liks.“

Viską išdalijusi, padavė kiekvienam po krūvelę ir, pasiėmusi savąją, atsisėdo šalia Klaros. Pavargę ir išalkę po visų tų žygių, visi trys valgė su dideliu apetitu.

Ir atsitiko taip, kaip Heida ir buvo numaćiusi: kai abi mergaitės pasisotino, liko dar tiek maisto, kad susidarė Peteriui dar viena krūvelė, tokio pat didumo kaip ir pirmoji.

Jis tyliai valgė, valgė ir viską kuo gražiausiai sušveitė, net trupinius surinko, bet visa tai darė be įprastinio pasitenkinimo, nes kažkas drumstė jam nuotaiką.

Vaikai taip susivėlino su savo pietumis, kad vos spėjo pavalgyti, tuoj ir senelis atėjo jų pasiimti. Heida puolė jo pasitikti, nes degė nekantrumu kuo greičiau jam papasakoti, kas atsitiko. Tačiau bėgdama taip susijaudino, kad vos berado žodžių tai džiugiai naujienai apsaakyti. Bet senelis bemat suprato, ką ji nori pranešti, ir didis džiaugsmas sušvito jo veide. Jis paspartino žingsnius ir, priėjęs prie Klaros, džiugiai šypsodamas, tarė:

- Na, ką gi - išdrįsome? Užtat ir laimėjome!

Tada pakėlė Klarą nuo žemės, apkabino kaire ranka per juosmenį, padavė dešinę atsiremti, ir, turėdama tokį tvirtą užnugarį, Klara žingsniavo daug tvirčiau ir drąsiau negu anksčiau. Heida džiūgaudama tipeno šalia, senelis tiesiog švytėjo iš laimės. Bet paskui staiga stvėrė Klarą į glėbį ir tarė:

- Iš karto negalima per daug sau leisti, be to, jau laikas ir namo eiti, - ir tuoj patraukė namų link, nes žinojo, kad šiandien Klara jau gana pavargo, ir laikas jai pailsėti.

Peteris, vakare sugrįžęs su savo ožkomis į Kaimelį, rado susirinkusį žmonių būrį. Žmonės grūdosi, spraudėsi vienas pro kitą, norėdami iš arčiau pamatyti, kas ten žemėje guli. Peteriui taip pat parūpo pasižiūrėti. Vargais negalais prasibrovė pro žmones ir pamatė: žolėje gulėjo vargšas krėslas, prie jo dar kabaravo dalis atlošo. Raudonas apmušalas ir blizgančios viniukės rodė, kokio prabangaus daikto čia būta.

- Aš mačiau, kaip jį nešė į viršų, - pasakojo kepėjas, stovintis šalia Peterio. - Mažiausiai penkis šimtus frankų buvo jis vertas, galiu lažintis su bet kuo. Tik galva neišneša, kaip tai galėjo atsitikti.

- Matyt vėjas jį nunešė - pats Dėdė taip sakė, - išterpė Barbelė, negalėdama atsigrožėti tuo puošniu, raudonu daiktu.

- Gerai, kad niekas neprikišo čia pirštų, - vėl tarė kepėjas. - Tam dabar būtų ne pyragai! Kai sužinos tai ponas Frankfurte, be abejo, lieps iširti visą šį reikalą. Laimė, kad aš jau dveji metai nesu įkėlęs

ten kojos; įtarimas gali kristi ant kiekvieno, kas tuo metu ten, aukštai, buvo pastebėtas.

Žmonės dar ir tą, ir aną kalbėjo, bet Peteriui tai jau buvo ne galvoj. Jis patyliukais išslinko iš žmonių būrio ir kiek tik kojos neša pasileido į kalną – lėkė lyg kas būtų lipęs jam ant kulnų, taikydama sis nutverti. Kepėjo žodžiai jį baisiausiai išgąsdino. Juk dabar jis žinojo, kad kiekvieną akimirką gali pasirodyti Frankfurto policininkas, atvykęs ištirti to reikalo, ir tada išaiškės, kad kaltininkas yra jis, policininkas nutvers jį, nusitemps į Frankfurtą ir uždarys į kalėjimą. Visa tai Peteris matė prieš akis, ir plaukai šiaušėsi jam iš baimės.

Parlėkė jis namo kaip nesavas. Nieko neatsakinėjo, namiškių klausiamas, nevalgė ir savo bulvių, greitai įsmuko į lovą ir pagavo vaitoti.

– Peteris vėl užsivalgė rūgštynių, jam skauda skrandį, kad taip aičioja, – tarė motina Brigita.

– Įdėk tu jam truputį daugiau duonos, paimk rytoj dar gabaliuką ir manosios, – geraširdiškai tarė senelė.

Kai vakare mergaitės jau gulėjo savo lovose ir žvelgė į žvaigždėtą dangų, Heida tarė:

- Ar neatėjo tau šiandien į galvą, kaip vis dėlto gerai, kad Dievulis iškart neišpildo mūsų karštų prašymų, žinodamas, kad dar neatėjo tam laikas?

- O kodėl tu dabar to manęs klausai, Heida?

- Matai, būdama Frankfurte, aš labai karštai meldžiausi, prašiau, kad jis padėtų man tuojau pat grįžti namo. O kai vis negalėjau sugrįžti, pamaniau, kad Dievulis neišklausė mano maldavimų. Bet žinok, jeigu aš tučtuojau būčiau iš ten išstrūkusi, tu niekada nebūtum čia atvažiavusi ir nebūtum pasveikusi.

Klara pagalvojo, pagalvojo, paskui vėl tarė:

- Klausyk, Heida, jeigu jau Dievulis geriau už mus žino, ką jam daryti, ko ne, tai nereikia mums nei melstis, nei ko nors jo prašyti.

- Na ką tu, Klara, manai, kad taip savaime viskas ir susitvarkys? - nenorėjo sutikti Heida. - Kiekvieną dieną reikia Dievuliui melstis ir visko, visko prašyti; juk jis turi girdėti, jog mes neužmiršome, kad viską gauname tik iš jo malonės. O jeigu mes Dievulį užmiršime, tai ir jis mus užmirš; taip sakė močiutė. Bet žinok, jeigu paskui nesulaukiame, ko norėtume, tai nereikia manyti, kad Dievulis mūsų neišklausė, ir visai nustoti melstis; turime ir toliau kalbėti: „Aš žinau, Dievuli, kad tu nori man kažką

dar geriau padaryti, todėl džiaugiuosi ir laikiu tavo malonės.“

- Ir kaip tau visa tai į galvą atėjo, Heida? - paklausė Klara.

- Iš pradžių man močiutė tai aiškino, o paskui viskas taip ir išėjo, kaip ji sakė, todėl ir žinau. Bet man atrodo, Klara, - pridūrė Heida ir atsisėdo lovoje, - šiandien mes turim Dievuliui labai padėkoti, kad jis atsiuntė tokią didelę laimę, ir dabar tu gali vaikščioti.

- Taip, žinoma, Heida, gerai sakai, ačiū, kad priminei, iš didelio džiaugsmo būčiau ir užmiršusi.

Mergaitės pasimeldė, ir kiekviena savaip padėkojo Dievuliui už tą nuostabų gerumą, kuriuo jis apdovanojo taip ilgai sirgusią Klarą.

Kitą rytą senelis užsiminė, kad dabar būtų galima parašyti gerbiamajai močiutei laišką ir paklausti, ar nepageidautų ji apsilankyti ganyklose, čia galėsianti išvysti kai ką nauja. Bet mergaitės sugalvojo kitą planą. Jos norėjo padaryti močiutei didelę stai-gmeną. Pirma Klara turėjo dar geriau pramokti vaikščioti, kad pati viena, pasiremmdama į Heidą, galėtų paėjėti galiuką. Apie visa tai močiutė neturėjo nieko žinoti. Todėl jos paklausė senelį, kiek laiko tai galėtų pareikalauti. Ir kadangi senelis sakė, jog ne

ilgiau kaip savaitę, tai tuojau pat parašė močiutei laišką ir pakvietė po savaitės būtinai atvažiuoti; kad yra kai kas nauja, apie tai net neužsiminė.

Po to praėjo dar kelios dienos. Jos buvo vienos iš gražiausių, kokias Klara praleido kalnų ganyklose. Kiekvieną rytą ji pabUSDavo su džIAUGSMO šŪKSNIU širdyje: „Aš sveika! Aš sveika! Man jau nebereikia sėdėti ratukiniame krėsle, aš galiu pati vaikščioti, kaip ir kiti žmonės!“ Paskui išeidavo ir vaikštinėdavo aplinkui, kiekvieną dieną vis lengviau ir geriau, kas kart nueidama vis ilgesnį ir ilgesnį kelią. Daugiau judėdama, pajuto tokį apetitą, kad senelis kiekvieną dieną darė vis storesnius sumuštinis ir džIAUGĖSI matydamas, kaip Klara juos skaniai sušveičia. Paskui jis visada atnešdavo dar didelį puodą, pilną putoto pieno, ir pildavo iš jo Klarai dubenėlį po dubenėlio.

Taip prabėgo savaitė, ir atėjo diena, kada turėjo apsilankyti močiutė.

Devintas skyrius
**Atsisveikinimas, bet tik
iki kito pasimatymo**

Prieš išvykdama iš namų, močiutė parašė dar vieną laišką, kad Klara, Heida ir Dėdė žinotų, jog ji tikrai atvažiuoja. Kitos dienos rytą, gindamas ožkas į ganyklą, tą laišką atnešė Peteris. Senelis su mergaitėmis jau buvo kieme, Gulbelė ir Meškutė taip pat linksmai kraipė galvas gaiviamo ryto ore, mergaitės glostė jas ir linkėjo laimingo kelio į kalnus. Senelis stovėjo šalia ir patenkintas žvilgčiojo čia į giedrus mergaičių veidukus, čia į švariai išblizgintas savo ožkeles. Tuo metu ir pasirodė Peteris. Pamatęs visus jau laukiančius kieme, pamažu priėjo, kyštelėjo Dėdei laišką ir tuojau pat baikščiai atšoko, lyg kažkieno išgąsdintas, grįžtelėjo atgal, norėdamas įsitikinti, ar niekas nesitaiko jo griebti, paskui liuoktelėjo į šalį ir nudūmė aukštyn į kalnus.

- Seneli, - nusistebėjo Heida, - kodėl dabar Peteris visados elgiasi kaip Didragis, pajutęs virš nugaros pakeltą vytinę: išsigandęs kraipo galvą į visas puses, o paskui dryktelėjęs dumia šalin.

- Turbūt ir Peteris jaučia, kad yra nusipelnęs vyti-
nės, - atsakė senelis.

Peteris tik iš pradžių lėkė į kalną, net kvapo neatgaudamas. Pajutęs, kad iš apačios jau niekas jo nebemato, sustojo ir nedrąsiai apsidairė aplinkui. Paskui staiga pašoko ir išsigandęs grįžtelėjo atgal, tarytum kas būtų jį už sprando nutvėręs. Jam rodėsi, kad už kiekvieno krūmo tyko Frankfurto policininkas, tuoj šoks ir stvers už pakarpos. Ir kuo ilgiau ta įtempta padėtis tęsėsi, tuo baisiau jam darėsi, visą laiką jis dabar nebeturėjo ramybės.

Tuo metu Heida plušėjo savo trobelėje, nes atvykusi močiutė turėjo rasti čia viską gražiai sutvarkyta. Klara sėdėjo ir žiūrėjo; jai visada buvo malonu stebėti, kaip uoliai Heida triūsia, švarindama visas pakampes. Taip jos ir nepajuto, kaip prabėgo ankstyvo ryto valandos, ir atėjo laikas ruoštis pasitikti močiutę.

Netrukus mergaitės, apsitaisiusios ir pasigražinusios, jau sėdėjo kieme ant suolo ir su nekantrumu laukė, kada pasirodys laukiamoji viešnia. Po kiek laiko sugrįžo iš kalnų senelis, nešinas didele puokšte tamsiai mėlynų gencijonų, kurie taip gražiai spindėjo skaisčioje ryto saulėje, kad mergaitės net aiktelėjo juos pamačiusios. Senelis nunešė puokštę į

trobelę. Heida vis šokinėjo nuo suolo pasižiūrėti, ar dar nematyti toluoj eisenos su močiute. Pagaliau antai ir ji – kyla į kalną taip, kaip Heida ir tikėjosi: priekyje vadovas, už jo baltas žirgas ir močiutė ant jo, o iš paskos nešėjas su dideliu nešuliu ant pečių, nes močiutė niekada nesileidžia kelionėn į kalnus, atsargumo dėlei nepasiėmusi gausiai visokio gero. Eisena vis artėjo ir artėjo. Močiutė jau iš tolo nuo arklio pamatė mergaites.

– Kas gi čia dabar? Ką aš regiu, mieloji Klara? Tu nesėdi savo kėsele! Argi tai galimas daiktas? – sušuko išsigandusi ir skubiai nusėdo nuo arklio. Bet, dar nespėjusi pribėgti prie mergaičių, pliaukštelėjo delnais ir, baisiausiai susijaudinusi, sušuko: – Mieloji Klara, ar čia tu, ar ne tu? Tavo tokie rausvi skruostai, ir apvalučiai, apvalučiai! Vaikuti! Aš tavęs nebegaliu pažinti!

Močiutė jau buvo bepuolanti prie Klaros, bet Heida šmūkst nusmuko nuo suolo, Klara greit uždėjo ranką jai ant pečių, kad turėtų į ką įsiremti, ir mergaitės kuo ramiausiai nužygiavo per kiemą. Močiutė persigandusi sustojo kaip įbesta – pamanė, kad čia kokia negirdėta Heidos išdaiga. Bet ką ji pamatė! Klara, tiesi kaip žvakė, drąsiai žengė šalia Heidos. Paskui jos apsisuko ir sugrįžo atgal, abi spindin-

čiais veidais, abi įraudusiais skruostais. Močiutė pripuolė prie jų, juokdamasi ir verkdamą apkabino Klarą, paskui Heidą, paskui vėl Klarą. Iš džiaugsmo nežinojo nė ką sakyti. Staiga pastebėjo Dėdę. Jis stovėjo prie suolo ir, ramiai šypsodamas, žiūrėjo į visas tris. Dabar močiutė čiupo Klarą už parankės ir kartu su ja patraukė suolo link, šūkčiodama iš džiaugsmo, nes įsitikino, kad Klara iš tikrųjų gali vaikščioti. Priėjusi paleido Klarą ir pastvėrė senuką už abiejų rankų.

- Mano mielas Dėde! Mano mielas Dėde! Neišmanau nė kaip jums dėkoti! Tai jūsų nuopelnas! Tai jūsų rūpinimasis ir slauga...

- Ir pono Dievo saulės šviesa, ir Alpių oras, - šypsodamas įsiterpė Dėdė.

- Taip, ir, žinoma, Gulbelės sotas, gardus pienas taip pat, - pridūrė Klara. - Močiute, kad tu žinotum, kaip man patinka ožkos pienas, ir koks jis yra sotas!

- Taip, taip, matau iš tavo skruostų, mieloji Klara, - juokdamasi tarė močiutė. - Sunku tave ir bepažinti - tokia apvalutė ir pagražėjusi. Niekada nė nemaniau, kad galėtum tokia būti, o ir kaip paūgėjai! Žiūriu į tave ir atsižiūrėti negaliu! Savo akimis netikiu! Tučtuojau turiu telegrafuoti savo sūnui į Paryžių, kad kuo greičiau atvažiuotų. Tai bus

didžiausias džiaugsmas jo gyvenime. Mano mielas Dėde, kaip mums tai padaryti? Mane atlydėjusius vyrus tikriausiai jau atleidote?

- Jie jau išėjo, - atsakė senelis, - bet jeigu gerbiama jai močiutei toks skubus reikalas, galima nusiųsti į Kaimelį ožkaganį, ne ką jis čia beveikia.

Močiutė patvirtino savo pageidavimą, sakė, kad nevalia nė dienos nutylėti, nepranešus sūnui apie šitokią didelę laimę.

Senelis kiek paėjo į šalį ir taip garsiai sušvilpė pro pirštus, kad garsas, atsimušęs nuo aukštų uolų, toli nuaidėjo per kalnus.

Išgirdęs tą švilpsmą, netrukus atbėgo visas perbalęs Peteris - manė, kad Dėdė pašaukė jį čia į teismą. Bet niekas apie teismą nė nekalbėjo, tik įteikė jam popierių, į kurį močiutė buvo kažką užrašiusi, ir senelis liepė jį tučtuojau nunešti į Kaimelį ir atiduoti į paštą, užmokesčio reikalus, sakė, vėliau sutvarkysias pats, nes šitiek daug visko negalėjo Peteriui iškart patikėti.

Peteris paėmė popierių ir išėjo palengvėjusia širdimi, kad Dėdė ne į teismą jį pakvietė ir kad nebuvo ten policininko.

Dabar jau visi galėjo ramiai susėsti kieme prie stalo ir papasakoti močiutei, kaip viskas buvo: kaip

senelis iš pradžių kiekvieną dieną pradėjo pamažu pratinti Klarą atsistoti ant žemės, paskui pabandė žengti su ja žingsniuką, kaip paskui jie keliavo į ganyklas, ir kaip vėjas nunešė krėslą, kaip Klara, trokšdama pamatyti gėles, leidosi į pirmą žygį ir kaip pamažu viskasėjo geryn ir geryn. Tas pasakojimas užtruko gana ilgai, nes į jį nuolat įsiterpdavo močiutė, čia ką girdama, čia dėkodama ir vis atsišbėti negalėdama:

- Negi tai įmanomas daiktas! Ar tik čia ne koks sapnas? Negi mes čia tikrai sėdime prie kalnų trobelės, ir ta mergaitė su apvaliais, rausvais skruostukais yra ta pati mano mieloji blyškioji, bejėgė Klara?

Klara su Heida sėdėjo ir džiaugėsi, kad jų sugalvota staigmena taip gerai pasisekė, ir močiutė dar ligi šiol negali atsipeikėti iš netikėtumo.

Tuo metu ponas Sezemanas, sutvarkęs savo reikalus Paryžiuje, taip pat ketino padaryti staigmeną. Nė žodžio neparašęs savo motinai, vieną saulėtą vasaros rytą sėdo į traukinį ir atvažiavo į Bazelį, o iš ten ankstų kitos dienos rytą išbildėjo toliau, nekantraudamas kuo greičiau susitikti su savo dukrele, kurios visą vasarą nebuvo matęs. Kai atvažiavo į Ragaco kurortą, motina prieš kelias valandas jau buvo išva-

žiausių. Žinia, kad ji kaip tik šiandien ketina pasiekti kalnų ganyklas, atitiko jo planus. Tuoju pat sėdo į vežimą ir išdardėjo į Majenfeldą. Ten išgirdo, kad gali važiuotas ir iki Kaimelio nukakti. Taip ir padarė pamanęs, kad ir nuo ten dar bus netrumpas kelias pėsčiomis į kalną.

Ponas Sezemanas neapsiriko. Kelionė į kalną iš tikrųjų buvo sunki ir labai prailgo – ėjo jis ėjo, niekur nesustodamas, tačiau jokios trobelės kaip nematyti, taip nematyti, o juk žinojo, kad, nuėjęs pusę kelio, turi priėti trobelę, kur gyvena Peteris, – taip ne kartą buvo girdėjęs pasakojant. Šen ir ten buvo matyti žmonių pėdsakai, vienur kitur ėjo į šalis siauri takeliai. Ponas Sezemanas suabejojo, ar tuo keliu jis eina, o gal trobelė visai kitoje pusėje. Apsidairė, ar nepamatys kur žmogaus, kurio galėtų pasiklausti. Bet aplinkui buvo tylu, niekur nė gyvos dvasios. Tik kada ne kada dvelkteleidavo kalnų vėjas, saulėtoje mėlynėje dūzgė maži uodeliai, kažkoks linksmas paukštelis švilpčiojo vienišame mau-medyje. Ponas Sezemanas valandėlę stovėjo Alpių vėjyje, vėsindamas įkaitusią kaktą.

Staiga mato – kažkas atbėga nuo kalno. Tai buvo Peteris su telegrama rankoje. Bėgo jis ne taku, kur stovėjo ponas Sezemanas, o tiesiai stačiu šlaitu

žemyn. Kai šiek tiek priartėjo, ponas Sezemanas pamojo, kviesdamas priėti. Peteris sustojo ir nedrąsiai, dideliu lanku, sunkiai vilkdamas kojas, ėmė slinkti artyn.

- Na, berniuk, eikš greičiau! - paragino jį ponas Sezemanas. - Ir pasakyk man, ar šiuo keliu aš prieisiu trobelę, kur gyvena senukas su mergaite Heida, pas kurią yra atvykę žmonių iš Frankfurto?

Vietoj atsakymo išgirdo tik duslų baisaus išgąščio garsą. Peteris taip staigiai šoko bėgti, kad pargriuvo ir nuriedėjo šlaitu žemyn, - ritosi kūliais, vartaliojosi kur galva, kur kojos, vis tolyn ir tolyn, lygiai taip pat, kaip pirma Klaros krėslas, tik tiek, kad, laimė, išliko gyvas, nesubyrėjo į šipulius kaip anas. Tik telegrama smarkiai nukentėjo, iš jos vieni skuteliai beliko.

- Koks baikštus kalnietis, - nusistebėjo ponas Sezemanas, pamanęs, kad čia ne kas kita, tik nepažįstamo žmogaus pasirodymas taip išgąsdino tą paprastą Alpių sūnų. Pažiūrėjo valandėlę, kaip Peteris ritasi į pakalnę, ir nuėjo toliau savo keliu.

O Peteris, kad ir kaip stengėsi, niekaip negalėjo sustoti, ritosi ir ritosi toliau, retkarčiais net neįtikėtinai persiversdamas per galvą. Bet dabar ne tai buvo jam baisiausia, daug baisiau buvo, kad dabar jis jau žinojo, jog tikrai atėjo policininkas iš Frank-

furto, nes nebuvo abejonės, kad tas nepažįstamasis, teiravęsis apie Kalną Dėdės svečius, yra ne kas kitas, kaip policininkas.

Galų gale, risdamasis nuo paskutinio aukšto šlaito ties Kaimeliu, Peteris atsitrenkė į krūmą ir spėjo įsitverti. Valandėlę dar gulėjo, bandydamas suprasti, kas čia dabar jam atsitiko.

- Še tau, dar vienas atriedėjo kaip koks prastai užsiūtas bulvių maišas! - pasigirdo šalia balsas. - Įdomu, ką jie ten rytoj stumtelės į pakalnę?

Šitaip šaipėsi kepėjas. Išėjęs šiek tiek atsipūsti po darbo prie karštos krosnies, jis matė, kaip Peteris atriedėjo į pakalnę visai taip pat, kaip pirma krėslas.

Peteris greitai pašoko ant kojų. Dabar jį suėmė nauja baimė. Vadinasi, ir kepėjas jau žino, kad krėslas ne savaimė nuriedėjo į pakalnę. Nė nežvilgtelėjęs atgal, Peteris pasileido į kalną. Dabar jis troško tik vieno: pareiti namo, įlįsti į lovą, kad niekas negalėtų jo rasti, nes ten jautėsi saugiausiai. Bet juk jo ožkos paliko viršuje, o Dėdė prigrasino kuo greičiau sugrįžti, kad jos per ilgai nebūtų vienos. Dėdės jis bijojo labiausiai ir jautė jam tokią pagarbą, kad niekada nebūtų drįsęs jo nepaklausyti. Peteris garsiai sudejavo ir nušlubčiojo toliau - nieko nepadarysi, reikia grįžti viršun. Bet tekinas bėgti nebegalėjo,

baimė ir daugybė visokiausių smūgių, gautų ritan-
tis nuo kalno, padarė savo. Tad vaitodamas pamažu
klibikščiavo į kalną.

Po susitikimo su Peteriu ponas Sezemanas netru-
kus priėjo pirmą trobelę. Dabar jis jau žinojo, kad
eina tikru keliu. Įgavęs naujos drąsos, žengė toliau
ir pagaliau po ilgo, sunkaus žygio pamatė savo kelio-
nės tikslą. Ten, aukštai, iš tikrųjų stovėjo kalnų tro-
belė, o virš jos siūravo tamsios senų eglių viršūnės.

Ponas Sezemanas linksmi kopė į paskutinę
įkalnę – tuoj, tuoj nustebins jis mergaites savo neti-
kėtu pasirodymu. Bet draugija jau iš tolo jį pamatė,
atpažino ir parengė jam tai, ko jis nė numanyti nenu-
manė. Vos tik jis, įveikęs įkalnę, žengė paskutinį
žingsnį, žiūri – nuo trobelės ateina dvi mergaitės:
viena didesnė, kita mažesnė, didesnioji, šviesia-
plaukė, raudonskruostė, įsikibusi į mažesniąją, iš
tamsių akių svaidančią džiaugsmo žaibus.

Ponas Sezemanas sustojo kaip įbestas ir įsmeigė
akis į mergaites. Ir staiga jo skruostais nusirito dide-
lės ašaros. Širdyje prabudo prisiminimai! Lygiai taip
pat kadaise atrodė Klaros motina, šviesiaplaukė
mergaitė su šiek tiek paraudusiais skruostais. Ponas
Sezemanas nežinojo, ar jis sapnuoja, ar iš tikrųjų
tai mato.

- Tėveli, argi tu manęs nepažįsti? - sušuko Klara, visa spindinti iš džiaugsmo. - Argi aš taip pasikeičiau?

Ponas Sezemanas puolė prie jos ir stvėrė į glėbį.

- Taip, tu pasikeitei! Argi tai galimas daiktas? Negaliu savo akimis patikėti.

Ir, apsvaigęs iš laimės, tėvas atsitraukė per žingsnį atbulas, norėdamas įsitikinti, ar tas vaizdas nepradings jam iš akių.

- Ar tai tu, Klara, mano vaikuti, ar tai iš tikrųjų tu? - vis šūkčiojo jis.

Paskui vėl apkabino savo mergaitę, bet tuojau pat paleido - turėjo dar kartą pasižiūrėti, ar iš tikrųjų čia prieš jį stovi stačia jo mažoji Klara.

Dabar ir močiutė priėjo, neiškentusi kuo greičiau pamatyti laimingą savo sūnaus veidą.

- Na, mano mielas sūnau, ką tu dabar pasakysi? - sušuko ji. - Staigmena, kurią padarei mums, tikrai graži, bet ta, kuri pateikta tau, yra dar gražesnė, ar ne? - Ir nudžiugusi motina labai širdingai pasveikino savo mylimą sūnų. - O dabar, mano mielas, - pridūrė paskui, - eime su manim pasveikinti mūsų Dėdės, jis yra didžiųjų didžiausias mūsų geradaris.

- Žinoma, bet pirma turiu dar pasveikinti ir mūsų namų draugę, mūsų mažąją Heidą, - tarė ponas

Sezemanas, spausdamas Heidai ranką. – Na, kaip? Visą laiką stipri ir sveika kalnų ganyklose? Bet nėra ko ir klausti, žydi gražiau negu bet kuri Alpių roželė. Tai tikras man džiaugsmas, vaikuti, didelis džiaugsmas!

Heida taip pat džiaugsmu spindinčiomis akimis žiūrėjo į mieląjį poną Sezemaną. Koks jis visada buvo jai geras! Ir kad čia, kalnuose, jis surado šitokią laimę, tai Heidai tikrai maloniai glostė širdį.

Močiutė nuvedė sūnų pas Kalnų Dėdę ir, kol vyrai labai širdingai spaudė vienas kitam ranką, o ponas Sezemanas, negailėdamas gerų žodžių, dėkojo Dėdei ir stebėjosi, kaipgi galėjo įvykti toks stebuklas, ji paliko juos, nes visa tai jau buvo išsakiusi, ir nuėjo pasidairyti po senomis eglėmis.

Čia jos laukė kitas netikėtumas. Aikštelės vidury, po šakotų eglių skėčiu, stovėjo didžiulė puokštė nuostabaus grožio mėlynų gencijonų, šviežių ir spindinčių, tarsi ką tik ten išdygusių. Močiutė net delnais pliaukštelėjo iš džiaugsmo.

– Kaip gražu! Kaip puiku! Atsistebėti negali! – šūkčiojo ji. – Heida, mano mieloji Heida, ateik čia! Ar tik ne tu norėjai suteikti man šitokią džiaugsimą? Kaip nuostabu!

Mergaitės tuoj pat atbėgo.

- Ne, ne, čia tikrai ne mano darbas, - atsakė Heida. - Bet aš jau žinau, kas tai padarė.

- Taip gražu yra ten, aukštai, ganyklose, močiute, ir dar daug gražiau, - įsiterpė Klara. - Bet atspėk, kas šiandien anksti rytą parnešė tas gėles iš ganyklų!

Klara kalbėdama taip linksmai šypsojo, kad močiutei dingtelėjo mintis, ar tik nebus mergaitė pati ten šiandien buvusi. Bet sunku buvo tuo patikėti.

Tuo metu už eglių kažkas sušnarėjo. Tai buvo Peteris, ką tik sugrįžęs iš savo nelaimingo žygio. Pamatęs, kas stovi pas Dėdę prie trobelės, jis padarė didelį lankstą ir ketino slapčiomis įslinkti po eglėmis. Bet močiutė jį pastebėjo, ir staiga jai dingtelėjo nauja mintis. Gal tas gėles čia atnešė Peteris ir, būdamas baikštus ir kuklus, ketina nemačiomis praslinkti pro šali? Ne, šitaip neturi būti, reikia jam už tai kaip nors atsidėkoti.

- Eikš, mano berniuk, pasirodyk, na, greičiau, greičiau, nebijok! - garsiai sušuko močiutė ir kyštelėjo galvą tarp medžių.

Sustingęs iš baimės, ten stovėjo Peteris. Po viso to, ką patyrė, jis jau nebeturėjo jėgų priešintis. Galvoje buvo tik viena mintis: „Dabar jau baigta!“ Plau-

kai jam pasišiaušė ant galvos, perbalęs, visas persimainęs, išlindo jis iš už eglių.

- Eikš, eikš, neišsisukinėk, - padrąsino jį močiutė. - Va, šitaip. O dabar pasakyk man, berniuk, ar tu tai padarei?

Peteris nepakėlė akių ir nematė, į ką močiutė rodo pirštu. Tik ateidamas čia pastebėjo, kad Dėdė stovėjo prie trobelės kampo ir kiaurai pervėrė jį pilkų akių žvilgsniu, o šalia Dėdės buvo baisiausia, ką Peteris žinojo, - policininkas iš Frankfurto. Ir, visas virpėdamas, drebėdamas, Peteris išstenėjo:

- Taip.

- Na, matai, - tarė močiutė, - ir ko čia reikėjo baimintis?

- Tai kad jis... kad jis... subyrėjo ir jau nebegalima jo sutaisyti, - vargais negalais išlemeno Peteris, ir keliai jam taip pradėjo virpėti, kad vos pastovėti begalėjo.

Močiutė nuėjo prie trobelės kampo.

- Mano mielas Dėde, argi tas vargšas berniukas iš tikrųjų yra kiek kvanktelėjęs? - su užuojauta paklausė ji.

- Anaip tol, anaip tol, - užtikrino Dėdė. - Berniukas ir yra tas vėjas, kuris nunešė nuo kalno krėslą, ir dabar jis laukia pelnytos baismės.

Močiutė negalėjo tuo patikėti, nes jai atrodė, kad berniukas visai nepanašus į kokią piktadarių, be to, ir kam gi jam reikėjo gadinti tokį svarbų krėslą. Bet Dėdei tas prisipažinimas tik patvirtino įtarimą, kilusį tuoj po to nelemto įvykio. Jau iš pat pradžių jis pastebėjo, kaip piktai Peteris kiekvieną kartą dėbčioja į Klarą, nepraslydo jam pro akis ir kitos jo nepasitenkinimo apraiškos, atsiradus čia Klarai. Viską gerai apmąstęs, sudėjęs į krūvą visus argumentus, galiausiai suprato, kaip čia iš tikrųjų galėjo būti, ir dabar visa tai labai aiškiai išklojo močiutei. Išklausi Dėdės pasakojimą, močiutė tik sujudo, sukruto.

- Ne, ne, mano mielas Dėde, nebauskim daugiau vargšo berniuko. Reikia būti teisingiems. Tik pamanykit - atsibeldžia iš Frankfurto svetimi žmonės ir ištisoms savaitėms atima iš jo Heidą, jo vienintelį gėrį, iš tikro didelį gėrį, ir jis kasdien sėdi vienas, lieka be nieko. Ne, ne, reikia būti teisingiems. Jį pagavo pyktis ir pastūmėjo griebtis keršto. Tas kerštas kvailokas, bet juk pykdami visi mes pasidarome kvaili.

Tai pasakiusi, močiutė sugrįžo prie Peterio, kuris vis dar nesiliovė drebėjęs kaip epušės lapas. Atsėdo ant suolo po egle ir maloniai tarė:

- Na, taip, eikš, mano berniuk, stokis čia prieš mane, aš turiu tau ką pasakyti. Liaukis drebėjęs ir gerai klausyk, ką tau pasakysiu. Tu nustūmei nuo kalno ratukinį krėslą, kad jis subyrėtų. Tai piktas darbas, tai tu, be abejo, žinojai; ir kad už tai nusipelnei bausmės, taip pat žinojai. O norėdamas bausmės išvengti, turėjai dėti visas pastangas, kad niekas neįtartų, ką padarei. Bet matai, kaip yra: kas daro pikta darbą ir mano, kad niekas apie tai nesužinos, tas visada apsirinka. Juk Dievulis viską mato ir girdi, ir kai tik pastebi, kad žmogus bando nuslėpti kokį pikta darbą, tuoj pažadina jo širdyje iki tol ramiai miegojusį sargelį, kurį yra įdėjęs, jam jau ateinant į šį pasaulį. Tas sargelis turi rankoje tokį dygliuką ir pabudęs tuoj paleidžia jį į darbą - baksnoja ir baksnoja juo žmogų, kad nė akimirką neturėtų ramybės. Ir ne tik baksnoja, bet dar ir balsu gąsdina, visą laiką kartodamas: „Tuoju, tuoju viskas išaiškės! Tuoju, tuoju susilauksi bausmės!“ Todėl žmogus nuolat gyvena bijodamas ir nebeturi džiaugsmo, jokio džiaugsmo. Ar tik ir tau taip neatsitiko, Peteri?

Peteris, baisiausiai susikrimtęs, linktelėjo, nes taip jam dabar ir buvo.

- Ir dar vienu atžvilgiu tu apsirikai, - kalbėjo močiutė toliau. - Tu tik pažiūrėk, kaip tavo piktas

darbas išėjo į gera tai, kuriai tu norėjai pakenkti! Nebetekusi krėslo, kuriuo buvo nešiojama ir vėžinama, bet labai norėdama pamatyti gražias gėlytes, ji taip susiėmė, kad net išmoko vaikščioti, ir nūnai vaikšto vis geriau ir geriau, o jeigu pasilikš čia, tai galų gale kiekvieną dieną galės nueiti į ganyklas – daug dažniau, negu būtų galėjusi ten patekti sėdėdama kėdėje. Tai matai, kaip viskas išėjo, Peteri! Dievulis moka piktus kėslus perimti į savo rankas ir taip juos nukreipti, kad žmogui, kuriam norėta pakenkti, jie išeitų tik į gera, o piktadarys tik bėdą užsitrauktų. Ar dabar tu viską gerai supratai, Peteri? Tad neužmiršk šito ir kiekvieną kartą, kai kils pagunda padaryti ką nors bloga, prisimink sargelį savyje, jo dygliuką ir priekaištingą balsą. Ar neužmirši?

– Ne, neužmiršiu, – atsakė Peteris, vis dar labai prislėgtas, nes nežinojo, kuo visa tai baigsis, juk policininkas tebestovėjo šalia Dėdės.

– Na tai gerai, šitas reikalas jau sutvarkytas, – baigė močiutė. – O dabar reikėtų kokios dovanėlės, kuri tau patiktų ir primintų svečius iš Frankfurto. Tad pasakyk, mano mielas berniuk, ar esi kada pagalvojęs apie kokį nors daiktą, kurį labai norėtum

turėti? Koks tai būtų daiktas? Ką tu labiausiai norėtum turėti?

Dabar Peteris pakėlė galvą ir, baisiausiai nustebeš, išpūtęs akis, įsispoksojo į močiutę. Jis vis dar laukė, kad tuoj, tuoj atsitiks kažkas siaubinga, o dabar štai žadama jam kažką duoti, ko jis pats pageidautų. Peterio galvoje viskas susimaišė.

- Taip, taip, aš rimtai kalbu, - tarė močiutė, - noriu tau kai ką padovanoti, kas tave nudžiugintų, primintų žmones iš Frankfurto ir rodytų, kad jie jau nebegalvoja apie tai, ką tu negera esi padaręs. Ar dabar supratai, berniuk?

Pamažu Peteriui pradėjo aiškėti, kad jau nebereikia baimintis bausmės, ir kad ta geroji ponija, sėdinti priešais, išgelbėjo jį nuo policininko. Jis pajuto didžiulį palengvėjimą, tarytum koks kalnas būtų nuo pečių nusiritęs. Bet kartu dingtelėjo mintis, kad bus geriau, jeigu jis iškart prisipažins, kuo dar yra nusikaltęs, ir staiga tarė:

- Aš dar ir popierių pamečiau.

Močiutė iš pradžių nesuprato, apie kokį popierių jis čia kalba, bet greit suprato ir maloniai tarė:

- Taip, taip, gerai, kad pasisakei. Visada yra gerai iškart prisipažinti, ką ne taip esi padaręs. Na, o dabar - ką tu labiausiai norėtum turėti?

Ir ko gi jam dabar norėti? Peteriui net galva ėmė suktis. Prieš akis sumarguliavo visa Majenfeldo turgavietė su visais tais gražiais daiktais, į kuriuos jis dažnai valandų valandas spoksodavo, neturėdamas vilties kada nors juos įsigyti, nes visas jo turtelis niekada neviršijo penkių rapenų, o visi tie viliojantys daiktai kainavo dvigubai daugiau. Tai buvo gražūs, raudoni švilpukai, kurie būtų labai pravertę, ganant ožkas, ten buvo ir viliojantys raudonkriauniai peiliai, su kuriais galėjai kuo puikiausiai dirbuotis bet kuriame lazdynų krūme.

Peteris stovėjo susimąstęs ir svarstė, kokią čia daiktą jam geriau pasirinkti: tas pravartus, ir anas būtų ne pro šalį. Pagaliau atėjo į galvą išganinga mintis – jeigu taip būtų, jis galėtų iki artimiausio turgadienio ramiai apsispręsti.

– Vieną dešimties rapenų pinigėlių, – dabar jau ryžtingai atsakė Peteris.

– Nelabai didelis prašymas, – nusijuokė močiutė. – Ateik čia! – pasišaukė ji Peterį, išsitraukė piniginę ir išėmė didelį, apvalų talerį; paskui pridėjo dar du pinigėlius po dešimt rapenų. – Tai štai, o dabar paskaičiuokim. Aš tau paaiškinsiu. Dabar tu čia turi lygiai tiek dešimtukų, kiek metuose yra savaičių. Tad

kiekvieną sekmadienį galėsi paimti po vieną dešimtuką ir išleisti – ir taip per visus metus.

– Per visą savo gyvenimą? – nekaltai paklausė Peteris.

Dabar močiutė taip pagavo kvatoti, kad ponai netoliese nutraukė savo pokalbį ir sukluso: kas gi čia dabar atsitiko? O močiutė vis dar juokėsi, kvatojo.

– Gerai, tegu bus visą gyvenimą, berniuk, mano testamente bus toks punktas – girdi, mano sūnau? – o paskui jis pereis į tavąjį, taigi: Ožkapetriui kas savaitę po dešimtuką iki gyvos galvos.

Ponas Sezemanas linktelėjo pritardamas ir taip pat nusijuokė.

Peteris dar kartą pažvelgė į dovaną rankoje, norėdamas įsitikinti, ar iš tikrųjų tai tiesa. Paskui tarė: „Ačiū Dievui!“ – ir pasileido neregėtais šuoliais, bet šįkart niekur nepargriuvo, nes dabar jį ginė ne baimė, o džiaugsmas, kokio Peteris dar niekada kaip gyvas nebuvo patyręs. Dingo visos baimės ir išgąščiai; dabar jis žinojo, kad kiekvieną savaitę turės rankoje dešimtuką ir taip bus visą gyvenimą.

Kai paskui draugija, linksmai pavalgiusi pietus, šnekučiuodama sėdėjo prie trobelės, Klara paėmė už rankos džiaugsmu spindintį tėvą ir prabilo tokiu

žvaliu balsu, kokio tėvas dar niekada nebuvo iš jos girdėjęs:

- O tėveli, kad tu žinotum, kiek senelis man gero padarė! Sunku ir apsaityti. Kol gyva būsiu, šito neužmiršiu. Dabar vis galvoju ir galvoju, kuo galėčiau jam atsilyginti, ką padovanoti, kad tas daiktas tikrai suteiktų jam džiaugsmo, kad ir perpus tiek, kiek senelis yra man jo suteikęs.

- Toks yra ir mano didžiausias noras, mielas vaikuti, - atsakė tėvas. - Aš vis suku galvą, kuo mes savo geradariui bent iš dalies atsilyginti galėtume.

Tai pasakęs, ponas Sezemanas pakilo ir nuėjo prie senelio, kuris sėdėjo šalia močiutės ir maloniai su ja šnekučiavo. Priėjus ponui Sezemanui, senelis atsistojo. Ponas Sezemanas paėmė jo ranką ir draugiškai tarė:

- Mano mielas bičiuli, norėčiau su jumis šiek tiek pasikalbėti. Jūs mane suprasite, jeigu pasakysiu, kad jau daug metų aš nežinojau, kas yra tikrasis džiaugsmas. Kas man iš visų tų mano pinigų ir turto, jeigu matydavau prieš akis savo vargšą kūdikį, kurio jokiais turtais negalėjau padaryti sveiko ir laimingo? Jūs su mūsų Viešpaties danguje pagalba išgydėte mergaitę ir man, kaip ir jai, dovanojote naują gyvenimą. Dabar pasakykit, kuo galėčiau parodyti jums

savo dėkingumą? Atsilyginti už tai, ką padarėte, aš niekada nevaliosiu, bet pasistengsiu padaryti viską, ko jūs pageidausit. Sakykit, mielas bičiuli, ką aš galiu padaryti?

Dėdė tyliai klausėsi ir, linksmai šypsodamas, žiūrėjo į laimingą tėvą.

- Manau, ponas Sezemanas sutiks, jog man taip pat buvo didelis džiaugsmas, kad mūsų ganyklose mergaitė pasveiko, tai ir yra geriausias atpildas už mano pastangas, - tvirtai pareiškė Dėdė. - O už malonų siūlymą dėkoju ponui Sezemanui - man nieko nereikia. Kol aš gyvas, turiu mergaitei ir sau čia visko užtektinai. Bet vieną pageidavimą turėčiau. Jeigu jis būtų man išpildytas, daugiau šiame gyvenime nebeturėčiau jokių rūpesčių.

- Sakykit, koks jis, mano mielas bičiuli! - paragino jį ponas Sezemanas.

- Aš jau senas, - kalbėjo toliau Dėdė, - ir nebegalėsiu čia ilgai būti. Kai reikės išeiti, neturėsiu mergaitei ko palikti, o giminių ji neturi; nebent vieną vienintelį asmenį, kuris tik pasistengs ištraukti iš to sau naudos. Jeigu ponas Sezemanas man užtikrintų, kad Heidai niekada gyvenime nereikės išeiti pas svetimus žmones ieškoti sau duonos kąsnio, tada

man būtų gausiai atlyginta už tai, ką aš įstengiau padaryti jam ir jo mergaitei.

- Bet, mielas bičiuli, apie tai ir kalbos negali būti, - pratrūko ponas Sezemanas. - Mergaitė yra mūsų šeimos narė. Galit paklausti mano motiną, mano dukterį - kitiems žmonėms Heidos nieku gyvu jos neatiduos! Bet kad jums būtų ramiau, mielas bičiuli, duodu garbės žodį ir prižadau: Heidai niekada nereikės išeiti pas svetimus žmones pelnytis sau duonos. Taip bus ir kol aš būsiu gyvas, ir po mano mirties. Bet noriu dar kai ką pasakyti. Mergaitė negali gyventi svetur, kad ir kokios geros ten būtų buitinės sąlygos, - tuo mes jau įsitikinome. Bet ji turi draugų. Vieną tokį aš pažįstu, jis kol kas dar yra Frankfurte - tvarko paskutinius savo reikalus, kad paskui galėtų persikelti ten, kur jam patinka, ir ramiai sau gyventi. Tai mano draugas, daktaras, jis dar šį rudenį atvažiuos čionai ir, kaip jūs jam ir patarėte, apsigyvens šiose apylinkėse, nes niekur kitur jis taip gerai nesijautė, kaip jūsų ir Heidos draugijoje. Tad matote, nuo šiol Heida turės netoliese du globėjus. Tegu jie abu ilgai ilgai gyvena su ja sveiki ir gyvi!

- Ir tepadedą jiems Dievas! - pridūrė močiutė ir, prisidėdama prie sūnaus linkėjimų, labai širdingai paspaudė Dėdei ranką.

Paskui staiga apkabino šalia stovinčią Heidą ir nusitempė.

- O tu, mieloji Heida, tavęs taip pat reikia atsi-klausti. Eikš, pasakyk man: gal ir tu turi kokią pagei-davimą, kurį mes galėtume išpildyti?

- Taip, žinoma, turiu, - atsakė Heida ir apsidžiau-gusi pažvelgė į močiutę.

- Na tai sakyk, - padrąsino močiutė. - Ko gi tu pageidautum?

- Aš labai norėčiau savo lovos iš Frankfurto, tos su trimis aukštomis pagalvėmis ir stora antklode, kad senelė negulėtų žemyn galva, sunkiai gaudy-dama kvapą, kad turėtų kuo šiltai apsikloti ir nerei-kėtų, jai einant gulti, kiekvieną kartą apsimuturiuoti skara, nes be jos būtų baisiai šalta.

Heida išpyškino tai vienu atsikvėpimu - taip jai rūpėjo kuo greičiau išsakyti savo norą.

- Ak, mieloji Heida, ką tu man sakai! - susijau-dinusi sušuko močiutė. - Gerai, kad priminei. Iš džiaugsmo lengva pamiršti, apie ką pirmiausia rei-kėtų pagalvoti. Jeigu Dievas atsiunčia mums kokią malonę, turėtume pirma prisiminti tuos, kurie tiek

daug visko stokoja! Tuoju pat išsiųsime telegramą į Frankfurtą! Tegu Rotenmajer dar šiandien pat supakuos lovą, ir po poros dienų ji jau galės būti čia. Duok Dieve, kad senelei būtų gera joje miegoti!

Heida, trykšdama džiaugsmu, šokinėjo aplink močiutę. Bet paskui staiga nustojo šokinėjusi ir skubiai tarė:

– Beje, dabar man reikia skubiai bėgti pas senele, nes ji vėl bijos, kodėl taip ilgai neateinu.

O iš tikrųjų ji degė nekantrumu kuo greičiau pranešti senelei tą džiugią žinią, be to, prisiminė, kaip senelė gąščiojosi, kai ji paskutinįkart pas ją lankėsi.

– Ne, ne, Heida, kurgi tai matyta! – perspėjo senelis. – Negražu palikti svečius ir bėgti kažkur kaip akis išdegus.

Bet močiutė palaikė Heidą.

– Mano mielas Dėde, mergaitė nėra tokia jau neteisi, – tarė ji. – Vargšė senelė jau seniai per mane patiria daug skriaudos. Dabar mes visi drauge pas ją nueisime, manyčiau, ten aš palauksiu savo arklio, tada tęsime kelionę žemyn ir Kaimelyje išsiųsime telegramą į Frankfurtą. Kaip tau atrodo, mano sūnau?

Iki šiol ponas Sezemanas neturėjo kada pakalbėti apie savo kelionės planus. Todėl prašė motiną kiek palūkėti ir pirma išklaudyti jo ketinimus.

Ponas Sezemanas buvo numatęs kartu su motina šiek tiek pakeliauti po Šveicariją ir pažiūrėti, gal kartais ir jo mylimoji Klara galės nedidelį kelio tarpą kartu su jais pabūti. Bet štai paaiškėjo, kad dabar jis gali atlikti pačią maloniausią savo kelionę drauge su dukrele, tad norėjo tam ir panaudoti tas gražias vėlyvos vasaros dienas. Ketino naktį praleisti Kaime-lyje, kitą rytą pasiimti Klarą iš kalnų ganyklų, kartu su ja nuvažiuoti pas močiutę į Ragaco kurortą ir iš ten keliauti toliau.

Klara kiek nusiminė išgirdusi, kad taip staiga reikės palikti kalnų ganyklas, bet kartu ta nauja išvyka žadėjo ir daug džiaugsmų; be to, nebuvo ir kada leistis į apgailestavimus. Močiutė atsistojo ir, paėmusi Heidą už rankos, jau buvo beeinanti. Bet paskui staiga atsigrėžė.

- Bet, Dievulėliau, ką mums daryti su Klara? - sušuko išsigandusi, nes staiga prisiminė, kad ta kelionė Klarai būtų per ilga.

Bet Dėdė įprastu būdu paėmė savo globotinę į glėbį ir tvirtu žingsniu nusekė paskui močiutę; toji tik linktelėjo patenkinta. Galiausiai prie jų prisidėjo ponas Sezemanas, ir visi vienas paskui kitą patraukė žemyn.

Heida, eidama šalia močiutės, visą laiką stryčiojo iš džiaugsmo. Močiutė ją klausinėjo, kaip senelė gyvena, kaip ji čia ištveria, ypač žiemą, per didžiuosius šalčius.

Heida viską pasakojo kuo smulkiausiai, nes gerai žinojo, kaip senelė susigūžusi tūno savo kampelyje ir dreba iš šalčio. Taip pat žinojo, ko ji turi valgyti ir ko neturi.

Močiutė visą kelią su didele užuojauta klausėsi jos pasakojimo, ir taip jos atėjo prie trobelės.

Brigita kaip tik džiaustė saulėje antrus Peterio marškinius, kad, vienerius panešiojęs, galėtų apsilvilti kitus. Pamačiusi ateinant visą draugiją, puolė vidun.

- Štai dabar jie visi ir išeina, mama, - pranešė ji. - Visas jų būrys. Dėdė lydi ir neša ligonę.

- Ak, negi iš tikrųjų taip gali būti? - atsidūsėjo senelė. - Vadinasi, jie išsiveda ir Heidą? Ar tikrai tu matei? Ak, kad ji man bent ranką paduotų! Kad dar nors kartą jos balsą išgirsčiau!

Tuo metu staiga atsidarė durys, vienas, kitas šuo - ir Heida bemat atsidūrė kampe prie senelės.

- Senele! Senele! - sušuko apkabinusi. - Mano lova atvažiuoja iš Frankfurto ir visos trys pagalvės,

taip pat stora antklodė. Po dviejų dienų jau bus čia – taip sakė močiutė.

Heida taip skubėjo pranešti šią žinią senelei, norėdama kuo greičiau pamatyti, kaip ji apsidžiaugs. Bet senelė tik šyptelėjo ir liūdnu balsu tarė:

– Ak, kokia tai gera moteris! Turėčiau tik džiaugtis, kad ji tave pasiima, Heida. Bet aš po to jau nebeilgai tversiu.

– Ką? Ką? Kas gi gerajai senelei taip sakė? – pasigirdo malonus balsas, ir priėjusi močiutė širdingai paspaudė senelei ranką. – Ne, ne, apie tai ir kalbos nėra! Heida pasilieka, jūs ir toliau galėsit ja džiaugtis. Žinoma, mes pasiilgsime mergaitės, užtat lankysimės pas ją. Kiekvienais metais atvyksime į kalnų ganyklas išreikšti Dievuliui savo ypatingos padėkos toje vietoje, kur jis mūsų mergaitei tokį stebuklą padarė.

Dabar senelės veidas nušvito tikru džiaugsmu, netardama nė žodžio, ji ilgai spaudė ranką gerajai poniai Sezeman, o jos skruostais ritosi kelios didelės džiaugsmo ašaros. Heida iškart pamatė nušvitusį senelės veidą ir buvo be galo laiminga.

– Juk dabar atsitiko taip, kaip paskutinįkart tau skaičiau, ar ne, senele? – tarė ji, glausdamasi prie

jos. – Juk lovoje iš Frankfurto gulėti tau tikrai bus sveikiau, ar ne?

– O taip, Heida, ir ne tik tai džiugina širdį, bet ir visos kitos gėrybės, kurių susilaukiu iš Dievulio malonės! – didžiai susijaudinusi, tarė senelė. – Sunku ir patikėti, kad yra tokių gerų žmonių! Niekas taip nesustiprina tikėjimo mūsų geruoju Tėvu danguje, kuris nepamiršta ir savo mažiausių, kaip žinojimas, kad yra tokių gerų ir mielaširdingų žmonių, kurie rūpinasi tokia niekam nereikalinga sene, kokia esu aš.

– Geroji senele, – įsiterpė ponia Sezeman, – mūsų Viešpačiui danguje visi mes esame vienodi vargšai, ir visiems mums vienodai reikia, kad jis mūsų neužmirštų. O dabar jau laikas mums atsisveikinti, bet tik iki kito pasimatymo, nes kai kitais metais vėl čia atvažiuosime, aplankysime ir senelę, niekada jos nepamiršime.

Tai pasakiusi, ponia Sezeman vėl paėmė senelės ranką ir karštai paspaudė. Bet ne taip greit jai pasisekė išeiti, kaip manė, nes senelė dar ilgai nesiliovė dėkojusi ir linkėjusi savo geradarei ir visiems jos namams visokiausių Dievo malonių.

Galų gale ponas Sezemanas su motina patraukė į pakalnę, o Dėdė paėmė Klarą į glėbį ir dar kartą

nusinešė namo. Heida nustraksėjo šalia be galo laiminga, kad netrukus senelė jau turės gerą lovą.

Užtat kitą dieną jau iš pat ryto Klara pradėjo lieti graudžias ašaras, kad reikės atsisveikinti su gražiosiomis kalnų ganyklomis, kur jai buvo taip gera, kaip dar niekada gyvenime. Heida ją guodė:

- Nenusimink - nepajusi, kaip ateis vasara, ir vėl atvažiuosi. Tada bus dar gražiau, galėsi iškart vaikščioti, ir mes kiekvieną dieną trauksim su ožkomis į ganyklas, užkopsim ten, kur žydi gėlės, ir visos linksmybės prasidės iš naujo.

Kaip ir buvo sutarta, ponas Sezemanas atėjo savo dukrelės pasiimti. Dabar jis stovėjo su seneliu ir kalbėjosi. Vyrai turėjo daug ką aptarti.

Klara nusišluostė ašaras - Heidos žodžiai ją šiek tiek paguodė.

- Perduok labų dienų Peteriui, - paprašė, - ir visoms ožkelėms, ypač Gulbelei. O, kad aš galėčiau ką nors Gulbelei padovanoti, ji tiek daug prisidėjo, kad aš pasveikčiau.

- Galėsi nesunkiai tai ir padaryti, - patikino ją Heida. - Atsiųsk jai truputį druskos, juk žinai, kaip ji mėgsta palaižyti iš senelio delno.

Toks patarimas Klarai patiko.

- O, tada aš atsiūsiu jai iš Frankfurto šimtą svarų druskos, - sušuko nudžiugusi. - Kad ji galėtų ilgai mane prisiminti.

Ponas Sezemanas pamėjo mergaitėms, kad jau metas leistis į kelią. Šį kartą baltas močiutės arklys buvo skirtas Klarai, nes dabar ji jau galėjo joti, nereikėjo jokių neštuvų.

Heida atsistojo ant paties skardžio krašto ir mojo, mojo Klarai, kol žirgas ir raitelė visai išnyko iš akių.

Lova iš Frankfurto atėjo, ir dabar senelė kiekvieną naktį taip gerai miega, kad tikrai įgaus naujų jėgų.

Močiutė nepamiršo ir šaltos žiemos kalnuose. Atsiuntė į Ožkapetrio trobelę didžiulį prekių ryšulį. Jame buvo tiek daug šiltų drabužių, kad senelė dabar gali nuo galvos iki kojų į juos įsisupti ir nebereikia jai, drebant nuo šalčio, kertėje sėdėti.

Kaimelyje vyksta didelės statybos. Atsikraustė ponas daktaras ir kol kas apsigyveno savo senajame būste. Bičiulio patartas, nupirko seną pastatą, kuriame žiemodavo Dédé su Heida; kitados čia būta prašmatnaus ponų namo, kaip buvo matyti iš aukšto gyvenamojo kambario, kuriame dar tebestovėjo graži krosnis, sienos buvo išmuštos meniš-

komis medžio plokštėmis. Šitoje namo dalyje ponas daktaras ketina įsirengti sau butą, o kitoje suremontuotoje dalyje galės apsigyventi žiemą Dėdė su Heida, nes ponas daktaras pažįsta senį ir žino, kad jis yra savarankiškas žmogus ir turi turėti nuosavą pastogę. Užpakalinėje dalyje bus išmūrytas tvirtas, šiltas tvartukas ožkoms, ten galės Gulbelė ir Meškutė patogiai ir ramiai leisti žiemos dienas.

Ponas daktaras ir Kalnų Dėdė kasdien vis labiau susidraugauja, ir kai jie abu laipioja po mūrus, apžiūrinėdami statybos eigą, abiejų mintys dažniausiai sukasi apie Heidą, nes ir vieną, ir kitą tas statomas namas labiausiai džiugina dėl to, kad čia jie persikels drauge su savo linksmąja mergaite.

- Mano mielas bičiuli, - neseniai pareiškė ponas daktaras, kartu su Dėde stovėdamas ant namo mūrų. - Man atrodo, kad mudu gerai suprantame vienas kitą. Aš kartu su jumis džiaugiuosi mergaite, tarsi būčiau antras po jūsų, kuriam ji priklauso; tačiau noriu ne tik džiaugtis, bet ir dalytis visais įsipareigojimais ir kiek išmanydamas ja rūpintis. Kita vertus, turiu ir savo teisių į mūsų Heidą ir galiu tikėtis, kad senatvėje ji manęs neapleis ir rūpinasis manimi. Tai yra mano didžiausias noras. Heida turės tapti viso mano turto paveldėtoja. Tada galė-

sime be rūpesčio ją palikti, kai ateis mums laikas su ja skirtis.

Dėdė ilgai spaudė ponui daktarui ranką; jis neištarė nė vieno žodžio, bet jo geras draugas iš senio akių matė, kaip jį sujaudino ir nudžiugino jo pasakyti žodžiai.

Tuo metu Heida ir Peteris sėdėjo pas senele. Heida tik pasakojo ir pasakojo, net kvapo neatgaudama, o Peteris klausėsi ausis ištempęs – tiek daug visokių įspūdžių buvo susikaupę per vasarą ir dabar visa tai reikėjo išpasakoti laimingai senelei, nes visą tą laiką jie taip retai susitikdavo. Visi trys atrodė vienas už kitą laimingesni, kad pagaliau vėl yra drauge, ir kad per tą laiką atsitiko tiek nuostabių įvykių. Bet turbūt labiausiai švytėjo iš laimės motinos Brigitos veidas, nes dabar, Heidos padedama, ji galutinai išsiaiškino, kaip ten iš tikrųjų yra dėl to Peteriui pažadėto nuolatinio dešimtuko. Galiausiai senelė tarė:

– Heida, paskaityk man kokią pašlovinimo ir padėkos giesmę! Dabar man atrodo, kad turiu tik šlovinti Viešpatį danguje ir dėkoti už viską, ką jis mums padarė.